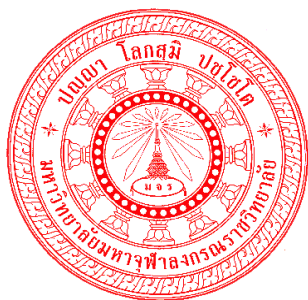

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัด
นครราชสีมา

Building a People's Network to Promote Honest Values Based on Good
Governance in Nakhon Ratchasima Province

โดย

ดร.อภิวัฒน์ จำตา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

พ.ศ. ๒๕๖๗

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตนครราชสีมา

MCU RS 800767266

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล
ในจังหวัดนครราชสีมา

Building a People's Network to Promote Honest Values Based on Good
Governance in Nakhon Ratchasima Province

โดย

ดร.อภิวัฒน์ จำตา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

พ.ศ. ๒๕๖๗

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครราชสีมา

MCU RS 800767266

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Building a People's Network to Promote Honest Values Based on Good Governance in Nakhon Ratchasima Province

BY

Dr. Aphiwat Jata

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Nakhon Ratchasima Campus

B.E. 2567

Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Nakhon Ratchasima Campus

MCU RS 800767266

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย : การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล
ในจังหวัดนครราชสีมา
ผู้วิจัย : ดร.อภิวัดน์ จำตา
ส่วนงาน : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
ปีงบประมาณ : ๒๕๖๗

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา และ ๓) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๑๒ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปไม่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา จำนวน ๓๙๙ คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๘ รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) ด้านความรู้ การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลเป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.21$) ด้านพฤติกรรม ความสำเร็จของการขับเคลื่อนนี้ไม่ได้หยุดอยู่เพียงแค่ความรู้ และความรู้สึกแต่ต้องก้าวไปสู่พฤติกรรมที่เป็นรูปธรรมของประชาชน ($\bar{X} = 4.15$) ด้านอารมณ์ความรู้สึก เชื่อมั่นว่าจังหวัดนครราชสีมาจะสามารถสร้างรากฐานของธรรมาภิบาลที่แข็งแกร่ง นำไปสู่สังคมที่น่าอยู่และประชาชนอยู่ดีมีสุข ($\bar{X} = 4.15$)

๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า (๑) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน ส่งผลต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ ๐.๐๑ แสดงว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนสามารถร่วมกันทำนายค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ ๔๐.๖

(๒) หลักธรรมาภิบาล ส่งผลต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ ๐.๐๑ แสดงว่าหลักธรรมาภิบาลสามารถร่วมกันทำนายค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ ๗๕.๓

๓. หลักความมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของเครือข่ายที่เข้มแข็ง ประชาชนต้องได้รับความรู้และเข้าใจสิทธิของตนเอง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาจะทำให้พวกเขารู้สึกเป็นเจ้าของและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลและเอกชน หลักคุณธรรมที่สำคัญคือ ความซื่อสัตย์ในตัวเอง การมีคุณธรรมในครอบครัวและชุมชนจะสร้างความไว้วางใจในเครือข่าย หลักความรับผิดชอบช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพ เมื่อทุกคนยอมรับผลจากการกระทำของตนเองจะกระตุ้นการแก้ปัญหาทุจริต หลักความโปร่งใสสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่น การเปิดเผยข้อมูลโดยเฉพาะงบประมาณจะช่วยลดการทุจริต หลักนิติธรรมเป็นเสาหลักที่ทำให้การทำงานถูกต้องและเป็นธรรม การยึดมั่นในกฎหมายและความยุติธรรมจะทำให้การต่อต้านการทุจริตเป็นไปอย่างมีระบบ หลักความคุ้มค่ามีความสำคัญต่อความยั่งยืนของเครือข่าย การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้การลงทุนส่งเสริมความสุจริตเกิดประโยชน์สูงสุดในระยะยาว

Research Title: Building a People's Network to Promote Honest Values Based on Good Governance in Nakhon Ratchasima Province

Researchers: Dr. Aphiwat Jata

Department: Mahachulalongkornrajavidyala University Nakhon Ratchasima Campus

Fiscal year: 2567/2024

ABSTRACT

This study aimed to 1) study the creation of a public network to promote honest values based on good governance in Nakhon Ratchasima Province, 2) study the factors affecting the creation of a public network to promote honest values based on good governance in Nakhon Ratchasima Province, and 3) propose a guideline for the development of the creation of a public network to promote honest values based on good governance in Nakhon Ratchasima Province. The research was a mixed-methods study consisting of quantitative research. A questionnaire was used as a data collection tool, with a reliability of 0.912 for the entire questionnaire. The sample consisted of 399 people aged 18 years and over who were eligible to vote in the Nakhon Ratchasima Municipality. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation, and multiple regression analysis. Qualitative research used in-depth interviews with 18 key informants. Data were analyzed using descriptive content analysis.

The research results found that:

1. The establishment of a public network to promote honest values based on good governance in Nakhon Ratchasima Province is at a high level overall ($\bar{X} = 4.17$). In terms of knowledge, the establishment of a public network to promote good governance is a task that must be carried out continuously and systematically ($\bar{X} = 4.21$). In terms of behavior, the success of this drive does not stop at knowledge and feelings but must

progress to tangible behavior of the people ($\bar{X} = 4.15$). In terms of emotions, it is believed that Nakhon Ratchasima Province will be able to build a strong foundation of good governance, leading to a livable society and happy people ($\bar{X} = 4.15$).

2. Factors affecting the creation of a public network to promote honest values according to the principles of good governance in Nakhon Ratchasima Province found that (1) factors affecting the creation of a public network affect honest values in Nakhon Ratchasima Province with statistical significance at the level of 0.01, indicating that factors affecting the creation of a public network can jointly predict honest values in Nakhon Ratchasima Province by 40.6 percent. (2) Principles of good governance affect honest values in Nakhon Ratchasima Province with statistical significance at the level of 0.01, indicating that principles of good governance can jointly predict honest values in Nakhon Ratchasima Province by 75.3 percent.

3. The principle of participation is the heart of a strong network. People must be educated and understand their rights. Participation in development will make them feel ownership and monitor the work of the government and private sector. The most important moral principle is personal honesty. Having morality in the family and community will create trust in the network. The principle of responsibility helps work to be effective. When everyone accepts the consequences of their actions, it will stimulate the resolution of corruption problems. The principle of transparency is important in building trust. Disclosure of information, especially budget, will help reduce corruption. The rule of law is the pillar that makes work correct and fair. Adherence to the law and justice will make the fight against corruption systematic. The principle of value for money is important for the sustainability of the network. The efficient use of resources will make investment in promoting honesty most beneficial in the long run.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความอนุเคราะห์จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ที่ได้อนุมัติให้ทำการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขให้งานวิจัยฉบับนี้ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทำให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ร่วมวิจัยทุกท่านที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์แก่งานด้านการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริต และผู้สนใจทั่วไป ตลอดจนจะเป็นประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ต่อไป

ดร.อภิวัฒน์ จำตา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภาพ	๗
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๔
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๕
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๗
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๗
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๙
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๐
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองและการสร้าง เครือข่าย	๑๑
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมสุจริต	๓๑
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล	๓๙
๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย	๖๑
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖๒
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๗๕

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๗๗
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๗๘
๓.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ	๗๘
๓.๒.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๗๘
๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๘๐
๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๘๐
๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๘๑
๓.๓ การวิจัยเชิงปริมาณ	๘๑
๓.๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๘๑
๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๘๒
๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๘๖
๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๘๖
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
๔.๑ การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา	๘๙
๔.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา	๑๑๑
๔.๓ แนวทางการพัฒนาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา	๑๔๔
๔.๔ องค์ความรู้	๑๗๖
๔.๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๗๖
๔.๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย	๑๗๗
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๑๘๑
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๘๑
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๘๖
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๙๑
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๑๙๑
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ	๑๙๑

เรื่อง	หน้า
๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	๑๙๑
บรรณานุกรม	๑๙๔
ภาคผนวก	๒๐๒
ภาคผนวก ก เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ	๒๐๓
ภาคผนวก ข ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of item Objective Congruence)	๒๑๙
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)	๒๒๕
ประวัติผู้วิจัย	๒๒๘

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง	๑๗
๒.๒	แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเครือข่าย	๒๘
๒.๓	ความหมายของความซื่อสัตย์สุจริต	๓๓
๒.๔	ประเภทของความซื่อสัตย์สุจริต	๓๘
๒.๕	ความหมายและความสำคัญของธรรมาภิบาล	๕๑
๒.๖	ธรรมาภิบาลกับการบริหารแนวใหม่	๖๐
๒.๗	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล	๖๕
๒.๘	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน	๖๙
๒.๙	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมสุจริต	๗๓
๓.๑	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งตามสัดส่วนที่ใช้ในการวิจัย	๘๒
๔.๑	สรุปการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านความรู้	๙๓
๔.๒	สรุปการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านอารมณ์ความรู้สึก	๙๘
๔.๓	สรุปการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ต่อด้านพฤติกรรม	๑๐๓
๔.๔	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	๑๐๕
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม	๑๐๗
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านความรู้	๑๐๘
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านอารมณ์ความรู้สึก	๑๐๙
๔.๘	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านพฤติกรรม	๑๑๐

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๙	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม	๑๑๑
๔.๑๐	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ	๑๑๒
๔.๑๑	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม	๑๑๓
๔.๑๒	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม	๑๑๔
๔.๑๓	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม	๑๑๕
๔.๑๔	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา หลักคุณธรรม	๑๑๖
๔.๑๕	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา หลักนิติธรรม	๑๑๗
๔.๑๖	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา หลักความโปร่งใส	๑๑๘
๔.๑๗	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา หลักความมีส่วนร่วม	๑๑๙

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๑๘	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา หลักความรับผิดชอบ	๑๒๐
๔.๑๙	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา หลักความคุ้มค่า	๑๒๑
๔.๒๐	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนและหลักธรรมาภิบาล	๑๒๓
๔.๒๑	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณสำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ ๑	๑๒๔
๔.๒๒	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple linear regression) สำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ ๑ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน ที่ส่งผลต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา	๑๒๕
๔.๒๓	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณสำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ ๒	๑๒๖
๔.๒๔	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple linear regression) สำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ ๒ หลักธรรมาภิบาล ที่ส่งผลต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา	๑๒๗
๔.๒๕	สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ	๑๓๒
๔.๒๖	สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม	๑๓๘
๔.๒๗	สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม	๑๔๓
๔.๒๘	สรุปแนวทางการพัฒนาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลัก ธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านคุณธรรม	๑๔๘
๔.๒๙	สรุปการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลัก ธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านหลักนิติธรรม	๑๕๔

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๓๐	สรุปการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านหลักความโปร่งใส	๑๕๙
๔.๓๑	สรุปการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลใน จังหวัดนครราชสีมา ด้านหลักความมีส่วนร่วม	๑๖๔
๔.๓๒	สรุปการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลใน จังหวัดนครราชสีมา ด้านหลักความรับผิดชอบ	๑๖๙
๔.๓๓	สรุปการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลใน จังหวัดนครราชสีมา หลักความคุ้มค่า	๑๗๔

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒.๑	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๗๖
๔.๑	การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านความรู้	๙๔
๔.๒	การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านอารมณ์ความรู้สึก	๙๙
๔.๓	การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านพฤติกรรม	๑๐๔
๔.๔	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริต ตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทาง เศรษฐกิจ	๑๓๓
๔.๕	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตาม หลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม	๑๓๘
๔.๖	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตาม หลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม	๑๔๓
๔.๗	การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านคุณธรรม	๑๔๙
๔.๘	การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านหลักนิติธรรม	๑๕๕
๔.๙	การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านหลักความโปร่งใส	๑๖๐
๔.๑๐	การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านหลักความร่วมมือ	๑๖๕
๔.๑๑	การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านหลักความรับผิดชอบ	๑๗๐
๔.๑๒	การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล ในจังหวัดนครราชสีมา หลักความคุ้มค่า	๑๗๕
๔.๑๓	องค์ความรู้ที่รับจากการวิจัย	๑๗๖
๔.๑๔	องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย	๑๗๘

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑.๑.๑ ความเป็นมา

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ดังนั้น การพัฒนาระบบราชการไทยให้สอดคล้องกับบริบทดังกล่าวโดยการนำหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาล (good governance) มาใช้จึงจำเป็นเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะทำให้ระบบราชการขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง สามารถเรียนรู้ปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ทันสมัย และยืดหยุ่นในหลักธรรมาภิบาล และจริยธรรมเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนและรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติบ้านเมือง การปฏิรูประบบราชการเมื่อปีพ.ศ.๒๕๔๕ ที่ผ่านมามีการนำหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (good governance) โดยเฉพาะการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (new public anagement) เข้ามาประยุกต์ใช้ในระบบราชการของไทย ดังปรากฏ ในมาตรา ๓/๑ ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๔๕ และมีการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (ในช่วงปีพ.ศ.๒๕๔๖ ถึง พ.ศ.๒๕๕๐ และ พ.ศ.๒๕๕๑ ถึง พ.ศ.๒๕๕๕) เป็นกรอบแนวทางหลักในการผลักดันการพัฒนาระบบราชการไทยตั้งแต่ปีพ.ศ.๒๕๔๖ มาถึงปัจจุบัน มีการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการที่สอดคล้องตามแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ ทำให้หน่วยงานราชการได้ปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน ทบทวนปรับโครงสร้าง บทบาท และภารกิจ ดังจะเห็นได้ว่าการพัฒนาระบบราชการไทยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาจึงมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องเกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน^๑

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล คือ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการะ รับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้หลักความเปิดเผย/โปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ หลักคุณธรรม/จริยธรรม การศึกษา ก็จะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการนำ หลักการบริหารมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้มี

^๑ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๖), หน้า ๑๓.

บทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษา และการสร้างควมมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา ภาวะผู้นำเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าผู้นำนั้น ๆ มีคุณสมบัติ ความสามารถ และภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับ ตำแหน่งเพียงใด และผู้บริหารในฐานะผู้นำของหน่วยงานจะได้รับ ความร่วมมือด้วยดีได้นั้น ในการ บริหารจำเป็นต้องแสดงบทบาทภาวะผู้นำที่เหมาะสมต่อผู้ร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา เพราะภาวะผู้นำ มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาและนอกจากการแสดง บทบาทภาวะผู้นำที่ เหมาะสมแล้ว ผู้บริหารยังต้องนำหลักธรรมาภิบาลเข้ามาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ให้เกิด ประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น^๒

๑.๑.๒ ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการทุจริตคอร์รัปชัน (corruption) เป็นภัยคุกคามอย่างหนึ่งของมนุษย์ไม่เพียง ทำลายทั้งชีวิตความเป็น อยู่และชุมชนของแต่ละประเทศ ยังทำให้ประชาชนเกิดความเจ็บแค้นซึ่งจะ นำไปสู่สังคมที่ไม่มีเสถียรภาพและเต็มไปด้วยความขัดแย้งรุนแรง จากการจัดทำดัชนีภาพลักษณ์ การ คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index) ไม่มีประเทศใดในโลกที่ชาวสะอาดหมดจด และ สองใน สามของประเทศในโลก ได้คะแนนความ โปร่งใสน้อยกว่า ๕๐ (จากคะแนนเต็ม ๑๐๐) อันบ่งชี้ ว่าการ คอร์รัปชันกำลังเป็นปัญหาร้ายแรง ในส่วนของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้จัดทำแผนการยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในด้าน ยุทธศาสตร์ มาตรการแนวทางการดำเนินงานในยุทธศาสตร์นี้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการ ทุจริตแห่งชาติกล่าวว่า ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยส่วนหนึ่งเกิดจากโครงสร้างทาง เศรษฐกิจการเมืองที่มีลักษณะผูกขาดอยู่ในกลุ่มคนที่มีความรู้ ทนและอำนาจทางการเมือง อำนาจใน การครอบงำข้อมูลข่าวสาร ขณะที่ผู้คนส่วนใหญ่ยังยากจนมีการศึกษาต่ำ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่ำ ควบคู่กับการอยู่กันอย่างกระจัดกระจาย มีการรวมตัวกันน้อย รวมทั้งประเทศไทยมีวัฒนธรรมแบบ เล่นพรรคเล่นพวกชอบอยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของผู้มีฐานะทางสังคมสูงกว่า มีอำนาจมากกว่าซึ่ง สามารถขอความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การแสวงหาผลประโยชน์ของผู้มีอำนาจที่แบ่ง ประโยชน์ให้แก่ผู้ที่อยู่ในการอุปถัมภ์ของตนเป็นเรื่องปกติ

นอกจากนี้ปัญหาการทุจริตประพตติมีขอบส่วนหนึ่งมีผลมาจากความบกพร่องในด้าน ของจิตสำนึกความรับผิดชอบร่วมกันทุกฝ่าย โดยเฉพาะมุมมองที่ให้ความสำคัญกับปัญหาที่เกิดขึ้น ยังคงเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถจัดการทุจริตประพตติมีขอบให้หมดสิ้นไป อาทิ บ้างเห็นว่าไม่ไม่ใช่ หนึ่งของตน ขณะเดียวกันกลับเห็นว่าเป็นเรื่องปกติ อีกทั้งบางครอบครัวยังให้ท้ายและส่งเสริมบุตร

^๒ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี**, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๕), หน้า ๑๙-๒๐.

หลานให้มีโอกาสเข้ารับราชการด้วยความเชื่อว่าจะเป็นช่องทางให้ได้มาซึ่งอำนาจในสังคม^๓ จึงเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนที่ทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องระดมสรรพกำลังมาช่วยกันโดยเฉพาะ บทบาทของประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ ทุจริตคอร์รัปชันจึงมีความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและการบูรณาการจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาส่งเสริมประชาชนในพื้นที่ให้ได้รับการอบรมเพาะบ่มคุณธรรมจริยธรรมรวมถึงการให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ อันเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันแก่ประชาชนในพื้นที่อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพ ประพฤติตนดีงาม มีความซื่อสัตย์สุจริต คำนึงถึง ผลประโยชน์ ของส่วนรวมเป็นหลักตลอดจนมีความพร้อมที่จะดูแลรับผิดชอบตนเอง ชุมชนและ สังคมโดยไม่ยอมรับการทุจริตคอร์รัปชันและการประพฤติมิชอบในทุกรูปแบบอันเป็นการวางรากฐาน เกี่ยวกับความถูกต้องและความเป็นธรรมที่จะส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันได้อย่าง เป็นรูปธรรม และมีความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล เร่งส่งเสริมการปลูกฝังค่านิยมสุจริต ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้ ยึดถือประโยชน์ส่วนรวม เพื่อวางรากฐานในการต่อต้านปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันผ่านหน่วยงาน องค์กรภาครัฐต่างๆ หากแต่ การส่งเสริม และ ปลูกฝัง ค่านิยมดังกล่าว นั้น เป็น เรื่อง ที่ จะ ต้อง กระ ทำ อย่าง ๒ ต่อเนื่องและให้เกิดความยั่งยืนเพื่อส่งเสริมให้ค่านิยมที่ถูกต้องนั้นกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของ ผู้คน โดยเฉพาะในประชาชนในพื้นที่ สถานศึกษา และชุมชนที่อาศัยอยู่จะเป็นแหล่งบ่มเพาะที่ สำคัญ ยิ่ง การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตประจำวันจะมีส่วนช่วยให้ประชาชนใน พื้นที่เรียนรู้และเข้าใจมากยิ่งขึ้น และการสร้างเครือข่าย (network) จะช่วยให้กระบวนการเกิด ความ ยั่งยืนมากยิ่งขึ้น การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการค้นหารูปแบบของการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริม ค่านิยมสุจริตและต่อต้านการคอร์รัปชัน ที่เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ในจังหวัด มหาสารคาม เพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยและ ยกระดับ คุณธรรม จริยธรรมของคนไทยให้สูงขึ้นสำเร็จผลและมีความยั่งยืน^๔

โดยสรุปประเทศไทยยังมีปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอยู่มาก และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้สถาบันการเงินของไทยถูกลดความเชื่อถือในสายตาชาวโลก การทำธุรกรรมทางการเงินในระดับ นานาชาติจะยากขึ้นเพราะไม่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการพัฒนาประเทศด้วย เพื่อเป็นการ สนองต่อนโยบายของตนเอง ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในระดับท้องถิ่นยังคง เป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและความเชื่อมั่นในระบบการบริหารราชการ

^๓ สุทธิศักดิ์ แก้วทา, แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิจิตร, (นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, ๒๕๕๕), หน้า ๔.

^๔ อารี จำปาทอง, การส่งเสริมจริยธรรม, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๖๒), หน้า ๓๓.

แผ่นดิน แม้ว่ารัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐจะมีการณรงค์และดำเนินมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างต่อเนื่อง แต่ปัญหาดังกล่าวยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะในระดับจังหวัดและท้องถิ่น ซึ่งประชาชนมักขาดช่องทางในการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจของภาครัฐ

จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การบริหารจัดการภาครัฐในจังหวัดนี้จึงควรยึดถือหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่า และหลักนิติธรรม อย่างเคร่งครัด อย่างไรก็ตาม การบ่มเพาะค่านิยมสุจริตในระดับประชาชนยังมีข้อจำกัด อาทิ การขาดความตระหนักรู้ ความรู้สึกว่าจะไม่สามารถมีส่วนร่วม หรือการยอมรับการทุจริตในบางระดับ ดังนั้น การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมการต่อต้านการทุจริตจากฐานรากได้อย่างยั่งยืน^๕ การส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลไม่อาจเกิดขึ้นได้โดยลำพังจากภาครัฐ แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคประชาชนอย่างเข้มแข็ง การสร้างเครือข่ายประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา จึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในฐานะกลไกสำคัญที่จะผลักดันให้เกิดการบริหารราชการแผ่นดินที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และส่งเสริมสังคมที่ยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมอย่างแท้จริง

ด้วยปัญหาดังกล่าวในฐานะที่ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการศึกษาสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา โดยมุ่งเน้นการสร้างความรู้ตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับค่านิยมสุจริต การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล และการสร้างแนวทางในการกระตุ้นประชาชนให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมและยั่งยืนในการพัฒนาสังคมในอนาคตการศึกษานี้จึงไม่เพียงแต่มีประโยชน์ในการพัฒนาประชาชนเท่านั้น แต่ยังสามารถส่งเสริมการพัฒนาสังคมในภาพรวม ให้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในชีวิตประจำวันของตนเองและในวงกว้าง

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา เป็นอย่างไร

๑.๒.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา มีอะไรบ้าง

^๕ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุจริต, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๖), หน้า ๑๑-๑๓.

๑.๒.๓ แนวทางการพัฒนาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ควรเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา

๑.๓.๒ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา

๑.๓.๓ เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

วิจัยเรื่อง “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

๑) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

(๑) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน^๖ ได้แก่ ๑) ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ๒) ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ๓) ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม

(๒) หลักธรรมาภิบาล^๗ ได้แก่ ๑) หลักคุณธรรม ๒) หลักนิติธรรม ๓) หลักความโปร่งใส ๔) หลักความมีส่วนร่วม ๕) หลักความรับผิดชอบ และ ๖) หลักความคุ้มค่า

^๖ Rush, Michael, and Althoff, Philip, *Introduction to Political Sociology*, (Berkeley: Western Printing Press, 1971), p. 16.

^๗ “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒”, *ราชกิจจานุเบกษา* ๑๐, (สิงหาคม ๒๕๔๒) : ๒๔-๓๑.

๒) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ๑) ด้านความรู้ ๒) ด้านอารมณ์ความรู้สึก ๓) ด้านพฤติกรรม^๔

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑) ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา จำนวน ๑๑๒,๘๘๕ คน^๕

๒) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๘ รูปหรือคน โดยแบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่

- ๑) กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานทางด้านรัฐศาสตร์ จำนวน ๕ คน
- ๒) กลุ่มผู้แทนธรรมาภิบาลจังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๓ คน
- ๓) กลุ่มผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานด้านการเมืองท้องถิ่น จำนวน ๕ คน
- ๔) กลุ่มตัวแทนประชาชนในเทศบาลนครราชสีมา จำนวน ๕ คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ซึ่งใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ เทศบาลนครนครราชสีมา เพราะเป็นศูนย์กลางของการบริหาร การค้า การศึกษา และบริการสาธารณะ ทำให้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองและเข้าถึงข้อมูลมากกว่าที่อื่น การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในบริบทนี้สะท้อนแนวโน้มและความท้าทายในการพัฒนาจริยธรรมหรือค่านิยมสุจริตของประชาชนท้องถิ่นด้วยหลักธรรมาภิบาลได้

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเริ่มตั้งแต่ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ ถึง กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๘ รวมเป็นระยะเวลา ๑๒ เดือน

^๔ กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, *แนวทางพัฒนาจริยธรรมไทย*, (กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ เอกสารประกอบการประชุม, ๒๕๓๕), หน้า ๕.

^๕ สำนักงานเทศบาลนครราชสีมา, *ประชากรที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง*, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://election.pptvhd36.com/region/2/23>, [๒๒ มกราคม ๒๕๖๘].

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ สมมติฐานที่ ๑ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน ประกอบด้วย ๑) ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ๒) ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ๓) ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม อย่างน้อย ๑ ด้าน ส่งผลต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา

๑.๕.๒ สมมติฐานที่ ๒ หลักธรรมาภิบาล ได้แก่ ๑) หลักคุณธรรม ๒) หลักนิติธรรม ๓) หลักความโปร่งใส ๔) หลักความมีส่วนร่วม ๕) หลักความรับผิดชอบ และ ๖) หลักความคุ้มค่า อย่างน้อย ๑ ด้าน ส่งผลต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ การสร้างเครือข่ายประชาชน หมายถึง การรวมกลุ่มหรือเชื่อมโยงกลุ่มคนในชุมชนหรือสังคมเข้าด้วยกัน เพื่อร่วมมือกันทำกิจกรรมหรือดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างมีประสิทธิภาพ เป้าหมายคือส่งเสริมการมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

๑.๖.๒ ค่านิยมสุจริต หมายถึง ทศนคติและแบบแผนพฤติกรรมที่ยึดถือความซื่อสัตย์ ความถูกต้อง และความเป็นธรรมในการดำเนินชีวิต โดยแบ่งเป็น ๓ ด้านได้แก่

๑) **ด้านความรู้** หมายถึง เข้าใจความหมายของค่านิยมสุจริตอย่างชัดเจน รู้จักหลักธรรมาภิบาลที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์ ทราบวิธีป้องกันและต่อต้านการทุจริตในชุมชน และตระหนักถึงบทบาทของประชาชนในการส่งเสริมค่านิยมสุจริต

๒) **ด้านอารมณ์ความรู้สึก** หมายถึง ความรู้สึกไม่พอใจเมื่อพบการทุจริต มีความต้องการร่วมส่งเสริมค่านิยมสุจริต เชื่อมั่นว่าค่านิยมนี้จะช่วยพัฒนาชุมชน และเห็นว่าการทำความดีสร้างสังคมที่น่าอยู่ขึ้น

๓) **ด้านพฤติกรรม** หมายถึง การหลีกเลี่ยงการกระทำที่ไม่สุจริต กล้าปฏิเสธของขวัญหรือสิ่งของที่ไม่ถูกต้อง พร้อมช่วยเหลือและแนะนำผู้อื่นให้ทำความดี มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมสุจริตในชุมชน

๑.๖.๓ **หลักธรรมาภิบาล** หมายถึง แนวคิดหรือหลักการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นให้การดำเนินงานในองค์กรหรือสังคมเป็นไปอย่างมีคุณธรรม โปร่งใส ยุติธรรม และมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารทรัพยากรต่าง ๆ ตอบสนองความต้องการของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง โดยยึดหลัก หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

๑) **หลักคุณธรรม** หมายถึง ยึดมั่นในความรับผิดชอบต่อส่วนรวมทั้งในการทำงาน และการร่วมกิจกรรมของชุมชน พร้อมกล้าที่จะพูดหรือแสดงความเห็นเพื่อต่อต้านการทุจริตในชุมชน

และสังคม มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรมและค่านิยมสุจริตภายในครอบครัวและชุมชน และตระหนักรับผิดชอบต่อหน้าที่รวมถึงผลกระทบที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

๒) หลักนิติธรรม หมายถึง การพบและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ เชื่อว่าทุกคนควรได้รับความยุติธรรมและเสมอภาคภายใต้กฎหมาย และเห็นว่าผู้กระทำผิดควรได้รับโทษอย่างเท่าเทียมโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ พร้อมสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายที่โปร่งใสและเป็นธรรม

๓) หลักความโปร่งใส หมายถึง การให้หน่วยงานรัฐเปิดเผยข้อมูลการใช้งบประมาณต่อสาธารณะ เชื่อว่าการดำเนินงานขององค์กรภาครัฐควรตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน และมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเมื่อพบความไม่โปร่งใสในชุมชน เพราะเชื่อว่าความโปร่งใสช่วยลดปัญหาการทุจริตในสังคมอย่างเป็นรูปธรรม

๔) หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนที่ส่งเสริมค่านิยมสุจริต แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาสาธารณะในพื้นที่ ติดตามและให้ความสนใจกระบวนการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐในชุมชน และสนับสนุนการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

๕) หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบและจริงจัง พร้อมยอมรับผลจากการกระทำโดยไม่โทษผู้อื่น ให้ความร่วมมือกับชุมชนในการแก้ไขปัญหาสาธารณะ และตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในฐานะพลเมืองที่ดีของสังคม

๖) หลักความคุ้มค่า หมายถึง สนับสนุนการใช้ทรัพยากรสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ และโปร่งใส ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานในพื้นที่ เชื่อว่าการบริหารจัดการโครงการของรัฐควรเน้นความคุ้มค่าของงบประมาณ และพร้อมมีส่วนร่วมเสนอแนวทางเพื่อให้การดำเนินงานของภาครัฐเกิดความคุ้มค่าสูงสุด

๑.๖.๔ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน หมายถึง กระบวนการส่งเสริมและพัฒนาค่านิยม ทักษะ และพฤติกรรมทางการเมืองที่ดี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบและเข้าใจบทบาทในระบบประชาธิปไตย สร้างสังคมที่มีธรรมาภิบาล ลดปัญหาทุจริตและความขัดแย้งทางการเมือง โดยแบ่งเป็น ๓ ด้านได้แก่

๑) ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ หมายถึง ความเชื่อว่าเศรษฐกิจส่งผลให้บางกลุ่มเสี่ยงถูกชักจูงทางการเมือง มองว่าความมั่นคงทางเศรษฐกิจสำคัญต่อการสร้างเครือข่ายต่อต้านทุจริต พร้อมเห็นว่าการส่งเสริมค่านิยมสุจริตต้องเริ่มจากการบริหารทรัพยากรอย่างโปร่งใส และเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างรับผิดชอบ

๒) ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม หมายถึง อิทธิพลจากคนในชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เชื่อว่าการร่วมกิจกรรมสังคมช่วยสร้างเครือข่ายประชาชนที่เข้มแข็ง และ

ค่านิยมสุจริตในสังคมช่วยลดการทุจริตทางการเมือง พร้อมสนับสนุนให้ชุมชนมีบทบาทในการตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง

๓) ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม หมายถึง วัฒนธรรมท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองที่ดี ข้อมูลทางการเมืองมักได้รับผ่านกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน ค่านิยมวัฒนธรรมมีผลต่อการตัดสินใจทางการเมือง และการรักษาประเพณีช่วยสร้างความสามัคคีในสังคมการเมือง

๑.๖.๕ ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับส่งเสริมค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา

๑.๗.๒ ทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา

๑.๗.๓ ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา

๑.๗.๔ ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้วิจัยเกี่ยวข้องในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา” มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา และ ๓) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยได้มีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้ทำการทบทวนวรรณกรรมเพื่อใช้ในการศึกษา ดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองและการสร้างเครือข่าย

๒.๑.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง

๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเครือข่าย

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมสุจริต

๒.๒.๑ ความหมายของความซื่อสัตย์สุจริต

๒.๒.๑ ประเภทของความซื่อสัตย์สุจริต

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

๒.๓.๑ ความหมายและความสำคัญของธรรมาภิบาล

๒.๓.๒ ธรรมาภิบาลกับการบริหารแนวใหม่

๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองและการสร้างเครือข่าย

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองและการสร้างเครือข่ายจากเอกสารทางวิชาการที่หลากหลาย จึงได้ประมวลเนื้อหาสาระสำคัญไว้ตามลำดับ ดังนี้

๒.๑.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง

การกล่อมเกลาทางการเมืองเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลเกิดทัศนคติและพฤติกรรมทางการเมืองผ่านการรับรู้ข้อมูลจากสื่อต่างๆ การได้รับข้อมูลจากเหตุการณ์ปัจจุบัน และการรับเอาทัศนคติทางการเมืองจากครอบครัว กลุ่มเพื่อน และบุคคลอื่นๆ กระบวนการนี้ช่วยให้บุคคลเรียนรู้และเข้าใจมุมมองทางการเมืองที่มีอยู่ในสังคม ดังนี้

การกล่อมเกลาทางการเมือง (Political Socialization) คือ กระบวนการที่บุคคลได้เรียนรู้และซึมซับค่านิยม ความเชื่อ ทัศนคติ และพฤติกรรมทางการเมือง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเข้าร่วมในระบบการเมือง กระบวนการนี้เกิดขึ้นตลอดช่วงชีวิตของบุคคล และได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่าง ๆ^๑ ดังนี้

๑) ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (Economic Environment) สภาพเศรษฐกิจของประเทศหรือของบุคคลนั้นๆ มีผลอย่างมากต่อทัศนคติและพฤติกรรมทางการเมือง เมื่อประชาชนมีสภาพเศรษฐกิจที่ดี มีความมั่นคงในอาชีพ รายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ความพึงพอใจต่อรัฐบาล และระบบการเมืองมักจะสูงขึ้น

๒) ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) สังคมที่บุคคลอาศัยอยู่ประกอบด้วยกลุ่มคน องค์กร และสถาบันต่างๆ เช่น ครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน ศาสนา และสื่อมวลชน ซึ่งเป็นตัวกลางสำคัญในการถ่ายทอดค่านิยม บรรทัดฐาน และข้อมูลข่าวสารทางการเมือง

๓) ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม (Cultural Environment) วัฒนธรรมหมายถึงแบบแผนการดำเนินชีวิตร่วมกันของกลุ่มคน ซึ่งรวมถึงค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี บรรทัดฐาน และสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น วัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบการเมือง ทั้งสามด้านของสภาพแวดล้อมนี้มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และร่วมกันหล่อหลอมให้บุคคลมีทัศนคติ ความเชื่อ และพฤติกรรมทางการเมืองที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งส่งผลต่อเสถียรภาพและทิศทางของระบบการเมืองในท้ายที่สุด

^๑ Rush, Michael, and Althoff, Philip, *Introduction to Political Sociology*, (Berkeley: Western Printing Press, 1971), p. 16.

การกล่อมเกลາทางการเมืองของประชาชนสามารถได้รับอิทธิพลจากหลากหลายปัจจัย รวมถึงสถาบันต่าง ๆ ที่เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง บทบาทของแต่ละสถาบัน^๒ ได้แก่

๑) ด้านสถาบันครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่ส่งผลต่อการกล่อมเกลາทางการเมืองของประชาชน พ่อแม่และผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมค่านิยมและความเชื่อทางการเมือง รวมถึงการสอนให้ลูกหลานเข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ครอบครัวยังเป็นแหล่งเรียนรู้แรกที่เด็ก ๆ ได้รับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

๒) ด้านสถาบันการศึกษา โรงเรียนและมหาวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง หลักสูตรการเรียนการสอนที่ครอบคลุมถึงเรื่องการเมืองและประชาธิปไตยจะช่วยให้เยาวชนเติบโตมาเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและมีความเข้าใจในเรื่องการเมือง การอภิปรายและกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนยังสามารถเสริมสร้างทักษะและประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

๓) ด้านกลุ่มเพื่อนและชุมชน กลุ่มเพื่อนและชุมชนมีบทบาทในการสร้างความตระหนักรู้และสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง การสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนและสมาชิกในชุมชนสามารถเสริมสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนยังเป็นการสร้างทักษะและประสบการณ์ในการเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ

๔) ด้านสื่อออนไลน์ สื่อออนไลน์เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญและมีบทบาทในการส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองของประชาชน สื่อสังคมออนไลน์เป็นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลเกี่ยวกับการเมือง การเข้าถึงข้อมูลที่หลากหลายและการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองออนไลน์ยังสามารถช่วยเสริมสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

จากคำจำกัดความที่บรรดานักรัฐศาสตร์ทั้งหลายได้ให้ไว้ข้างต้น พอที่จะสรุปความหมายของคำว่า การกล่อมเกลາทางการเมืองได้ว่า หมายถึงกระบวนการสั่งสอนอบรมให้สมาชิกของสังคมเรียนรู้วัฒนธรรมทางการเมือง และโครงสร้างทางการเมืองที่ผ่านตัวกลางต่างๆ ของสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม ตั้งแต่เยาว์วัยจนเติบโตใหญ่ต่อเนื่องไปตลอดชีวิต กล่าวคือ เป็นกระบวนการหล่อหลอมให้เกิดเป็นแบบฉบับของทัศนคติ ความคิดเห็น ค่านิยม และความรู้สึกในทางใดทางหนึ่ง ต่อระบบการเมือง ดังนั้นการอบรมกล่อมเกลາทางการเมือง จึงมีความสำคัญอย่างมากต่อระบบการเมืองของแต่ละประเทศอย่างเห็นได้ชัด เพราะเป็นกระบวนการที่จะเปลี่ยนแปลงหรือรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมทางการเมือง และเป็นกระบวนการที่จะทำให้พลเมืองของประเทศมีความรู้ เรื่องระบบการเมืองการ

^๒ Phillip Althoff and Michael Rush, *Introduction to Political Sociology*, (London: Western Printing Press, 1972), p.16.

ปกครองของประเทศ ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกัน กระตุ้น หรือหนึ่งเดียวต่อระบบการเมือง การกล่อมเกลากลายทางการเมืองจึงเป็นกระบวนการของการถ่ายทอดผ่านตัวกลางต่างๆ ของสังคม ซึ่งทำให้แต่ละคนนั้นได้เรียนรู้ในการจะกำหนดรูปแบบของตนเอง ในส่วนที่สัมพันธ์กับการเมืองให้เหมาะสม ระบบการเมืองของแต่ละประเทศจะคงอยู่ในรูปแบบเดิม หรือเปลี่ยนแปลงไปขึ้นอยู่กับสถาบันที่กล่อมเกลากลายทางการเมือง

สังคมว่าจะถ่ายทอดค่านิยมทางการเมือง ไปในรูปแบบไหน ถ้าหากสถาบันที่กล่อมเกลากลายทางการเมืองถ่ายทอดค่านิยมทางการเมือง และสังคมแตกต่างกันไปจากบรรพบุรุษของตนนั้น กระบวนการกล่อมเกลากลายทางการเมืองนี้ ก็จะเป็นตัวนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม

ดังนั้นการกล่อมเกลากลายทางการเมือง มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองตามบทบาทในการกล่อมเกลากลายทางการเมือง คือ^๓

๑) กลุ่มที่ตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ทางการเมืองโดยเฉพาะ เช่น พรรคการเมือง ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อปลูกฝังค่านิยมทางการเมือง เพื่อระดมกำลังสู่การกระทำทางการเมือง

๒) กลุ่มที่ตั้งขึ้นเพื่อนำวัตถุประสงค์มิใช่ทางการเมือง แต่ใช้ศึกษาทางการเมือง เช่น กลุ่มศาสนา

๓) กลุ่มที่ไม่ได้ตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ทางการเมือง และไม่ทำการอบรมกล่อมเกลากลายทางการเมืองอย่างเป็นทางการ หากแต่บางครั้งทำโดยไม่รู้ตัว เช่น สมาคมกีฬา

๔) ประสบการณ์ทางการเมือง การได้สัมผัสกับการเมืองโดยตรงย่อมมีผลต่อการสร้างทัศนคติและค่านิยมทางการเมือง เป็นโอกาสที่บุคคลจะได้ทดสอบบทเรียนที่ได้เรียนรู้มาโดยทางอ้อมผ่านตัวแทนต่าง ๆ กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

๕) สื่อมวลชน (Mass media) ได้เข้ามามีบทบาทในการกล่อมเกลากลายทางการเมืองมากขึ้นตามลำดับ หนังสือพิมพ์วิทยุ โทรทัศน์เป็นตัวการที่ทำให้การสื่อสารที่เกี่ยวกับเหตุการณ์และปรากฏการณ์ทางการเมืองไม่ว่าจากรัฐบาลถึงประชาชน หรือจากคนกลุ่มหนึ่งถึงอีกกลุ่มหนึ่งดังนั้นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลแต่ละคนในสังคมจะได้มาและสามารถถ่ายทอดไปสู่ผู้อื่นหนึ่งได้โดยผ่านกระบวนการที่เรียกว่า การกล่อมเกลากลายทางการเมือง (Political socialization) กระบวนการชนิดนี้ถือว่าได้เป็นตัวกลางที่เชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมกับมนุษย์กล่าวคือ เป็นตัวที่ดึงเอาวัฒนธรรมเข้าไปมีส่วนร่วมหรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์อย่างมากมาย

กระบวนการอบรมกล่อมเกลากลายจากสถาบันต่าง ๆ ในสังคมบางปัจจัยจำเป็นต้องมีการส่งเสริมให้มากขึ้นในทิศทางที่ถูกต้อง เช่น การได้รับการศึกษาอบรมในเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย ความสนใจข่าวสารการเมืองการปกครอง การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้อย่างมีคุณภาพ และมีทิศทางที่ถูกต้องทุกสถาบันในสังคมไทยต้องร่วมมือกัน

^๓ พงษ์ทิสาณ ชุมพล, ระบบการเมืองความรู้เบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๗๔.

ส่งเสริมให้เป็นรูปธรรมเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง มีคุณภาพ มีประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม^๔ การแบ่งสถาบันในกระบวนกล่อมเกลางานทางการเมืองโดยสรุปได้ ดังนี้

๑. ครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันสำคัญในการเรียนรู้และการเมือง ทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมทางการเมืองถูกส่งต่อจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง ครอบครัวมีบทบาทในการให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่เด็กๆ ตั้งแต่เกิด โดยไม่มีการวางแผนหรือเจตนา ครอบครัวเป็นโครงสร้างแรกที่บุคคลพบ อิทธิพลของครอบครัวต่อทัศนคติต่ออำนาจมีความสำคัญ ครอบครัวมีลักษณะการตัดสินใจร่วมกัน การไม่ปฏิบัติตามอาจนำไปสู่การลงโทษ ประสบการณ์การตัดสินใจในครอบครัวมีผลต่อความรู้สึกมีความสามารถทางการเมืองและส่งเสริมทักษะในการมีปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง รวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอนาคต หากเด็กได้รับการอบรมให้ยอมรับฟัง จะมีพฤติกรรมทางการเมืองในลักษณะนั้น ครอบครัวที่พูดคุยถกเถียงปัญหาทางการเมือง จะมีความผูกพันกับหน้าที่ทางการเมืองมากขึ้น^๕

๒. สถาบันการศึกษา

๒.๑ โรงเรียน เป็นสถาบันหรือหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียน เนื่องจากในสังคมปัจจุบัน การเรียนรู้ทางการเมืองมักจะเกิดขึ้นในห้องเรียน โดยผ่าน

๑) หลักสูตรที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการให้ความรู้ทางการเมืองกับนักเรียน โดยเฉพาะหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาและหลักสูตรหน้าที่พลเมือง ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างนักเรียนให้มีคุณสมบัติเป็นพลเมืองของชาติ

๒) กิจกรรมเกี่ยวกับพิธีการในชั้นเรียน (Class - Room ritual life) การเรียนรู้ทางการเมืองของเด็กนอกจากจะเรียนรู้ในโรงเรียนโดยผ่านหลักสูตรแล้ว เด็กยังสามารถเรียนรู้ทางการเมืองจากกิจกรรมที่เกี่ยวกับพิธีการในชั้นเรียนได้ เช่น การเคารพธงชาติ การร้องเพลงชาติ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มีส่วนช่วยปลูกฝังความรู้สึกรักชาติให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก

๓) ครู เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของเด็ก เพราะครูคือสัญลักษณ์ของอำนาจหน้าที่ ที่เด็กต้องเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับอิทธิพลทางการเมืองในรูปของตัวบุคคลที่ใช้อำนาจครั้งแรก ขึ้นอยู่กับวิธีการสอนและการถ่ายทอดของครู หากครูมีวิธีการสอนที่ดี จะทำให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองที่ถูกต้อง และอาจทำให้เด็กมีความกระตือรือร้น แต่หากวิธีการสอนไม่เหมาะสม อาจทำให้เด็กขาดความกระตือรือร้นและมีความเข้าใจการเมืองที่ไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ ความรู้ความสามารถของครูผู้สอนก็มีผลด้วย ถ้าครูมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองอย่าง

^๔ สรพษ์ เกิดแก้ว, “ทัศนคติการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนศรีประจันต์ “เมธีประมุข” จังหวัดสุพรรณบุรี”, วารสารสหวิทยาการวิจัย, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑, (มกราคม-มีนาคม ๒๕๕๘) : ๒๕.

ดี และปรับปรุงตนเองให้ทันเหตุการณ์ รวมถึงแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ก็จะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของเด็กอย่างมาก

๒.๒ สถาบันระดับอุดมศึกษา เช่น วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ถือเป็นสถานที่สำคัญในการเรียนรู้ทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา โดยทั่วไป มหาวิทยาลัยมักเป็นแหล่งที่ส่งเสริมการแสดงออกทางการเมือง และกระตุ้นความสนใจให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

๓. กลุ่มเพื่อน (Peer Group) เป็นกลุ่มปฐมนุญ ประกอบด้วยบุคคลที่มีอายุและฐานะทางสังคมเท่าเทียมกัน มีบทบาทสำคัญในการให้การเรียนรู้ทางสังคมและการปรับตัว โดยเฉพาะในวัยรุ่นและผู้ใหญ่ ผลวิจัยของมัสเซียลาพบว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมือง นอกเหนือจากครอบครัวและโรงเรียน ขณะที่ครอบครัวช่วยสร้างการรับรู้ทางการเมืองในช่วงเริ่มต้น กลุ่มเพื่อนช่วยให้การเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น จนเด็กสามารถเข้าใจและปรับตัวในโลกการเมืองได้

๔. กลุ่มอาชีพ ถือเป็นกลไกสำคัญในการให้การเรียนรู้ทั้งในด้านสังคมและการเมืองแก่บุคคล ในแง่การเรียนรู้ทางสังคม เมื่อบุคคลได้รับการเตรียมพร้อมเพื่อประกอบอาชีพของตน แต่ละกลุ่มอาชีพจะมีวิธีการเฉพาะตัว ซึ่งอาจแตกต่างจากกลุ่มอาชีพอื่น ๆ สำหรับการเรียนรู้ทางการเมือง เช่น กลุ่มชาวนา หรือกลุ่มเกษตรกร นอกจากจะช่วยให้สมาชิกใหม่ได้เรียนรู้ระเบียบวิธีการของกลุ่ม การอยู่ร่วมกันอย่างเคารพและให้ความช่วยเหลือกัน ยังช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้หรือมีทัศนคติทางการเมือง เพราะในหลายกรณี การที่กลุ่มดังกล่าวต้องการบรรลุเป้าหมายหรือผลประโยชน์ อาจต้องมีการเคลื่อนไหวหรือชุมนุม ในกระบวนการนี้ สมาชิกจะได้เรียนรู้วิธีการเคลื่อนไหว วิธีการใช้อำนาจต่อรองกับนายจ้าง เจ้าหน้าที่รัฐ หรือรัฐบาล ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กลุ่มอาชีพมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ทางการเมืองแก่สมาชิก

๕. สื่อมวลชน (Mass Media) หรือช่องทางของการสื่อสารมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือ และนิตยสาร โดยทั่วไปมีหน้าที่สำคัญดังนี้ คือ การเสนอข่าวสาร การเสนอความคิดเห็น การให้บริการด้านการศึกษา และการทำหน้าที่ด้านบันเทิง หน้าที่เหล่านี้ โดยเฉพาะการเสนอข่าวและความคิดเห็น มีผลต่อมุมมองและความโน้มเอียงทางการเมืองของบุคคล เนื่องจากข่าวที่นำเสนอในแต่ละวัน ส่วนหนึ่งเป็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางการเมืองที่สื่อมวลชนถ่ายทอดจากรัฐบาลสู่ประชาชน

๖. สถาบันศาสนา นักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยาได้อธิบายหน้าที่หลักของศาสนาไว้สองประการ คือ หน้าที่ต่อบุคคลและหน้าที่ต่อสังคม สำหรับหน้าที่ต่อบุคคล ศาสนาตอบสนองความต้องการส่วนตัวในด้านการแสวงหาความรู้ การค้นหาความหมายในชีวิต และการแสดงออกทางอารมณ์ ในขณะที่หน้าที่ต่อสังคมมีหลายด้าน โดยเฉพาะในเรื่องการขัดเกลาทางสังคม ศาสนาช่วยให้

บุคคลเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับบรรทัดฐานและค่านิยมในสังคม รวมถึงช่วยให้บุคคลมีอุดมคติในการดำเนินชีวิต^๖

กระบวนการอบรมการกล่อมเกลาทางการเมืองเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาหรืออาจเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของมนุษย์ トラบไคที่ฉากการรับรู้ของมนุษย์ยังถูกสภาวะแวดล้อมทางสังคมและการเมืองต่าง ๆ ผ่านเข้ามากระทบและหล่อหลอมเข้าไปในตัวมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีโลกทัศน์ทางการเมืองแตกต่างกันไป ขั้นตอนของกระบวนการอบรมการกล่อมเกลาทางการเมืองสามารถแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ ๑ เป็นขั้นที่เด็กได้รับการฝึกฝนอบรมให้เป็นสมาชิกของสังคม เด็กจะเรียนรู้ทัศนคติ ค่านิยม และความสัมพันธ์ของบทบาทต่าง ๆ ของบุคคล ความรู้ทั่วไป สถาบันที่มีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุด在这一ขั้นคือสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา ซึ่งชี้แนวทางให้มนุษย์เรียนรู้วิธีการดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่น

ขั้นตอนที่ ๒ คือขั้นที่ก่อให้เกิดบุคลิกภาพของบุคคล ในขั้นตอนนี้จะมีการพัฒนาไปสู่การมีพื้นฐานความรู้และความเชื่อ ประสบการณ์ที่เผชิญเริ่มมีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมจิตใจได้สำนึกและมีส่วนในการกำหนดโครงสร้างบุคลิกภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ บุคคลเริ่มรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

ขั้นตอนที่ ๓ เป็นขั้นที่บุคคลได้รับการเรียนรู้ทางการเมือง เริ่มมีความรู้สึกถึงโลกการเมืองรอบตัว มีทัศนคติและความเข้าใจต่อเหตุการณ์ทางการเมืองต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ ๔ เป็นขั้นสุดท้าย ที่บุคคลจากที่ไม่เคยร่วมกิจกรรมทางการเมือง มาเป็นผู้ที่มีบทบาททางการเมืองโดยตรง ขั้นนี้เรียกว่ากระบวนการเลือกสรรทางการเมือง ทำให้บุคคลมีความเข้าใจทางการเมืองแบบลึกซึ้ง และมีทัศนคติทางการเมืองที่ชัดเจนและถาวร^๗

กระบวนการอบรมและกล่อมเกลาทางการเมืองจะพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตามสภาพการณ์ในแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงความเป็นผู้ใหญ่ แบ่งออกเป็นหลายระดับ ในระดับพื้นฐาน เด็กจะเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้สึกผูกพัน การให้ความเชื่อถือ และความจงรักภักดีต่อประเทศที่ตนอยู่ รวมถึงการรับรู้ว่าเป็นสมาชิกของชาติใด บุคคลที่มีแนวคิดและอุดมคติเดียวกันและผู้ที่มีความเห็นต่าง ระดับถัดไปคือการพัฒนาด้านทัศนคติและความรู้ความเข้าใจ และในระดับสูงสุด บุคคลจะพัฒนาทัศนคติและความรู้เกี่ยวกับนโยบายต่างๆ ของระบบการเมือง เช่น การออก

^๖ Philip Althoff and Michael Rush, *Introduction to Political Sociology*, (London: Western Printing Serviced Press, 1972), pp. 5-9.

^๗ กมล สมวิเชียร, *วัฒนธรรมทางการเมืองไทยกับการพัฒนาทางการเมือง*, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔), หน้า ๓๙.

กฎหมาย เป็นต้น^๔ การสื่อสารกับประชาชนสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การติดบอร์ดให้ข้อมูล การรับฟังปัญหาในพื้นที่ การออกรายการวิทยุและสื่อ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลทางการเมือง หน่วยงานภาครัฐสามารถเข้ามาในพื้นที่เพื่อสื่อสารกับประชาชน รวมถึงนักการเมืองสามารถเข้าพบประชาชนโดยตรง^๕

สรุปได้ว่า กระบวนการอบรมกล่อมเกลາทางการเมืองมีอิทธิพลต่อค่านิยม ทศนคติ และความคิดของบุคคลในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับระบบการเมือง บางครั้งการอบรมในครอบครัวอาจมีผลมากกว่ากลุ่มเพื่อน หรือสถาบันการศึกษา เช่น โรงเรียนและมหาวิทยาลัย แต่บางครั้งการอบรมจากสถาบันการเมืองและการสื่อสารภายในชาติก็มีบทบาทสำคัญเช่นกัน ระบบครอบครัวและการศึกษารวมถึงอิทธิพลภายนอก ล้วนส่งผลต่อสังคม กระบวนการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองในทุกช่วงอายุ มีบทบาทในการถ่ายทอดและปลูกฝังทศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมทางการเมือง บุคคลจะมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใด ขึ้นอยู่กับกระบวนการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองนั่นเอง

ตารางที่ ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Rush, Michael, and Althoff, Philip	กระบวนการที่บุคคลได้เรียนรู้และซึมซับค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ และพฤติกรรมทางการเมือง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเข้าร่วมในระบบการเมือง กระบวนการนี้เกิดขึ้นตลอดช่วงชีวิตของบุคคล
Phillip Althoff and Michael Rush	การกล่อมเกลาทางการเมืองของประชาชนสามารถได้รับอิทธิพลจากหลากหลายปัจจัย รวมถึงสถาบันต่าง ๆ ที่เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง บทบาทของแต่ละสถาบัน

ตารางที่ ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง (ต่อ)

^๔ Frederick M. Wirt, *Introductory Problems in Political Research*, (New Jersey: Prentice Hall, 1970).

^๕ Lucian W. Pye, *Personality and Nation-Building*: อ้างใน นายประคอง มาโต, “การส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง ในจังหวัดอุทัยธานี”, *ปรัชญาดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชา รัฐศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔), หน้า ๔๗.

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พฤษธิสาณ ชุมพล	การกล่อมเกลາทางการเมือง เป็นกระบวนการสั่งสอนอบรมให้สมาชิกของสังคมเรียนรู้วัฒนธรรมทางการเมือง และโครงสร้างทางการเมืองที่ผ่านตัวกลางต่างๆ ของสังคมทั้งทางตรง และทางอ้อม ตั้งแต่เยาว์วัยจนเติบโตใหญ่ต่อเนื่องไปตลอดชีวิต
สรพงษ์ เกิดแก้ว	การกล่อมเกลาทางการเมือง (Political socialization) กระบวนการ ชนิดนี้ถือว่าเป็นตัวกลางที่เชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมกับมนุษย์ กล่าวคือ เป็นตัวที่ดึงเอาวัฒนธรรม เข้าไปมีส่วนร่วมหรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์อย่างมากมาย
Philip Althoff and Michael Rush	บุคคลได้รับการเตรียมพร้อมเพื่อประกอบอาชีพของตน แต่ละกลุ่มอาชีพจะมีวิธีการเฉพาะตัว ซึ่งอาจแตกต่างจากกลุ่มอาชีพอื่น ๆ สำหรับการเรียนรู้ทางการเมือง เช่น กลุ่มชาวนา หรือกลุ่มเกษตรกร
กมล สมวิเชียร	บทบาททางการเมืองโดยตรง ขั้นนี้เรียกว่ากระบวนการเลือกสรรทางการเมือง ทำให้บุคคลมีความเข้าใจทางการเมืองแบบลึกซึ้ง และมีทัศนคติทางการเมืองที่ชัดเจนและถาวร กระบวนการอบรมและกล่อมเกลาทางการเมืองจะพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตามสภาพการณ์ในแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงความเป็นผู้ใหญ่แบ่งออกเป็นหลายระดับ ในระดับพื้นฐาน

๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเครือข่าย

แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายนั้นมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของผู้คนในสังคมที่มาร่วมตัวกันเป็น องค์กร และเครือข่าย เพื่อการพัฒนา การแก้ไขปัญหา และการสร้างสรรค์ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อปัจเจกบุคคลและสังคม โดยเป็นคำที่นำมาใช้ในแวดวงการพัฒนาสังคม ที่กล่าวถึงระบบความสัมพันธ์ในสังคมมนุษย์ที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย นับตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ปัจเจกบุคคลกับกลุ่ม กลุ่มกับกลุ่ม และกลุ่มกับเครือข่ายซึ่งเป็นระบบความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรม การสื่อสารความร่วมมือ การพึ่งพาอาศัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีโครงสร้างรูปแบบความสัมพันธ์ที่หลากหลาย และมีการกระจายตัวไปตามหน่วยย่อย หรือปัจเจกบุคคลในสังคมด้วย เครือข่ายนั้นเริ่มต้นจากการอธิบายความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล กลุ่ม หรือชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือพึ่งพาจนกระทั่งสามารถสร้างพลังอำนาจการต่อรอง และต่อมาก็มีการขยายความสัมพันธ์นั้นไปสู่ระดับที่กว้างขึ้น โดยมีการเชื่อมโยงกับองค์กรเครือข่ายพันธมิตรอื่นๆ ที่เป็นการส่งเสริมให้ปัจเจกบุคคลและกลุ่มคนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานตามประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไข^{๑๐} แนวคิดการสร้างเครือข่ายในการทำงานเชิงพัฒนามีแนวโน้มที่จะเป็นการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรที่ทำงานพึ่งพิงซึ่งกันและกันมากกว่าที่จะแข่งขันกันมีทฤษฎีและแนวคิดที่อธิบายการสร้างเครือข่ายการทำงาน ได้แก่

๑. ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) อธิบายถึงการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน ดังนั้นเหตุผลหลักที่จะทำให้เครือข่ายเกิดขึ้นได้โดยสมัครใจก็คือแต่ละฝ่ายมองเห็นประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการเข้าร่วมเครือข่าย ซึ่งจะนำไปสู่ความเต็มใจที่จะประสานกันหรือเข้าร่วมเป็นเครือข่าย

๒. แนวคิดการรวมพลัง (Synergy) เป็นการผนึกกำลังในลักษณะที่มากกว่าหนึ่งบวกหนึ่งเท่ากับสองแต่ต้องเป็นหนึ่งบวกหนึ่งมากกว่าสอง หมายความว่าการทำงานนำสู่ผลลัพธ์ที่มีคุณค่าหรือเข้มแข็งมากกว่าการที่แต่ละองค์กรจะทำงานโดยโดดเดี่ยว

Paul Starkey ให้ความหมายของ "เครือข่าย" ว่า คือ กลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะที่บุคคลหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมของตนการสร้างเครือข่ายเป็นการทำให้บุคคลและองค์กรที่กระจัดกระจายได้ติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ อีกทั้ง

^{๑๐} พระมหาสุทิตย์ อาภาภโร, เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, ๒๕๔๘), หน้า ๒๘.

ให้สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันฉันท์เพื่อนที่ต่างก็มีความเป็นอิสระมากกว่าสร้างการคบค้าสมาคมแบบพึ่งพิง^{๑๑}

เครือข่ายว่า หมายถึงการที่ปัจเจกบุคคล องค์กรหน่วยงาน หรือสถาบันใดได้ตกลงที่จะประสานเชื่อมโยงเข้าหากัน ภายใต้วัตถุประสงค์ หรือข้อตกลงอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การปฏิรูปการศึกษาโดยกลุ่มเครือข่ายที่ต้องมีการแสดงออกเป็นการลงมือกระทำกิจกรรมร่วมกัน^{๑๒}

เครือข่ายว่า คือแนวคิดที่มาจากกรณีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของผู้คนในสังคมที่มารวมตัวกันเป็นกลุ่ม องค์กร และเครือข่าย เพื่อการพัฒนา การแก้ไขปัญหา และการสร้างสรรค์ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อปัจเจกบุคคลและสังคมโดยเป็นคำที่นำมาใช้ในแวดวงการพัฒนาสังคม อันกล่าวถึงระบบความสัมพันธ์ในสังคมมนุษย์ที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย นับตั้งแต่ในระดับปัจเจกบุคคล ปัจเจกบุคคลกับกลุ่ม กลุ่มกับกลุ่ม และกลุ่มกับเครือข่าย ซึ่งเป็นระบบความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรม การสื่อสาร การร่วมมือ การพึ่งพาอาศัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีโครงสร้างรูปแบบความสัมพันธ์ที่หลากหลาย และมีการกระจายตัวไปตามหน่วยย่อยหรือปัจเจกบุคคลในสังคม โดยเครือข่ายนั้นเริ่มต้นจากการอธิบายความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล กลุ่ม หรือชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ช่วยเหลือพึ่งพา จนกระทั่งสามารถสร้างพลังและอำนาจต่อรอง และต่อมาก็มีการขยายความสัมพันธ์นั้นไปสู่ระดับที่กว้างขึ้น โดยมีการเชื่อมโยงกับองค์กร เครือข่ายพันธมิตรอื่น ๆ^{๑๓}

เครือข่าย หมายถึงการรวมกลุ่มของบุคคลในชุมชน บุคคลระหว่างชุมชน กลุ่มกับกลุ่ม ชุมชนกับชุมชน โดยยึดหลักตามขอบเขตพื้นที่ประเด็นปัญหาและสถานภาพทางสังคม โดยไม่แยกกระหว่างการเรียนรู้กับวิถีชีวิต การเรียนรู้และการปฏิบัติ เนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นหนึ่งเดียว^{๑๔}

เครือข่าย คือการเชื่อมโยงของกลุ่มคนหรือองค์การ ที่สมัครใจจะแลกเปลี่ยนข่าวสารหรือกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในข่ายด้วยความเป็นอิสระเท่าเทียมกันภายใต้

^{๑๑} Paul Starkey, **Networking for Development**, (London : International Forum for Rural Transport and Development, 1997), p. 58.

^{๑๒} เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, **การจัดการเครือข่าย : กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทซัคเซสมีเดีย จำกัด, ๒๕๔๓), หน้า ๒๘.

^{๑๓} พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, **พระพุทธศาสนากับการพัฒนาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙), หน้า ๕๕.

^{๑๔} อเนก นาคะบุตร, **เครือข่ายการเรียนรู้ของชาวเขาที่ขายสินค้าในเขตเชียงใหม่**, (เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๓), หน้า ๒๙.

พื้นฐานของความเคารพสิทธิเชื่อถือเอื้ออาทรซึ่งกัน และกัน และมีการระบบให้กลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่เป็นสมาชิกดำเนินกิจกรรม บางอย่างร่วมกัน เพื่อน นำไปสู่จุดหมายที่เห็นพ้องต้องกัน^{๑๕}

เครือข่ายมีความหมายได้หลายลักษณะซึ่งหากมองในเชิงโครงสร้าง เครือข่าย หมายถึงกลุ่มของจุดต่างๆ ซึ่งเชื่อมโยงต่อกันด้วยเส้นโดยจุดต่างๆ คือบุคคลหรือกลุ่ม ส่วนเส้นที่เชื่อมนี้คือความสัมพันธ์ที่บุคคลหรือกลุ่มต่าง ๆ มีต่อกัน^{๑๖}

เครือข่ายสังคม หมายถึงความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งหมดของคนในสังคมที่กลุ่มบุคคลมีต่อกัน โดยคุณลักษณะของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นสามารถนำมาใช้อธิบายพฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้ เครือข่ายทางสังคมนี้ประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งหมด การเรียนรู้ของบุคคล หรือกลุ่มองค์กรใดก็ตามย่อมสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเครือข่ายสังคมนั้นๆ เช่น ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ เพื่อน และความสัมพันธ์ในฐานะของบุคคลหรือองค์กรที่มีปัญหา มีกิจกรรมที่ปฏิบัติทางสังคมร่วมกันจะทำให้ชุมชนสามารถดำรงได้^{๑๗}

เครือข่ายแต่ละเครือข่าย ต่างมีจุดเริ่มต้น หรือถูกสร้างมาด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน แบ่งชนิดของเครือข่ายออกเป็น ๓ ลักษณะ ดังนี้

๑) เครือข่ายที่เกิดโดยธรรมชาติ

เครือข่ายชนิดนี้มักเกิดจากการที่ผู้คนมีใจตรงกัน ทำงานคล้ายคลึงกันหรือประสบกับสภาพปัญหาเดียวกันมาก่อน เข้ามารวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ ร่วมกันแสวงหาทางเลือกใหม่ที่ดีกว่า การดำรงอยู่ของกลุ่มสมาชิกในเครือข่ายเป็นแรงกระตุ้นที่เกิดขึ้นภายในตัวสมาชิกเอง (ฉันทะ) เครือข่ายเช่นนี้มักเกิดขึ้นในพื้นที่ อาศัยความเป็นเครือญาติ เป็นคนในชุมชนหรือมาจากภูมิสำเนาเดียวกันที่มีวัฒนธรรมความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มโดยจัดตั้งเป็นชมรมที่มีกิจกรรมร่วมกันก่อน เมื่อมีสมาชิกเพิ่มขึ้นจึงขยายพื้นที่ดำเนินการออกไป หรือมีการขยายเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ ของกลุ่มมากขึ้น ในที่สุดก็พัฒนาขึ้นเป็นเครือข่ายเพื่อให้ครอบคลุมต่อความต้องการของสมาชิกได้กว้างขวางขึ้น เครือข่ายประเภทนี้ มักใช้เวลาก่อร่างสร้างตัวที่ยาวนาน แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้ว มักจะเข้มแข็ง ยั่งยืน และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้น

^{๑๕} อาภรณ์ ภูวพิทยพันธุ์, กลยุทธ์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, (กรุงเทพมหานคร : เอส อาร์ เซ็นเตอร์, ๒๕๕๑), หน้า ๗.

^{๑๖} นฤมล นิราทร, การสร้างเครือข่ายการทำงาน : ข้อควรพิจารณาบางประการ, (กรุงเทพมหานคร : โครงการระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดปัญหาการใช้แรงงานเด็กองค์การแรงงานระหว่างประเทศ, ๒๕๔๓), หน้า ๖.

^{๑๗} ชาตียา ย เชียงใหม่, “การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับพฤติกรรมทางการเมืองของชาวนาในภาคเหนือ”. รบกับหมูป่าในไทยศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันไทยคดีศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๓), หน้า ๒๐๙-๒๑๔.

๒) เครือข่ายจัดตั้ง

เครือข่ายจัดตั้ง มักจะมีความเกี่ยวพันกับนโยบายหรือการดำเนินงานของภาครัฐเป็นส่วน ใหญ่ การจัดตั้งอยู่ในกรอบความคิดเดิมที่ใช้กลไกของรัฐผลักดันให้เกิดงานที่เป็นรูปธรรมโดยเร็ว และ ส่วนมากภาคีหรือสมาชิกที่เข้าร่วมเครือข่ายมักจะได้มีพื้นฐาน ความต้องการ ความคิด ความเข้าใจ หรือมุมมองในการจัดตั้งเครือข่ายที่ตรงกันมาก่อนที่จะเข้ามารวมตัวกัน เป็นการทำงานเฉพาะกิจ ชั่วคราวที่ไม่มีความต่อเนื่อง และมักจะจางหายไปไปในที่สุด เว้นแต่เครือข่ายจะได้รับการชี้แนะที่ดี ดำเนินงานเป็นขั้นตอนจนสามารถสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง เกิดเป็นความผูกพันระหว่างสมาชิกจน นำไปสู่การพัฒนาเป็นเครือข่ายที่แท้จริง อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากลุ่มสมาชิกจะยังคงรักษาสถานภาพของ เครือข่ายไว้ได้ แต่มีแนวโน้มที่จะลดขนาดของเครือข่ายลงเมื่อเปรียบเทียบระยะก่อตั้ง

๓) เครือข่ายวิวัฒนาการ

เป็นการถือกำเนิดโดยไม่ได้เป็นไปตามธรรมชาติตั้งแต่แรก และไม่ได้เกิดจากการจัดตั้ง โดยตรงแต่มีกระบวนการพัฒนาผสมผสานอยู่ โดยเริ่มที่กลุ่มบุคคล/องค์กรมารวมกันด้วยวัตถุประสงค์ กว้างๆ ในการสนับสนุนกันและเรียนรู้ไปด้วยกัน โดยยังไม่ได้สร้างเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เฉพาะที่ ชัดเจนนัก หรืออีกลักษณะหนึ่งคือถูกจุดประกายความคิดจากภายนอก ไม่ว่าจะเป็นการได้รับฟัง หรือ การไปได้เห็นการดำเนินงานของเครือข่ายอื่นๆ มา แล้วเกิดความคิดที่จะรวมตัวกัน สร้างพันธสัญญา เป็นเครือข่ายช่วยเหลือและพัฒนาตนเอง เครือข่ายที่ว่ำนี้อาจไม่ได้เกิดจากแรงกระตุ้นภายในโดยตรง ตั้งแต่แรก แต่ถ้าสมาชิกมีความตั้งใจจริงที่เกิดจากจิตสำนึกที่ดี เมื่อได้รับการกระตุ้นและสนับสนุน ก็ จะสามารถพัฒนาต่อไปจนกลายเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งทำนองเดียวกันกับเครือข่ายที่เกิดขึ้นโดย ธรรมชาติ เครือข่ายในลักษณะนี้พบเห็นอยู่มากมาย เช่น เครือข่ายผู้สูงอายุ เครือข่ายโรงเรียนสร้าง เสริมสุขภาพ เป็นต้น

ประเภทและรูปแบบของเครือข่ายมีความแตกต่างกันไปตามนิยามและกิจกรรมที่แต่ละ กลุ่ม หรือผู้ที่ใช้กิจกรรมเครือข่ายกำหนดขึ้น โดยได้มีผู้แบ่งประเภทและรูปแบบของเครือข่ายไว้ ดังนี้

เครือข่ายของการสื่อสาร (Communication Networks) ว่า การส่งข่าวสารภายในหรือ ระหว่างองค์กรโดยผ่านเครือข่ายนั้นมีรูปแบบของการสื่อสารอยู่ ๕ รูปแบบที่แตกต่างกัน ได้แก่ ๑) แบบลูกโซ่ ๒) แบบวงล้อ ๓) แบบวงกลม ๔) แบบทุกช่อง ๕) แบบตัววาย

ประเภทของเครือข่ายทางสังคม ว่า ในการดำเนินการที่จะพัฒนาชุมชน การใช้แนวคิด เครือข่ายทางสังคมจะช่วยให้มองเห็นขอบเขตการทำงานที่กว้างไกลมากขึ้น เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการ เสริมสร้างเรียนรู้ของทุกฝ่ายโดยประเภทของเครือข่ายทางสังคมมี ๓ ประเภท คือ^{๑๘}

^{๑๘} พระมหาสุทิตย์ อาภาภิโร, พระพุทธศาสนากับการพัฒนาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙), หน้า ๖๒-๖๓.

๑) เครือข่ายเชิงพื้นที่ หมายถึง องค์กรเครือข่ายที่อาศัยพื้นที่แห่งใดแห่งหนึ่งเป็นปัจจัยหลักในการทำกิจกรรมเป็นการดำเนินการรูปแบบบูรณาการที่ไม่แยกส่วนของประเด็นปัญหา และการพัฒนาออกจากการ ยึดเอาพื้นที่เป็นที่ตั้งแห่งความสำเร็จในการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล องค์กร ชุมชน และเครือข่ายย่อย โครงสร้างความสัมพันธ์ขององค์กร ชุมชน และเครือข่ายเชิงพื้นที่นั้น สามารถจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ได้หลายระดับ ตามพื้นที่ตามกิจกรรมที่เกิดขึ้น เช่น การแบ่งองค์กร ชุมชน และเครือข่ายตามระบบการปกครองทางภาครัฐ ได้แก่ เครือข่ายระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ เช่น สภาองค์กรชุมชนตำบลแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เครือข่ายภาคประชาคม อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เครือข่ายระดับจังหวัด เช่น เครือข่ายประชาคมจังหวัดน่าน เครือข่ายระดับภูมิภาค เช่น เครือข่ายป่าชุมชนภาคเหนือ เครือข่ายระดับประเทศ เช่น เครือข่ายสมพันธ์เกษตรกรแห่งประเทศไทย เครือข่ายขององค์กรระหว่างประเทศ เช่น เครือข่ายการพัฒนาของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง และขององค์กรพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) เป็นต้น หรือการแบ่งที่ตามแรงของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น เครือข่ายลุ่มน้ำปิง เครือข่ายอ่าวปัตตานี เครือข่ายป่าเขาสก เป็นต้น โดยมีกระบวนการทำงานทั้งในแนวดิ่งและแนวราบ มีการรวมศูนย์กิจกรรมเข้าสู่ศูนย์กลางในระดับพื้นที่ขนาดใหญ่ และอาจมีศูนย์ประสานย่อยในพื้นที่ขนาดเล็ก เพื่อให้เกิดกิจกรรมและการสื่อสารระหว่างกัน

๒) เครือข่ายสังคมเชิงประเด็น ซึ่งเป็นเครือข่ายที่ใช้ประเด็นกิจกรรมประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่างๆเป็นปัจจัยหลักในการรวมกลุ่มองค์กรโดยมองข้ามมิติในเชิงพื้นที่ ซึ่งมีขอบเขตจำกัดเฉพาะพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง แต่มุ่งเน้นการจัดการในประเด็นกิจกรรมนั้นๆ เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อม ยาเสพติด สิทธิชุมชน การพัฒนาการศึกษา เป็นต้น และพัฒนาให้เกิดความร่วมมือกับภาคีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นประเด็นร่วมของประชาชนในหลายพื้นที่ และเป็นประเด็นในระดับนโยบาย ที่จะต้องมีการดำเนินการในเชิงกฎหมาย และการจัดการในลักษณะสหวิทยาการโครงสร้างความสัมพันธ์ของเครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรมนั้น สามารถจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ขององค์กร ชุมชนเครือข่าย ได้อย่างมากมายตามความสนใจที่เกิดขึ้น โดยไม่ได้ยึดติดกับพื้นที่ดำเนินการและใช้หลักของกิจกรรม หรือประเด็นที่เกิดขึ้นเป็นตัวกำหนด เช่น เครือข่ายป่าชุมชนซึ่งเป็นเครือข่ายของกลุ่มชาวบ้าน ที่ร่วมดำเนินการผลักดันพระราชบัญญัติป่าชุมชน เครือข่ายภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นเครือข่ายที่นำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาพื้นที่ เครือข่ายธนาคารหมู่บ้าน และกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เป็นเครือข่ายที่รวมองค์กรชุมชนที่ดำเนินการในเรื่องของการออมทรัพย์ของประชาชน เครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภค เป็นเครือข่ายที่รวมกลุ่มของผู้ที่ต้องการให้มีการคุ้มครองผู้บริโภคในมิติต่างๆ หรือเครือข่ายอื่นที่มีการตั้งชื่อตามกิจกรรมที่เกิดขึ้น เช่น เครือข่ายสิ่งแวดล้อม เครือข่ายปฏิรูปการศึกษา เครือข่ายสิทธิมนุษยชน เป็นต้น โดยมีโครงสร้างสัมพันธ์ทั้งในแนวดิ่งและแนวราบ และจะมีองค์กรแม่ข่าย หรือหน่วยงานหลักที่ทำงานในด้านนั้นๆเป็นผู้ให้การสนับสนุนการ

ทำงานของเครือข่ายย่อย ในระดับพื้นที่ซึ่งแต่ละเครือข่ายที่อยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ มีความเป็นอิสระในการที่จะดำเนินการกับประเด็นนั้นกิจกรรมนั้นๆ ภายใต้ศักยภาพของตน

๓) องค์กรชุมชนและเครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่ ได้แก่ องค์กรชุมชนและเครือข่ายที่เกิดขึ้นหรืออาศัยภารกิจ และการก่อตัวของกลุ่มผลประโยชน์ในสังคม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน และภาคองค์กรพัฒนาเอกชน เป็นแนวทางในการจัดการองค์กร และเครือข่าย โดยเป็นองค์กรและเครือข่ายที่เน้นการดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย หลักของหน่วยงาน หรือโครงสร้างหลักของกลุ่มผลประโยชน์อันนั้น โดยกลุ่มผลประโยชน์อาจให้การสนับสนุนในการจัดตั้งองค์กร และเครือข่ายให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และมีกระบวนการดำเนินการที่สอดคล้องกับภารกิจ และเป้าหมายหลักของกลุ่มผลประโยชน์ หรือหน่วยงานนั้นๆ ซึ่งเครือข่ายในแต่ละภาคส่วนนั้น อาจมีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายเชิงพื้นที่ และเครือข่ายประเด็นกิจกรรมได้ ถ้าแต่ละฝ่ายเห็นความสำคัญในการรวมพลังเพื่อการแก้ไขปัญหาในภาพรวม ในการสร้างเครือข่าย ดังนี้^{๑๙}

๑) เชิญองค์กรและผู้มีส่วนได้เสียมาร่วมประชุมโดยมีหัวข้อการประชุมที่น่าสนใจ เกี่ยวกับผลประโยชน์ร่วมหรือเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกันมอบหน้าที่ในการบริหารจัดการการประชุม ให้กับบรรดาผู้มีส่วนได้เสีย ร่วมกันรับผิดชอบการหาข้อตกลงร่วมในกิจกรรมที่เป็นผลประโยชน์ร่วม ดังกล่าว

๒) กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเครือข่าย ทิศทางกิจกรรมหลักและคุณสมบัติของสมาชิกให้ชัดเจนโดยให้สมาชิกส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดด้วย เพื่อป้องกันการครอบงำจากกลุ่มคนบางกลุ่ม ทั้งนี้ควรมีการทบทวนเป็นระยะ ๆ เพื่อปรับให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของสังคม และความต้องการของสมาชิก

๓) จัดตั้งกลุ่มแกนของเครือข่ายที่ปวารณาตัวเข้ามาทำหน้าที่ประสานงาน จัดการและส่งกำลังบำรุงให้กับสมาชิกซึ่งต้องไม่อยู่กับกิจกรรมประจำวันขององค์กรตัวเอง และกลุ่มแกนต้องดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายให้บังเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ต้องมีการหมุนเวียนเปลี่ยนกลุ่มผู้นำ เครือข่ายเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของสมาชิกและป้องกันการผูกขาดอำนาจ

๔) ความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ และความผูกพันที่เหนียวแน่น มีส่วนอย่างสำคัญต่อความสำเร็จของเครือข่าย ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจการเลือกกิจกรรม และวิธีการทำงานของเครือข่ายในลักษณะประชาธิปไตย

๕) เครือข่ายต้องมีวิธีการจัดหาและจัดการทรัพยากร เพื่อความมีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนกิจการของเครือข่าย และความสามารถในการพึ่งตนเอง ทรัพยากรนี้ไม่ได้หมายถึงเงินทุน

^{๑๙} Starkey, Paul, **Networking for Development**, (IFRTD: The International Forum for Rural Transport and Development, 1997), p. 25.

เท่านั้น แต่ยังหมายความว่ารวมถึงคุณภาพของสมาชิก วิธีการจัดการแบบมีส่วนร่วมเทคโนโลยีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารฯลฯ

๖) ทำให้เครือข่ายมีสถานภาพถูกต้องตามกฎหมายเพื่อให้เครือข่าย และผู้นำเครือข่าย ได้รับการสนับสนุน และความไว้วางใจจากสมาชิกเครือข่าย อีกทั้งยังได้สามารถดำเนินงานได้ กว้างขวางอาจมีชื่อและสัญลักษณ์ของเครือข่ายเพื่อให้เป็นที่จดจำได้ง่ายและอาจส่งข่าวสารไปให้กับ บุคคลเป้าหมายที่สามารถให้การรับรองเครือข่ายได้

๗) สนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายกับเครือข่าย เพื่อเสริมให้เครือข่ายมีความ เข้มแข็งมากขึ้น ซึ่งมีได้ทั้งทางแนวนราบ แนวตั้งหรือในภูมิภาคต่างระดับกัน การเชื่อมเครือข่ายทำได้ ทั้งอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการด้วยการมีกิจกรรมร่วมกันหรือเป็นตัวแทนร่วมกันในการจัด ประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องและการร่วมกันประสานงานการประชุม

๘) มีการติดตามผลและประเมินผลเป็นประจำสม่ำเสมอและถี่ถ้วน โดยดูความสอดคล้อง ของแผนการทำงานกับวัตถุประสงค์ความก้าวหน้า และความสำเร็จของเครือข่ายในแต่ละระยะ

๙) มีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมด้านการจัดการเครือข่ายให้กับองค์กรแกน และผู้นำ เครือข่ายสม่ำเสมอ

๑๐) ถ้าวัตถุประสงค์ของเครือข่ายดีการเชื่อมโยงภายในเครือข่ายเหมาะสมก่อให้เกิด ความเคลื่อนไหวของกิจกรรมและความเข้มข้นของสมาชิก โครงการหรือกิจกรรมมีลักษณะกระจาย อำนาจไปให้กับมวลสมาชิกที่ได้รับประโยชน์ การดำเนินงานของเครือข่ายจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ได้ในที่สุด การสร้างเครือข่ายนั้น อาจจำแนกเป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นที่ ๑ การตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย (Realization) เป็นขั้นตอน ที่ ผู้ปฏิบัติงานหรือฝ่ายจัดการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย เพื่อที่จะทำงานให้บรรลุ เป้าหมาย คำถามที่สำคัญเหล่านี้จะเกิดขึ้น ได้แก่จะเข้าร่วมเป็นเครือข่ายกับองค์กรใด จะได้รับ ประโยชน์ หรือจะต้องเสียสละประโยชน์ด้านใดบ้างในการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย ระยะเวลาในการเข้า ร่วมเป็นเครือข่ายจะนานเท่าใด

ขั้นที่ ๒ การติดต่อกับองค์กรที่จะเป็นสมาชิกหรือภาคีสมาชิก (Courtship) หลังจาก ตัดสินใจเลือกองค์กรที่เห็นว่าเหมาะสมจะเข้าร่วมเครือข่ายได้แล้ว ก็เป็นขั้นตอนของการติดต่อ สัมพันธ์เพื่อชักชวนให้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายในการทำงาน ซึ่งขั้นตอนนี้เป็นการสร้างความคุ้นเคยและ การยอมรับรวมทั้งความไว้วางใจระหว่างกันและถือว่าเป็นขั้นตอนของการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ซึ่งกันและกันอาจเรียกว่า เป็นขั้นตอนการเตรียมกลุ่มหรือเตรียมเครือข่าย (Pre-group)

ขั้นที่ ๓ ขั้นตอนการสร้างพันธกรณีร่วมกัน (Commitment) เป็นขั้นตอนของการสร้าง ความผูกพันร่วมกัน หมายถึง การตกลงในความสัมพันธ์ต่อกันขั้นตอนนี้เป็นการตกลงว่าจะทำงาน ร่วมกันอาจกระทำได้โดยการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่ม หรือแลกเปลี่ยนความรู้กับองค์กรภายนอก

เช่น ศึกษาดูงาน เชิญวิทยากรมาถ่ายทอดความรู้ เป็นต้น อาจเรียกว่า กลุ่มศึกษาเรียนรู้ (Learning group)

ขั้นที่ ๔ ขั้นตอนการพัฒนาความสัมพันธ์ (Building) เป็นขั้นตอนที่การสร้างเครือข่าย ปรากฏผลงานเป็นรูปธรรมเป็นขั้นตอนของการเริ่มทำกิจกรรมโดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน ขณะเดียวกันมีการตกลงร่วมกันในการบริหารจัดการกลุ่มโดยการกำหนดวัตถุประสงค์ บทบาทสมาชิก เป็นต้น อาจเรียกขั้นตอนนี้ว่าขั้นกลุ่มกิจกรรม (Action group)

ขั้นที่ ๕ หลังจากขั้นตอนการพัฒนาความสัมพันธ์ จนนำไปสู่การทำกิจกรรมร่วมกันเมื่อผลงานเป็นที่ปรากฏองค์กรเครือข่ายรู้สึกว่าได้ประโยชน์จากการเข้าเป็น เครือข่ายความสัมพันธ์ของ เครือข่ายจะแน่นแฟ้นขึ้นพร้อมกับการเรียนรู้ร่วมกันหรืออาจปรากฏในรูปของการขยายกิจกรรมหรือ การขยายกลุ่มตามพื้นที่หรือตามลักษณะกิจกรรม

กระบวนการจัดการเครือข่ายว่า มี ๔ ขั้นตอนตามวงจรชีวิตเครือข่าย ดังนี้

๑. ขั้นการตระหนักและการก่อตัวของเครือข่าย เป็นขั้น ตอนที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็น จุดเริ่มต้นของการใช้พลังกลุ่มและความเป็นเครือข่ายในการจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มีวิธีการ ดังนี้

(๑) การศึกษาข้อมูลและสภาพการณ์ เป็นการศึกษาข้อมูล สภาพการณ์ ความพร้อม ภายในกลุ่มของตนเองและข้อมูลของกลุ่มเครือข่ายอื่นรวมทั้งสภาวะการณ์ทางสังคม ทำให้ทราบถึง กิจกรรมและบริบทที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการที่จะส่งเสริมหรือจัดการเครือข่าย

(๒) การสร้างศรัทธาและหาแนวร่วม เป็นการสร้างความเชื่อถือให้กับฝ่ายต่างๆ เช่น ความเชื่อถือในเรื่องของข้อมูล บุคคล ความสำคัญของปัญหา สร้างความคุ้นเคยกับบุคคลที่เป็นผู้นำ

(๓) การสร้างความตระหนักหรือการเสนอให้เห็นประเด็นปัญหา

(๔) การแสวงหาข้อมูลทางเลือก การค้นหาความต้องการและการหาจุดร่วมในการ พัฒนาเครือข่าย

(๕) การแสวงหาทางเลือกในการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และการแสวงหา แก่นนำเครือข่ายและ

(๖) การสร้างระบบความสัมพันธ์ของเครือข่าย

๒. ขั้นการสร้างพันธมิตรและการบริหารเครือข่าย เป็นขั้น ที่จะก่อเกิดความร่วมมือของ ความเป็นเครือข่าย และการบริหารจัดการทั้งภายในและภายนอกเครือข่าย มีวิธีการจัดการดังนี้

(๑) การกำหนดวัตถุประสงค์และข้อตกลงร่วม

(๒) การกำหนดบทบาท หน้าที่ และการวางผังเครือข่าย

(๓) การเสริมสร้างและพัฒนาผู้นำ

(๔) การจัดระบบการติดต่อสื่อสาร

- (๕) การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง
 - (๖) การติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม
 - (๗) การส่งเสริมและดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์
๓. ขั้นการพัฒนาความสัมพันธ์และการใช้ประโยชน์ มีวิธีการดังนี้
- (๑) การทบทวนและสรุปบทเรียน
 - (๒) การเสริมสร้างผู้นำและหน่วยนำของเครือข่าย
 - (๓) การเสริมสร้างกิจกรรมสาธารณะและเวทีแห่งการแลกเปลี่ยนความรู้
 - (๔) การขยายกิจกรรมและมนทัศน์
 - (๕) การสร้างความรู้ใหม่และการจัดการความรู้ที่ต่อเนื่อง
 - (๖) การเสริมสร้างวัฒนธรรมเครือข่ายเพื่อขจัดความขัดแย้ง
 - (๗) การเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและระบบการตรวจสอบแบบมีส่วนร่วม
๔. ขั้นการรักษาความสัมพันธ์และความต่อเนื่อง มีแนวทางดังนี้
- (๑) การจัดกิจกรรมที่ต่อเนื่อง
 - (๒) การรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสมาชิกของเครือข่าย
 - (๓) การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีและความรู้ใหม่
 - (๔) การกำหนดและสร้างแรงจูงใจในการทำงาน
 - (๕) การบริหารจัดการข้อมูล ระบบสื่อสาร และการจัดการความรู้ที่ต่อเนื่อง
 - (๖) การให้ความช่วยเหลือและการแก้ไขปัญหาภายในเครือข่าย
 - (๗) การเสริมสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง^{๒๐}

สรุปได้ว่า จากแนวคิด ความหมาย และหลักการที่เกี่ยวกับทฤษฎีเครือข่าย สามารถนำมาใช้ในการทำวิจัยนี้ โดยนำมาวิเคราะห์หลักการดำเนินงานเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล ๕ วิเคราะห์ความสัมพันธ์เครือข่ายเชิงบูรณาการภารกิจเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดนครราชสีมา ในการประสานแนวร่วมในการทำงาน ร่วมคิด ร่วมทำ ตระหนัก มีจิตสำนึก ดำเนินงานให้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชนเกิดเป็นเครือข่ายพลังมวลชน สร้างความสุขเกิดจากการปฏิบัติตามหลักศีล ๕ บรรลุถึงความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

^{๒๐} พระมหาสุทิตย์ อาภากรโธ และสายชล ปัญญชิต, รูปแบบของเครือข่ายการเรียนรู้ทางสังคมในการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๑๒๔.

ตารางที่ ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเครือข่าย

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ	กับเครือข่ายซึ่งเป็นระบบความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรม การสื่อสารความร่วมมือ การพึ่งพาอาศัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีโครงสร้างรูปแบบความสัมพันธ์ที่หลากหลาย และมีการกระจายตัวไปตามหน่วยย่อย หรือปัจเจกบุคคลในสังคมด้วย เครือข่ายนั้น
Paul Starkey	กลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะที่บุคคลหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมของตนการสร้างเครือข่ายเป็นการทำให้บุคคลและองค์กรที่กระจัดกระจายได้ติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร
เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	การที่ปัจเจกบุคคล องค์กรหน่วยงาน หรือสถาบันใดได้ตกลงที่จะประสานเชื่อมโยงเข้าหากัน ภายใต้วัตถุประสงค์ หรือข้อตกลงอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันอย่างเป็นระบบโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ
พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ	กลุ่มกับเครือข่าย ซึ่งเป็นระบบความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรม การสื่อสาร การร่วมมือ การพึ่งพาอาศัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีโครงสร้างรูปแบบความสัมพันธ์ที่หลากหลาย และมีการกระจายตัวไปตามหน่วยย่อยหรือปัจเจกบุคคลในสังคม

ตารางที่ ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเครือข่าย (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
อเนก นาคะบุตร	เครือข่าย เป็นการรวมกลุ่มของบุคคลในชุมชน บุคคลระหว่างชุมชน กลุ่มกับกลุ่ม ชุมชนกับชุมชน โดยยึดหลักตามขอบเขตพื้นที่ประเด็น ปัญหาและสถานภาพทางสังคม โดยไม่แยก ระหว่างการเรียนรู้กับวิถีชีวิต การเรียนรู้และ การปฏิบัติ เนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ที่เป็น หนึ่งเดียว
อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์	เครือข่าย คือการเชื่อมโยงของกลุ่มคนหรือ องค์กร ที่สมัครใจจะแลกเปลี่ยนข่าวสารหรือ กิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้าง ของคนในข่ายด้วยความเป็นอิสระเท่าเทียมกัน ภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิเชื่อถือเอื้อ ออาทรซึ่งกัน และกัน
นฤมล นิราทร	เครือข่ายมีความหมายได้หลายลักษณะซึ่งหาก มองในเชิงโครงสร้าง เครือข่าย หมายถึง กลุ่ม ของจุดต่างๆ ซึ่งเชื่อมโยงต่อกันด้วยเส้นโดยจุด ต่างๆ คือบุคคลหรือกลุ่ม ส่วนเส้นที่เชื่อมนี้คือ ความสัมพันธ์ที่บุคคลหรือกลุ่มต่างๆมีต่อกัน
ชาติชาย ณ เชียงใหม่	เครือข่ายสังคม มีความสัมพันธ์ทางสังคม ทั้งหมดของคนในสังคมที่กลุ่มบุคคลมีต่อกัน โดยคุณลักษณะของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น สามารถนำมาใช้อธิบายพฤติกรรมของบุคคล เหล่านี้ เครือข่ายทางสังคมนี้ประกอบขึ้นด้วย ความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งหมด การเรียนรู้ของ บุคคล หรือกลุ่มองค์กร

ตารางที่ ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเครือข่าย (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ	เครือข่ายทางสังคม ในการดำเนินการที่จะพัฒนาชุมชน การใช้แนวคิดเครือข่ายทางสังคม จะช่วยให้มองเห็นขอบเขตการทำงานที่กว้างไกลมากขึ้น เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างเรียนรู้ของทุกฝ่ายโดยประเพณีของเครือข่ายทางสังคม
Starkey, Paul	เครือข่ายที่เกิดขึ้นหรืออาศัยภารกิจ และการก่อตัวของกลุ่มผลประโยชน์ในสังคม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน และภาคองค์กรพัฒนาเอกชน เป็นแนวทางในการจัดการองค์กร และเครือข่าย
พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ และสายชล ปัญญชิต	กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเครือข่าย ทิศทางกิจกรรมหลักและคุณสมบัติของสมาชิก ให้ชัดเจนโดยให้สมาชิกส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดด้วย เพื่อป้องกันการครอบงำจากกลุ่มคนบางกลุ่ม ทั้งนี้ควรมีการทบทวนเป็นระยะ ๆ เพื่อปรับให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของสังคม และความต้องการของสมาชิก จัดตั้งกลุ่มแกนของเครือข่ายที่ปวารณาตัวเข้ามาทำหน้าที่ประสานงาน จัดการและส่งกำลังบำรุงให้กับสมาชิกซึ่งต้องไม่อยู่กับกิจกรรมประจำวันขององค์กรตัวเอง

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมสุจริต

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมสุจริตจากเอกสารทางวิชาการที่หลากหลาย จึงได้ประมวลเนื้อหาสาระสำคัญไว้ตามลำดับ ดังนี้

๒.๒.๑ ความหมายของความซื่อสัตย์สุจริต

ความซื่อสัตย์สุจริตว่า หมายถึง ประพฤติตรงและจริงต่อผู้อื่น การไม่คดโกงและหลอกลวงผู้อื่นประกอบด้วย พฤติกรรมจำเพาะ เช่น การพูดความจริง การไม่พูดปด การตรงต่อเวลา การจริงใจต่อผู้อื่น การไม่หยิ่งหลอกลักขโมย ไม่หลอกลวงให้ผู้อื่นหลงเชื่อในสิ่งที่โน้มนำเป็น^{๒๑}

ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมเบื้องต้นและสุดท้ายแห่งความดีทั้งหลาย เป็นสิ่งควรปลูกฝังและการให้อบรมสั่งสอนถึง ๖ ประการคือ ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ซื่อสัตย์ต่อวาจา ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ซื่อสัตย์ต่อบุคคล ซื่อสัตย์ต่อคณะ และความสุจริต คือ คำรวมแห่งความดี หมายถึง การทำดี พูดดี คิดดี มีความกรุณา ละอายแก่ใจ เกรงกลัวในความผิดพลาด มีความรู้สึกผิดชอบเป็นหลัก^{๒๒}

ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง ความประพฤติปฏิบัติที่แสดงถึงความจริงใจ ไม่คิดคด ทนยศ ไม่คดโกงและไม่หลอกลวงวินัย^{๒๓}

ความซื่อสัตย์สุจริตหมายถึง ความประพฤติปฏิบัติที่แสดงถึงความจริงใจ ไม่คดโกง หลอกลวงหรือไม่เอาเปรียบผู้อื่น^{๒๔}

สุจริต หมายถึง ความประพฤติดีความประพฤติงาม หมายถึง ความประพฤติที่เป็นเหตุให้บุคคลเป็นคนดี ง่ายต่อการปกครอง มีความหมายครอบคลุมถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกทางกายและทางวาจาในทางที่ตรงถึงความรู้สึกนึกคิดที่ดี อันเป็นเหตุแห่งพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านั้นด้วยความประพฤติดีท่านแบ่งไว้ ๓ ดังนี้ ทางกายสุจริต ทางวิธีสุจริต และมโนสุจริต^{๒๕}

^{๒๑} จุมพล พูลภัทรชีวิน, การวิจัยและพัฒนากระบวนการสร้างควมดีมีคุณธรรม, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์คุณธรรม, ๒๕๔๘), หน้า ๓๒.

^{๒๒} พระครูพุทธศาสนโศภณ อภิชาติ ชาริรักษ์ และมนูญ จันทน์วล, คุณธรรม ๔ ประการ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๐), หน้า ๔๕.

^{๒๓} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๔๒), หน้า ๓๘๒.

^{๒๔} วินัย พัฒนรัฐ และคณะ, แบบเรียนมาตรฐานฉบับพิเศษ เน้นกระบวนการกลุ่มสร้างเสริม ลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : ประสานมิตร, ๒๕๕๓), หน้า ๘.

^{๒๕} พิสมัย เทียนทอง, การดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตของ นักเรียนโรงเรียนบ้านเขมะเกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต ๑, (ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ๒๕๕๓), หน้า ๑๑.

ความซื่อสัตย์ คือ พฤติกรรมที่แสดงความรับผิดชอบ ไม่พูดปด ไม่โลก ไม่ขโมย ไม่ละเมิดของรักของผู้อื่น ทำตามสัจจะที่ตั้งไว้จนเป็นคนที่น่าไว้วางใจ^{๒๖}

ความซื่อสัตย์ คือ การประพระพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจาและใจ ต่อตนเองและผู้อื่น^{๒๗}

ความซื่อสัตย์ หมายถึง ความประพฤติตรงไปตรงมาถูกต้องเหมาะสมตามทำนองคลองธรรม และกฎหมายของบ้านเมือง เช่นตรงต่อหน้าที่ ตรงต่อคำพูด ตรงต่อกฎเกณฑ์ ทั้งตนเองและผู้อื่น

ความหมายคำว่า สุจริต ไว้ว่า ความประพฤติดีมี ๓ อย่างคือ ความประพฤติชอบด้วยกาย เรียกว่า กายสุจริต ๓ อย่างคือ เว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักทรัพย์ เว้นจากการประพฤติดินในกาม ความประพฤติชอบด้วยวาจาเรียกว่า วาสุจริต ๔ คือ เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากการพูดคำหยาบ เว้นจากการพูดเพื่อเจ้า^{๒๘}

พระพุทธศาสนาสอนให้เราเป็นคนดีความซื่อสัตย์สุจริต กล่าวคือ ซื่อตรงในทางที่ถูกต้องดีงาม เราต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง บุคคลอื่น สังคมและประเทศชาติ โดยตั้งใจกระทำความประพฤติปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง^{๒๙}

ความซื่อสัตย์ หมายถึง คุณลักษณะลักษณะห้ามความรู้สึกลึกซึ้งและระดับจิตใจของบุคคลนี้เนื้อที่มั่นคงต่อบุคคลอื่น มีความรักดี ประพระประพฤติตรงไปตรงมา ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง ไม่เอาเปรียบผู้อื่นซื่อตรงทั้งกาย วาจาและใจ^{๓๐}

ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกด้วยความจริงใจ ไม่คิดคดโกง ไม่หลอกลวง ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ซื่อตรงทั้งกาย วาจาและใจสรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์สุจริต คือ การมีความ

^{๒๖} เจริญศรี บุญสว่าง, การศึกษาความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ด้วยการใช้ นิทานพื้นบ้านและเพลงกล่อมเด็กในการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๓), หน้า ๒๒.

^{๒๗} จารุรัตน์ มั่งกะโรทัย, การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยอาชีวศึกษากาญจนบุรี สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔), หน้า ๑๙.

^{๒๘} พิสมัย เทียนทอง, การดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตของ นักเรียนโรงเรียนบ้านเขมาะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต ๑, (ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ๒๕๕๓), หน้า ๒๘.

^{๒๙} กัลยา ศรีปาน, คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียน บุญเลิศอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา, (สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๔๒), หน้า ๗.

^{๓๐} กิตติสุข แสงสวี่, การพัฒนาเครื่องมือวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานคุณภาพอาชีวศึกษา สำหรับนักศึกษาระดับศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพประเภทเกษตรกรรม, (สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๔๒), หน้า ๑๕.

ตรงต่อสิ่งที่คิด พูดและกระทำ ให้เกิดเป็นพฤติกรรมที่ติงามจากในใจออกมาสู่การกระทำ ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคมส่วนรวมให้อยู่ในระเบียบ กฎหมายหรือข้อบังคับ เพื่อให้เกิดความสงบสุขในการใช้ชีวิตหรือการอยู่ร่วมกันนั่นเอง^{๓๑}

สรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นคุณธรรมพื้นฐานและแกนหลักของการใช้ชีวิตที่ติงามในสังคม หมายถึง การประพฤติตนอย่างตรงไปตรงมา จริงใจ ไม่คิดคด ทนยศ ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง และไม่เอาเปรียบผู้อื่น ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ซึ่งเป็นการแสดงออกที่สอดคล้องกันทั้ง กาย วาจา และใจ ความซื่อสัตย์สุจริต จึงไม่ใช่เพียงแค่การไม่โกง แต่เป็นการบ่มเพาะคุณลักษณะภายในที่แสดงออกเป็นการกระทำที่ติงามอย่างสม่ำเสมอ ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น สังคม และประเทศชาติ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสังคมที่น่าอยู่และยั่งยืน

ตารางที่ ๒.๓ ความหมายของความซื่อสัตย์สุจริต

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
จุมพล พูลภัทรชีวิน	ความซื่อสัตย์สุจริตว่า ประพฤติตรงและจริงต่อผู้อื่น การไม่คดโกงและหลอกลวงผู้อื่น ประกอบด้วย พฤติกรรมจำเพาะ เช่น การพูดความจริง การไม่พูดปด การตรงต่อเวลา การจริงใจต่อผู้อื่น
พระครูพุทธศาสนโศภณ อภิชัย ชาริรักษ์ และ มนูญ จันทน์นวล	ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมเบื้องต้นและสุดท้ายแห่งความดีทั้งหลาย เป็นสิ่งควรปลูกฝังและการให้อบรมสั่งสอนถึง ๖ ประการคือ ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ซื่อสัตย์ต่อวาจา ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ซื่อสัตย์ต่อบุคคล ซื่อสัตย์ต่อคณะและความสุจริตการทำความดี พูดดี คิดดี มีความกรุณา ละอายแก่ใจ เกรงกลัวในความผิดพลาด มีความรู้สึกผิดชอบเป็นหลัก

^{๓๑} กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๒), หน้า ๑๔.

ตารางที่ ๒.๓ ความหมายของความซื่อสัตย์สุจริต (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ราชบัณฑิตยสถาน	ความซื่อสัตย์สุจริต ความประพฤติปฏิบัติที่แสดงถึงความจริงใจ ไม่คิดคด ทրยศ ไม่คดโกง และไม่หลอกลวงวินัย
วินัย พัฒนรัฐ และคณะ	ความประพฤติปฏิบัติที่แสดงถึงความจริงใจ ไม่คดโกงหลอกลวงหรือไม่เอาเปรียบผู้อื่น
พิสมัย เทียนทอง	สุจริต เป็นความประพฤติดีความประพฤติงาม ความประพฤติที่เป็นเหตุให้บุคคลเป็นคนดี ง่ายต่อการปกครอง
เจริญศรี บุญสว่าง	ความซื่อสัตย์ คือ พฤติกรรมที่แสดงความรับผิดชอบ ไม่พูดปด ไม่โลก ไม่ขโมย ไม่ละเมิดของรักของผู้อื่น
จารุรัตน์ มังกะโรทัย	ความซื่อสัตย์ คือ การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจาและใจ ต่อตนเองและผู้อื่น
พิสมัย เทียนทอง	ความประพฤติชอบด้วยกายเรียกว่า กายสุจริต ๓ อย่างคือ เว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักทรัพย์ เว้นจากการประพฤติดินกาม
กัลยา ศรีปาน	พระพุทธศาสนาสอนให้เราเป็นคนดีความซื่อสัตย์สุจริต กล่าวคือ ซื่อตรงในทางที่ถูกต้องดีงาม เราต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง
กิตติสุข แสงสวี่	ความซื่อสัตย์ เป็นคุณลักษณะลักษณะห้ามความรู้สึกนึกคิดและระดับจิตใจของบุคคลนี้เนื้อที่มั่นคงต่อบุคคลอื่น มีความรักดี
กระทรวงศึกษาธิการ	ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกด้วยความจริงใจ ไม่คิดคดโกง ไม่หลอกลวง ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ซื่อตรงทั้งกาย

๒.๒.๒ ประเภทของความซื่อสัตย์สุจริต

ค่านิยมสุจริตไม่ได้เป็นเพียงแนวคิดนามธรรม แต่เป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนให้สังคมเกิดความโปร่งใสและเป็นธรรม การปลูกฝังค่านิยมนี้จึงครอบคลุมทั้ง ๓ มิติหลักที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ^{๓๒} ดังนี้

๑) ด้านความรู้ (Cognitive Aspect) ความซื่อสัตย์คือการพูดความจริง การไม่บิดเบือนข้อมูล ความโปร่งใสคือการเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นให้ตรวจสอบได้ ความรับผิดชอบคือการยอมรับผลจากการกระทำของตนเอง และความยุติธรรมคือการปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียม การทุจริตคอร์รัปชันส่งผลเสียต่อสังคมและประเทศชาติ ทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ เศรษฐกิจถดถอย และเพิ่มความเหลื่อมล้ำ การศึกษาถูกระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องช่วยให้สามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง

๒) ด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affective Aspect) การชื่นชมความดีคือการยกย่องการกระทำซื่อสัตย์สุจริต และเห็นบุคคลที่ซื่อตรงเป็นแบบอย่าง ความละเอียดและเกลียดชังการทุจริตคือการไม่เห็นด้วยหรือรังเกียจการกระทำที่ไม่ซื่อสัตย์ การภูมิใจในการเป็นคนดีคือภาคภูมิใจเมื่อได้ทำสิ่งที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

๓) ด้านพฤติกรรม (Behavioral Aspect) การปฏิบัติตามถูกระเบียบและข้อบังคับอย่างเคร่งครัด ไม่หลีกเลี่ยงหรือละเมิด ไม่ว่าภายใต้สถานการณ์ใด การไม่ยอมรับหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับการทุจริต รวมถึงการปฏิเสธการให้หรือรับสินบน และการไม่เป็นผู้สมรู้ร่วมคิดในการทุจริต การแสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ทั้งในส่วนที่ดีและส่วนที่ต้องปรับปรุงแก้ไข การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ ยึดมั่นในความโปร่งใส โดยเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นเพื่อการตรวจสอบได้ ค่านิยมสุจริต คือ การที่คนในพื้นที่รู้ดี (ความรู้) ว่าอะไรคือความสุจริต รู้สึกละอาย (อารมณ์ความรู้สึก) ต่อความซื่อสัตย์สุจริต และ ทำดี (พฤติกรรม) ด้วยการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ซื่อสัตย์สุจริตอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างสังคมที่น่าอยู่และยั่งยืน สามารถจำแนกความซื่อสัตย์สุจริตออกเป็น ๔ ลักษณะดังนี้^{๓๓}

๑. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี การมีความละเอียดเกรงกลัวต่อการกระทำผิด การไม่พูดปด ไม่พูดสับปลับหลอกลวง การไม่คิดโลภในของผู้อื่น

๒. ความซื่อสัตย์สุจริตต่อบุคคล คือ มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อผู้อื่น ต่อผู้มีพระคุณ ลักษณะสำคัญ คือ มีความจริงใจต่อผู้อื่น ไม่ชักชวนผู้อื่นไปในทางเสื่อมเสียไม่สอพลอเพื่อหาประโยชน์ส่วนตน

^{๓๒} กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, *แนวทางพัฒนาจริยธรรมไทย*, (กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ เอกสารประกอบการประชุม, ๒๕๓๕), หน้า ๕.

^{๓๓} กรมวิชาการ, *คู่มือพัฒนาคุณลักษณะทางอารมณ์ ศีลธรรมและจริยธรรมระดับก่อนประถมศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ วิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔๗-๑๔๘.

เตือนสติแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ยินดีในความสำเร็จของผู้อื่นไม่ริษยากันแก่ง ไม่ถือเอาของผู้อื่นมาเป็นของตน โดยการลักขโมย ฉ้อโกง ไม่ละเมิดของรักของผู้อื่น ขอมรับผิดหากตนเป็นผู้ทำผิดต่อผู้อื่น ไม่ผิดนัด รู้จักเคารพสิทธิ์ของผู้อื่น ไม่หยิบของผู้อื่นไปโดยไม่ได้รับอนุญาต มีความประพฤติที่ดีที่ต่อหน้าและสลับหลังผู้อื่น

๓. ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ คือ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ตนทำหรือได้รับมอบหมาย และให้ทำได้ดีที่สุด ไม่ทอดทิ้งหน้าที่ ไม่ทุจริตคดโกง ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ทำประโยชน์ส่วนตน รักษาระเบียบกฎเกณฑ์ ตรงต่อเวลา ไม่เอาเวลาทำงานในหน้าที่ไปใช้ประโยชน์ส่วนตน

๔. ความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ สังคมประเทศชาติ คือ การรักษาความสามัคคี ไม่นำความลับของหมู่คณะ สังคม ประเทศชาติไปเปิดเผย ไม่เป็นต้นเหตุให้คนภายนอกมาทำลายหมู่คณะ ไม่คิดทรยศทำลายสถาบันหลักของชาติ ไม่ร่วมมือกันทำงานใด ๆ ที่ผิดกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ สำนึกว่าตนเองเป็นพลเมืองของประเทศจะต้องปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ช่วยกันรักษาความสงบ สิ่งใดที่สร้างขึ้นเป็นสาธารณสมบัติจะต้องช่วยกันรักษาและรู้จักใช้อย่างทะนุถนอม

สามารถแบ่งประเภทของความซื่อสัตย์ของบุคคลได้ ๕ ประเภทดังนี้^{๓๔}

๑. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ ความละเอียดและกระตือรือร้นในการทำความผิดให้ได้ชื่อว่าไม่สุจริต

๒. ความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนฝูง หมู่คณะ คือการ ไม่คิดทรยศ ไม่คดโกง และเอาเปรียบเพื่อฝูงและหมู่คณะ

๓. ความซื่อตรงต่อหน้าที่การงาน คือความซื่อตรงเที่ยงธรรมไม่หาผลประโยชน์ต่อตนเองจนทำให้เดือดร้อนแก่หน้าที่การงานที่ทำอยู่

๔. ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและชุมชน คือ ความซื่อตรงเที่ยงธรรมไม่หาผลประโยชน์ต่อตนเองจนทำให้เดือดร้อนแก่หน้าที่การงานที่ทำอยู่

๕. ความซื่อสัตย์ต่อระเบียบ กฎเกณฑ์ จารีต ประเพณี กฎหมาย วัฒนธรรม คือรักษาและปฏิบัติต่อระเบียบ กฎเกณฑ์ จารีต ประเพณีวัฒนธรรมด้วยความซื่อตรง จริงใจและเที่ยงธรรม

แบ่งประเภทของความซื่อสัตย์ในแนวพุทธศาสนาออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่^{๓๕}

^{๓๔} อังคณา กสินันท์, ผลการจัดประสบการณ์จากการละเล่นพื้นบ้านภาคกลางเพื่อพัฒนา คุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๑๔.

^{๓๕} วินัย พัฒนรัฐ และคณะ, แบบเรียนมาตรฐานฉบับพิเศษ เน้นกระบวนการกลุ่มสร้างเสริม ลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : ประสานมิตร, ๒๕๕๓), หน้า ๑๕.

๑. ความซื่อสัตย์ทางกาย หมายถึง การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ลักทรัพย์ การไม่ประพฤติดนินทา และให้ความช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังและ โอกาสทำที่อำนวย

๒. ความซื่อสัตย์ทางวาจา หมายถึง การพูดความจริงตรงไปตรงมา พูดในสิ่งที่ควรพูดไม่ เพื่อเชื่อและพูดคำที่อ่อนหวานน่าฟัง เป็นคุณคุณลักษณะด้านความรู้สึกลึกซึ้ง

๓. ความซื่อสัตย์ทางใจ หมายถึง กิจกรรมที่ใช้ใจเป็นสำคัญหรือความคิด เช่น ความไม่โลภอยากได้ของคนอื่น

จำแนกความซื่อสัตย์ออกเป็น ๔ ลักษณะ ดังนี้^{๓๖}

๑. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการ กระทำความผิด พฤติกรรมที่แสดงออก ได้แก่

- ๑.๑ ไม่สับปลับกลับกลอก
- ๑.๒ ไม่คล้อยตามพวกที่ลากหรือชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย
- ๑.๓ มั่นคงต่อการกระทำความดี
- ๑.๔ ไม่คดโกงมีความตั้งใจจริง
- ๑.๕ -ประพฤติตรงตามที่คิด

๒. ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน พฤติกรรมที่แสดงออก ได้แก่

- ๒.๑ ไม่เอาเวลาทำงานในหน้าที่ไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว
- ๒.๒ ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ทำประโยชน์ส่วนตัว

๓. ความซื่อสัตย์ต่อบุคคล คือ มีความซื่อสัตย์คือบุคคลอื่น เป็นมิตรล่อหล่อนางามต่อผู้มี พระคุณ พฤติกรรมที่แสดงออก ได้แก่

- ๓.๑ ประพฤติตรงไปตรงมา ไม่คิดคดต่อผู้อื่น
- ๓.๒ ไม่ชักชวนไปในทางเสื่อมเสีย
- ๓.๓ ไม่สอพลอเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตน
- ๓.๔ ยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น ไม่คิดริษยาหรือกลั่นแกล้ง

๔. ความซื่อสัตย์ต่อคณะ สังคมและประเทศชาติ พฤติกรรมที่แสดงออก ได้แก่

- ๔.๑ ร่วมมือร่วมใจกันทำงานด้วยความตั้งใจ
- ๔.๒ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ของตน หรือเอาดีเข้าตน
- ๔.๓ ไม่ร่วมมือกันทำงานใด ๆ ที่ผิดกฎหมาย หรือผิดจากที่กล่าวมาข้างต้น

^{๓๖} กรมวิชาการ, คู่มือพัฒนาคุณภาพทางอารมณ์ ศีลธรรมและจริยธรรมระดับก่อนประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ วิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๕), หน้า ๑๒๙ - ๑๓๑.

สรุปได้ว่า ประเภทของความซื่อสัตย์สุจริตแบ่งออกให้เป็น ๓ ประเภท ดังนี้ซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง ซื่อสัตย์สุจริตต่อผู้อื่นและซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ โดยเป็นการกระทำที่ตรงไปตรงมาต่อตนเอง ผู้อื่นและงานที่รับผิดชอบ ทั้งการกระทำ วาจาและใจ ซึ่งเป็นคุณคุณธรรมที่อยู่ภายในใจของตนเองลึก ๆ

ตารางที่ ๒.๔ ประเภทของความซื่อสัตย์สุจริต

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ	ค่านิยมสุจริตไม่ได้เป็นเพียงแนวคิดนามธรรม แต่เป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนให้สังคมเกิดความโปร่งใสและเป็นธรรม การปลูกฝังค่านิยมนี้จึงครอบคลุม
กรมวิชาการ	ค่านิยมสุจริต การที่คนในพื้นที่รู้ดี (ความรู้) ว่าอะไรคือความสุจริต รู้สึกลึก (อารมณ์ความรู้สึก) ต่อความซื่อสัตย์สุจริต และ ทำดี (พฤติกรรม) ด้วยการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ซื่อสัตย์สุจริตอย่างสม่ำเสมอ
อังคณา กสินันท์	ความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ สังคมประเทศชาติ คือการรักษาความสัตย์สุจริต ไม่คิดประทุษร้ายต่อหมู่คณะรักษาความสามัคคี ไม่นำความลับของหมู่คณะ สังคม ประเทศชาติไปเปิดเผย ไม่เป็นต้นเหตุให้คนภายนอกมาทำลายหมู่คณะ
วินัย พัฒนรัฐ และคณะ	ความซื่อสัตย์ทางกาย การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ลักทรัพย์ การไม่ประพฤติดีกในกามและให้ความช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังและ โอกาสทำที่อำนาจ
กรมวิชาการ	ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำ ความผิด พฤติกรรมที่แสดงออก ไม่คล้อยตามพวกที่ลากหรือชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

Good Governance เป็นคำที่ถูกใช้อย่างต่อเนื่องจากแนวคิดเรื่องประชาธิปไตยและประชาธิปไตย โดยธนาคารโลกในปี ค.ศ. ๑๙๘๙ ภายใต้การมีฐานคิดที่ว่า ปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจและความยากจนของประเทศกำลังพัฒนา ส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและไร้ประสิทธิภาพในการบริหารงานภาครัฐ ซึ่งทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหานี้ จำเป็นต้องมีการปฏิรูปการบริหารบ้านเมือง โดยมีกระบวนการทางกฎหมายที่อิสระและมีการบริหารจัดการที่โปร่งใส

๒.๓.๑ ความหมายและความสำคัญของธรรมาภิบาล

คำว่า Good Governance เริ่มนำมาใช้กันเมื่อช่วงต้น พ.ศ. ๒๕๒๓ ซึ่งในช่วงนั้น นักวิชาการส่วนใหญ่ต่างเห็นพ้องกันว่า แนวทางการบริหารภาครัฐที่เป็นอยู่ไม่สอดคล้องกับเศรษฐกิจและสังคม โลกที่ปรับเปลี่ยนไปตลอดเวลา และมีความจำเป็นต้องมีการปฏิรูป และปรับปรุงรูปแบบการปกครองใหม่ ในช่วงเวลาดังกล่าวมีองค์กรระหว่างประเทศที่สำคัญ ๆ เช่น ธนาคารโลก (World Bank) และ กองทุนนานาชาติได้เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุน แลพัฒนาแนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองที่ดีที่ เรียกกันทั่วไปว่า Good Governance หรือ ธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล เป็นคำที่มาจากภาษาสันสกฤต คือ ธรรม กับ อภิบาล ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้คำ นิยามไว้ดังนี้

ธรรม : คุณความดี คำสั่ง สอนในศาสนา หลักประพฤติปฏิบัติในศาสนา ความจริง ความถูกต้อง ความยุติธรรม กฎ กฎเกณฑ์ กฎหมาย สิ่งทั้งหลาย สิ่งของ

อภิบาล : บำรุงรักษา ปกครอง ปกป้อง หรือคุ้มครอง ดังนั้น ธรรมาภิบาล จึงมีความหมายตามนัยนี้ว่า “วิธีการปกครองที่ไปสู่ความดีงามที่ยั่งยืน อันได้แก่ความรู้ เรื่องและความผาสุกของปวงชนทั้งปวง”

เนื่องจากมีผู้ให้คำนิยามและความหมายของคำว่า ธรรมาภิบาลไว้มากรวมทั้ง องค์กรต่างๆ ทั้งในประเทศ และระดับโลกได้นำไปใช้มากมาย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมคำนิยามที่องค์กรหลักและนักวิชาการที่สำคัญ ที่มีบทบาทและมีชื่อเสียงในการส่งเสริมธรรมาภิบาลได้ให้ความหมายไว้ เช่น โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nation Development Program : UNDP) ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งในองค์การสหประชาชาติเกือบ ๒๐ แห่ง ซึ่งมีโครงการในประเทศไทย รวมเป็นทีมงานองค์การสหประชาชาติในประเทศไทย มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาประเทศไทย โดยเสริมสร้างแนวคิดเชิงนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้บรรลุตามเป้าหมายของการพัฒนา ได้ให้นิยามความหมายของ Good Governance หรือ ธรรมาภิบาล ว่าเป็นการใช้อำนาจทางการเมือง การบริหาร และเศรษฐกิจในการดำเนินภารกิจ กิจกรรมต่าง ๆ ของประเทศในทุกระดับโดยมีกลไก กระบวนการสถาบันซึ่งประชาชนและกลุ่มต่าง ๆ สามารถแสดงออกถึงความต้องการผลประโยชน์การใช้สิทธิและ

หน้าที่ตามกฎหมาย การประสานประนีประนอมความแตกต่างโดยผ่านกลไกกระบวนการ และสถาบันเหล่านั้น นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือด้านการเงินกับประเทศไทย เพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศคือ ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า Good Governance คือการมุ่งความสนใจไปที่องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการ จัดการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้แน่ใจว่านโยบายที่กำหนดไว้ได้ผล หมายถึง การมีบรรทัดฐานเพื่อให้ มีความแน่ใจว่ารัฐบาลสามารถ^{๓๗} และธนาคารโลก (World Bank) ได้ให้ความหมายของ Good Governance ว่า หมายถึงการกำหนดกลไกอำนาจของภาครัฐ ในการบริหารจัดการทรัพยากรทั้งด้าน เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนา การดำเนินงานการกำหนดนโยบาย ที่ ประชาชนสามารถรับทราบและเข้าใจได้ มีลักษณะที่เปิดเผยและเป็นนโยบายที่มีประโยชน์ เจ้าหน้าที่ ของรัฐมีจริยธรรมปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์แห่งสาธารณชน^{๓๘}

ธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรมีทัศนคติต่อธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ในระดับปานกลางทุกด้านและบุคลากรในสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ที่มีอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงานและ ตำแหน่งหน้าที่ ที่แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันนิติวิทยาศาสตร์แตกต่างกัน^{๓๙}

นอกจากองค์กรต่าง ๆ แล้ว ยังมีบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ความสนใจในหลักธรรมาภิบาลหลายท่าน ได้ให้อธิบายความหมายของคำว่า “ธรรมาภิบาล” ดังเช่น ทิพาดีเมฆสวรรค์ อดีตเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หรือ ก.พ. ได้ให้ความเห็นว่า ธรรมาภิบาลหรือ Good Governance นี้เป็นเรื่องที่ทุกสังคมทุกประเทศไม่ว่าเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาหรือพัฒนาแล้วต้องการให้เกิดขึ้น คำว่า Governance เป็นคำเก่าที่มีมานานแล้ว หมายถึง กรอบในการบริหารจัดการขององค์กรต่าง ๆ ในการบริหารระบบบริษัทก็จะเรียกว่า Corporate Good Governance ในราชการก็เรียกว่า Public Governance ซึ่งกรอบการบริหารจัดการนี้มีทั้งดีและไม่ดีที่ดีเรียกว่า Good Governance ที่ไม่ดีเรียกว่า Bad Governance^{๔๐} สำหรับ อธิยุทธ บุญมี ซึ่งเป็นนักวิชาการ

^{๓๗} อมรา พงศาพิชญ์ และนิตยา ภัทรสิริตะพันธ์, “องค์การให้ทุนเพื่อประชาสังคมในประเทศไทย”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยสังคม : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๒๗.

^{๓๘} บุชบง ชัยเจริญ และบุญมี ลี, “ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล”, รายงานการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๔), หน้า ๗.

^{๓๙} สุนนัฏ วรรณทรัพย์, “การอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียน โรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรี”, วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๓) : ๓๓-๔๓.

^{๔๐} ทิพาดี เมฆสวรรค์, “ธรรมาภิบาลกับราชการไทย”, สรรพากรสาสน์, ปีที่ ๔๗ ฉบับที่ ๙ (กันยายน ๒๕๔๓) : ๖๓-๗๙.

ทางด้านรัฐศาสตร์ เรียก Good Governance ว่า ธรรมรัฐ และได้ให้ความหมายว่า คือกระบวนการความสัมพันธ์ (interaction relation) ระหว่างภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป ในการที่จะทำให้การบริหารราชการและประชาชนโดยทั่วไป ในการที่จะทำให้การบริหารราชการแผ่นดิน ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ โปร่งใส ยุติธรรม และตรวจสอบได้ การบริหารประเทศที่ดีควรเป็นความร่วมมือแบบสื่อสาร ๒ ทาง ระหว่างรัฐบาลประชาธิปไตยและฝ่ายสังคม เอกชน องค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ (NGO) โดยเน้นการมีส่วนร่วม (Participation) ความโปร่งใส และตรวจสอบได้ การร่วมกันกำหนดนโยบาย (Shared policy making) และการจัดการตนเอง (Self management) ของภาคสังคมเพิ่ม มากขึ้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นธรรมมากขึ้น^{๔๑}

นอกจากนี้ อดีตผู้บังคับบัญชาการวชิราวุธวิทยาลัย อดีตตุลาการศาล รัฐธรรมนูญ และนักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์ที่มีผลงานตีพิมพ์มากมาย ได้กล่าวถึง ธรรมาภิบาลว่า เป็นกลไกของรัฐ ทั้งทางการเมืองและการบริหารมีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ สะอาด โปร่งใสและ รับผิดชอบ เป็นการให้ความสำคัญกับภาครัฐและรัฐบาลเป็นอันดับหลัก^{๔๒} และนักวิชาการทางรัฐศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ให้ความหมายของ Good Governance ว่า เป็นลักษณะและวิถีทางของการใช้อำนาจทางการเมือง เพื่อจัดการงานของบ้านเมืองโดยเฉพาะการ จัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อพัฒนาการมี ธรรมาภิบาลจะช่วยให้มีการ ฟื้นฟูทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้เพราะ รัฐบาลสามารถให้บริการที่มีประสิทธิภาพมีระบบที่ ยุติธรรม มีกระบวนการทางกฎหมายที่มีอิสระ ที่ ทำให้การดำเนินการเป็นไปตามสัญญา มีระบบ ราชการ ระบบนิติบัญญัติ และสื่อมวลชนที่มีความ โปร่งใส รับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้^{๔๓}

ธรรมาภิบาล เป็นคำที่มาจากภาษาสันสกฤต คือ ธรรม กับ อภิบาล ความหมายตาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ให้คำนิยามไว้ว่า ธรรม หมายถึง คุณความดี คำสั่งสอนในศาสนา หลักประพฤติปฏิบัติในศาสนา ความจริง ความถูกต้อง ความยุติธรรม กฎ กฎเกณฑ์

^{๔๑} อีรยุทธ บุญมี, แนวคิดและวาทะกรรมว่าด้วยธรรมรัฐแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๑๗.

^{๔๒} ชัยอนันต์ สมุทรวานิช, Good Governance กับ การปฏิรูปการศึกษา – การปฏิรูปการเมือง, (ม.ป.ท., ๒๕๔๑), หน้า ๕.

^{๔๓} นฤมล ทับจุมพล, “แนวคิดและวาทะกรรมว่าด้วยธรรมรัฐแห่งชาติ”, ใน การจัดการ ปกครอง Good Governance, บรรณาธิการ ม.ร.ว. พุทธิวิธาน ชุมพล ๑๕ – ๓๑, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๕๗.

กฎหมาย หรือหมายถึงสิ่งดี, คุณความดี, ความจริง ส่วนอภิบาล หมายถึง บำรุงรักษา ปกครอง ปกป้อง หรือคุ้มครอง^{๔๔}

ธรรมาภิบาล (Good governance) โดยศัพท์ หมายถึง กติกาหรือกฎเกณฑ์การบริหาร การปกครองที่ดีเหมาะสมและเป็นธรรมที่ใช้ในการธ ารงรักษาสังคมบ้านเมืองและสังคมอันหมายถึง การจัดการบริหารทรัพยากรและสังคมที่ดีในทุกๆ ด้านและทุก ๆ ระดับรวมถึงการจัดระบบองค์กร และกลไกของคณะรัฐมนตรีส่วนราชการองค์กรของรัฐและรัฐบาลที่ไม่ใช่ส่วนราชการองค์กรของ เอกชน ชมรม สมาคมเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ นิติบุคคลเอกชน และภาคประชาสังคมคำว่า ธรรมาภิบาล มี หน่วยงานองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ให้ความหมายแตกต่างกันไปดังนี้

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้นิยามว่า ธรรมาภิบาล คือ การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญ ในการจัด ระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่าย วิชาการฝ่าย ปฏิบัติการฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขมีความรู้รักสามัคคี และร่วมกัน เป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้าง ภูมิคุ้มกัน แก่ ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติภัยอันตรายที่หากจะมีมาใน อนาคต เพราะ สังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรมความโปร่งใส และความร่วมมือร่วม อันเป็นคุณลักษณะ สำคัญของศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข สอดคล้อง กับความเป็นไทยรัฐธรรมนูญและกระแสโลกยุคปัจจุบัน

ความหมายธรรมรัฐหรือธรรมาภิบาล มีดังต่อไปนี้

๑) หมายถึง กระบวนการความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเอกชน และ ประชาชนโดยทั่วไปในการที่จะทำให้การบริหารราชการแผ่นดินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มี คุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้

๒) หมายถึง การบริหารหรือการปกครองที่ดี โดยจะมียอดประกอบ ๓ ประการ คือ ความ โปร่งใส (Transparency) การตรวจสอบได้ (Accountability) และความมีประสิทธิภาพ (Efficiency)^{๔๕}

^{๔๔} พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุดคำวัด, (กรุงเทพมหานคร : เลี้ยงเชิง, ๒๕๔๘), หน้า ๓๔๕.

^{๔๕} สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, คู่มือการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และ สังคมที่ดี ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กองกลางสำนักงาน ก.พ., ๒๕๔๒), หน้า ๕๒.

ธรรมาภิบาล เป็นคำสนธิ ระหว่าง คำว่า ธรรม ซึ่งแปลว่า ความดีหรือเกณท์ กับคำว่า อภิบาล ซึ่งแปลว่า บำรุงรักษาปกครอง เมื่อรวมกันเป็น คำว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การปกครองที่ดี^{๔๖}

เป็นผลลัพธ์ของการจัดการกิจกรรม ซึ่งบุคคล และสถาบันทั่วไป ภาครัฐและเอกชน มีผลประโยชน์ร่วมกันได้กระทำลงไปหลายทาง มีลักษณะเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้^{๔๗}

หลักธรรมาภิบาล หรือการจัดการที่ดี โดยหลักสากลจะประกอบด้วย ๑) ความรับผิดชอบ ต่อสาธารณะชน หมายถึง การมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ๒) ความโปร่งใส หมายถึง สาธารณะชนสามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้ ๓) ความมั่นใจหมายถึง การมีหลักการที่แน่นอน เป็นธรรมที่ทำให้สาธารณะชนมั่นใจ และ ๔) การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ในด้านกิจการของรัฐ^{๔๘}

จัดเป็นสภาวะของการพัฒนาและการบริหารกิจการและนโยบายสาธารณะของชาติขั้นสูงสุด มีส่วนเสริมสร้างให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาหรือทรัพยากรมนุษย์ และความเป็นธรรมทางสังคม ในส่วนของการปฏิรูประบบบริหารราชการ จะใช้ธรรมาภิบาลเป็นวิธีการหรือเครื่องมือในการพิจารณาจัดการประเด็นปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการพัฒนาโครงสร้างสถาบัน การสร้างขีดความสามารถการกระจายอำนาจหน้าที่ออกจากศูนย์กลาง ความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองกับข้าราชการ การประสานงานและบทบาทการส่งเสริมธรรมาภิบาล^{๔๙}

หลักธรรมาภิบาล เป็นแนวความคิดของการบริหารยุคใหม่ ที่องค์กรทั่วโลกให้ความสนใจและยอมรับในหลักการ เพราะเป็นแนวความคิดนี้หรือกุญแจที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและพัฒนาของบรรดาองค์กรต่าง ๆ ทั้งในองค์กรระดับเล็กและใหญ่จนถึงระดับชาติ คำว่าธรรมาภิบาล แม้ว่าเราจะไม่ทราบที่มาที่ไปได้อย่างชัดเจนว่าได้มีการใช้กันตั้งแต่เมื่อไหร่ องค์กรใดเป็นผู้ริเริ่มถ่ายทอดแนวความคิดอันนี้ องค์กรที่น่าแนวความคิดนี้มาใช้อย่างจริงจังก็คือ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nation Development Program: UNDP) องค์กรพัฒนาแห่ง

^{๔๖} สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, วิกฤตการสู่การยั่งยืน : ธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๔๑), หน้า ๒๗.

^{๔๗} อานันท์ ปันยารชุน, ธรรมรัฐกับสังคมไทย, (กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๔๑).

^{๔๘} ชัยอนันต์ สมุทรวณิช, ธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชน และกระบวนการทางด้าน สิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : เดือนตุลาการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๒.

^{๔๙} ไชยวัฒน์ คำชู และคณะ, ธรรมาภิบาล, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์น้ำฝน, ๒๕๔๕), หน้า ๓๖-๓๗.

สหประชาชาตินำมาพัฒนาใน ปี ๒๕๔๐^{๕๐} และ จากนั้นเป็นต้นมาก็ได้มีสถาบันหรือองค์กรต่างๆ ได้
 ขานรับแนวความคิดนี้พร้อมก็นำไปประยุกต์ใช้กับองค์กรของตน สำหรับประเทศไทยคำนี้เริ่มใช้กัน
 อย่างแพร่หลาย ภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ และภายหลัง
 จากภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ.๒๕๔๐ ทั้งนี้เนื่องมาจากในหนังสือแสดงเจตจำนงกู้เงินจำนวน
 ๑๓.๒ พันล้านดอลลาร์สหรัฐจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ^{๕๑} ซึ่งในการขอกู้ยืมเงินของทาง
 รัฐบาลไทยครั้งนี้ ทางรัฐบาลไทยต้องทำตามพันธสัญญาของธนาคารโลกและกองทุนการเงินระหว่าง
 ประเทศที่ว่า ประเทศที่จะได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน จะต้องสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้น และ
 ตั้งแต่นั้นมา ก็มีการพูดถึงหลักธรรมาภิบาลและนำไปปรับใช้กันอย่างแพร่หลาย

แนวคิดเรื่อง “Governance” ได้ปรากฏมาตั้งแต่อารยธรรมการปกครอง ของกรีกสมัย
 โบราณมาจากศัพท์ของคำ ว่า “Kubernan” ที่บัญญัติโดยปราชญ์ที่ชื่อ Plato ซึ่งก็คือระบบ การ
 ปกครอง (System of Governing) คำ ว่า Gubernare ซึ่งหมายถึง “Rule making or Steering”
 การกำหนดหรือถือทางเสือในการปกครองแต่เดิมในภาษาอังกฤษคำนี้หมายถึง รัฐบาล
 (Government) ใน เชิงนามธรรม (Act of Governing หรือ Manner of Governing) ซึ่งก็คือ การ
 จัดการปกครอง^{๕๒}

แนวคิดทฤษฎีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลตามภาษาไทย เป็นแนวคิดที่ได้มีการ
 กล่าวถึงกว้างขวาง หลังจากมีเหตุการณ์วิกฤติทางเศรษฐกิจในประเทศไทย และในเอเชีย ตะวันออก
 โดยแนวคิดเรื่องจัดการปกครอง และการจัดการปกครองที่ดีนั้น ได้รับการรณรงค์อย่าง มากโดย
 สถาบันทางเศรษฐกิจและการเงินระดับโลก^{๕๓} และดังที่ทราบแล้วว่าแนวคิดนี้ได้มีการค้นพบ มาตั้งแต่
 ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ แต่ถึงกระนั้นก็ได้มีการนำคำว่า Good Governance มาใช้อย่างเป็นรูปธรรมซึ่งที่
 กล่าวได้ว่าคำว่า Good Governance เพิ่งมีการนำมาใช้อย่างเป็นทางการ เมื่อไม่นานนี้เอง

ในสมัยโบราณเน้นการปกครอง (Governing) ผู้ปกครองเรียกว่ารัฐบาลในสมัยราชาธิปไตย
 การปกครองที่ดี อยู่ที่มีธรรมราชาดังที่มีการเน้นเรื่องทศพิธราชธรรมถัดจากสมัยราชาธิปไตย
 ผู้ปกครองก็เป็นทหารบ้างเป็นนักการเมืองบ้าง เมื่อสังคมวิวัฒนาการไปภาคธุรกิจเติบโตขึ้นและ มี

^{๕๐} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), “พระพุทธศาสนากับธรรมาภิบาล”, พุทธจักร, ปีที่ ๖๑
 ฉบับที่ ๘ (สิงหาคม ๒๕๕๐) : ๕.

^{๕๑} บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, การสร้างธรรมาภิบาล (Good governance) ในสังคมไทย,
 (กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชนจ กัด, ๒๕๔๒), หน้า ๑๗ - ๑๘.

^{๕๒} Agere, Sam, Promoting Good Governance : Principles , Practices and Perspective,
 (London : Commonwealth Secretariat, 2000), p. 34.

^{๕๓} พงษ์พิธาน ชุมพล, คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๑๓๐.

ผลกระทบต่อสังคมมาก และภาคประชาชนหรือสังคมก็มีบทบาทมากขึ้น หลักการเรื่องการปกครอง (Governing) โดยรัฐลักษณะใช้อำนาจจากบนลงล่างก็ไม่เพียงพอเพราะอำนาจไม่ได้อยู่ที่รัฐบาลเท่านั้นแต่อยู่ที่ภาคธุรกิจและภาคสังคมด้วยจึงมีการนำคำว่า Governing ในสังคมสมัยใหม่คงจะต้องคำนึงถึงไตรภาคีคือภาครัฐภาคธุรกิจและภาคสังคมในการอภิบาลทั้งภาครัฐบาล และภาคธุรกิจต้องมีความโปร่งใส ถูกตรวจได้จึงจะตั้งอยู่ใน ความถูกต้อง (ธรรมะ หรือ Good) สังคมต้องเข้มแข็ง จึงจะทำให้รัฐและธุรกิจโปร่งใส Good Governance จึงประกอบด้วยรัฐโปร่งใสธุรกิจโปร่งใสและ สังคมเข้มแข็ง

ปัจจุบันนี้ทั้งในด้านการศึกษา และวิชาชีพทางรัฐประศาสนศาสตร์ถือได้ว่า “Governance” หรือการจัดการปกครองเป็นกรอบแนวคิด ที่สำคัญของการบริหารภาครัฐซึ่งมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ คือ การเน้นบทบาทของการบริหารภาครัฐกรอบแนวคิด Governance เป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาถึงความสัมพันธ์ และความรับผิดชอบระหว่างรัฐกับประชาชน ความสัมพันธ์และความรับผิดชอบ ระหว่างรัฐกับภาคเอกชนหรือกลุ่มทางสังคมที่เกิดการรวมตัวกันโดยสมัครใจความสัมพันธ์ และความรับผิดชอบระหว่างรัฐกับประชาชนสังคม^{๕๔} แนวความคิด “Governance” ได้มีการศึกษากว้างขวางขึ้นและคำนี้ก็ถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในวงการ และองค์การเครือข่ายของธนาคารโลกโดยในระยะแรก ๆ ธนาคารโลกกำหนดความหมายตามกรอบความคิดของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตของธนาคารโลกว่าด้วย Governance and Development ดังนั้นคำว่า Governance จึงเป็นที่เข้าใจกันว่า “การกำหนดกลไกอำนาจของภาครัฐในการบริหารทรัพยากรทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศเพื่อให้เกิดการพัฒนา” ในระยะเริ่มแรกนั้นธนาคารโลกได้พยายามอธิบายความหมายของ Governance ว่าครอบคลุมถึงความหมาย ๓ ลักษณะคือ^{๕๕}

- ๑) โครงสร้างและรูปแบบของระบอบการเมือง (Political Regime)
- ๒) กระบวนการและขั้นตอนที่ผู้มีอำนาจในการเมือง ใช้ในการบริหารทรัพยากร ทางเศรษฐกิจ และสังคมเพื่อพัฒนาประเทศ
- ๓) ชีตความสามารถของรัฐบาลในการกำหนดนโยบาย และการดำเนินการตามนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ

^{๕๔} Morren, Tatiana, “Conceptualizing Civil Society Within Good Governance and SocialCapital Policies”, Master’s Thesis, (Department of Education: Dalhousie University of Canada, 2001), p. 56.

^{๕๕} เอเจอร์, แซม, ธรรมาภิบาลการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์น้ำฝน, ๒๕๔๕), หน้า ๓๑.

การนำแนวคิดธรรมาภิบาลมาใช้ในประเทศไทยเมื่อครั้งแรกที่มีการอ้างถึงคำว่า “Governance” ตามความหมายที่ใช้กันในวงวิชาการนั้นคำว่า Governance ถูกใช้ในหนังสือแสดงเจตนาของประเทศไทยจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ International Monetary Fund (IMF) ในปี ๒๕๔๐ เมื่อคราวประเทศไทยเกิดวิกฤตเศรษฐกิจการกู้เงินในครั้งนั้นจำนวน ๑๗.๒ พันล้านบาท ซึ่งภายหลังการแสดงเจตจำนงของรัฐบาลไทยนี้เองที่ทำให้นักวิชาการกลุ่มต่างๆ เริ่มหันมาสนใจ Governance ในบริบทของสังคมไทยมากขึ้น

ต่อมาเมื่อ พ.ศ.๒๕๔๑ นักวิชาการเป็นผู้ที่ทำให้คำว่า “ธรรมรัฐ” เป็นคำที่ใช้แทนคำว่า “Governance” โดยให้คำจำกัดความว่าหมายถึง “การปกครองประเทศที่มีการบริหารที่เน้น การกระจายอำนาจเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้นทั้งยังเป็นการเปลี่ยนเป้าหมายวิธีการทัศนคติของการบริหารของประเทศมาเน้นที่ประชาชนผู้รับบริการเน้นความเป็นพลเมืองเน้น ความเป็นชุมชนเน้นผลงานมากกว่าเน้นผู้ผลิตฝ่ายของผู้มีอำนาจจะเกิดธรรมรัฐได้ต้องมีการปฏิรูป สังคม” คำว่า “ธรรมรัฐ” จึงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางโดยการเปิดแถลงข่าวเมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๑ เรียกร้องให้รัฐบาลนายชวน หลีกภัยนายกรัฐมนตรีขณะนั้นสร้าง “ธรรมรัฐแห่งชาติ” หรือ Governance โดยการระดมผู้ทรงคุณวุฒิผู้นำสถาบันหลักและเครือข่ายทางสังคมมาร่วมกันแก้ไขวิกฤตเศรษฐกิจไทยนับจากนั้นมามีการใช้คำว่าธรรมรัฐเป็นคำแปลของคำว่า “Good Governance” ในภาษาไทยในช่วงแรกจะสร้างความคลุมเครือมากกว่าความกระจ่างชัดด้วยความไม่ครอบคลุมของตัวศัพท์ที่เป็นการผสมคำว่า “ธรรม” กับคำว่า “รัฐ” และต่อมาคำว่า “ธรรมาภิบาล” ถูกบัญญัติใช้เป็นความหมายของคำว่า “Good Governance” หรือ ธรรมาภิบาลโดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (Thailand Development Research Institute : TDRI) ภายหลังจากที่สถาบันฯได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจโดยทาง TDR ได้กำหนดเรื่องธรรมาภิบาลในสังคมไทยให้เป็น ๑ ใน ๔ ของหัวข้อหลักๆและมีข้อเสนอเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลของไทยออกมา

โดยนิยามธรรมาภิบาลว่าหมายถึงกฎเกณฑ์การปกครองบารุงรักษาสังคมบ้านเมืองที่ดี อันหมายถึงการจัดการบริหารสังคมที่ดีในทุกๆด้านและทุกระดับรวมถึงการจัดระบบองค์การและ กลไกของคณะรัฐมนตรีส่วนราชการองค์การของรัฐและรัฐบาลที่ไม่ใช่ส่วนราชการการบริการราชการ ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นองค์การอิสระ (Independent Organization) องค์การภาคเอกชนชมรมและสมาคมเพื่อกิจกรรมต่างๆนิติบุคคลภาคเอกชนและภาคประชาสังคม (Civil Society) ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ. ๒๕๒๕ได้ให้ความหมายไว้ว่าหมายถึงคุณความดีความถูกต้องและอภิบาลซึ่งตรงกับรากศัพท์ภาษาอังกฤษประการที่สองธรรมาภิบาลใช้ได้ในความหมาย อย่างกว้างซึ่งรวมทั้งการบริหารที่ดีขององค์การธุรกิจเอกชน (Corporate Governance) และ การปกครองที่ดีของภาครัฐในปี พ.ศ.๒๕๔๒ รัฐบาลไทยได้บัญญัติความหมายที่เป็นทางการของคำว่า Good

Governance ว่าหมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีและให้นิยามว่าการบริหาร กิจการ บ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐภาคธุรกิจ เอกชนและ ภาคประชาชนซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการฝ่ายปฏิบัติการฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ ร่วมกันอย่างสงบสุขมีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดย คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบวาระแห่งชาติสำหรับการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและ สังคมที่ ดีโดยกำหนดเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และ สังคมที่ดี พ.ศ.๒๕๔๒ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๒ โดยทุกส่วนราชการ ต้อง ถือ ปฏิบัติและรายงานผลการปฏิบัติต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาตามระเบียบนี้ได้ระบุถึง หลักสำคัญ ของ ธรรมนูญ ๖ หลัก คือ^{๕๖}

๑. หลักนิติธรรม เป็นการตรากฎหมายและกฎข้อบังคับให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ ยอมรับของสังคมอันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่อำเภอใจหรืออำนาจของบุคคล

๒. หลักคุณธรรม เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือ หลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไป พร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์จริงใจขยันอดทนมีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริตจนเป็น นิสัยประจำชาติ

๓. หลักความโปร่งใส เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุง กลไกการทำงานขององค์การทุกวงการให้มีความโปร่งใสมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและ มีกระบวนการ ให้ประชาชนตรวจสอบความชัดเจน

๔. หลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็น ในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแสดงความคิดเห็น การได้สวนสาธารณะ ประชาพิจารณ์ และการแสดงประชามติ

๕. หลักความรับผิดชอบ เป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อ สังคมการใส่ใจในปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาลดจนการเคารพ ในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

๖. หลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่ส่วนรวมโดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มี คุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

^{๕๖} “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒”, ราชกิจจานุเบกษา ๑๐, (สิงหาคม ๒๕๔๒) : ๒๔-๓๑.

การส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๔ เมื่อ วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ได้พิจารณาเห็นชอบกับ ข้อเสนอแผนการส่งเสริมและพัฒนาธรรมาภิบาลในภาคราชการเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อย่างยั่งยืน และเห็นชอบหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี (GG Framework) ซึ่ง ประกอบด้วย ๔ หลักการสำคัญ และ ๑๐ หลักการย่อยดังกล่าวข้างต้นและ โดยที่ในบริบทของ ประเทศไทยอาจไม่สามารถใช้แนวทางฉันทามติกับทุกเรื่องได้ จึงเป็นควรรวมหลักนี้ไว้กับ หลักการมีส่วนร่วม และปรับถ้อยคำเป็น หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented) แสดงหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งประกอบด้วย ๑๐ หลัก ได้แก่ หลักการ ตอบสนอง (Responsiveness) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หลักประสิทธิภาพ/คุ้มค่า (Efficiency/Value for money) หลักความเสมอภาค (Equity) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) หลักการ ตรวจสอบได้/มีการรับผิดชอบ (Accountability) หลักเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) และ หลักนิติธรรม (Rule of Law)

หลักธรรมาภิบาลมีความสำคัญต่อองค์กร ชุมชน สังคมและประเทศชาติเป็นอย่างมากซึ่ง ได้มีนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ได้กล่าวถึงความสำคัญไว้หลากหลาย ในที่นี้ผู้วิจัยขอสรุปรวบ มาไว้โดยย่อ เพื่อพอให้เห็นแนวคิดของนักวิชาการและตลอดถึงแนวคิดของวิจัย ดังนี้^{๕๗}

๑) ธรรมาภิบาลเป็นหลักพื้นฐานในการสร้างความเป็นธรรม เอื้อผลประโยชน์ให้กับคนทุกระดับไม่ว่าคนรวยหรือคนจนในเรื่องการมีงานทำ การมีรายได้ การพัฒนาที่เท่าเทียมกันและการมี คุณภาพชีวิตที่ดี

๒) ธรรมาภิบาลช่วยให้สังคมมีความเข้มแข็งทุกด้าน ทั้งทางคุณค่าและจิตสำนึกทางสังคม การเมือง วัฒนธรรม จริยธรรมและทางเศรษฐกิจ มีสมรรถนะ มีความโปร่งใส สามารถอยู่ร่วมกันได้ ด้วยความสุขและเอื้ออาทรต่อกัน ช่วยลดแก้ปัญหาความรุนแรงของปัญหา

๓) ธรรมาภิบาลทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยมีตนเป็นศูนย์กลางที่แท้จริง ทำให้ สังคมไทยเป็นสังคมเสถียรภาพ

๔) ธรรมาภิบาลเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคี และรวมพลังก่อเกิดการพัฒนา อย่างยั่งยืน^{๕๘}

๕) ธรรมาภิบาลช่วยลดปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงและส่งเสริมให้คน มีความซื่อสัตย์ สุจริต

^{๕๗} บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๕๒),

๖) ธรรมนูญช่วยให้ระบบของรัฐมีความยุติธรรมเป็นที่น่าเชื่อถือทั้งใน และต่างประเทศ

๗) ธรรมนูญเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่บ่งชี้ถึงระดับการพัฒนาของประเทศทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

๘) ธรรมนูญช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความ คุ่มค่า

๙) ธรรมนูญช่วยลดขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของ ส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์

๑๐) ธรรมนูญทำให้ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและตอบสนองความ ต้องการ มีการประเมินผล การปฏิบัติราชการ อย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้ในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี จะต้องมีย องค์กรประกอบต่างๆ เข้ามามีส่วนในการบริหารจัดการ ดังนี้^{๕๘}

๑) การมีส่วนร่วม เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานที่สอดคล้องประสานกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายในการบริการ ประชาชน

๒) ความยั่งยืน มีการบริหารงานที่อยู่บนหลักการของความสมดุลทั้งในเมืองและชนบท ระบบนิเวศ และทรัพยากรธรรมชาติ

๓) ประชาชนมีความรู้สึกรู้ว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม และให้การยอมรับ การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ประชาชนพร้อมที่จะยอมสูญเสียประโยชน์ ส่วนตนไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน

๔) มีความโปร่งใส ข้อมูลต่างๆ ต้องตรงกับข้อเท็จจริงของการดำเนินการและสามารถ ตรวจสอบได้มีการดำเนินการที่เปิดเผยชัดเจน และเป็นไปตามที่กำหนดไว้

๕) ส่งเสริมความเป็นธรรม และความเสมอภาค มีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติและมีระบบการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่ชัดเจน

๖) มีความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากร และมีวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ ดี เจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะ เพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้กับ การ ทำงานได้และมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้ทุกหน่วยงานยึดถือเป็นแนว ปฏิบัติร่วมกัน

^{๕๘} บุชบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมีลี, “ตัวชี้วัดธรรมนูญบ้านเมือง”, รายงานการวิจัย, (สำนักสันติวิธีและ ธรรมนูญ : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๔), หน้า ๔๘-๕๐.

๗) ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ เปิดโอกาสให้สตรีทั้งในเมืองและชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น

๘) การถอดถอนดักลั่น และการยอมรับต่อทัศนคติที่หลากหลาย รวมทั้งต้องยุติข้อขัดแย้งด้วยเหตุผล หากจุดร่วมที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้

๙) การดำเนินการตามหลักธรรม พัฒนา ปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัยและเป็นธรรม

๑๐) ความรับผิดชอบ เจ้าหน้าที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ การเป็นผู้กำกับดูแล แทนการควบคุม โอนงานบางอย่างไปให้องค์กรท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิด กับประชาชน หรืองานบางอย่างก็ต้องแปรรูปให้เอกชนดำเนินการแทน

สรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาลหมายถึงการบริหารจัดการสังคมที่ดี เพื่อให้ภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน และประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีสามัคคี และพัฒนาอย่างยั่งยืน หลักธรรมาภิบาลประกอบด้วย (ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า ซึ่งช่วยให้องค์กรธุรกิจดำเนินการโดยไม่ส่งผลกระทบต่อองค์กร ชุมชน สังคม และประเทศ รวมทั้งสร้างความเป็นธรรมแก่คนทุกระดับ ส่งเสริมความเข้มแข็ง และลดปัญหาการทุจริต ระบบมีความยุติธรรมและเชื่อถือได้ทั้งภายในและต่างประเทศ

ตารางที่ ๒.๕ ความหมายและความสำคัญของธรรมาภิบาล

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
อมรา พงศาพิชญ์ และนิตยา ภัทรลีระพันธ์	อภิบาล บำรุงรักษา ปกครอง ปกป้อง หรือ คุ้มครอง ดังนั้น ธรรมาภิบาล จึงมีความหมาย ตามนัยนี้ว่า วิธีการปกครองที่ไปสู่ความดีงามที่ ยั่งยืน อันได้แก่ความรู้ เรื่องและความผาสุก ของปวงชนทั้งปวง
บุษบง ชัยเจริญ และบุญมี ลี	การกำหนดกลไกอำนาจของภาครัฐ ในการ บริหารจัดการทรัพยากรทั้งด้าน เศรษฐกิจและ สังคมของประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนา การ ดำเนินงานการกำหนดนโยบาย ที่ ประชาชน สามารถรับทราบและเข้าใจได้ มีลักษณะที่ เปิดเผยและเป็นนโยบายที่มีประโยชน์
สุนนภาค วรภัทรทรัพย์	ธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันนิติ วิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม บุคลากรมี ทัศนคติต่อธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันนิติ วิทยาศาสตร์ในระดับปานกลางทุกด้านและ บุคลากรในสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ที่มีอายุ ระดับการศึกษา
ทิพาดี เมฆสุวรรณ	กรอบในการบริหาร จัดการขององค์กรต่าง ๆ ในการบริหารระบบบริษัทก็จะเรียกว่า Corporate Good Governance ในราชการก็ เรียกว่า Public Governance ซึ่งกรอบการ บริหารจัดการนี้มีทั้งดีและไม่ดีที่ดีเรียกว่า Good Governance ที่ไม่ดีเรียกว่า Bad Governance
ธีรยุทธ บุญมี	ธรรมรัฐ และได้ให้ความหมายว่า คือกระบวนการ ความสัมพันธ์ (interaction relation) ระหว่าง ภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเอกชน และประชาชน ทั่วไป ในการที่จะทำให้การบริหารราชการและ ประชาชนโดยทั่ว

ตารางที่ ๒.๕ ความหมายและความสำคัญของธรรมาภิบาล (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ชัยอนันต์ สมุทรวานิช	ธรรมาภิบาล เป็นกลไกของรัฐทั้งทางการเมืองและการบริหารมีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ สะอาด โปร่งใสและ รับผิดชอบ เป็นการให้ความสำคัญกับภาครัฐและรัฐบาลเป็นด้านหลัก
นฤมล ทับจุมพล	วิถีทางของการใช้อำนาจทางการเมือง เพื่อจัดการงานของบ้านเมืองโดยเฉพาะการ จัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อพัฒนาการมี ธรรมาภิบาล
พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช)	ธรรม คือ คุณความดี คำสั่งสอนในศาสนา หลักประพฤติปฏิบัติในศาสนา ความจริง ความถูกต้อง ความยุติธรรม กฎ กฎเกณฑ์ กฎหมาย หรือหมายถึงสิ่งดี, คุณความดี, ความจริง ส่วนอภิบาล คือ บำรุงรักษา ปกครอง ปกป้อง หรือคุ้มครอง
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน	กระบวนการความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเอกชน และ ประชาชนโดยทั่วไปใน การที่จะทำให้การบริหารราชการแผ่นดินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย	ธรรมาภิบาล เป็นคำสนธิ ระหว่าง คำว่า ธรรม ซึ่งแปลว่า ความดีหรือเกณฑ์ กับคำว่า อภิบาล ซึ่งแปลว่า บำรุงรักษาปกครอง เมื่อรวมกันเป็น คำว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การปกครองที่ดี

ตารางที่ ๒.๕ ความหมายและความสำคัญของธรรมาภิบาล (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
อานันท์ ปันยารชุน	การจัดการกิจกรรม ซึ่งบุคคล และสถาบันทั่วไป ภาครัฐและเอกชน มีผลประโยชน์ร่วมกันได้ กระทำลงไปหลายทาง มีลักษณะเป็น ขบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่ง อาจนำไปสู่ การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้ง กันได้
ไชยวัฒน์ คำชู และคณะ	ธรรมาภิบาลเป็นวิธีการหรือ เครื่องมือในการ พิจารณาจัดการประเด็นปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น เป็นเรื่องการพัฒนาโครงสร้างสถาบัน การสร้าง ชีตความสามารถการกระจายอำนาจหน้าที่ออก จากศูนย์กลาง
พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)	หลักธรรมาภิบาล เป็นแนวความคิดของการ บริหารยุคใหม่ ที่องค์กรทั่วโลกให้ความ สนใจ และยอมรับในหลักการ เพราะเป็นแนวความคิด นี้หรือกฎเกณฑ์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการฟื้นฟู เศรษฐกิจและพัฒนาของบรรดาองค์กรต่าง ๆ
บวรศักดิ์ อุวรรณโณ	องค์กรต่างๆ ได้เข้ารับแนวความคิดนี้พร้อมกับ นำไปประยุกต์ใช้กับองค์กรของตน สำหรับ ประเทศไทยคำนี้เริ่มใช้กัน อย่างแพร่หลาย
Agere,Sam	คำ ว่า Gubernare ซึ่งหมายถึง “Rule making or Steering” การกำหนดหรือถือทางเสือใน การปกครองแต่เดิมในภาษาอังกฤษคำนี้ หมายถึง รัฐบาล (Government) ใน เชิง นามธรรม
พฤทธิสาณ ชุมพล	เป็นแนวคิดที่ได้มีการ กล่าวถึงกว้างขวาง หลังจากมีเหตุการณ์วิกฤติทางเศรษฐกิจใน ประเทศไทย และในเอเชีย ตะวันออก โดย แนวคิดเรื่องการจัดการปกครอง

ตารางที่ ๒.๕ ความหมายและความสำคัญของธรรมาภิบาล (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Morren, Tatiana	การเน้นบทบาทของการบริหารภาครัฐกรอบแนวคิด Governance เป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาถึงความสัมพันธ์ และความรับผิดชอบระหว่างรัฐกับประชาชน ความสัมพันธ์และความรับผิดชอบ
เอเจอร์, แซม	การศึกษากว้างขวางขึ้นและคำนี้ก็ถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในวงการ และ องค์การเครือข่ายของธนาคารโลกโดยในระยะแรก ๆ กำหนดความหมายตามกรอบ ความคิดของการดำเนินงานที่เกี่ยวกับขอบเขตของธนาคารโลกว่าด้วย Governance and Development ดังนั้นคำว่า Governance จึงเป็นที่เข้าใจ
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒	การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีและให้นิยามว่าการบริหาร กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐภาคธุรกิจ เอกชนและภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการฝ่ายปฏิบัติการฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจ
บรรศักดิ์ อูวรรณโณ	หลักธรรมาภิบาลมีความสำคัญต่อองค์กร ชุมชน สังคมและประเทศชาติเป็นอย่างมากซึ่ง ได้มีนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ การบริหารและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยธรรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มี คุณภาพสามารถ

๒.๓.๒ ธรรมชาติกับการบริหารแนวใหม่

ธรรมชาติจัดเป็นแนวคิดสำคัญในการบริหารงานและการปกครองในปัจจุบัน เพราะโลกปัจจุบันได้หันไปให้ความสนใจกับเรื่องของโลกาภิวัตน์และธรรมชาติหรือการบริหารจัดการที่ดีมากขึ้น แทนการสนใจเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมดังแต่ก่อน เพราะกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจมีความสำคัญกระทบถึงกัน การติดต่อสื่อสาร การดำเนินกิจกรรมในที่หนึ่งมีผลกระทบต่ออีกที่หนึ่ง การพัฒนาเรื่องของการเมืองการปกครองได้มุ่งให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น หากจะให้ประเทศมีการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน การมุ่งดำเนินธุรกิจ หรือปฏิบัติราชการต่างๆ โดยไม่ให้ความสนใจถึงเรื่องของสังคม ประชาชน และสิ่งแวดล้อมจึงเป็นไปได้ยากต่อไป การมีการบริหารจัดการที่ดีจึงเข้ามาเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญและเริ่มมีการนำไปปฏิบัติกันมากขึ้น

ธรรมชาติหรือการบริหารจัดการที่ดี เป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจของประชาชน โดยเฉพาะข้าราชการ และพนักงานบริษัทเอกชนเพราะธรรมชาติเป็นการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตั้งมั่นอยู่บนหลักการบริหารงานที่เที่ยงธรรม สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีจิตสำนึกในการทำงาน มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำ พร้อมตอบคำถามหรือตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและพร้อมรับผิดชอบ มีศีลธรรม จริยธรรมในการทำงาน การคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการรับรู้ ตัดสินใจ ดำเนินการและประเมินผล ตลอดจนร่วมรับผลจากการตัดสินใจร่วมกัน มีการส่งเสริมสถานภาพหญิงชาย และการให้ความสำคัญกับกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งคนด้อยโอกาส ตลอดจนการสร้างความเท่าเทียมกันทางสังคมในการรับโอกาสต่างๆที่ประชาชนพึงจะได้รับจากรัฐอีกด้วย ธรรมชาติเป็นทั้งหลักการ กระบวนการและเป็นเป้าหมายไปในตัว การมีธรรมชาติอาจนำมาสู่การมีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ในที่สุดและการมีประชาธิปไตยก็นำมาสู่การมีผลทางสังคมคือการมีการพัฒนาประเทศไปในทางที่สร้างความสงบสุขอย่างต่อเนื่องและสถาพร ตลอดจนนำมาสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆที่จะเกิดขึ้นได้โดยสันติวิธี^{๕๙}

ในส่วนของบริษัทเอกชนก็มีการมีการนำหลักธรรมชาติมาใช้ซึ่งมีการเรียกว่าเป็น corporate governance หรือ บรรษัทภิบาล เป็นการสร้าง หลักของการเติบโตของบริษัท เพื่อความอยู่รอดในโลกของการแข่งขัน ซึ่งต้องมีแนวปฏิบัติสำหรับบุคคลากร เช่น ความโปร่งใส ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และแข่งขันได้ เป็นต้น การมีบรรษัทภิบาลเป็นการดำเนินการไปด้วยหลักธรรมที่ถูกต้องเพื่อเสริมศักยภาพในการแข่งขัน และเพิ่มประสิทธิภาพ การมีการจัดการที่ดี ช่วยให้ระบบถ่วงดุลที่ ๓๘

^{๕๙} ธงชัย คล้ายแสง, “หลักธรรมชาติกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่”, วารสารวิจัยวิชาการ, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๒) : ๑๗๗-๑๘๘.

เกิดขึ้นในองค์การดีขึ้น ระบบตรวจสอบจะทำได้ดีด้วย เป็นการใช้หลักการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล ให้สิ่งที่ไม่ดีถูกขจัด คงไว้แต่สิ่งที่ดีตามหลักธรรมะของพระพุทธเจ้าคือ “มัชฌมาปฏิปทา”^{๖๐}

หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีประกอบ ด้วย ๑๐ หลัก ได้แก่ หลักการ ตอบสนอง (Responsiveness) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หลักประสิทธิภาพ/คุ้มค่า (Efficiency/ Value for money) หลักความเสมอภาค (Equity) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) หลักการ ตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ (Accountability) หลักเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) และ หลักนิติธรรม (Rule of Law)^{๖๑}

ได้มีการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม และหารือในเบื้องต้นกับประธานคณะกรรมการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ เกี่ยวกับการ ส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม) เพื่อนำมาประกอบการปรับปรุงหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีใหม่ ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น สะดวกต่อการจดจำและการนำไปปฏิบัติ รวมทั้งมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพบริบทของประเทศไทย โดยได้นำเอาประเด็นที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องรวมไว้ด้วยกันเป็นหมวดหมู่ นอกจากนี้ยังได้ให้ความสำคัญในเรื่องความรับผิดชอบต่อการบริหาร โดยเพิ่มเติมในเรื่องการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรม อันเป็นไปตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๙ ซึ่งได้กำหนดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทไว้ด้วย

จากผลการศึกษาดังกล่าว ทำให้ได้หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (GG Framework) ซึ่งประกอบด้วย ๔ หลักการสำคัญ และ ๑๐ หลักการย่อย ดังนี้

๑) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ประกอบด้วย หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หลักประสิทธิผล (Effective) และหลักการตอบสนอง (Responsive)

๒) ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ประกอบ ด้วยหลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบ ได้ (Accountability) หลักความเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หลักนิติธรรม (Rule of Law) และหลัก ความเสมอภาค (Equity)

๓) ประชาธิปไตย (Participatory State) ประกอบด้วยหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) และ หลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented)

^{๖๐} สถาบันพระปกเกล้า, **ธรรมาภิบาล: หลักการเพื่อการบริหารรัฐกิจแนวใหม่**, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๖), หน้า ๗๘.

^{๖๑} อนันต์ชัย อุทัยพัฒนาชีพ, “นโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดี สำนักงานประกันสังคม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒”, **เอกสารประกาศเจตนารมณ์**, (๒๕๖๒), หน้า ๓-๔.

๔) ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility) ประกอบด้วย หลักคุณธรรม/ จริยธรรม (Morality/Ethics) ต่อมาคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการ เกี่ยวกับการส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๔ เมื่อ วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ได้พิจารณาเห็นชอบกับข้อเสนอแผนการส่งเสริมและพัฒนาธรรมาภิบาลในภาค ราชการเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอย่างยั่งยืน และเห็นชอบหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (GG Framework) ซึ่งประกอบด้วย ๔ หลักการสำคัญ และ ๑๐ หลักการย่อยดังกล่าวข้างต้นและ โดยที่ในบริบทของประเทศไทยอาจไม่สามารถใช้แนว ทางฉันทามติกับทุกเรื่องได้ จึงเป็นควรรวมหลักนี้ไว้กับ หลักการมีส่วนร่วม และปรับถ้อยคำเป็นหลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation/ Consensus Oriented)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ได้มีมติเห็นชอบข้อเสนอ แผนการส่งเสริมและพัฒนาธรรมาภิบาลในภาค ราชการเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอย่างยั่งยืน และให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป โดยหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (GG Framework) เป็นส่วนหนึ่งใน ข้อเสนอแผนการส่งเสริมฯ ดังกล่าว ซึ่งคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๕ ได้มี มติเห็นชอบกับข้อเสนอแผนการส่งเสริมและพัฒนาธรรมาภิบาลในภาคราชการ เพื่อการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดีอย่างยั่งยืน ตามที่สำนักงานพัฒนาระบบราชการเสนอ โดยที่หลักธรรมาภิบาล ของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (GG Framework) เป็นส่วนหนึ่งในข้อเสนอแผนการส่งเสริมฯ ที่ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแล้ว สำหรับความหมายของหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (GG Framework) ทั้ง ๔ หลักการสำคัญ และ ๑๐ หลักการย่อย มีดังนี้^{๖๒}

๑) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ประกอบด้วย

๑.๑) ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้ ทรัพยากรอย่างประหยัด เกิดผลผลิตภาพที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ต้องมีการลดขั้นตอนและ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวก และลดภาระ ค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัยและ ไม่มีความจำเป็น

๑.๒) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมี วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อ ตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุ วัตถุประสงค์ขององค์การ มีการวางแผนการปฏิบัติงานที่ ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวัง ของประชาชน สร้างกระบวนการปฏิบัติงาน อย่างเป็นระบบและ

^{๖๒} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, ๒๕๕๕), หน้า ๒๒.

มีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้น ผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ รวมถึง มีการติดตาม ประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๑.๓) การตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการ ต้องสามารถ ให้บริการได้ อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความ เชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึง ตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชน ผู้รับบริการ และผู้ มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม^{๖๓}

๒) ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ประกอบด้วย

๒.๑) ภาระรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) หมายถึง ในการปฏิบัติ ราชการต้อง สามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดวาง ระบบการ รายงานความก้าวหน้าและ ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ต่อสาธารณะเพื่อประโยชน์ ในการ ตรวจสอบและการให้คุณ ให้โทษ ตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหา และ ผลกระทบใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

๒.๒) เปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการ ต้องปฏิบัติงาน ด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น ๔๑ และเชื่อถือ ได้ให้ประชาชนได้ รับทราบ อย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ดังกล่าว เป็นไปโดยง่าย

๒.๓) หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้ อำนาจของ กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่ เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ

๒.๔) ความเสมอภาค (Equality) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้อง ให้บริการอย่าง เท่าเทียมกัน ไม่มี การแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือ สุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และ อื่น ๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความ เท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการ สาธารณะของ กลุ่มบุคคล ผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย

๓) ประชาธิปไตย (Participatory State) ประกอบด้วย

๓.๑) การมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation/ Consensus Oriented) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้ง เปิดให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ ประเด็นที่ สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมใน กระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานและ ร่วม

^{๖๓} พีรพล ไททอง, “ธรรมาภิบาลกับการบริหารงานภาครัฐยุคใหม่ไทยแลนด์ ๔.๐”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (ฉบับพิเศษ) (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๖๐๗-๖๑๕.

ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ต้องมีความพยายามในการ แสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลง ร่วมกัน ระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ โดยตรงจะต้อง ไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

๓.๒) การกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง ในการปฏิบัติ ราชการควรมีการมอบอำนาจ และกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและ การดำเนินการให้แก่ ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ได้อย่าง เหมาะสม รวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาค ส่วนอื่น ๆ ในสังคม

๔) ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility) ประกอบด้วย

๔.๑) คุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics) หมายถึง ในการปฏิบัติ ราชการต้องมีจิตสำนึกความ รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และ ตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้ง ยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประมวล จริยธรรมข้าราชการพลเรือน และจรรยาบรรณ วิชาชีพ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย ๘ ประการ (I AM READY) ได้แก่

I - Integrity ซื่อสัตย์และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง A - Activeness ทำงานเชิงรุก คิดเชิงบวกและมีจิตบริการ M - Morality มีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม

R - Responsiveness คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง

E - Efficiency มุ่งเน้นประสิทธิภาพ A - Accountability ตรวจสอบได้ D - Democracy ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย

Y - Yield มุ่งผลสัมฤทธิ์

สรุปได้ว่า แนวคิดธรรมาภิบาลคือหลักการบริหารที่มุ่งเน้นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและสุจริต โดยสามารถนำไปใช้เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด ได้แก่ ความเป็นธรรม สุจริต และประสิทธิภาพ หลักการสำคัญประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชน การมุ่งฉันทามติ การมีสำนึกรับผิดชอบ ความโปร่งใส การตอบสนอง ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ ความเท่าเทียมกัน การคำนึงถึงคนทุกกลุ่ม และการปฏิบัติตามหลักนิติธรรม แนวคิดนี้ได้รับการนำมาใช้ในประเทศไทยตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งรวมถึง ๖ หลักการสำคัญและได้เพิ่มเติมเป็น ๑๐ ข้อในสมัยใหม่

ตารางที่ ๒.๖ ธรรมาภิบาลกับการบริหารแนวใหม่

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ธงชัย คล้ายแสง	ธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดี เป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจของประชาชน โดยเฉพาะข้าราชการ และพนักงานบริษัทเอกชนเพราะธรรมาภิบาลเป็นการบริหารงานให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตั้งมั่นอยู่บนหลักการบริหารงานที่เที่ยงธรรม สุจริต โปร่งใส
สถาบันพระปกเกล้า	หลักธรรมาภิบาลมาใช้ซึ่งมีการเรียกว่าเป็น corporate governance หรือ บรรษัทภิบาล เป็นการสร้าง หลักของการเติบโตของบริษัท เพื่อความอยู่รอดใน โลกของการแข่งขัน
อนันต์ชัย อุทัยพัฒนาชีพ	หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ	แผนการส่งเสริมและพัฒนาธรรมาภิบาลในภาคราชการเพื่อ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อย่างยั่งยืน และให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป โดยหลัก ธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (GG Framework) เป็นส่วนหนึ่งใน ข้อเสนอแผนการส่งเสริม
พีรพล ไทยทอง	ในการปฏิบัติราชการ ต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จ ภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่น ไว้วางใจ รวมถึง ตอบสนองตามความคาดหวัง/ ความต้องการของประชาชน ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริตและหลักธรรมาภิบาลในโคราช ไม่ใช่เรื่องของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่เป็นพลังร่วมที่ต้องอาศัยการประสานงานกับองค์กรและแพลตฟอร์มต่างๆ ในพื้นที่ มีกิจกรรมดังนี้

โครงการ “STRONG จิตพอเพียงต้านทุจริต” ในระดับจังหวัด ป.ป.ช. นครราชสีมาขับเคลื่อนโครงการนี้อย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดตั้ง ชมรม STRONG จิตพอเพียงต้านทุจริต ในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนต่าง ๆ ทั่วทั้งจังหวัด ชมรมเหล่านี้เป็นกลไกสำคัญในการเฝ้าระวัง ตรวจสอบ และสร้างวัฒนธรรมไม่ทนต่อการทุจริตในระดับพื้นที่ โดยมีการรวมกลุ่มของประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การลงพื้นที่ตรวจสอบโครงการภาครัฐในชุมชน หรือการจัดกิจกรรมรณรงค์ภายในองค์กรและชุมชน^{๖๔} การเปิดศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด แม้จะเป็นหน่วยงานรับเรื่องร้องทุกข์โดยตรง แต่ก็เป็กลไกสำคัญที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้สิทธิในการตรวจสอบการทำงานของรัฐ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมธรรมาภิบาลและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการทุจริตในพื้นที่^{๖๕}

กิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบโครงการพัฒนาท้องถิ่น อปท. อาจจัดเวทีประชาคม หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง หรือการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล/อบต. ซึ่งเป็นการส่งเสริมบทบาทของ “นักสืบโคราชคนดี” ในระดับท้องถิ่น^{๖๖} โครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาและชุมชน มหาวิทยาลัยมักมีโครงการที่ส่งเสริมให้นักศึกษาและบุคลากรเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาเพื่อสังคม หรือการจัดอบรมให้ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่ชุมชนรอบข้าง ซึ่งเป็นการสร้าง “โคราชจิตอาสา” และบ่มเพาะ “ธรรมาภิบาลในครอบครัว” ผ่านการลงพื้นที่และการเรียนรู้ร่วมกัน

^{๖๔} สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ประจำจังหวัดนครราชสีมา, STRONG จิตพอเพียงต้านทุจริต, [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://nacc.go.th/nakhonratchasima>.

^{๖๕} ปกครองจังหวัดนครราชสีมา, การเปิดศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดนครราชสีมา, [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://www.dopakorat.com/padkorat/>.

^{๖๖} สำนักงานเทศบาลนครนครราชสีมา, กิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบโครงการพัฒนาท้องถิ่น, [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://www.koratcity.go.th/>.

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางเพื่อเป็นฐานในการศึกษา ดังนี้

๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้มากมาย ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกมาเพื่อประกอบการศึกษา ดังนี้

สุธินี อรรถกร และสุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการที่ดีภายใต้หลักธรรมาภิบาล ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม” ผลการวิจัยพบว่า (๑) ระดับความคิดเห็นของบุคลากรและประชาชนที่มีต่อระบบกลไกการบริหารจัดการที่ดีภายใต้หลักธรรมาภิบาลองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจาน จังหวัดมหาสารคาม ด้านการประยุกต์ใช้แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ได้รับการประเมินมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๔๕$) รองลงมา คือ ด้านประสิทธิผลของการสื่อสาร ($\bar{X} = ๔.๔๔$) ส่วนด้านที่ได้รับการประเมินน้อยที่สุด คือ ความสามารถในการสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ ($\bar{X} = ๔.๑๐$) (๒) การประเมินระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจาน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า หลักความโปร่งใส และหลักความคุ้มค่า ได้รับการประเมินระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๔๒$) ส่วนด้านที่มีผลการประเมินน้อยที่สุด คือ หลักคุณธรรม ($\bar{X} = ๔.๒๒$) และ (๓) ปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบกลไกการบริหารจัดการที่ดีภายใต้หลักธรรมาภิบาลองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจาน จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน ๒ ปัจจัย ได้แก่ (๑) ความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน และความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปกครอง ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ ๐.๐๕๒ ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ ๐.๒๓๕ ตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายระบบกลไกการบริหารจัดการที่ดีภายใต้หลักธรรมาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจาน จังหวัดมหาสารคาม ได้ร้อยละ ๕๘.๓๐ ($R^2 = ๐.๕๘๓$, $F = ๒๕.๙๐๙$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๖๗}

จิตติญา ระวะนาวิก และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนํานโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลของบุคลากร โดยรวมและรายด้านอยู่ใน

^{๖๗} สุธินี อรรถกร และสุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์, “การพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการที่ดีภายใต้หลักธรรมาภิบาล ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม”, วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๖๓) : ๔๘๓-๕๐๔.

ระดับมากทุกด้าน ความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนความสัมพันธ์การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่า ด้านหลักความรับผิดชอบกับด้านการวางแผนและการควบคุมที่ดี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ตัวแปรพยากรณ์การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ โดยทดสอบแล้วพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ได้แก่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม มีอำนาจพยากรณ์เท่ากับ .๙๙๘, .๙๙๖, .๙๙๑, .๙๘๘, .๙๘๕ และ .๙๖๔ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑^{๖๘}

ปริญญา อุ่นพิกุล และพระครูชัยรัตนกร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ การบริหารสถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน สถานศึกษาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบเพื่อความสงบสุขของส่วนรวม มีการกระจายบทบาท และหน้าที่ที่รับผิดชอบมีการปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่และผลที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่^{๖๙}

อนันต์ เลิศฤทธิ์ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการใช้อำนาจเชิงพุทธในการบริหารจัดการวัดของเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕” ผลวิจัยพบว่า มี ๓ รูปแบบ คือ ๑) การใช้อำนาจตามหลักพระธรรมวินัย ๒) การใช้อำนาจอย่างมีศาสตร์และศิลป์ และ ๓) การใช้อำนาจตามหลักธรรมาภิบาล ให้ความเสมอภาคของผู้ได้ปกครอง มีการใช้ดุลยพินิจเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยไม่มีการปฏิบัติหรือละเว้นการ

^{๖๘} ธีติญา ระวะนาวิก และคณะ, “การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี”, วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มีนาคม ๒๕๖๓) : ๒๐๑-๒๑๔.

^{๖๙} ปริญญา อุ่นพิกุล และพระครูชัยรัตนกร, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์”, วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๑๑-๒๑.

ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต^{๗๐}

สรพงษ์ มีมิตรภาพ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูง กลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต ๑” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.14) เรียงจากสูงไปต่ำ คือ ความรับผิดชอบทางการบริหาร ประชาธิปไตย ค่านิยมประชาธิปไตย การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ และแพลตฟอร์มดิจิทัลกลาง ตามลำดับ ปัญหา คือ การมอบหมายงานไม่ชัดเจน ไม่ปรับปรุงกฎระเบียบให้ทันสมัย สอดคล้องกับปัจจุบัน ไม่ให้โอกาสผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมจัดการศึกษา การบริหารตามหลักประชาธิปไตยไม่ต่อเนื่องและไม่นำดิจิทัลมาใช้พัฒนาข้อมูลอย่างทั่วถึง ตามลำดับ แนวทางการพัฒนาควรกำหนด ให้มีการนำระบบดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงานและอำนวยความสะดวกให้กับผู้รับบริการ กำหนดโครงสร้างบริหารงานเพื่อการสู่เป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจน มีวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์การปฏิบัติงาน มีการติดตามประเมินผลและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหารสถานศึกษาและมีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย แก่บุคลากรอยู่เสมอ^{๗๑}

สรุปได้ว่า หัวใจสำคัญของงานวิจัยคือการเน้นย้ำถึงความสำคัญของเครือข่ายประชาชนในการเป็นกลไกหลักเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริต โดยจะศึกษาถึงรูปแบบการทำงาน กิจกรรมที่สามารถดำเนินการได้ เช่น การให้ความรู้ การตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ และการเป็นตัวกลางเชื่อมโยงภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การขับเคลื่อนหลักธรรมาภิบาลไม่ว่าจะเป็นนโยบายภาครัฐ การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัฒนธรรมองค์กร และบทบาทของสื่อมวลชน เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางและข้อเสนอแนะในการพัฒนาเครือข่ายประชาชนให้เข้มแข็ง รวมถึงกลยุทธ์ในการสร้างการมีส่วนร่วม การพัฒนาศักยภาพของเครือข่าย และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ

^{๗๐} อนันท์ เลิศฤทธิ และคณะ, “รูปแบบการใช้อำนาจเชิงพุทธในการบริหารจัดการวัดของเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕”, *Journal of Roi Kaensarn Academ*, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๘ (สิงหาคม ๒๕๖๗) : ๖๙-๘๔.

^{๗๑} สรพงษ์ มีมิตรภาพ และคณะ, “แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูง กลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต ๑”, *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ*, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๗ (กรกฎาคม ๒๕๖๗) : ๓๗-๔๖.

ตารางที่ ๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
สุธินี อัคราทร และสุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์	ปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบกลไกการบริหารจัดการที่ดีภายใต้หลักธรรมาภิบาลองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเลิงจาน จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน ๒ ปัจจัย ได้แก่ (๑) ความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน และความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในองค์กร
ธิดิญา ระวะนาวิก และคณะ	การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการดำเนินงานไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ โดยทดสอบแล้วพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ได้แก่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม มีอำนาจพยากรณ์เท่ากับ .๙๙๘, .๙๙๖, .๙๙๑, .๙๘๙, .๙๘๕ และ .๙๖๔ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑
ปริญญญา อุ้นพิกุล และพระครูชัยรัตนกร	การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร อบจ.กาฬสินธุ์ ควรมีแผนปฏิบัติการที่เหมาะสมกับชุมชน เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งเป้าหมายชัดเจน เคารพกฎระเบียบ กระจายหน้าที่ ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง
อนันท์ เลิศฤทธิ และคณะ	มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ ๑) การใช้อำนาจตามพระธรรมวินัย ๒) การใช้อำนาจอย่างมีศาสตร์และศิลป์ และ ๓) การใช้อำนาจตามหลักธรรมาภิบาล โดยเน้นความเสมอภาค ดุลยพินิจที่เป็นธรรม และหลีกเลี่ยงการละเว้นหรือทุจริตหน้าที่

ตารางที่ ๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
สรพงษ์ มีมิตรภาพ และคณะ	ปัจจุบันการมอบหมายงานไม่ชัดเจน กฎระเบียบไม่ทันสมัย และขาดการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง การบริหารประชาธิปไตยและการใช้ดิจิทัลยังไม่ทั่วถึง แนวทางพัฒนาควรเน้นนำระบบดิจิทัลมาใช้ ปรับโครงสร้างงานให้ชัดเจน มีวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่บุคลากร

๒.๕.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้มากมาย ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกมาเพื่อประกอบการศึกษา ดังนี้

พระครูปริยัตินิเวศ (อชิรวชิญาณันท์ อริยมณีโก) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักพุทธธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างชุดของปัจจัยหรือตัวพยากรณ์ทั้ง ๑๔ ปัจจัยกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด มีค่าเท่ากับ ๐.๑๗๔ และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ (R_2) เท่ากับ ๐.๓๐ แสดงว่าชุดของตัวพยากรณ์ทั้ง ๑๔ ปัจจัย สามารถพยากรณ์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ร้อยละ ๓๐.๐๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ (มีความเชื่อมั่น ๙๕%) และมีค่ามาตรฐานการทำนายที่วิเคราะห์ได้อยู่ที่ระดับ ๒.๐๖๓ ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ แสดงว่าตัวแปรพยากรณ์ทั้ง ๑๔ ปัจจัยไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันแต่อย่างใด ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้^{๗๒}

พระครูโสภาสนนทกิตติ (ศักดา โสภาโส) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลางานการเมืองในความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติเพื่อค้นหาหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการ กล่อมเกลางานการเมืองที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรีพบว่า ค่า

^{๗๒} พระครูปริยัตินิเวศ (อชิรวชิญาณันท์ อริยมณีโก) และคณะ, “การนำหลักพุทธธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด”, วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๕ (กันยายน-ตุลาคม ๒๕๖๕) : ๗๕๕-๗๗๐.

ของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง สามารถ ร่วมกันทำนายน ความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง ได้ร้อยละ ๔๑.๖^{๗๕}

สิทธิกร พันศิริ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชน ในจังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัย พบว่า ๑) สถาบันในการกล่อมเกลากองการเมือง ส่งผลการส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของ ประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา มี ๓ ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ ๐.๐๑ โดยเรียงลำดับตามสมการ ดังนี้ คือ ด้านสื่อมวลชน ด้านกลุ่มเพื่อน และด้านกลุ่มอาชีพ ตามลำดับ แสดงว่าสถาบันในการกล่อม เกลาทางการเมืองสามารถร่วมกันทำนายน การส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัด ฉะเชิงเทรา ได้ร้อยละ ๒๒.๑๐ และ ๒) หลักสารานิยธรรม ๖ ส่งผลการส่งเสริมการตื่นรู้ทาง การเมืองของประชาชนในจังหวัด ฉะเชิงเทรา มี ๓ ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ ๐.๐๑ โดย เรียงลำดับตามสมการดังนี้ คือ ทัศนวิสัยญาณุตตา เมตตากายกรรม และศีลสมาธิญาณุตตา ตามลำดับ แสดง ว่าหลักสารานิยธรรม ๖ สามารถร่วมกันทำนายน การส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนใน จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ร้อยละ ๓๘.๙๐^{๗๖}

สรุปได้ว่า มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วม การกล่อมเกลากองการเมือง และการสร้างความเป็นพลเมืองที่ดี ของประชาชนและเยาวชนในหลายจังหวัด การวิจัยพบว่าปัจจัยด้านการกล่อมเกลากองการเมืองและกระบวนการสื่อสารก็มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อความตระหนักรู้และความนิยมทางการเมือง ผลลัพธ์เหล่านี้ยืนยันถึงศักยภาพของการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาประชาธิปไตยและการเมืองภาคพลเมือง

^{๗๕} พัทธัญญา ฟองจินดา และคณะ, “พุทธวิธีสื่อสารเพื่อสร้างความนิยมทางการเมืองให้แก่ประชาชน ของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง”, วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๓) : ๑๘๗-๒๐๑.

^{๗๖} สิทธิกร พันศิริ และคณะ, “การบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชน ในจังหวัดฉะเชิงเทรา”, Journal of Buddhist Education and Research, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๖๓) : ๓๕๗-๓๗๔.

ตารางที่ ๒.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระครูปริยัติวรเมธี (อชิรวิชญานันท์ อริยเมธิโก) และคณะ	ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างชุดของปัจจัยหรือตัวพยากรณ์ทั้ง ๑๔ ปัจจัยกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน จังหวัดร้อยเอ็ด มีค่าเท่ากับ ๐.๑๗๔ และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ (R_2) เท่ากับ ๐.๓๐
พระครูโอภาสณนทกิตติ์ (ศักดา โอภาโส) และคณะ	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ เพื่อค้นหาหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการ กล่อมเกลாத่านการเมืองที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรีพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีค่า .๗๖๖ และกำลังสองของค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ มีค่า .๖๐๒
ศรัณย์กร สังข์สิงห์	การกล่อมเกลாத่านการเมืองสามารถร่วมกันทำนาย ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของ เยาวชนในจังหวัดนครปฐม ได้ร้อยละ ๘๗.๑ และหลักสัปปุริสธรรม สามารถร่วมกันทำนาย ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ได้ร้อยละ ๘๗.๓
พัชรินา พองจันทา และคณะ	กระบวนการสื่อสาร ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อ นักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปางร่วมกันทำนายความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง ได้ร้อยละ ๔๕.๖

ตารางที่ ๒.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
สิทธิกร พันศิริ และคณะ	สถาบันในการกล่อมเกลாதางการเมือง ส่งผลต่อการส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ ๐.๐๑

๒.๕.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมสุจริต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมสุจริต ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้มากมาย ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกมาเพื่อประกอบการศึกษา ดังนี้

ภัทรสิริ แอนิหน และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างค่านิยมสุจริตของวัดและชุมชน จังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ๑. แนวทางการสร้างค่านิยมสุจริตของวัดและชุมชน พบว่าส่งเสริมให้เยาวชนไทยปฏิบัติตาม กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เคารพสิทธิของผู้อื่นและรักษาสิทธิของตน ตระหนักถึงความรับผิดชอบ รวมถึงส่งเสริมคุณธรรมและหลักธรรม ส่งเสริมให้รักษาเอกลักษณ์ของความเป็นไทย มีชีวิตที่พอเพียง สามารถดลละเลิกลอบายมุขทั้งหลายได้ ๒. ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างค่านิยมสุจริตของวัดและชุมชน พบว่า ใช้ “คุณธรรมนำการพัฒนา” ซึ่งแบ่งได้เป็น ๔ ลักษณะ ดังนี้ คุณธรรมที่เป็นปัจจัยผลักดันที่ทำให้เกิดความเพียร คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสร้างแรงผลักดันให้เกิดคุณธรรม คุณธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้งไม่ให้อำนาจในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุนให้เข้าไปมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสุดท้ายคือการพัฒนาทางด้านจิตใจ ๓. ปัญหาและอุปสรรคการสร้างค่านิยมสุจริตของวัดและชุมชน พบว่า สังคมแปรเปลี่ยนไปในทางวัตถุนิยมมากขึ้น คนไทยจึงเป็นสังคมที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ส่งผลให้เกิดความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมจริยธรรมตามมา เป็นปัญหาทางสังคม ทั้งปัญหาความยากจน ปัญหาครอบครัว ความแตกแยกทางความคิด ปัญหาการเมือง ปัญหาด้าน เศรษฐกิจ อาชญากรรม^{๗๗}

พระพรหมเวที (สุเทพ ฝุสุธมโม) และพระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ขยทตโต ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพสถาบันทางสังคมในการปลูกฝังจิตสำนึกคุณธรรมและค่านิยมสุจริตในสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาศักยภาพสถาบันทางสังคมในการปลูกฝังจิตสำนึกคุณธรรมและค่านิยมสุจริตในสังคมไทย มีลักษณะเป็นกิจกรรมเครือข่ายคนรุ่นใหม่ด้านทุจริต ในรูปแบบของกิจกรรมจิตอาสาที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมเชิงวิชาการเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกคุณธรรมและค่านิยมสุจริตแก่สมาชิกเครือข่ายคนรุ่นใหม่ด้านทุจริต และ

^{๗๗} ภัทรสิริ แอนิหน และคณะ, “การสร้างค่านิยมสุจริตของวัดและชุมชนจังหวัดเพชรบุรี”, วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๓ (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๖๓) : ๑๗๘-๑๘๖..

กิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่สำนึกคุณธรรมและค่านิยมสุจริตหรือต่อต้านทุจริตไปสู่ชุมชนและสังคม^{๗๘}

กาญจนา คำจตุ และไพบุลย์ สุขเจตนิ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างวัฒนธรรมค่านิยมสุจริตและการต่อต้านการทุจริตของเยาวชนภายใต้แนวคิดโตไปไม่โกง” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมสุจริตและการต่อต้านการทุจริตให้เยาวชนมีความเกรงกลัวและละอายต่อบาปโดยสถาบันครอบครัวปลูกฝังความซื่อสัตย์ปฏิบัติให้เห็นเป็นแบบอย่างสถาบันการศึกษาสอนให้ละอายต่อการทำบาปมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ กลุ่มเพื่อนและชุมชน ช่วยตักเตือนแนะนำ สื่อมวลชนส่งเสริมเยาวชนยกย่องผู้ที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมและเยาวชน ด้านสถาบันศาสนา ครูพระสอนศีลธรรม อบรมเรื่องที่ใกล้ตัว เทศน์ใช้ภาษาตามวัยและวันความสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น^{๗๙}

นิติพล ธาระรูป และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมองค์การกับการสร้างสังคมสุจริต” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ครอบครัวยุคใหม่สามารถใช้แบบสโมสร สมาชิกครอบครัวต้องประพฤติดีและอบรมสั่งสอนเรื่องความสุจริต ๒) องค์การทางการศึกษาใช้แบบเน้นบทบาท ควรบริหารองค์การอย่างโปร่งใส และการใช้จรรยาบรรณวิชาชีพ ๓) องค์การทางศาสนาใช้แบบเน้นบทบาท ควรปลูกฝังความสุจริตด้วยการใช้หลักธรรม พระธรรมวินัย ผู้นำเป็นแบบอย่างที่ดี ๔) องค์การชุมชนใช้แบบสโมสร ควรใช้ทุนทางสังคม ผู้นำชุมชนเป็นแบบอย่างที่ดี ๕) องค์การธุรกิจขนาดเล็กใช้แบบสโมสรควรให้ความรู้การประพฤติตนเป็นแบบอย่าง สำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดใหญ่ใช้แบบเน้นบทบาท ควรบริหารองค์การอย่างโปร่งใส การลงโทษ ให้ความรู้เรื่องความสุจริต สำหรับองค์การธุรกิจแบบเน้นงาน มีการปลูกฝังความสุจริตคือ การให้ความรู้เรื่องความสุจริต สำหรับธุรกิจเฉพาะทาง เช่น โรงพยาบาล เอกชน บริษัทสถาปนิก สำนักงานกฎหมาย ใช้แบบเน้นตัวตน ควรใช้จรรยาบรรณวิชาชีพ ๖) องค์การทางการเมืองการปกครองใช้แบบเน้นบทบาท ควรกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนที่เกี่ยวข้องกับความสุจริต สร้างจิตสำนึกความสุจริต การใช้กฎระเบียบ และผู้นำเป็นแบบอย่างที่ดี และ ๗) องค์การสื่อมวลชนใช้แบบเน้นตัวตน ควรใช้จรรยาบรรณวิชาชีพ^{๘๐}

^{๗๘} พระพรหมเวที (สุเทพ ฝุสสธมโม) และพระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทตโต, “การพัฒนาศักยภาพสถาบันทางสังคมในการปลูกฝังจิตสำนึกคุณธรรมและค่านิยมสุจริตในสังคมไทย”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๖๓) : ๑๔-๒๖.

^{๗๙} กาญจนา คำจตุ และไพบุลย์ สุขเจตนิ, “การเสริมสร้างวัฒนธรรมค่านิยมสุจริตและการต่อต้านการทุจริตของเยาวชนภายใต้แนวคิด “โตไปไม่โกง”, วารสารสิรินธรปริทรรศน์, ปีที่ ๒๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๖) : ๖๓-๗๔.

^{๘๐} นิติพล ธาระรูป และคณะ, “วัฒนธรรมองค์การกับการสร้างสังคมสุจริต”, วารสารปัญญาวิวัฒน์, ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - เมษายน ๒๕๖๕) : ๓๒๑-๓๓๒.

ชนิดา อาคมวิวัฒน์ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สันตินวัตกรรมการพัฒนากระบวนนิเวศองค์กรสุจริตเพื่อยกระดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนากระบวนนิเวศองค์กรสุจริตประกอบด้วย ภาวะผู้นำ ทิศทางและการกำหนดยุทธศาสตร์ โครงสร้าง การมอบหมายหน่วยงานรับผิดชอบ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและการให้บริการ รวมถึงด้านบุคลากร วัฒนธรรมสุจริตในองค์กร และการสื่อสารสร้างการรับรู้ แนวคิดที่ใช้ในการเสริมสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อองค์กรสุจริต ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ การพัฒนาระบบราชการในปัจจุบัน ระบบนิเวศขององค์กร วัฒนธรรมองค์กร หลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการเสริมสร้างให้เกิดองค์กรสุจริต คือ หลักปธาน ๔ สันตินวัตกรรมการพัฒนากระบวนนิเวศองค์กรสุจริตเพื่อยกระดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ มีความสัมพันธ์แบบบูรณาการของการจัดการองค์กรทั้งระบบ มีผู้นำในการถ่ายทอดค่านิยมร่วม มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกเพื่อส่งเสริมและสนับสนุน โดยการนำหลักปธาน ๔ มาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาให้เกิดองค์กรสุจริต ด้วยการปรับโครงสร้างรูปแบบวิธีการทำงานและการให้บริการที่ทันสมัย องค์ความรู้วิจัย คือ ๗ หลักการรวม ๓ แนวทางการจัดการ และ ๓ เป้าหมาย เรียกว่า Peace Innovation for Integrity Ecosystems Transformation สันตินวัตกรรมการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบนิเวศองค์กรสุจริต^{๘๑}

วิภารัตน์ แสงแก้ว และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะสุจริตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต ๑” ผลการวิจัยพบว่า ๑) การส่งเสริมคุณลักษณะสุจริตของนักเรียนยังขาด คุณลักษณะสุจริตทั้ง ๕ ประการ ได้แก่ ทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ ๒) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะสุจริตของนักเรียน หลังการทำกิจกรรม คะแนนเฉลี่ย ($M=4.47$, $SD=0.48$) สูงกว่าก่อนกิจกรรม คะแนนเฉลี่ย ($M=2.49$, $SD=0.56$) ทุกกิจกรรม และนักเรียนมีความพึงพอใจ ต่อกิจกรรมการส่งเสริมคุณลักษณะสุจริตอยู่ในระดับมากที่สุด ๓) รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะสุจริต ของนักเรียน พบว่า ผลการประเมินประสิทธิภาพความสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมิน (Joint Committee on Standards for Educational Evaluation) ทั้ง ๔ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด^{๘๒}

^{๘๑} ชนิดา อาคมวิวัฒน์ และคณะ, “สันตินวัตกรรมการพัฒนากระบวนนิเวศองค์กรสุจริตเพื่อยกระดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ”, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๓ (พฤษภาคม-มิถุนายน ๒๕๖๗) : ๑๐๕๔-๑๐๖๕.

^{๘๒} วิภารัตน์ แสงแก้ว และคณะ, “การพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะสุจริตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต ๑”, วารสารพุทธจิตวิทยา, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๖๗) : ๕๐๒-๕๑๑.

สรุปได้ว่า ประชาชนในจังหวัดนครราชสีมามีศักยภาพสูงในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม หากได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างเหมาะสม การสร้างเครือข่ายเยาวชนในพื้นที่นั้นสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ค่ายอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการจัดโครงการอาสาสมัครในชุมชน โดยกิจกรรมเหล่านี้ช่วยกระตุ้นให้เยาวชนเกิดจิตสำนึกในความสุจริต ซื่อสัตย์ และมีจริยธรรม อีกทั้งยังเสริมสร้างภาวะผู้นำ และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น นอกจากนี้ งานวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าการประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายเยาวชนมีความต่อเนื่องและขยายผลได้ในวงกว้างความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายเยาวชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตจึงขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนอย่างจริงจังจากทุกภาคส่วน ตลอดจนการติดตามประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ ๒.๙ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมสุจริต

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
ภัครลิริ แอนิหน และคณะ	ส่งเสริมให้เยาวชนไทยปฏิบัติตาม กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ เคารพสิทธิของผู้อื่นและรักษาสิทธิของตน ตระหนักถึงความรับผิดชอบ รวมถึงส่งเสริมคุณธรรมและหลักธรรม ส่งเสริมให้รักษาเอกลักษณ์ของความเป็นไทย มีชีวิตที่พอเพียง สามารถดละเล็กละบายทุกข์ทั้งหลายได้
พระพรหมเวที (สุเทพ ผุสฺสธมฺโม) และพระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทตฺโต	การเสริมสร้างศักยภาพของสถาบันทางสังคม เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมสุจริตในสังคมไทย ดำเนินการผ่านกิจกรรมเครือข่ายคนรุ่นใหม่ต้านทุจริต ทั้งในรูปแบบกิจกรรมจิตอาสาเชิงวิชาการและปฏิบัติการ เพื่อขยายแนวคิดนี้สู่ชุมชน
สิทธิกร พันศิริ	สถาบันในการกล่อมเกล้าทางการเมือง ส่งผลต่อการส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ ๐.๐๑

ตารางที่ ๒.๙ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมสุจริต (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
กาญจนา คำจตุ และไพบุลย์ สุขเจตน์	การสร้างวัฒนธรรมสุจริตในเยาวชนควรเริ่มจากครอบครัวเป็นแบบอย่างซื่อสัตย์ โรงเรียนสอนให้รับผิดชอบ เพื่อนและชุมชนช่วยเตือนกัน สื่อส่งเสริมผู้มีคุณธรรม และศาสนาสถานอบรมจริยธรรมโดยใช้ภาษาและเนื้อหาเหมาะสมกับวัย
นิติพล ธาระรูป และคณะ	๑) ครอบครัวใช้รูปแบบสโมสร เน้นพฤติกรรมดี และสอนความสุจริต ๒) องค์การการศึกษาใช้แบบเน้นบทบาท จัดการโปร่งใสและมีจรรยาบรรณ ๓) องค์การศาสนาเน้นบทบาทยึดหลักธรรมวินัยและผู้นำเป็นตัวอย่าง ๔) ชุมชนใช้แบบสโมสร ใช้ทุนสังคมและผู้นำเป็นต้นแบบ ๕) ธุรกิจขนาดเล็กใช้แบบสโมสร เน้นให้รู้และเป็นตัวอย่าง ขนาดกลาง/ใหญ่ใช้แบบเน้นบทบาท บริหารโปร่งใส ลงโทษ และสอนความสุจริต ธุรกิจเฉพาะทางใช้แบบเน้นตัวตน มีจรรยาบรรณวิชาชีพ ๖) การเมืองใช้แบบเน้นบทบาท กำหนดนโยบาย จิตสำนึก และผู้นำต้องเป็นต้นแบบ ๗) สื่อมวลชนใช้แบบเน้นตัวตน มีจรรยาบรรณวิชาชีพ
ชนิดา อาคมวัฒน์ และคณะ	ปัจจัยหลักที่ส่งเสริมระบบนิเวศองค์กรสุจริต ได้แก่ ภาวะผู้นำ ยุทธศาสตร์ โครงสร้างองค์กร เทคโนโลยี บุคลากร วัฒนธรรมองค์กร และการสื่อสาร โดยมีแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่เป็นหลักในการพัฒนา
วิภารัตน์ แสงแก้ว และคณะ	การส่งเสริมคุณลักษณะสุจริตของนักเรียนยังขาด คุณลักษณะสุจริตทั้ง ๕ ประการ ได้แก่ ทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ

๒.๕ กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยสรุปที่มาของแต่ละตัวแปรดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย

๑. การกล่อมเกลາทางการเมือง^{๘๓} ประกอบด้วย

- (๑) ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ
- (๒) ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม
- (๓) ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม

๒. หลักธรรมาภิบาล^{๘๔} ประกอบด้วย

- (๑) หลักคุณธรรม
- (๒) หลักนิติธรรม
- (๓) หลักความโปร่งใส
- (๔) หลักความมีส่วนร่วม
- (๕) หลักความรับผิดชอบ
- (๖) หลักความคุ้มค่า

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย

- (๑) ด้านความรู้
- (๒) ด้านอารมณ์ความรู้สึก
- (๓) ด้านพฤติกรรม^{๘๕}

^{๘๓} Rush, Michael, and Althoff, Philip, *Introduction to Political Sociology*, (Berkeley: Western Printing Press, 1971), p. 16.

^{๘๔} “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒”, *ราชกิจจานุเบกษา* ๑๐, (สิงหาคม ๒๕๔๒) : ๒๔-๓๑.

^{๘๕} กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, *แนวทางพัฒนาจริยธรรมไทย*, (กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ เอกสารประกอบการประชุม, ๒๕๓๕), หน้า ๕.

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา และ ๓) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วยกระบวนการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๒.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๓ การวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา” ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการแจกแบบสอบถาม (Survey Research)

๓.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ

การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เริ่มตั้งแต่โจทย์หรือคำถามการวิจัย การเลือกพื้นที่ศึกษา และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่ถูกเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๘ รูปหรือคน

๓.๒.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์โดยตรงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน ๑๘ รูปหรือคน ดังนี้

กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานทางด้านรัฐศาสตร์ จำนวน ๕ คน		
ลำดับที่	ชื่อ-ฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง
๑	ผศ.ดร.พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล	อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
๒	ผศ.ดร.ชุติพันธ์ วงศ์อมรวิทย์	อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

๓	ผศ.ดร.พิชิต ปุริมาตร	อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
๔	ผศ.ดร.เบญญาภา อัจฉฤกษ์	อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตคณะ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
๕	ผศ.ดร.ไพวรรณ ปุริมาตร	อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

กลุ่มผู้แทนธรรมาภิบาลจังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๓ คน

๑	นายอิทธิพล ช่างกลิ้งดี	ประธานคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด
นครราชสีมา
๒	นายอัฐพล สัมพันธ์วงศ์	รองประธานคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด
นครราชสีมา
๓	นายชาญชัย เต๋นจักรวาท	กรรมการภาคประชาสังคม

กลุ่มผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานด้านการเมืองท้องถิ่น จำนวน ๕ คน

๑	นายวรรณรัตน์ ชาญนุกุล	นายกเทศมนตรีนครราชสีมา
๒	นายไกรสิทธิ์ หล่อธราประเสริฐ	รองนายกเทศมนตรีนครราชสีมา
๓	นายชลวาล วงศ์จร	รองนายกเทศมนตรีนครราชสีมา
๔	นายศุภรศม์ ตัณฑเศรณีวัฒน์	รองนายกเทศมนตรีนครราชสีมา
๕	นายวุฒิศักดี ภาวะศิลป์	รองนายกเทศมนตรีนครราชสีมา

กลุ่มตัวแทนประชาชนในเทศบาลนครราชสีมา จำนวน ๕ คน

๑	นางดวงพร กาญจนะคช	ประธานชุมชนเสาธง - สมอราย
๒	นายพิสิษฐ์ เกษียรจันทรี	ประธานชุมชนสุริยชัย
๓	นายสาธิต สอนจะบก	ประธานชุมชนมุขมนตรี
๔	นางอุษณีย์ เฉียบแหลม	ประธานชุมชนบ้านพักห้วยรถไฟ
๕	นางสมพร แก้วกล้า	ประธานชุมชนบ้านพักทหารหนองบัวรอง

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

๑) การส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านอารมณ์ความรู้สึก ด้านพฤติกรรม มีความเหมาะสมหรือไม่และหรือด้านใดไม่เหมาะสม และด้านใดยังขาดอยู่

๒) หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล ในจังหวัดนครราชสีมา หรือไม่ อย่างไร

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

๑) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มีรายละเอียดดังนี้

๑.๑) คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ เชี่ยวชาญ รวมทั้งมีประสบการณ์โดยตรงและสามารถให้ข้อมูลในสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมาได้เป็นอย่างดี ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) ๑) กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานทางด้านรัฐศาสตร์ ๒) กลุ่มผู้แทนธรรมาภิบาลจังหวัดนครราชสีมา ๓) กลุ่มผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานด้านการเมืองท้องถิ่น และ ๔) กลุ่มตัวแทนประชาชนในเทศบาลนครราชสีมา รวมจำนวนทั้งสิ้น ๑๘ รูปหรือคน

๑.๒) ยื่นคำร้อง บพ. ๖.๒ แบบคำร้องทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอหนังสืออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อได้รับหนังสือดังกล่าวเรียบร้อยแล้วจึงนำเสนอให้กับผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมกำหนดวัน เวลาและสถานที่เพื่อเข้าไปสัมภาษณ์

๑.๓) สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ตามเวลานัด ใช้เวลาสัมภาษณ์ต่อคนไม่เกิน ๖๐ นาที โดยใช้วิธีการจดบันทึก ใช้เครื่องบันทึกเสียงในการสนทนาเพื่อนำมาใช้ถอดความสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งหลังจากผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เรียบร้อยแล้วได้ขอบคุณพร้อมกับถ่ายภาพ

๑.๔) สรุปผลจากการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำเสนอแนะข้อมูลเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๘ รูปหรือคน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ เชี่ยวชาญ รวมทั้งมีประสบการณ์โดยตรงหรือสามารถให้ข้อมูลการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมาได้อย่างครอบคลุม นำมาเขียนสรุปเป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล พรรณนาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ข้อมูล เชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีหรือตอบปัญหาของการวิจัยให้เหมาะสม พร้อมทั้งนำเสนอแนะข้อมูลเป็นองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

๓.๓ การวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตของเทศบาลนครนครราชสีมา จำนวน ๑๑๒,๘๘๕ คน^๑

๒) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตของเทศบาลนครนครราชสีมา จำนวน ๓๙๙ คน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

๒.๑) การหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยนำไปกำหนดหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้สูตร Taro Yamane กำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อน ๐.๐๕ การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง^๒ ดังนี้

สูตร	n	=	$\frac{N}{1+N(e)^2}$
โดย	N	=	จำนวนประชากรทั้งหมด
	e	=	ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้
	n	=	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรทั้งหมด ๑๑๒,๘๘๕ คน เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ดังนี้

^๑ สำนักงานเทศบาลนครราชสีมา, ประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้ง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://election.pptvhd36.com/region/2/23>, [๒๒ มกราคม ๒๕๖๘].

^๒ สุรพล สุขะพรหม และสุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ, ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐๖-๑๐๗.

$$\begin{aligned}
 n &= \frac{112,885}{1+112,885(0.05)^2} \\
 n &= \frac{112,885}{1+282.2125} \\
 n &= \frac{112,885}{283.2125} \\
 n &= 398.587 \\
 n &= 399
 \end{aligned}$$

๒.๒) ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งประชากรออกเป็น ๔ เขต สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ๑) เขตเลือกตั้งที่ ๑ ๒) เขตเลือกตั้งที่ ๒ ๓) เขตเลือกตั้งที่ ๓ และ ๔) เขตเลือกตั้งที่ ๔ แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละกลุ่ม รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๓.๑

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรแต่ละกลุ่ม}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตารางที่ ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งตามสัดส่วนที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับ ที่	เขต	จำนวน ประชากร (คน)	สัดส่วน	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง (คน)
๑	เขตเลือกตั้งที่ ๑	๔๔,๙๑๖	$39.9 \times 44,916 / 112,885$	๑๕๙
๒	เขตเลือกตั้งที่ ๒	๒๓,๒๙๑	$39.9 \times 23,291 / 112,885$	๘๒
๓	เขตเลือกตั้งที่ ๓	๑๙,๘๐๖	$39.9 \times 19,806 / 112,885$	๗๐
๔	เขตเลือกตั้งที่ ๔	๒๔,๘๗๒	$39.9 \times 24,872 / 112,885$	๘๘
รวม		๑๑๒,๘๘๕	รวมกลุ่มตัวอย่าง	๓๙๙

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมวิธีการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ภาคประชาชนของเทศบาลนครนครราชสีมา แบ่งเป็น ๕ ตอน

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน เป็นแบบสอบถาม ประเภทตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด จำนวน ๒๔ ข้อ มีรายละเอียด ดังนี้

หลักคุณธรรม	จำนวน ๔ ข้อ
หลักนิติธรรม	จำนวน ๔ ข้อ
หลักความโปร่งใส	จำนวน ๔ ข้อ
หลักความร่วมมือ	จำนวน ๔ ข้อ
หลักความรับผิดชอบ	จำนวน ๔ ข้อ
หลักความคุ้มค่า	จำนวน ๔ ข้อ

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับการรล่อมเกลาทางการเมือง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด จำนวน ๑๒ ข้อ มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ	จำนวน ๔ ข้อ
ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม	จำนวน ๔ ข้อ
ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม	จำนวน ๔ ข้อ

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามเกี่ยวกับค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด จำนวน ๑๒ ข้อ มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านความรู้	จำนวน ๔ ข้อ
ด้านอารมณ์ความรู้สึก	จำนวน ๔ ข้อ
ด้านพฤติกรรม	จำนวน ๔ ข้อ

ตอนที่ ๕ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) ให้ผู้ตอบคำถามเลือกตอบได้อย่างเสรี

ตอนที่ ๒ ถึงตอนที่ ๔ ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามโดยใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale^๓ ซึ่งจะมีข้อคำถามแบบประมาณค่าที่ใช้วัด ๕ ระดับ (Rating Scale) และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

น้อยที่สุด	ให้คะแนน	๑	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	๒	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	๓	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	๔	คะแนน
มากที่สุด	ให้คะแนน	๕	คะแนน

๒) เกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ย^๔ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	๑.๐๐ – ๑.๕๐	หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	๑.๕๑ – ๒.๕๐	หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	๒.๕๑ – ๓.๕๐	หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	๓.๕๑ – ๔.๕๐	หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	๔.๕๑ – ๕.๐๐	หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

๓) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๓.๑) ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจาก เอกสาร ตำรา สร้างเครื่องมือเป็นแบบบันทึกเอกสาร เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมา วิเคราะห์ เก็บผลการวิเคราะห์ไว้ในแบบบันทึกเอกสาร

๓.๒) นำความรู้และแนวคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาประมวลเพื่อกำหนด โครงสร้างของเครื่องมือและขอบเขตเนื้อหา โดยการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้สอบถามเกี่ยวกับ การ สร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา โดยการนำข้อมูลสรุปประเด็นจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์มาจัดทำเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลใน จังหวัดนครราชสีมาทั้ง ๑๒ ตัวแปร รวมข้อคำถามทั้งสิ้น ๔๘ ข้อคำถาม ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ ๕ คน และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยพิจารณาจากค่า IOC มากกว่า ๐.๖ ขึ้นไป

^๓ Likert, Rensis, “The Method of Constructing and Attitude Scale”, **Reading in Attitude Theory and Measurement**. (Fishbein, Matin, Ed. New York: Wiley & Son, 1967), pp. 90-95.

^๔ Best, J.W., **Research in Education**, New jersey: Prentice – Hall, p. 482.

๓.๓) นำความรู้และแนวคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและผลการวิเคราะห์องค์ประกอบมาเป็นฐานในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลและนำมาวิเคราะห์เพื่อหารูปแบบหลัก “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา” และการหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๔) การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการหาค่าความตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังต่อไปนี้

๔.๑) การหาค่าความตรง (Validity) ของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ จากนั้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ ท่าน

(๑) พระครูสุตภักทรบัณฑิต, รศ. ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

(๒) พระครูปริยัติวิสุทธิบัณฑิต, ผศ. ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

(๓) รศ.ดร.วินิจ ฝาเจริญ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

(๔) อาจารย์ ดร.ณฐมน หมวกนิม อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรและรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สถาบันรัชต์ภาคย์

(๕) อาจารย์ ดร.ณัฐกานต์ หงส์กุลเศรษฐ์ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจนของภาษา ความครอบคลุมของโครงสร้างแล้วนำมาหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item-Objective Congruence : IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านจะประเมินให้คะแนน ๓ ระดับ คือ +๑ = มีความสอดคล้อง ๐ = ไม่แน่ใจ -๑ = ไม่สอดคล้อง แล้วนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

๔.๒) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน ๓๐ คน แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาคำนวณหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ความเชื่อมั่นตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)^๕ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๑๒ แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสามารถนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้และสามารถจำแนกตามตัวแปรได้ดังนี้

^๕ สีน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๕๗), หน้า ๑๙๑.

๔.๓) แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม โดยนำข้อมูลจากการทดลองใช้ในขั้นตอนที่ผ่านมาทำการปรับปรุงแก้ไขโดยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นจึงนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๑) การศึกษา “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา” คือ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา จำนวน ๓๙๙ คน

๒) กำหนดวัน เวลาและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูล

๓) ลงพื้นที่แจกและเก็บแบบสอบถามสำหรับการวิจัยกับประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา ตามที่กำหนดไว้ จำนวน ๓๙๙ คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

๔) เมื่อรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด จำนวน ๓๙๙ ชุด แล้วซึ่งคิดเป็น ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำข้อมูลวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ ประมวลผลข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ลงรหัสแล้วไปบันทึกในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลโดยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติสำเร็จรูป ให้ทำการประมวลผลตามสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิจัยครั้งนี้ใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ (Level of Significance) การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถาม จะทำการวิเคราะห์หาค่าสถิติ ดังนี้

๑. สถิติเชิงพรรณนา

๑.๑ ข้อมูลในตอนต้นที่ ๑ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

๑.๒ ข้อมูลตอนที่ ๒ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการกล่อมเกลากิจการการเมือง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดย การใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๑.๓ ข้อมูลตอนที่ ๓ คำถามเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๑.๔ ข้อมูลตอนที่ ๔ คำถามเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๑.๕ ข้อมูลตอนที่ ๕ ข้อเสนอแนะ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

๒. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics)

เป็นสถิติที่ใช้วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีแบบ Stepwise เพื่อพยากรณ์ตัวแปรตามหนึ่งตัว ซึ่งส่งผลมาจากตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวขึ้นไป ที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา โดยทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๑

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา” มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา และ ๓) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา โดยการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปไม่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากสูตรทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๙๙ คน ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๘ คน วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

๔.๑ การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา

๔.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา

๔.๓ นำเสนอแนวทางการพัฒนาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา

๔.๔ องค์ความรู้

๔.๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๔.๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

๔.๑ การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา

๔.๑.๑ ข้อมูลเชิงคุณภาพ

๑. **ด้านความรู้** การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสังคมและเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นอย่าง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดใหญ่ มีความหลากหลายทางประชากรและมีบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่ซับซ้อน ความสำเร็จของการสร้างเครือข่ายดังกล่าวจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ซึ่งหนึ่งในปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งและส่งผลกระทบโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ ระดับความรู้ความเข้าใจ ที่ประชาชนมีต่อแนวคิดเรื่องความสุจริตและธรรมาภิบาล การศึกษาปัจจัยด้านความรู้ที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมาจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางและนโยบายที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมต่อไป ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวถึงการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในด้านความรู้ ไว้ดังนี้

ประเด็นที่ถามว่า “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านความรู้ อย่างไร”

๑. การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน ธรรมาภิบาลไม่ได้เป็นเพียงแนวคิดที่สวยงาม แต่เป็นกลไกที่ช่วยให้การบริหารจัดการภาครัฐโปร่งใสและตรวจสอบได้ การดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจะช่วยให้เกิดการเฝ้าระวังและกดดันให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นธรรมและลดการทุจริตลงได้ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของประชาชนยังเป็นจุดที่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง^๑

๒. ในมุมมองของรัฐศาสตร์ การสร้างเครือข่ายประชาชนคือการเสริมสร้างพลังพลเมือง เครือข่ายเหล่านี้จะทำหน้าที่เป็นกลไกตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจรัฐ หากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง รวมถึงกลไกการร้องเรียนต่าง ๆ ก็จะสามารถใช้พลังตรงนี้ในการขับเคลื่อนให้เกิดธรรมาภิบาลได้อย่างแท้จริง การส่งเสริมความรู้จึงเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง^๒

๓. การสร้างเครือข่ายประชาชนต้องเริ่มต้นจากการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับค่านิยมสุจริตและหลักธรรมาภิบาลก่อน หากประชาชนไม่เข้าใจว่าธรรมาภิบาลคือ

^๑ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^๒ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

อะไร และจะส่งผลดีต่อชีวิตพ การสร้างเครือข่ายก็จะยากลำบาก เครือข่ายที่เกิดขึ้นควรเป็นเครือข่ายที่มีเป้าหมายชัดเจน มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่น และสามารถปรับตัวได้ตามสถานการณ์ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุด^๓

๔. การสร้างเครือข่ายประชาชนไม่ควรเป็นการสร้างแค่รูปแบบ แต่ต้องสร้าง จิตสำนึก ร่วมกัน สมาชิกในเครือข่ายต้องมีเป้าหมายเดียวกัน คือการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและต้องการให้เกิดความโปร่งใส สิ่งที่สำคัญคือการให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับช่องทางการตรวจสอบและเครื่องมือที่พวกเขาสามารถใช้ได้จริง รวมถึงการสร้างเชื่อมั่นว่าเสียงของพวกเขาจะได้รับการรับฟังและนำไปพิจารณา^๔

๕. ประชาชนในบริบทของธรรมาภิบาลต้องคำนึงถึงความหลากหลายของกลุ่มเป้าหมาย ด้วย เราไม่สามารถใช้แนวทางเดียวกับทุกกลุ่มได้ กลุ่มเยาวชนอาจต้องการแนวทางที่สร้างสรรค์และเข้าถึงง่าย ขณะที่กลุ่มผู้สูงอายุอาจต้องการการให้ข้อมูลที่กระชับและเข้าใจง่าย การให้ความรู้จึงต้องปรับให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่แท้จริงและยั่งยืน^๕

๖. การส่งเสริมและประสานงานให้เกิดธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วน การสร้างเครือข่ายประชาชนเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ภารกิจนี้สำเร็จ เพราะประชาชนคือผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการขาดธรรมาภิบาล เราพยายามให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลอย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อเฝ้าระวังและตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ^๖

๗. การสร้างความเข้าใจในอำนาจและหน้าที่ของประชาชนในการตรวจสอบภาครัฐ ประชาชนหลายท่านอาจยังไม่ทราบว่าพวกเขามีสิทธิ์ที่จะตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ หรือการดำเนินการโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานรัฐ การให้ความรู้เรื่องนี้จึงเป็นสิ่งที่เราเน้นย้ำเป็นพิเศษ รวมถึงการให้ช่องทางในการร้องเรียนที่สะดวกและปลอดภัย^๗

๘. ประชาชนเป็นเหมือนการสร้าง หูและตา ให้กับคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด เมื่อประชาชนในพื้นที่รวมตัวกันและมีความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล ประชาชนก็จะสามารถสังเกตการณ์และรายงานความผิดปกติที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้ ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีค่าอย่างยิ่งในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มีการจัดอบรมและให้ความรู้แก่ประชาชนในหลายพื้นที่ และเห็นสัญญาณที่ดีในการตอบรับ^๘

^๓ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^๔ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^๕ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^๖ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^๗ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^๘ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

๙. การพัฒนาช่องทางการสื่อสารให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านธรรมาภิบาลได้ง่ายขึ้น และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างสะดวกธรรมาภิบาลไม่ใช่เรื่องของภาครัฐฝ่ายเดียว แต่เป็นเรื่องของทุกคนในสังคม การสร้างเครือข่ายประชาชนจึงเป็นการกระจายอำนาจการตรวจสอบไปสู่ประชาชน ซึ่งจะทำให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรมมากขึ้นในระยะยาว^๙

๑๐. ความสำคัญของการสร้างเครือข่ายประชาชนเป็นอย่างมาก เราเชื่อว่าพลังของประชาชนสามารถเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้นได้ หากพวกเขาได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและมีช่องทางในการแสดงออก การให้ความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ ข้อมูลข่าวสาร ก็เป็นสิ่งที่เราให้ความสำคัญ เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิ์ของตนเองได้อย่างเต็มที่^{๑๐}

๑๑. การมีเครือข่ายประชาชนที่เข้มแข็งจะช่วยให้การบริหารจัดการท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะโครงการ และตรวจสอบการทำงานของการบริหาร ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง การให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก^{๑๑}

๑๒. การส่งเสริมธรรมาภิบาลเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาโดยตลอด เพราะการทำงานที่โปร่งใสและตรวจสอบได้จะนำมาซึ่งความไว้วางใจจากประชาชน และสิ่งนี้จะช่วยให้การบริหารงานท้องถิ่นราบรื่นยิ่งขึ้น การจัดเวทีประชาคมและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในหลายโครงการ เป็นการสร้างเครือข่ายในระดับหนึ่ง และต่อยอดไปเรื่อย ๆ^{๑๒}

๑๓. นักการเมืองท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนจะช่วยลดช่องว่างระหว่างผู้บริหารกับประชาชนได้ ทำให้เข้าใจปัญหาและความต้องการของชุมชนได้ดียิ่งขึ้น การให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับงบประมาณท้องถิ่น และวิธีการตรวจสอบการใช้จ่ายเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามามีบทบาทในการเฝ้าระวังการทุจริตได้อย่างแท้จริง^{๑๓}

๑๔. การมีเครือข่ายประชาชนที่ช่วยกันสอดส่องดูแลเรื่องความสุจริตเป็นเรื่องที่ดีมาก เพราะบางทีประชาชนก็อาจจะไปร้องเรียนที่ไหน หรือจะตรวจสอบข้อมูลได้จากช่องทางไหน การ

^๙ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒, ๑ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

รวมกลุ่มกันจะทำให้มีพลังมากขึ้น และสามารถส่งเสียงไปถึงผู้มีอำนาจได้ การให้ความรู้เรื่องสิทธิของประชาชนในการตรวจสอบภาครัฐเป็นสิ่งสำคัญมาก^{๑๔}

๑๕. การที่ภาครัฐเข้ามาให้ความรู้เรื่องธรรมาภิบาลเป็นประโยชน์มาก ทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจว่าประชาชนมีสิทธิที่จะรู้และตรวจสอบโครงการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เครือข่ายประชาชนจะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์กันได้ และเมื่อมีปัญหา ก็สามารถปรึกษาหารือกันเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกันได้ สิ่งที่ต้องการคือความต่อเนื่องในการให้ความรู้และช่องทางที่เข้าถึงง่าย^{๑๕}

๑๖. ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการความโปร่งใสในการบริหารงานของภาครัฐ แต่บางครั้งประชาชนก็ไม่ว่าจะเริ่มต้นจากตรงไหน การมีเครือข่ายประชาชนจะช่วยเป็นสะพานเชื่อมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและเรียนรู้แนวทางในการตรวจสอบได้ การให้ความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กฎหมาย ป.ป.ช. หรือกฎหมายข้อมูลข่าวสาร จะเป็นประโยชน์อย่างมากในการเสริมสร้างบทบาทของประชาชน^{๑๖}

๑๗. การรวมกลุ่มกันของประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตเป็นสิ่งที่ดีในสังคม เพราะการทุจริตคอร์รัปชัน ส่งผลกระทบต่อชีวิตของประชาชนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องถนนหนทาง การบริการสาธารณะ หรือแม้กระทั่งคุณภาพชีวิตของลูกหลาน การได้รับความรู้เรื่องการเฝ้าระวังและการร้องเรียนที่ถูกต้อง จะช่วยให้ประชาชนมีเครื่องมือในการต่อสู้กับการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๗}

๑๘. หลักธรรมาภิบาลเป็นเรื่องใกล้ตัวเราทุกคน ไม่ใช่เรื่องไกลตัวหรือเรื่องของหน่วยงานราชการอย่างเดียว การให้ความรู้เรื่องผลกระทบของการทุจริตและประโยชน์ของธรรมาภิบาลในชีวิตประจำวัน จะช่วยกระตุ้นให้ประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น และเมื่อมีเครือข่ายประชาชนก็จะสามารถรวมพลังกันเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น^{๑๘}

สรุปได้ว่า การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลเป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อให้ประชาชนมีข้อมูลที่ถูกต้อง มีช่องทางในการแสดงออก และมีพลังในการขับเคลื่อนให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรมในทุกภาคส่วนของสังคม การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลคือรากฐานสำคัญของการบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ ไม่ใช่เพียงแนวคิดที่สวยหรู แต่เป็นกลไกที่เสริมสร้างพลังพลเมือง (Citizen Power) อย่างแท้จริง เมื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิ หน้าที่ และกลไกการร้องเรียนต่างๆ พวกเขา

^{๑๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕, ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

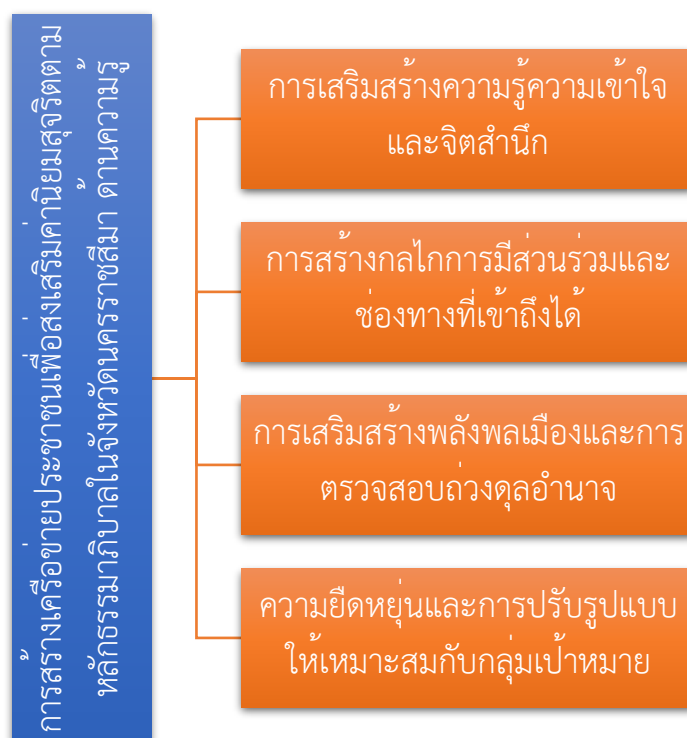
^{๑๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๘ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๘.

จะสามารถใช้พลังนี้ในการตรวจสอบ ถ่วงดุลอำนาจรัฐ และขับเคลื่อนให้เกิดธรรมาภิบาลได้อย่างยั่งยืน

ตารางที่ ๔.๑ สรุปการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านความรู้

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคน
๑	การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึก	๗	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๑๘
๒	การสร้างกลไกการมีส่วนร่วมและช่องทางที่เข้าถึงได้	๔	๗, ๙, ๑๐, ๑๕
๓	การเสริมสร้างพลังพลเมืองและการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจ	๔	๘, ๑๑, ๑๔, ๑๗
๔	ความยืดหยุ่นและการปรับรูปแบบให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	๓	๑๒, ๑๓, ๑๖

แผนภาพที่ ๔.๑ การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลใน
จังหวัดนครราชสีมา ด้านความรู้

๒. ด้านอารมณ์ความรู้สึก การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาสังคมและเสริมสร้างประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดขนาดใหญ่อย่าง นครราชสีมา ที่มีบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่หลากหลาย การที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแข็งขันและยั่งยืนนั้น ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องความสุจริตและธรรมาภิบาล เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างยิ่ง นอกจากมิติของความรู้แล้ว "ความรู้สึก" ของประชาชนก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาร่วมด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้สึกต่อภาครัฐ ความรู้สึกว่าเสียงของตนเองมีความหมาย หรือความรู้สึกไม่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม หากประชาชนมีความรู้ แต่รู้สึกว่าจะไม่มีใครรับฟัง ไม่ได้ได้รับความคุ้มครอง หรือการตรวจสอบไม่มีผลใดๆ ก็อาจลดทอนความตั้งใจในการเข้าร่วมเครือข่ายลงได้ ดังนั้น การศึกษาปัจจัยด้านความรู้สึกที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา จึงจำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบด้าน ทั้งมิติทางปัญญา และมิติทางอารมณ์ เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางและนโยบายที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืนต่อไป ไว้ดังนี้

ประเด็นที่ถามว่า “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ต่อด้านอารมณ์ความรู้สึก อย่างไร”

๑. การส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างรากฐานที่แข็งแกร่ง ให้กับสังคมประชาธิปไตยในท้องถิ่น ความรู้สึกส่วนตัวคือ ตื่นเต้น ที่ได้เห็นการเคลื่อนไหวในทิศทางนี้ เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหัวใจสำคัญของธรรมาภิบาลอย่างแท้จริง ถ้าเราสามารถสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งได้ เชื่อว่ามันจะเป็นพลังขับเคลื่อนที่ยิ่งใหญ่ในการปราบปรามการทุจริตและสร้างความโปร่งใสได้^{๑๙}

๒. หลักธรรมาภิบาลมาสู่การปฏิบัติจริงในระดับชุมชน ความท้าทายคือจะทำอย่างไรให้ประชาชนรู้สึก เป็นเจ้าของ และมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน ไม่ใช่แค่กิจกรรมที่ทำแล้วจบไป แต่เป็นการแสดงออกถึงศักยภาพที่ยิ่งใหญ่ของการส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ผ่านการบริหารจัดการที่ดี^{๒๐}

๓. การริเริ่มการส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลที่เน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน การสร้างเครือข่ายเช่นนี้จะช่วยให้ข้อมูลข่าวสารไหลเวียนได้อย่างโปร่งใส และช่วยให้เกิดการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจได้ดียิ่งขึ้น ทำให้เห็นผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืน เพราะการเปลี่ยนแปลงค่านิยมต้องใช้เวลาและความพยายามอย่างต่อเนื่องจึงจะเกิดผลสำเร็จได้อย่างมั่นคง^{๒๑}

๔. ความตระหนักในเรื่องธรรมาภิบาลแพร่หลายมากขึ้นในจังหวัด การส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลนี้เป็นการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในการเป็นหูเป็นตาให้กับสังคม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน ความรู้สึกคืออยากให้ภาครัฐสนับสนุนอย่างเต็มที่เพื่อให้เครือข่ายนี้เติบโตและเป็นพลังในการขับเคลื่อนความสุจริตอย่างแท้จริง^{๒๒}

๕. การส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลนี้คือ ก้าวสำคัญ ในการสร้างสังคมที่น่าอยู่ เป็นการท้าทาย ที่จะต้องทำอย่างไรให้ประชาชนทุกระดับเข้าถึงและเข้าใจถึงความสำคัญของธรรมาภิบาล และเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น การสร้างเครือข่ายไม่ใช่แค่การรวมตัวกัน แต่เป็นการสร้าง พลังชุมชน ที่จะยืนหยัดเพื่อความถูกต้องและเป็นธรรม^{๒๓}

๖. การส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อน การสร้างเครือข่ายประชาชนเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกธรรมาภิบาล ความรู้สึกคือ มุ่งมั่น ที่จะทำให้โครงการนี้ประสบความสำเร็จ เพื่อให้ประชาชนได้ประโยชน์สูงสุดจาก

^{๑๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๒๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๒๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๒๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๒๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

การบริหารราชการที่โปร่งใสและเป็นธรรม เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจว่าทุกการใช้งบประมาณเป็นไปอย่างคุ้มค่าและตรวจสอบได้^{๒๔}

๗. การตื่นตัวของภาคประชาชนในเรื่องธรรมาภิบาล ในการส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ความรู้สึกส่วนตัวคืออยากเห็นการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อให้เครือข่ายนี้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เพราะเสียงของประชาชนคือพลังที่สำคัญที่สุด^{๒๕}

๘. ความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการผลักดันการส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลนี้ เป็นการสร้างเครือข่ายประชาชนไม่เพียงแต่ช่วยป้องปรามการทุจริต แต่ยังเป็นการสร้างสำนึกร่วมในการเป็นพลเมืองที่ดี การในการส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลเป็นสิ่งที่ทำให้ให้พี่น้องประชาชนทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมได้มาก เพราะอำนาจที่แท้จริงอยู่ที่มือของพวกเราทุกคน^{๒๖}

๙. การส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลทำให้เกิดความกระตือรือร้นของประชาชน ที่จะทำงานร่วมกับภาครัฐ การส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลนี้เป็นเหมือนแสงสว่างที่ช่วยให้ประชาชนมองเห็นหนทางในการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น การบริหารงานอย่างหนักและจริงจังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นอย่างแน่นอน^{๒๗}

๑๐. ในการที่มีการส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างเครือข่ายประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐ เป็นสิ่งที่ประชาชนอยากให้เกิดขึ้น ซึ่งการส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล สามารถเป็นปากเป็นเสียงให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริง และเป็นกลไกที่ช่วยยกระดับมาตรฐานธรรมาภิบาลให้สูงขึ้นไปอีกขั้น^{๒๘}

๑๑. การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาล ในฐานะผู้บริหารท้องถิ่น ผมเชื่อว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาเมืองของเรา ความรู้สึกคืออยากเห็นพี่น้องประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและเสนอแนะการทำงานของเทศบาล เพื่อให้การบริการสาธารณะโปร่งใสและตอบสนองความต้องการของทุกคนอย่างแท้จริง^{๒๙}

๑๒. การสร้างเครือข่ายประชาชนจะช่วยให้การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้มากยิ่งขึ้น ในการส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล อยากให้

^{๒๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๒๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๒๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๒๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๒๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๒๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชน เข้ามามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาล เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความเชื่อมั่นให้กับระบบการบริหารจัดการในท้องถิ่น^{๓๐}

๑๓. ความตระหนักในเรื่องธรรมาภิบาลขยายวงกว้างออกไปสู่ภาคประชาชน การส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและเสนอแนะการทำงานของภาครัฐ และพร้อมที่จะให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ เพื่อให้เครือข่ายนี้เป็นกลไกสำคัญในการสร้างความโปร่งใสและเป็นธรรมให้กับชาวโคราชทุกคน^{๓๑}

๑๔. การจัดตั้งเครือข่ายการส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล เป็นสิ่งที่ดีเป็นสิ่งที่ทำให้ประชาชนเข้าถึงระบบการบริหารงานในหน่วยงาน เพราะที่ผ่านมาบางเรื่องประชาชนก็ไม่ว่าจะไปร้องเรียนใคร ทำให้ประชาชน มีความหวังว่าต่อไปนี้เสียงของชาวบ้านจะดังขึ้น และมีการตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานราชการได้จริงจัง อยากเห็นบ้านเมืองเราโปร่งใส ไม่มีคอร์รัปชัน^{๓๒}

๑๕. รู้สึกเบาใจขึ้นเยอะ ที่มีโครงการการส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลแบบนี้เกิดขึ้น เพราะบางทีเราก็ก็นั่งอะไรไม่ชอบมาพากล แต่ไม่รู้จะบอกใคร อยากให้การส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลเป็นจริงจังและมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่แค่ตั้งขึ้นมาแล้วก็เงียบไป ฉะนั้นอยากเห็นบ้านเมืองเรายุติธรรม และไม่มีใครได้เปรียบเสียเปรียบเพราะอำนาจ^{๓๓}

๑๖. การส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลทำให้ประชาชนอยากที่จะเข้ามามีส่วนร่วม เพราะในฐานะคนรุ่นใหม่ อยากเห็นบ้านเมืองเราพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น มีความเชื่อมั่นว่าถ้าประชาชนรวมตัวกัน เราจะสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงได้จริงจัง ผมอยากเห็นการทำงานที่โปร่งใสและเป็นธรรม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่^{๓๔}

๑๗. การรวมตัวของประชาชนในเรื่องธรรมาภิบาล ในการส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล อยากให้ทุกคนเข้าใจว่าการมีส่วนร่วมของเรานั้นสำคัญแค่ไหน ถ้าเราไม่ลุกขึ้นมาช่วยกันเสียงของเราก็จะไม่มีใครได้ยิน หวังว่าเครือข่ายนี้จะแข็งแกร่งและเป็นที่พึ่งของประชาชนได้จริง เกิดความโปร่งใสในการบริหารงานทำให้ประชาชนอยู่ดีมีความสุขโดยทั่วหน้า^{๓๕}

๑๘. การส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลเป็นสิ่งที่ดี ทำให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิของประชาชนได้อย่างเต็มที่ ที่ผ่านมาชาวบ้านตาต้าๆ อย่างเราก็ก็นั่งบ่นเวลาเจอเรื่องไม่โปร่งใส อยากให้คนโคราชทุกคนมาร่วมกัน ขับเคลื่อนการส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล เพราะ

^{๓๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒, ๑ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๓๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๓๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๓๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕, ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๓๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๓๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๘ มีนาคม ๒๕๖๘.

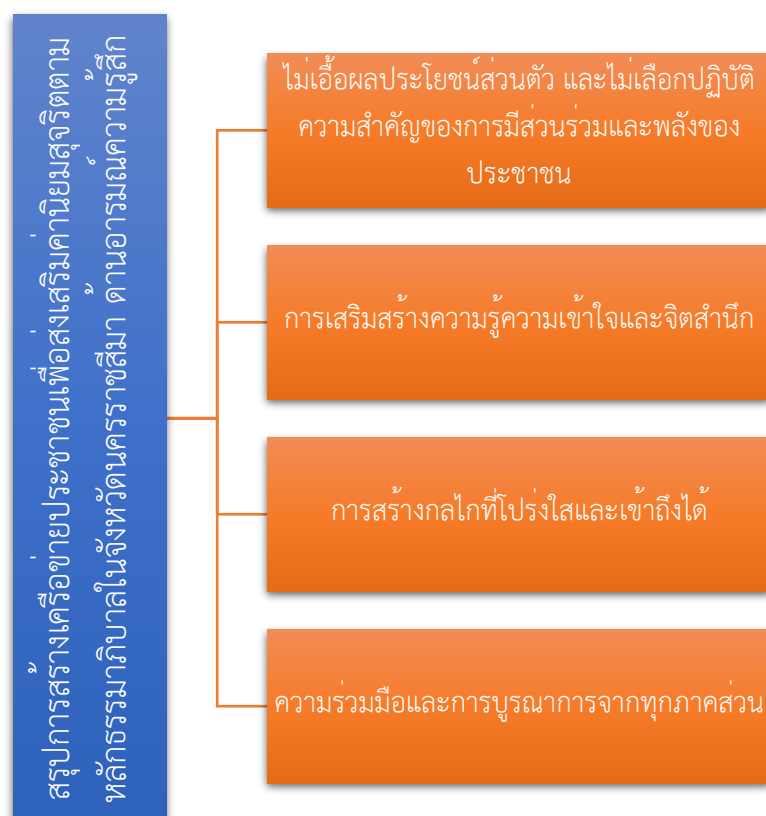
เรื่องธรรมาภิบาลไม่ใช่เรื่องของใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นเรื่องของทุกคนในสังคม ถ้าเราช่วยกัน สังคมก็จะน่าอยู่ขึ้นเยอะ^{๓๖}

สรุปได้ว่า การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในนครราชสีมา เป็นมากกว่าโครงการ แต่เป็นแสงสว่างที่ประชาชนมองเห็นหนทางในการพัฒนาที่ดีขึ้น และเป็นพลังชุมชนที่จะยืนหยัดเพื่อความถูกต้องและเป็นธรรม ด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่ายและความต่อเนื่องในการดำเนินงาน เชื่อมั่นว่าจังหวัดนครราชสีมาจะสามารถสร้างรากฐานของธรรมาภิบาลที่แข็งแกร่ง นำไปสู่สังคมที่น่าอยู่และประชาชนอยู่ดีมีสุข สะท้อนให้เห็นถึง ความมุ่งมั่นและความคาดหวังอย่างสูง จากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะจากประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา ต่อการสร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างสังคมประชาธิปไตยให้แข็งแกร่ง

ตารางที่ ๔.๒ สรุปการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านอารมณ์ความรู้สึก

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคน
๑	ความสำคัญของการมีส่วนร่วมและพลังของประชาชน	๑๑	๑, ๒, ๔, ๖, ๗, ๙, ๑๐, ๑๒, ๑๓, ๑๔,
๒	การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึก	๓	๓, ๑๑, ๑๕
๓	การสร้างกลไกที่โปร่งใสและเข้าถึงได้	๒	๕, ๘
๔	ความร่วมมือและการบูรณาการจากทุกภาคส่วน	๒	๑๗, ๑๘

^{๓๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๘.

แผนภาพที่ ๔.๒ การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลใน
จังหวัดนครราชสีมา ด้านอารมณ์ความรู้สึก

๓. ด้านพฤติกรรม การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาสังคมและประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน ในจังหวัดที่มีขนาดใหญ่และหลากหลายเช่นนี้ การจะกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับแค่ "ความรู้" เท่านั้น แต่ "ความรู้สึก" ของพวกเขาก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อ พฤติกรรมการเข้าร่วม และการทำงานของเครือข่าย ความเข้าใจเพียงอย่างเดียวว่าธรรมาภิบาลคืออะไรอาจไม่เพียงพอ หากประชาชนมีความรู้สึกในแง่ลบ เช่น ไม่เชื่อมั่น ไม่ได้ได้รับความคุ้มครอง หรือคิดว่าการมีส่วนร่วมจะไม่มีผลอะไร พฤติกรรมการเข้าร่วมก็จะลดลง การศึกษาปัจจัยด้านความรู้สึกจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อจะเข้าใจและกระตุ้นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ ไว้ดังนี้

ประเด็นที่ถามว่า “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ต่อด้านพฤติกรรม อย่างไร”

๑. การสร้างเครือข่ายนี้สำคัญมาก เพราะจะช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และเป็นหูเป็นตาให้กับภาครัฐได้ พฤติกรรมที่เห็นได้ชัดว่าขาดธรรมาภิบาลก็คือการทุจริตคอร์รัปชัน การเอื้อประโยชน์ให้พวกพ้อง และการไม่โปร่งใสในการดำเนินงานต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความเชื่อมั่นของประชาชนและการพัฒนาจังหวัดโดยรวม^{๓๗}

๒. ประชาชนที่เข้มแข็งจะช่วยสร้างกลไกการถ่วงดุลอำนาจ ทำให้การทำงานของภาครัฐมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้มากขึ้น พฤติกรรมที่ไม่สุจริตที่พบเห็นบ่อยๆ ก็เช่น การใช้งบประมาณที่ไม่มีประสิทธิภาพ การเลือกปฏิบัติ และการไม่รับฟังความคิดเห็นของประชาชนครับ^{๓๘}

๓. หัวใจสำคัญของการสร้างประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ พฤติกรรมที่บ่งชี้ว่าขาดธรรมาภิบาลก็คือการขาดความรับผิดชอบ การไม่เคารพกฎหมาย และการใช้อำนาจโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ สิ่งเหล่านี้ล้วนบั่นทอนความศรัทธาของประชาชน^{๓๙}

๔. การปลูกฝังจิตสำนึกเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตให้กับประชาชนตั้งแต่ระดับรากหญ้า พฤติกรรมที่ผมกังวลคือการที่ประชาชนบางส่วนเริ่มชินชากับการทุจริต หรือมองว่าการทุจริตเป็นเรื่องปกติ ซึ่งเป็นอันตรายต่อสังคมและประเทศชาติ^{๔๐}

๕. เครือข่ายประชาชนจะเป็นพลังสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น พฤติกรรมที่สะท้อนถึงการขาดธรรมาภิบาลอย่างชัดเจนคือการที่เจ้าหน้าที่รัฐบางคนไม่ปฏิบัติตามระเบียบวินัย ละเลยหน้าที่ และเลือกปฏิบัติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อความยุติธรรมในสังคมเป็นอย่างมาก^{๔๑}

^{๓๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๓๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๓๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๔๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๔๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

๖. บทบาทของเครือข่ายประชาชนในการเป็นผู้เฝ้าระวังและแจ้งเบาะแสการทุจริตรับพฤติกรรมเชิงบวกที่เราอยากเห็นคือการที่ประชาชนกล้าที่จะลุกขึ้นมาทักท้วงเมื่อเห็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่เพิกเฉย และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบ^{๔๒}

๗. เครือข่ายประชาชนจะเป็นฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลในระดับพื้นที่ พฤติกรรมที่เราอยากเห็นคือการที่ประชาชนทุกคนมีจิตสำนึกสาธารณะ ไม่มั่งง่าย ไม่เห็นแก่ตัว และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากขึ้น^{๔๓}

๘. การส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลเครือข่ายประชาชนจะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคประชาสังคม พฤติกรรมเชิงบวกที่เราอยากส่งเสริมคือการที่ประชาชนศึกษาข้อมูลข่าวสารอย่างรอบด้าน ไม่หลงเชื่ออะไรง่าย ๆ และรู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้องตามกฎหมาย^{๔๔}

๙. บทบาทสำคัญของเครือข่ายประชาชนคือการช่วยสร้างค่านิยมความสุจริตให้เป็นบรรทัดฐานของสังคม พฤติกรรมที่เราอยากเห็นคือการที่ประชาชนปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ไม่เสนอสินบน ไม่รับสินบน และไม่สนับสนุนการทุจริตทุกรูปแบบ^{๔๕}

๑๐. การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน พฤติกรรมที่เราอยากเห็นคือการที่ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง ไม่นิ่งดูตายต่อปัญหาต่างๆ และเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่น^{๔๖}

๑๑. กระจกสะท้อนการทำงานของผู้บริหารและหน่วยงานภาครัฐ ทำให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง พฤติกรรมที่ผอมอยากเห็นคือการที่ประชาชนให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา และพร้อมที่จะร่วมมือกับเราในการพัฒนาท้องถิ่น^{๔๗}

๑๒. ความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารงบประมาณ การส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลเป็นสิ่งที่ดีต่อการบริหารงาน พฤติกรรมที่ผอมอยากให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงคือการไม่ติดสินบนเจ้าหน้าที่ และแจ้งเบาะแสมือพบเห็นการทุจริตหรือความไม่โปร่งใสเพื่อให้เราสามารถดำเนินการแก้ไขได้ทันเวลาที่^{๔๘}

^{๔๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๔๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๔๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๔๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๔๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๔๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๔๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒, ๑ มีนาคม ๒๕๖๘.

๑๓. ค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลจะช่วยให้การดำเนินงานของเรามีประสิทธิภาพมากขึ้น พฤติกรรมที่ผมอยากให้ประชาชนมีคือการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในเวทีสาธารณะต่าง ๆ และเข้ามาตรวจสอบการทำงานของเรอย่างสม่ำเสมอ^{๔๙}

๑๔. การมีเครือข่ายประชาชนจะช่วยให้เสียงของพวกเราดังขึ้น และมีอำนาจต่อรองกับภาครัฐมากขึ้น พฤติกรรมที่เราควรปฏิบัติคือการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง ไม่เพิกเฉยต่อปัญหา และกล้าที่จะทักท้วงเมื่อเห็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง^{๕๐}

๑๕. เครือข่ายประชาชนจะช่วยให้การใช้จ่ายงบประมาณของเทศบาลโปร่งใสขึ้น ส่งผลให้สาธารณูปโภคต่างๆ ดีขึ้น พฤติกรรมที่เราควรทำคือการติดตามข่าวสารการทำงานของเทศบาลอย่างใกล้ชิด และช่วยกันตรวจสอบโครงการต่าง ๆ และเป็นการส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล^{๕๑}

๑๖. การส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลเป็นการสร้างเครือข่ายของประชาชนและองค์กร ในการบริหารงานของภาครัฐ จะทำให้มีช่องทางในการร้องเรียนเมื่อได้รับความไม่เป็นธรรม พฤติกรรมที่เราควรทำคือการบันทึกข้อมูลหลักฐานเมื่อพบเห็นการทุจริต และพร้อมที่จะให้ข้อมูลกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ^{๕๒}

๑๗. เชื่อว่าการมีเครือข่ายประชาชนในการส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลจะช่วยสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับคนในชุมชนครับ พฤติกรรมที่เราควรปฏิบัติคือการเริ่มจากตัวเอง ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ไม่ทิ้งขยะในที่สาธารณะ และไม่สนับสนุนการกระทำที่ผิดกฎหมาย^{๕๓}

๑๘. การมีเครือข่ายประชาชนจะทำให้เราสามารถรวมพลังกันเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ในชุมชนได้ง่ายขึ้น พฤติกรรมที่เราควรทำคือการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนอื่น ๆ^{๕๔}

สรุปได้ว่า การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาสังคมและเสริมสร้างประชาธิปไตยในจังหวัดนครราชสีมา ความสำเร็จของการขับเคลื่อนนี้ไม่ได้หยุดอยู่เพียงแค่ความรู้ และความรู้สึกแต่ต้องก้าวไปสู่พฤติกรรมที่เป็นรูปธรรมของประชาชน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในระดับบุคคลและชุมชนคือปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะผลักดันธรรมาภิบาลให้เป็นจริง การสร้างเครือข่ายประชาชนจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะเชื่อมโยง

^{๔๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๕๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๕๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕, ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๕๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

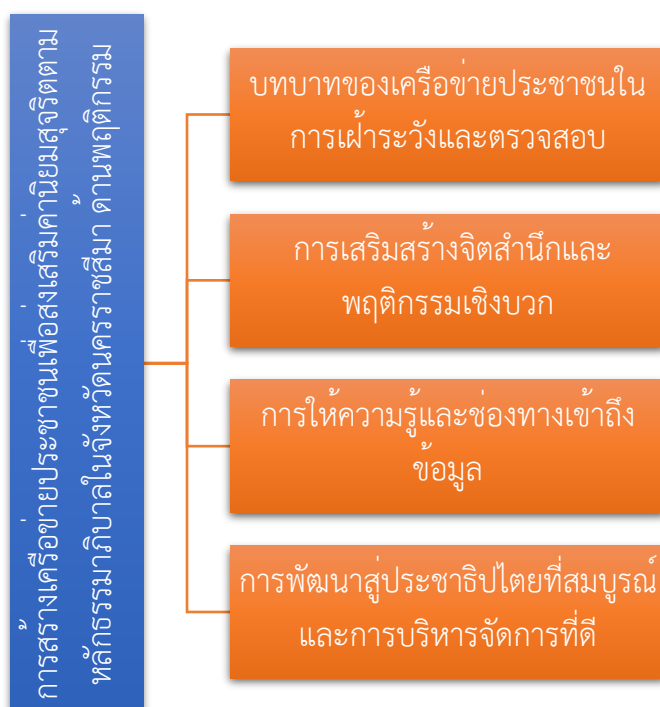
^{๕๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๘ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๕๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๘.

ประชาชนเข้ากับภาครัฐ ทำให้เสียงของประชาชนดังขึ้น และเปลี่ยนความรู้และความรู้สึกเชิงบวกให้กลายเป็นการกระทำที่นำไปสู่สังคมที่โปร่งใส ไร้ออร์ปชั่น และยุติธรรมอย่างแท้จริงในนครราชสีมา

ตารางที่ ๔.๓ สรุปการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลใน
จังหวัดนครราชสีมา ต่อด้านพฤติกรรม

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคน
๑	บทบาทของเครือข่ายประชาชนในการเฝ้าระวังและตรวจสอบ	๑๒	๑, ๒, ๓, ๕, ๖, ๘, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖
๒	การเสริมสร้างจิตสำนึกและพฤติกรรมเชิงบวก	๔	๔, ๗, ๙, ๑๗
๓	การให้ความรู้และช่องทางเข้าถึงข้อมูล	๑	๑๐
๔	การพัฒนาสู่ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์และการบริหารจัดการที่ดี	๑	๑๘

แผนภาพที่ ๔.๓ การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลใน
จังหวัดนครราชสีมา ด้านพฤติกรรม

๔.๑.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นตัวแทนของกลุ่มประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา จำนวน ๓๙๙ คน เพื่อให้ให้ข้อค้นพบที่ชัดเจนสามารถอธิบายสนับสนุนการศึกษาวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๙๙ คน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน แสดงด้วยความถี่และร้อยละ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางดังนี้

ตารางที่ ๔.๔ จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n = ๓๙๙)

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๑๓๗	๓๔.๓๐
หญิง	๒๗๔	๖๘.๙๐
ทางเลือก	๑๕	๓.๘๐
รวม	๓๙๙	๑๐๐.๐๐
อายุ		
๑๘-๒๕ ปี	๑๒๕	๓๑.๓๐
๒๖-๓๐ ปี	๑๒๘	๓๒.๑๐
๓๑-๔๐ ปี	๗๘	๑๙.๕๐
๔๑-๕๐ ปี	๕๙	๑๔.๘๐
๕๑-๖๐ ปี	๔	๑.๐๐
มากกว่า ๖๐ ปี	๕	๑.๓๐
รวม	๓๙๙	๑๐๐.๐๐
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒๓๙	๕๙.๙๐
ปริญญาตรี	๑๓๔	๓๓.๖๐
สูงกว่าปริญญาตรี	๒๖	๖.๕๐
รวม	๓๙๙	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๔ จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (ต่อ)

(n = ๓๙๙)

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	๑๑๐	๒๗.๖๐
เกษตรกร	๘๗	๒๑.๘๐
รับจ้างทั่วไป	๙๐	๒๒.๖๐
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	๕๖	๑๔.๐๐
พนักงานบริษัท	๔๔	๑๑.๐๐
อื่น ๆ	๑๒	๓.๐๐
รวม	๓๙๙	๑๐๐.๐๐
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๕๕	๓๘.๘๐
๑๐,๐๐๐ – ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๐๓	๒๕.๘๐
๑๕,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐	๙๐	๒๒.๖๐
๒๐,๐๐๑ – ๒๕,๐๐๐	๓๓	๘.๓๐
๒๕,๐๐๑ ขึ้นไป	๑๘	๔.๕๐
รวม	๓๙๙	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๔ ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเรื่อง “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา” จำแนกได้ดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เพศหญิง จำนวน ๒๗๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๙๐ รองลงมาคือ เพศชาย จำนวน ๑๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๓๐ และน้อยที่สุดเพศทางเลือก จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๘๐ ตามลำดับ

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๒๖-๓๐ ปี จำนวน ๑๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๑๐ รองลงมาคือ อายุ ๑๘-๒๕ ปี จำนวน ๑๒๕ คน คิดเป็น ร้อยละ ๓๑.๓๐ อายุ ๓๑ - ๔๐ ปี จำนวน ๗๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕๐ อายุ ๔๑ - ๕๐ ปี จำนวน ๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๘๐ อายุมากกว่า ๖๐ ปี จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๐ และน้อยที่สุดมีอายุ ๕๑-๖๐ ปี จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๐๐ ตามลำดับ

การศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๙๐ ปริญญาตรี จำนวน ๑๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๖๐ และ น้อยที่สุดระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๕๐ ตามลำดับ

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน ๑๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖๐ รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป จำนวน ๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖๐ เกษตรกรรม จำนวน ๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๘๐ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๐ พนักงานบริษัท จำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐๐ และ น้อยที่สุดมีอาชีพอื่นๆ จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๐๐ ตามลำดับ

รายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๕๕ คน คิดเป็น ร้อยละ ๓๘.๘๐ รองลงมาคือ ๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๘๐ ๑๕,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖๐ ๒๐,๐๐๑ – ๒๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๐ และ น้อยที่สุดมีรายได้ต่อเดือน ๒๕,๐๐๐ ขึ้นไป จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๕๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยม

สุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม (n = ๓๙๙)

ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยม		ระดับการปฏิบัติ		
สุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑.	ด้านความรู้	๔.๒๑	๐.๔๘	มาก
๒.	ด้านอารมณ์ความรู้สึก	๔.๑๕	๐.๔๗	มาก
๓.	ด้านพฤติกรรม	๔.๑๕	๐.๔๙	มาก
รวมเฉลี่ย		๔.๑๗	๐.๔๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๔.๑๗, S.D.=๐.๔๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านความรู้ ($\bar{X}$ = ๔.๒๑, S.D.=๐.๔๘) รองลงมาได้แก่ ด้านพฤติกรรม ($\bar{X}$ = ๔.๑๕, S.D.=๐.๔๙) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านอารมณ์ความรู้สึก ($\bar{X}$ = ๔.๑๕, S.D.=๐.๔๗) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริม
ค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านความรู้ (n = ๓๙๙)

ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยม สุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. เข้าใจความหมายของค่านิยมสุจริตอย่างชัดเจน	๔.๕๐	๐.๖๗	มาก
๒. รู้จักหลักธรรมาภิบาลที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์ในสังคม	๓.๙๙	๐.๖๖	มาก
๓. ทราบวิธีป้องกันและต่อต้านการทุจริตในชุมชน	๔.๒๓	๐.๗๕	มาก
๔. รับรู้บทบาทของประชาชนในการส่งเสริมค่านิยมสุจริต	๔.๑๑	๐.๗๗	มาก
รวมเฉลี่ย	๔.๒๑	๐.๔๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๑$, S.D.=๐.๔๘) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ เข้าใจความหมายของค่านิยมสุจริตอย่างชัดเจน ($\bar{X} = ๔.๕๐$, S.D.=๐.๖๗) รองลงมาได้แก่ ทราบวิธีป้องกันและต่อต้านการทุจริตในชุมชน ($\bar{X} = ๔.๒๓$, S.D.=๐.๗๕) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ รู้จักหลักธรรมาภิบาลที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์ในสังคม ($\bar{X} = ๓.๙๙$, S.D.=๐.๖๖)

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริม
ค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านอารมณ์ความรู้สึก

(n = ๓๙๙)

ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยม สุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ไม่พอใจเมื่อพบเห็นการทุจริตในสังคม	๔.๑๓	๐.๗๒	มาก
๒. รู้สึกอยากมีส่วนร่วมในการส่งเสริมค่านิยมสุจริต	๔.๒๑	๐.๖๗	มาก
๓. มีความเชื่อมั่นว่าค่านิยมสุจริตจะช่วยพัฒนาชุมชน	๔.๑๓	๐.๗๕	มาก
๔. รู้สึกว่าการทำความดีช่วยสร้างสังคมที่น่าอยู่	๔.๑๔	๐.๗๕	มาก
รวมเฉลี่ย	๔.๑๕	๐.๔๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านอารมณ์ความรู้สึก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๕$, S.D.=๐.๔๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ รู้สึกอยากมีส่วนร่วมในการส่งเสริมค่านิยมสุจริต ($\bar{X} = ๔.๒๑$, S.D.=๐.๖๗) รองลงมาได้แก่ รู้สึกว่าการทำความดีช่วยสร้างสังคมที่น่าอยู่ ($\bar{X} = ๔.๑๔$, S.D.=๐.๗๕) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ไม่พอใจเมื่อพบเห็นการทุจริตในสังคม ($\bar{X} = ๔.๑๓$, S.D.=๐.๗๒) และมีความเชื่อมั่นว่าค่านิยมสุจริตจะช่วยพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = ๔.๑๓$, S.D.=๐.๗๕)

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริม
ค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านพฤติกรรม

(n = ๓๙๙)

ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยม สุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. หลีกเลี่ยงการกระทำที่อาจเป็นการทุจริตหรือไม่สุจริต	๔.๑๖	๐.๗๑	มาก
๒. กล้าปฏิเสธการรับของขวัญหรือสิ่งของที่ไม่ถูกต้อง	๔.๑๓	๐.๗๗	มาก
๓. ช่วยเตือนหรือแนะนำผู้อื่นให้ทำความดีและซื่อสัตย์	๔.๒๒	๐.๗๖	มาก
๔. มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมค่านิยมสุจริตในชุมชน	๔.๐๘	๐.๗๓	มาก
รวมเฉลี่ย	๔.๑๕	๐.๔๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านพฤติกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๕$, S.D.=๐.๔๙) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ช่วยเตือนหรือแนะนำผู้อื่นให้ทำความดีและซื่อสัตย์ ($\bar{X} = ๔.๒๒$, S.D.=๐.๗๖) รองลงมาได้แก่ หลีกเลี่ยงการกระทำที่อาจเป็นการทุจริตหรือไม่สุจริต ($\bar{X} = ๔.๑๖$, S.D.=๐.๗๑) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมค่านิยมสุจริตในชุมชน ($\bar{X} = ๔.๐๘$, S.D.=๐.๗๓)

๔.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา

การใช้หลักทางสถิติเพื่อยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร คือ ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน และหลักธรรมาภิบาล ในส่วนของตัวแปรตามประกอบด้วย ค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ทราบความรู้มาปรับใช้ร่วมกันเพื่อให้เกิดเป็นการพัฒนาวิธีการใหม่ ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล มีรายละเอียดดังนี้

๔.๒.๑ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน เพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม

(n = ๓๙๙)

ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน เพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลใน จังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ	๔.๒๘	๐.๔๕	มาก
๒. ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม	๔.๒๐	๐.๔๔	มาก
๓. ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม	๔.๑๐	๐.๔๗	มาก
รวมเฉลี่ย	๔.๑๗	๐.๓๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๗$, S.D.=๐.๓๔) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ($\bar{X} = ๔.๒๘$, S.D.=๐.๔๕) รองลงมาได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ($\bar{X} = ๔.๒๐$, S.D.=๐.๔๔) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D.=๐.๔๗) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน เพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (n = ๓๙๙)

ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน เพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลใน จังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. เชื่อว่าปัญหาเศรษฐกิจทำให้ประชาชนบางกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกชักจูงทางการเมืองอย่างไม่เหมาะสม	๔.๒๔	๐.๗๔	มาก
๒. เห็นว่าความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อร่วมกันต่อต้านการทุจริต	๔.๓๖	๐.๖๙	มาก
๓. มองว่าการส่งเสริมค่านิยมสุจริตควรเริ่มจากการบริหารงบประมาณและทรัพยากรเศรษฐกิจอย่างโปร่งใส	๔.๑๗	๐.๖๘	มาก
๔. ได้รับอิทธิพลจากสภาพเศรษฐกิจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	๔.๒๓	๐.๖๙	มาก
รวมเฉลี่ย	๔.๒๕	๐.๔๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๕$, S.D.=๐.๔๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ เห็นว่าความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อร่วมกันต่อต้านการทุจริต ($\bar{X} = ๔.๓๖$, S.D.=๐.๖๙) รองลงมาได้แก่ เชื่อว่าปัญหาเศรษฐกิจทำให้ประชาชนบางกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกชักจูงทางการเมืองอย่างไม่เหมาะสม ($\bar{X} = ๔.๒๔$, S.D.=๐.๗๔) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มองว่าการส่งเสริมค่านิยมสุจริตควรเริ่มจากการบริหารงบประมาณและทรัพยากรเศรษฐกิจอย่างโปร่งใส ($\bar{X} = ๔.๑๗$, S.D.=๐.๖๘) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน เพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม (n = ๓๙๙)

ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน เพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลใน จังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ได้รับอิทธิพลจากคนในชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ทางการเมือง	๔.๒๖	๐.๗๑	มาก
๒. เห็นว่าการร่วมกิจกรรมสังคมช่วยสร้างเครือข่าย ประชาชนที่เข้มแข็ง	๔.๒๖	๐.๗๑	มาก
๓. เชื่อว่าค่านิยมสุจริตในสังคมช่วยลดการทุจริตทาง การเมืองได้	๔.๑๕	๐.๘๖	มาก
๔. สนับสนุนให้ชุมชนมีบทบาทในการตรวจสอบการ ทำงานของนักการเมือง	๔.๑๓	๐.๗๖	มาก
รวมเฉลี่ย	๔.๒๐	๐.๔๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อ ส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๐$, S.D.=๐.๔๔) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ได้รับอิทธิพลจากคนในชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{X} = ๔.๒๖$, S.D.=๐.๗๑) และเห็นว่าการร่วมกิจกรรมสังคมช่วยสร้างเครือข่ายประชาชนที่เข้มแข็ง ($\bar{X} = ๔.๒๖$, S.D.=๐.๗๑) รองลงมาได้แก่ เชื่อว่าค่านิยมสุจริตในสังคมช่วยลดการทุจริตทางการเมืองได้ ($\bar{X} = ๔.๑๕$, S.D.=๐.๘๖) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดสนับสนุนให้ชุมชนมีบทบาทในการตรวจสอบการทำงานของ นักการเมือง ($\bar{X} = ๔.๑๓$, S.D.=๐.๗๖) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน เพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม (n = ๓๙๙)

ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน เพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลใน จังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. เห็นว่าวัฒนธรรมท้องถิ่นมีบทบาทในการส่งเสริม ค่านิยมทางการเมืองที่ดี	๔.๑๘	๐.๘๐	มาก
๒. มักได้รับข้อมูลทางการเมืองผ่านกิจกรรมวัฒนธรรมใน ชุมชน	๔.๐๑	๐.๘๑	มาก
๓. เห็นว่าค่านิยมวัฒนธรรมมีผลต่อการตัดสินใจทาง การเมืองของท่าน	๔.๐๕	๐.๘๓	มาก
๔. เชื่อว่าการรักษาประเพณีช่วยสร้างความสามัคคีใน สังคมการเมือง	๔.๑๕	๐.๗๑	มาก
รวมเฉลี่ย	๔.๑๐	๐.๔๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อ ส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D.=๐.๔๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ เห็นว่าวัฒนธรรมท้องถิ่นมีบทบาทในการส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองที่ดี ($\bar{X} = ๔.๑๘$, S.D.=๐.๘๐) รองลงมาได้แก่ เชื่อว่าการรักษาประเพณีช่วยสร้างความสามัคคีในสังคมการเมือง ($\bar{X} = ๔.๑๕$, S.D.=๐.๗๑) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มักได้รับข้อมูลทางการเมืองผ่านกิจกรรม วัฒนธรรมในชุมชน ($\bar{X} = ๔.๐๑$, S.D.=๐.๘๑) ตามลำดับ

๔.๒.๒ หลักธรรมาภิบาล

ตารางที่ ๔.๑๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยม
 สัจจิตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม (n = ๓๙๙)

ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยม สัจจิตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. หลักคุณธรรม	๔.๒๐	๐.๕๑	มาก
๒. หลักนิติธรรม	๔.๑๔	๐.๔๗	มาก
๓. หลักความโปร่งใส	๔.๑๕	๐.๔๙	มาก
๔. หลักความมีส่วนร่วม	๔.๑๘	๐.๔๖	มาก
๕. หลักความรับผิดชอบ	๔.๑๔	๐.๔๘	มาก
๖. หลักความคุ้มค่า	๔.๒๑	๐.๔๖	มาก
รวมเฉลี่ย	๔.๑๗	๐.๓๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสัจจิตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๗$, S.D.=๐.๓๘) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ หลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = ๔.๒๑$, S.D.=๐.๓๘) รองลงมาได้แก่ หลักคุณธรรม ($\bar{X} = ๔.๒๐$, S.D.=๐.๕๑) หลักความมีส่วนร่วม ($\bar{X} = ๔.๑๘$, S.D.=๐.๔๖) หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = ๔.๑๕$, S.D.=๐.๔๙) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ หลักนิติธรรม ($\bar{X} = ๔.๑๔$, S.D.=๐.๔๗) และหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = ๔.๑๔$, S.D.=๐.๔๘) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริม
ค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา หลักคุณธรรม

(n = ๓๙๙)

ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยม สุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ยึดถือหลักความรับผิดชอบต่อส่วนรวมเป็นแนวทางใน การทำงานหรือร่วมกิจกรรมของชุมชน	๔.๑๑	๐.๗๖	มาก
๒. ถ้าที่จะพูดหรือแสดงความเห็นต่อต้านการทุจริตใน ชุมชนหรือสังคม	๔.๑๔	๐.๗๖	มาก
๓. มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรมและค่านิยมสุจริต ภายในครอบครัวหรือชุมชน	๔.๑๙	๐.๗๖	มาก
๔. มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และผลกระทบที่เกิดขึ้น จากการกระทำของตนเอง	๔.๓๘	๐.๗๒	มาก
รวมเฉลี่ย	๔.๒๐	๐.๕๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา หลักคุณธรรม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๐$, S.D.=๐.๕๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง ($\bar{X} = ๔.๓๘$, S.D.=๐.๗๒) รองลงมาได้แก่ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรมและค่านิยมสุจริตภายในครอบครัวหรือชุมชน ($\bar{X} = ๔.๑๙$, S.D.=๐.๗๖) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ยึดถือหลักความรับผิดชอบต่อส่วนรวมเป็นแนวทางในการทำงานหรือร่วมกิจกรรมของชุมชน ($\bar{X} = ๔.๑๑$, S.D.=๐.๗๖) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริม
ค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา หลักนิติธรรม

(n = ๓๙๙)

ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยม สุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ	๔.๐๘	๐.๖๖	มาก
๒. เชื่อว่าทุกคนควรได้รับความยุติธรรมและเสมอภาค ภายใต้กฎหมาย	๔.๒๒	๐.๗๑	มาก
๓. เห็นว่าผู้กระทำความผิดควรได้รับโทษตามกฎหมายโดยไม่มี การเลือกปฏิบัติ	๔.๑๑	๐.๗๕	มาก
๔. สนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายอย่างโปร่งใสและเป็น ธรรม	๔.๑๕	๐.๗๓	มาก
รวมเฉลี่ย	๔.๑๔	๐.๔๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา หลักนิติธรรม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๔$, S.D.=๐.๔๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ เชื่อว่าทุกคนควรได้รับความยุติธรรมและเสมอภาคภายใต้กฎหมาย ($\bar{X} = ๔.๒๒$, S.D.=๐.๗๑) รองลงมาได้แก่ สนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม ($\bar{X} = ๔.๑๕$, S.D.=๐.๗๓) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = ๔.๐๘$, S.D.=๐.๖๖)

ตารางที่ ๔.๑๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริม
ค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา หลักความโปร่งใส

(n = ๓๙๙)

ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยม สุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ต้องการให้หน่วยงานรัฐเปิดเผยข้อมูลการใช้ งบประมาณต่อสาธารณะ	๔.๔๕	๐.๖๘	มาก
๒. เห็นว่าการดำเนินงานขององค์กรภาครัฐควรตรวจสอบ ได้ทุกขั้นตอน	๓.๙๔	๐.๖๗	มาก
๓. แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อมูลเมื่อพบความไม่โปร่งใส ในชุมชน	๔.๑๖	๐.๗๗	มาก
๔. เชื่อว่าความโปร่งใสช่วยลดปัญหาการทุจริตในสังคมได้ อย่างเป็นรูปธรรม	๔.๐๘	๐.๗๗	มาก
รวมเฉลี่ย	๔.๑๕	๐.๔๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา หลักความโปร่งใส โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๕$, S.D.=๐.๔๙) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ต้องการให้หน่วยงานรัฐเปิดเผยข้อมูลการใช้งบประมาณต่อสาธารณะ ($\bar{X} = ๔.๔๕$, S.D.=๐.๖๘) รองลงมาได้แก่ แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อมูลเมื่อพบความไม่โปร่งใสในชุมชน ($\bar{X} = ๔.๑๖$, S.D.=๐.๗๗) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เห็นว่าการดำเนินงานขององค์กรภาครัฐควรตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน ($\bar{X} = ๓.๙๔$, S.D.=๐.๖๗)

ตารางที่ ๔.๑๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริม
ค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา หลักความมีส่วนร่วม

(n = ๓๙๙)

ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยม สุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนที่ส่งเสริมค่านิยมสุจริต	๔.๑๑	๐.๗๑	มาก
๒. แสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา สาธารณะในพื้นที่ของท่าน	๔.๑๕	๐.๖๘	มาก
๓. ติดตามและให้ความสนใจกระบวนการตัดสินใจของ หน่วยงานภาครัฐในชุมชน	๔.๑๐	๐.๗๘	มาก
๔. สนับสนุนการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มมีส่วน ร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น	๔.๓๗	๐.๗๑	มาก
รวมเฉลี่ย	๔.๑๘	๐.๕๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา หลักความมีส่วนร่วม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๘$, S.D.=๐.๕๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ สนับสนุนการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = ๔.๓๗$, S.D.=๐.๗๑) รองลงมาได้แก่ แสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหายาสาธารณะในพื้นที่ของท่าน ($\bar{X} = ๔.๑๕$, S.D.=๐.๖๘) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ติดตามและให้ความสนใจกระบวนการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐในชุมชน ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D.=๐.๗๘)

ตารางที่ ๔.๑๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริม
ค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา หลักความรับผิดชอบ

(n = ๓๙๙)

ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยม สุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความรับผิดชอบและ จริงจัง	๔.๐๗	๐.๖๖	มาก
๒. ยอมรับผลจากการกระทำของตนเองโดยไม่โทษผู้อื่น	๔.๒๒	๐.๗๑	มาก
๓. ให้ความร่วมมือกับชุมชนในการแก้ไขปัญหาสาธารณะ	๔.๑๒	๐.๗๖	มาก
๔. ตระหนักถึงหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองที่ดีของ สังคม	๔.๑๕	๐.๗๔	มาก
รวมเฉลี่ย	๔.๑๔	๐.๔๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา หลักความรับผิดชอบ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๔$, S.D.=๐.๔๘) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ยอมรับผลจากการกระทำของตนเองโดยไม่โทษผู้อื่น ($\bar{X} = ๔.๒๒$, S.D.=๐.๗๑) รองลงมาได้แก่ ตระหนักถึงหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองที่ดีของสังคม ($\bar{X} = ๔.๑๕$, S.D.=๐.๗๔) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความรับผิดชอบและจริงจัง ($\bar{X} = ๔.๐๗$, S.D.=๐.๖๖)

ตารางที่ ๔.๑๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริม
ค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา หลักความคุ้มค่า

(n = ๓๙๙)

ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยม สุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. สนับสนุนการใช้ทรัพยากรสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส	๔.๓๓	๐.๖๗	มาก
๒. ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานในพื้นที่ของท่าน	๔.๑๘	๐.๗๔	มาก
๓. เชื่อว่าการบริหารจัดการโครงการของรัฐควรเน้นผลลัพธ์ที่คุ้มค่ากับงบประมาณที่ใช้	๔.๑๖	๐.๗๓	มาก
๔. พร้อมมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางเพื่อให้การดำเนินงานของภาครัฐเกิดความคุ้มค่า	๔.๑๖	๐.๗๓	มาก
รวมเฉลี่ย	๔.๒๑	๐.๔๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา หลักความคุ้มค่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๑$, $S.D.=๐.๔๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ สนับสนุนการใช้ทรัพยากรสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส ($\bar{X} = ๔.๓๓$, $S.D.=๐.๖๗$) รองลงมาได้แก่ เชื่อว่าการบริหารจัดการโครงการของรัฐควรเน้นผลลัพธ์ที่คุ้มค่ากับงบประมาณที่ใช้ ($\bar{X} = ๔.๑๘$, $S.D.=๐.๗๔$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เชื่อว่าการบริหารจัดการโครงการของรัฐควรเน้นผลลัพธ์ที่คุ้มค่ากับงบประมาณที่ใช้ ($\bar{X} = ๔.๑๖$, $S.D.=๐.๗๓$) และพร้อมมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางเพื่อให้การดำเนินงานของภาครัฐเกิดความคุ้มค่า ($\bar{X} = ๔.๑๖$, $S.D.=๐.๗๓$)

๔.๒.๓ ผลการตรวจสอบสมมติฐาน

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-Distribution
r		ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R ²	แทน	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง (Squared Multiple Correlation) หรือ สัมประสิทธิ์การพยากรณ์
SE	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error)
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์รูป คะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ใน รูป คะแนนมาตรฐาน
Sig.	แทน	ระดับนัยสำคัญ

ตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน

ID 1	แทน	ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ
ID 2	แทน	ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม
ID 3	แทน	ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม

หลักธรรมาภิบาล

DM 1	แทน	หลักคุณธรรม
DM 2	แทน	หลักนิติธรรม
DM 3	แทน	หลักความโปร่งใส
DM 4	แทน	หลักความมีส่วนร่วม
DM 5	แทน	หลักความรับผิดชอบ
DM 6	แทน	หลักความคุ้มค่า

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่อใช้สร้างเมทริกซ์สหสัมพันธ์
รูปแบบส่งเสริมการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัด
นครราชสีมา

ตารางที่ ๔.๒๐ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนและ
หลักธรรมาภิบาล

VPAD E	ID 1	ID 2	ID 3	DM 1	DM 2	DM 3	DM 4	DM 5	DM 6
ID 1	๑.๐๐								
ID 2	๐.๓๗**	๑.๐๐							
ID 3	๐.๑๑**	๐.๓๐**	๑.๐๐						
DM 1	๐.๕๓**	๐.๓๘**	๐.๑๓**	๑.๐๐					
DM 2	๐.๕๔**	๐.๓๕**	๐.๐๙**	๐.๕๘**	๑.๐๐				
DM 3	๐.๔๔**	๐.๒๔**	-๐.๐๑	๐.๔๙**	๐.๔๖**	๑.๐๐			
DM 4	๐.๔๗**	๐.๓๒**	๐.๑๓**	๐.๖๑**	๐.๔๘**	๐.๔๙**	๑.๐๐		
DM 5	๐.๕๑**	๐.๓๓**	๐.๐๔*	๐.๕๖**	๐.๙๑**	๐.๔๙**	๐.๔๘**	๑.๐๐	
DM 6	๐.๕๗**	๐.๓๐**	๐.๐๘**	๐.๕๑**	๐.๕๖**	๐.๔๔**	๐.๔๕**	๐.๕๗**	๑.๐๐

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

สมมติฐานที่ ๑ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน ประกอบด้วย

๑) ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ๒) ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ๓) ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมอย่างน้อย ๑ ด้าน ส่งผลต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา

ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน อย่างน้อย ๑ ด้าน ส่งผลต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise โดยมีตัวแปรที่ศึกษา คือ ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพิจารณาว่า เมื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise โดยใช้ตัวแปรอิสระจำนวน ๓ ตัวแปรแล้วสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละเท่าใดและมีตัวแปรใดบ้างที่ส่งผลต่อ ตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญ รายละเอียดผลการวิเคราะห์แสดงในตารางดังนี้

ตารางที่ ๔.๒๑ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณสำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ ๑

ตัวแปร	ID 1	ID 2	ID 3	Total_Y
ID 1	๑.๐๐			
ID 2	๐.๓๗**	๑.๐๐		
ID 3	๐.๑๑**	๐.๓๐**	๑.๐๐	
Total_Y	๐.๖๐**	๐.๔๑**	๐.๐๙**	๑.๐๐

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ได้มีค่าระหว่าง (ID 1 - ID 3) อยู่ระหว่าง ๐.๐๙ – ๐.๖๐ ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับน้อยมากถึงค่อนข้างสูง อธิบายได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนมีความสัมพันธ์กัน ในทางบวกกับที่ส่งผลต่อ ส่งผลต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ตามผลการวิเคราะห์ที่ปรากฏในตาราง

ตารางที่ ๔.๒๒ ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple linear regression) สำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ ๑ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน ที่ส่งผลต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อ	B	β	Std. Error	t	Sig.
ความไว้วางใจทางการเมือง					
ค่าคงที่ (Constant)	๑.๔๑		๐.๒๐	๖.๙๑**	๐.๐๐
ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (ID1)	๐.๔๖	๐.๕๒	๐.๐๓	๑๒.๔๙**	๐.๐๐
ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม (ID2)	๐.๒๐	๐.๒๒	๐.๐๔	๕.๑๕**	๐.๐๐
ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม (ID3)	-๐.๐๒	-๐.๐๓	๐.๐๓	-๐.๗๔	๐.๔๕

Multiple R = ๐.๖๓^a R Square = ๐.๔๐ Adjusted R Square = ๐.๔๐ Std. Error = ๐.๓๑**
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน ส่งผลต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ ๐.๐๑ ตามผลการวิเคราะห์ที่ปรากฏในตาราง โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ ๐.๖๓^a ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) เท่ากับ ๐.๔๐ สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ ๐.๔๐ และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ ๐.๓๑** แสดงว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนสามารถร่วมกันทำนาย ค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ ๔๐.๖ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ทำนายค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ ๔๖.๘ เศรษฐกิจ และด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมสามารถทำนายได้ร้อยละ ๒๐.๘ ตามลำดับ ซึ่งเขียนสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.41 + 0.46_{(ID1)} + 0.20_{(ID2)}$$

สมการพยากรณ์รูปแบบมาตรฐาน

$$Z_y = 0.52_{z(ID1)} + 0.22_{z(ID2)}$$

สมมติฐานที่ ๒ หลักธรรมาภิบาล ได้แก่ ๑) หลักคุณธรรม ๒) หลักนิติธรรม ๓) หลักความโปร่งใส ๔) หลักความมีส่วนร่วม ๕) หลักความรับผิดชอบ และ ๖) หลักความคุ้มค่า อย่างน้อย ๑ ด้าน ส่งผลต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา

ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล อย่างน้อย ๑ ด้าน ส่งผลต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise โดยมีตัวแปรที่ศึกษา คือ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพิจารณาว่า เมื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise โดยใช้ตัวแปรอิสระจำนวน ๖ ตัวแปรแล้วสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละเท่าใดและมีตัวแปรใดบ้างที่ส่งผลต่อ ตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญ รายละเอียดผลการวิเคราะห์แสดงในตารางดังนี้

ตารางที่ ๔.๒๓ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณสำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ ๒

ตัวแปร	DM 1	DM 2	DM 3	DM 4	DM 5	DM 6	Total_Y
DM 1	๑.๐๐						
DM 2	๐.๕๘**	๑.๐๐					
DM 3	๐.๔๙**	๐.๔๖**	๑.๐๐				
DM 4	๐.๖๑**	๐.๔๘**	๐.๔๙**	๑.๐๐			
DM 5	๐.๕๖**	๐.๙๑**	๐.๔๙**	๐.๔๘**	๑.๐๐		
DM 6	๐.๕๑**	๐.๕๖**	๐.๔๔**	๐.๔๕**	๐.๕๗**	๑.๐๐	
Total_Y	๐.๖๘**	๐.๖๒**	๐.๗๓**	๐.๗๐**	๐.๖๐**	๐.๕๖**	๑.๐๐

**มีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ได้มีค่าระหว่าง (DM 1 - DM 6) อยู่ระหว่าง ๐.๔๔ – ๐.๗๓ ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง อธิบายได้ว่า หลักธรรมาภิบาล มีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับที่ส่งผลต่อ ส่งผลต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ตามผลการวิเคราะห์ที่ปรากฏในตาราง

ตารางที่ ๔.๒๔ ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple linear regression) สำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ ๒ หลักธรรมาภิบาล ที่ส่งผลต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความไว้วางใจทางการเมือง	B	β	Std. Error	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	๐.๓๒		๐.๑๑	๒.๘๑**	๐.๐๐
หลักคุณธรรม (DM 1)	๐.๑๓	๐.๑๗	๐.๐๒	๔.๗๕**	๐.๐๐
หลักนิติธรรม (DM 2)	๐.๑๙	๐.๒๒	๐.๐๕	๓.๔๕**	๐.๐๐
หลักความโปร่งใส (DM 3)	๐.๓๒	๐.๓๙	๐.๐๒	๑๒.๕๔**	๐.๐๐
หลักความมีส่วนร่วม (DM 4)	๐.๒๖	๐.๓๐	๐.๐๓	๘.๗๖**	๐.๐๐
หลักความรับผิดชอบ (DM 5)	-๐.๐๗	-๐.๐๘	๐.๐๕	-๑.๒๗	๐.๒๐
หลักความคุ้มค่า (DM 6)	๐.๐๗	๐.๐๘	๐.๐๒	๒.๕๒**	๐.๐๑

Multiple R = ๐.๘๖^a R Square = ๐.๗๕ Adjusted R Square = ๐.๗๔ Std. Error = ๐.๒๐**
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า หลักธรรมาภิบาล ส่งผลต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ ๐.๐๑ ตามผลการวิเคราะห์ที่ปรากฏในตาราง โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม และหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ ๐.๘๖^a ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) เท่ากับ ๐.๗๕ สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ ๐.๗๔ และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ ๐.๒๐** แสดงว่าหลักธรรมาภิบาล สามารถร่วมกันทำนายค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ ๗๕.๓ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หลักความโปร่งใสสามารถร่วมกันทำนายค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ ๓๒.๗ หลักความมีส่วนร่วมสามารถร่วมกันทำนายค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ ๒๖.๖ หลักนิติธรรมสามารถร่วมกันทำนายค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ ๑๙.๐ หลักคุณธรรมสามารถร่วมกันทำนายค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ ๑๓.๖ หลักความคุ้มค่าสามารถร่วมกันทำนายค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ ๗.๒ ตามลำดับ ซึ่งเขียนสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.32 + 0.13_{(DM\ 1)} + 0.19_{(DM\ 2)} + 0.32_{(DM\ 3)} + 0.26_{(DM\ 4)} + 0.07_{(DM\ 6)}$$

สมการพยากรณ์รูปแบบมาตรฐาน

$$Z_y = 0.17 z_{(DM\ 1)} + 0.22 z_{(DM\ 2)} + 0.39 z_{(DM\ 3)} + 0.30 z_{(DM\ 4)} + 0.08 z_{(DM\ 6)}$$

สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน

๑) ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลนับเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาสังคมและเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับท้องถิ่นอย่าง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีขนาดพื้นที่ใหญ่ ประชากรหลากหลาย และมีบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่ซับซ้อนและแตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ ความสำเร็จของการสร้างเครือข่ายดังกล่าวจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ซึ่งหนึ่งในปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งและส่งผลกระทบโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนคือสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ที่ประชาชนในพื้นที่กำลังเผชิญอยู่ เมื่อประชาชนมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจในชีวิตประจำวันมากขึ้นย่อมส่งผลต่อศักยภาพและความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและส่งเสริมค่านิยมอันดีงามของบ้านเมือง การศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมาจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางและนโยบายที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมต่อไป

ประเด็นที่ถามว่า “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนที่มีต่อค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจอย่างไร”

๑) ปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นตัวแปรสำคัญที่กำหนดระดับการเคลื่อนไหวของภาคประชาชน ในภาวะที่เศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวย ประชาชนมีแนวโน้มที่จะมุ่งเน้นไปที่การเอาตัวรอดมากกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมที่ไม่ได้สร้างผลตอบแทนทางเศรษฐกิจโดยตรง ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นยังสามารถบั่นทอนความไว้วางใจระหว่างกันในสังคม ทำให้การรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายทำได้ยากขึ้น การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในครัวเรือนจึงเป็นเงื่อนไขพื้นฐานในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคมอย่างแท้จริง^{๕๕}

๒) เศรษฐกิจมีบทบาทสำคัญ หากประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีรายได้ที่มั่นคง พวกเขาจะมีเวลาและพลังงานที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและส่งเสริมธรรมาภิบาลมากขึ้น แต่ในทางกลับกัน เมื่อเศรษฐกิจตกต่ำ ประชาชนต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้ก็จะลดน้อยลง การทุจริตเองก็อาจจะรุนแรงขึ้นในภาวะที่ผู้คนขาดโอกาสและถูกบีบคั้นด้วย

^{๕๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

ปัญหาเศรษฐกิจ การพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการสร้างความตระหนักรู้จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการส่งเสริมค่านิยมสุจริต^{๕๖}

๓) จากประสบการณ์ทำงานของเรา พบว่าเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตอบรับกิจกรรมต่าง ๆ ในช่วงที่เศรษฐกิจไม่ดีการระดมคนเข้าร่วมกิจกรรมจะยากลำบากกว่าปกติ เพราะทุกคนต้องไปทำงานหรือหารายได้เสริมให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ เวลาวางก็น้อยลง ความกังวลเรื่องปากท้องบดบังความสนใจในเรื่องอื่น ๆ ไปหมด เราจึงต้องปรับวิธีการทำงานให้เข้ากับสถานการณ์เศรษฐกิจ เช่น การจัดกิจกรรมในช่วงวันหยุด หรือจัดให้สั้นกระชับ เพื่อให้คนสามารถเข้าร่วมได้โดยไม่กระทบกับการทำมาหากินของพวกเขา^{๕๗}

๔) สภาพเศรษฐกิจที่ชะลอตัวมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนรับ เมื่อประชาชนต้องเผชิญกับความกังวลเรื่องปากท้องและรายได้ที่ไม่เพียงพอ ความสนใจและเวลาที่จะอุทิศให้กับการรวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมประเด็นทางสังคมจึงลดลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจยังอาจนำไปสู่การยอมรับการทุจริตในระดับเล็กน้อยเพื่อความอยู่รอด ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการสร้างเครือข่ายธรรมาภิบาลที่เข้มแข็ง การแก้ไขปัญหารากฐานทางเศรษฐกิจจึงเป็นสิ่งจำเป็นอันดับแรกในการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของประชาชน^{๕๘}

๕) สภาพเศรษฐกิจที่ถดถอยมีผลโดยตรงต่อทุนทางสังคม (Social Capital) ซึ่งเป็นรากฐานของการสร้างเครือข่ายครับ เมื่อผู้คนมีภาระทางเศรษฐกิจมากขึ้น ความสัมพันธ์ในชุมชนอาจอ่อนแอลงเพราะต่างคนต่างต้องดิ้นรนเอาตัวรอด การขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกันและต่อสถาบันต่างๆ ก็อาจเกิดขึ้นได้ในภาวะเช่นนี้ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการรวมตัวกันเพื่อเป้าหมายร่วมกัน ผมคิดว่า การฟื้นฟูเศรษฐกิจฐานรากและลดความเหลื่อมล้ำเป็นก้าวแรกที่สำคัญในการสร้างสังคมที่เข้มแข็งและส่งเสริมค่านิยมสุจริต^{๕๙}

๖) เศรษฐกิจเป็นหัวใจสำคัญเลย เพราะถ้าประชาชนปากท้องไม่อิ่ม มีปัญหาเรื่องรายได้ ก็ยากที่จะมีกะจิตกะใจมาสนใจเรื่องธรรมาภิบาลหรือการต่อต้านคอร์รัปชัน บางทีเรื่องทุจริตเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ถูกมองข้ามไปเพราะความจำเป็นทางเศรษฐกิจบีบบังคับ ผู้คนอาจรู้สึกว่าการเอาตัวรอดสำคัญกว่า การส่งเสริมธรรมาภิบาลจึงต้องควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของประชาชน เพื่อให้พวกเขามีความมั่นคงและมีศักยภาพในการเป็นพลเมืองที่ดีได้อย่างเต็มที่^{๖๐}

^{๕๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๕๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๕๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๕๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๖๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

๗) ในช่วงที่เศรษฐกิจซบเซา ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้น้อยลง กำลังซื้อก็ลดลง ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ลำบากขึ้น สิ่งนี้ส่งผลให้พวกเขามุ่งเน้นไปที่การแก้ไขปัญหาปากท้องเป็นหลัก การเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมธรรมาภิบาลจึงเป็นเรื่องรองลงไป บางครั้งอาจมีการเสนอผลประโยชน์เล็กน้อยเพื่อแลกกับการเข้าร่วม ซึ่งอาจเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตได้ง่ายขึ้นด้วย ดังนั้น การสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมให้คนมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจไปพร้อมกัน^{๖๑}

๘) เศรษฐกิจมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการรับรู้และทัศนคติต่อธรรมาภิบาลครับ เมื่อเศรษฐกิจดี ผู้คนมีชีวิตที่ดีขึ้น ความรู้สึกถึงความยุติธรรมและความโปร่งใสก็จะเพิ่มขึ้น แต่เมื่อเศรษฐกิจไม่ดี ประชาชนอาจรู้สึกว่าคุณเอารัดเอาเปรียบ หรือไม่ได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียม ทำให้ความเชื่อมั่นต่อระบบลดลง ซึ่งส่งผลต่อการรวมตัวเป็นเครือข่ายเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลด้วย การแก้ปัญหาเศรษฐกิจจึงเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายภาคประชาชน^{๖๒}

๙) ปัญหาเศรษฐกิจทำให้การทำงานของเรายากขึ้นมากเลย เพราะการจะรวมกลุ่มคนมาทำกิจกรรมต้องคำนึงถึงภาระทางเศรษฐกิจของแต่ละคนเป็นสำคัญ หลายคนต้องใช้เวลาในการทำมาหากิน ทำให้ไม่สามารถมาเข้าร่วมกิจกรรมได้ หรือต้องเลือกกิจกรรมที่ไม่กระทบกับรายได้ของตนเองมากนัก บางครั้งเราต้องมีการสนับสนุนค่าเดินทางหรือค่าอาหารบ้าง เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของพวกเขา สภาพเศรษฐกิจจึงเป็นตัวกำหนดความพร้อมและศักยภาพของประชาชนในการเข้าร่วมเครือข่ายธรรมาภิบาลอย่างชัดเจน^{๖๓}

๑๐) การสร้างความตระหนักรู้เรื่องธรรมาภิบาลต้องใช้ความพยายามมากขึ้นครับ ประชาชนอาจให้ความสำคัญกับเรื่องการดำรงชีพมากกว่า บางคนอาจมองว่าเรื่องการทุจริตเป็นเรื่องไกลตัว หรือทำอะไรไม่ได้ สิ่งที่เราพยายามทำคือการเชื่อมโยงเรื่องธรรมาภิบาลเข้ากับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ประชาชนจะได้รับจากการมีระบบที่โปร่งใสและยุติธรรม เช่น การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นธรรมจะช่วยประหยัดงบประมาณและนำไปพัฒนาพื้นที่ได้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนเห็นว่าเรื่องเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขาโดยตรง^{๖๔}

๑๑) สภาพเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหลักในการบริหารงานท้องถิ่น หากประชาชนมีรายได้ที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี ก็จะส่งผลให้พวกเขามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากขึ้น รวมถึงการตรวจสอบและส่งเสริมธรรมาภิบาลด้วยครับ แต่ในทางกลับกัน เมื่อเศรษฐกิจไม่ดี กำลังซื้อไม่มี ประชาชนก็ต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด ทำให้การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้ลดลงไปโดยปริยาย เราในฐานะ

^{๖๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๖๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๖๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๖๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

ผู้บริหารต้องพยายามแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึง
 ความสำคัญของความโปร่งใส^{๖๕}

๑๒) ปัญหาเศรษฐกิจส่งผลกระทบโดยตรงต่อความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อ
 หน่วยงานรัฐและนักการเมืองครับ เมื่อประชาชนเดือดร้อนเรื่องปากท้อง พวกเขามักจะคาดหวังให้
 ภาครัฐแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจเป็นอันดับแรก หากไม่ได้รับการตอบสนองที่ดี ความรู้สึกไม่ไว้วางใจก็
 อาจเกิดขึ้น ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการสร้างเครือข่ายธรรมาภิบาล การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและ
 แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหของประชาชนจึงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความไว้วางใจ
 และการมีส่วนร่วม^{๖๖}

๑๓) สภาพเศรษฐกิจมีผลต่อความร่วมมือของประชาชนอย่างมากครับ การจัดกิจกรรม
 ส่งเสริมธรรมาภิบาลในบางครั้งต้องใช้งบประมาณหรือทรัพยากร ซึ่งหากเศรษฐกิจไม่ดี การระดมทุน
 หรือการขอความร่วมมือจากภาคเอกชนก็ทำได้ยากขึ้น นอกจากนี้ การที่ประชาชนต้องใช้เวลาทั้งหมด
 ไปกับการทำมาหากิน ทำให้การเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสาธารณะลดลง เราจึงต้องพิจารณา
 ปัจจัยทางเศรษฐกิจในการวางแผนและดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่เสมอ^{๖๗}

๑๔) เศรษฐกิจมันแย่งมากชาวบ้านเดือดร้อนกันถ้วนหน้า บางคนไม่มีเงินจะกินข้าว
 ลูกหลานก็ตกงาน การที่เราต้องมุ่งเน้นไปที่การหาทางให้คนในชุมชนอยู่รอดมันสำคัญกว่าสิ่งอื่นใด
 ครับ เรื่องการรวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมความสุจริตอะไรพวกนี้ก็เป็นเรื่องที่ดี แต่คนส่วนใหญ่ไม่มีเวลาจะไป
 ทำ เพราะต้องทำงานหาเงินกันทั้งวันทั้งคืน ถ้าเศรษฐกิจดีขึ้น คนมีกินมีใช้มากขึ้น ก็น่าจะมีเวลาและ
 กำลังใจมาสนใจเรื่องพวกนี้มากขึ้น^{๖๘}

๑๕) ทุกวันนี้ค่าใช้จ่ายในบ้านเพิ่มขึ้นมากเลยแต่รายได้เท่าเดิม เราต้องประหยัดทุก
 วิธีทางเพื่อที่จะให้พอใช้ในแต่ละเดือนแค่ดูแลลูกและทำงานบ้านก็หมดวันแล้วละ การจะไปเข้าร่วม
 กลุ่มอะไรพวกนี้ก็ทำได้ยาก เพราะเราไม่มีเวลาเลยแถมบางทีก็รู้สึกว่าการแบบนี้มันไกลตัวเราไป
 หน่อย เราอยากให้รัฐบาลช่วยเรื่องค่าครองชีพก่อนละ ถ้าเรามีความมั่นคงในชีวิตมากขึ้น ก็คงจะมี
 โอกาสได้ไปร่วมกิจกรรมอะไรที่เป็นประโยชน์กับสังคมมากขึ้น^{๖๙}

๑๖) ราคาพืชผลตกต่ำมากไหนจะค่าปุ๋ย ค่ายาที่แพงขึ้นอีก ทำให้ขาดทุนบ่อยมาก บางที
 ก็ต้องแท้งจนอยากเลิกทำไปเลยครับ การที่เราต้องแบกรับภาระหนี้สินและขาดทุนแบบนี้ ทำให้เราไม่มี
 เวลาไปสนใจเรื่องอื่นเลย เรื่องความสุจริตผมก็เห็นด้วยว่าสำคัญ แต่ตอนนี้ผมต้องหาเงินมาใช้หนี้ให้ได้

^{๖๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๖๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒, ๑ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๖๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๖๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๖๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕, ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๘.

ก่อนครับ ถ้าเศรษฐกิจมันดีขึ้นกว่านี้ผมก็อยากจะเข้าไปมีส่วนร่วมกับสังคมให้มากขึ้นครับ เพราะตอนนี้มันลำบากจริง ๆ^{๗๐}

๑๗) เงินเดือนไม่ค่อยพอใช้ครับ ต้องหารายได้เสริมตลอดเวลาทำให้ไม่มีเวลาว่างเลย วันหยุดก็อยากพักผ่อนแล้ว หรือไม่ก็หารายได้เพิ่ม การจะไปเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมอะไรพวกนี้ก็ทำได้ยาก เพราะเราต้องทำงานหาเงินให้ได้มากที่สุดเพื่อให้ครอบครัวอยู่รอด ผมว่าถ้าเงินเดือนมันพอใช้จ่าย มีเวลาว่างมากขึ้น คนก็น่าจะไปสนใจเรื่องการพัฒนาชุมชนหรือเรื่องความสุจริตกันมากขึ้นนะครับ เพราะถ้าเศรษฐกิจไม่ดี เราก็ต้องคิดถึงปากท้องเป็นอันดับแรก^{๗๑}

๑๘) ยอดขายลดลงเยอะมาก ลูกค้าไม่มีกำลังซื้อเลย ต้องคิดโปรโมชั่นลดราคาตลอดเวลาเพื่อดึงดูดลูกค้า ซึ่งก็ทำให้กำไรลดลงไปอีก ต้นทุนที่สูงขึ้นทำให้ยิ่งลำบาก การที่เราต้องเอาตัวรอดจากภาวะเศรษฐกิจแบบนี้ทำให้เราไม่มีสมาธิไปคิดเรื่องอื่นเลยครับ เรื่องการสร้างเครือข่ายอะไรพวกนี้มันดูเป็นเรื่องที่ต้องใช้พลังงานมาก ถ้าเศรษฐกิจดีขึ้น คนมีกำลังซื้อมากขึ้น ธุรกิจเราดีขึ้น ผมก็ยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างสรรค์สังคมนะครับ เพราะตอนนี้ต้องมุ่งเน้นที่การทำมาหากินก่อนเป็นหลัก^{๗๒}

สรุปได้ว่า เมื่อประชาชนประสบปัญหาเศรษฐกิจ รายได้ไม่เพียงพอ และความยากลำบากในการดำรงชีวิต บางคนถึงกับยอมรับการทุจริตเล็กน้อยเพื่อความอยู่รอด หรือมองว่าการโปรงใสเป็นเรื่องไกลตัว นอกจากนี้ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจยังบั่นทอนความไว้วางใจในสังคมและสถาบันต่าง ๆ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย อย่างไรก็ตาม หากเศรษฐกิจปรับตัวดีขึ้น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต รายได้เพียงพอ และคุณภาพชีวิตดีขึ้น

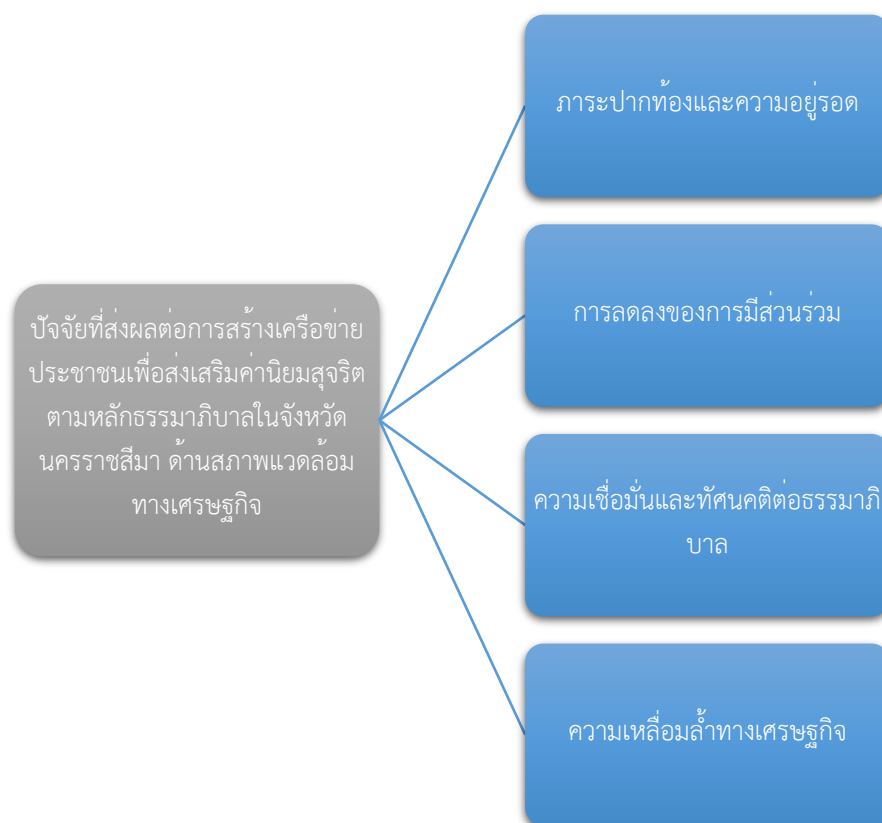
ตารางที่ ๔.๒๕ สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคน
๑	ภาระปากท้องและความอยู่รอด	๗	๔, ๑๒, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘
๒	การลดลงของการมีส่วนร่วม	๕	๗, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๓
๓	ความเชื่อมั่นและทัศนคติต่อธรรมาภิบาล	๔	๑, ๓, ๖, ๘
๔	ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ	๒	๒, ๕

^{๗๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๗๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๘ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๗๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๘.

แผนภาพที่ ๔.๔ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

๒) ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลนับเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาสังคมและเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับท้องถิ่นอย่าง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีขนาดพื้นที่ใหญ่ ประชากรหลากหลาย และมีบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่ซับซ้อนและแตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ ความสำเร็จของการสร้างเครือข่ายดังกล่าวจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ซึ่งหนึ่งในปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งและส่งผลกระทบโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ สภาพแวดล้อมทางสังคม ที่ประชาชนในพื้นที่มีปฏิสัมพันธ์กัน การศึกษาปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมาจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางและนโยบายที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมต่อไป

ประเด็นที่ถามว่า “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนที่มีต่อค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างไร”

๑) สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้น ความหลากหลายทางความคิดและข้อมูลข่าวสาร ที่มีอยู่มากมายอาจทำให้การสร้างฉันทามติเพื่อร่วมกันส่งเสริมค่านิยมสุจริตเป็นเรื่องยากขึ้น โครงสร้างทางสังคมที่ยังคงให้ความสำคัญกับลำดับชั้นและอุปถัมภ์ ก็อาจเป็นอุปสรรคต่อการรวมตัวกันของประชาชนเพื่อตรวจสอบอำนาจและเรียกร้องธรรมาภิบาล เพราะบางครั้งความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือผลประโยชน์เล็ก ๆ น้อย ๆ อาจเข้ามามีอิทธิพลเหนือหลักการที่ถูกต้อง การสร้างเครือข่ายจึงต้องใช้ความพยายามในการสร้างความเข้าใจร่วมกันและทลายกรอบคิดเดิม ๆ^{๗๓}

๒) ความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมและความผูกพันในชุมชน เป็นปัจจัยทางสังคมที่สำคัญมาก หากคนในชุมชนมีความสนิทสนมกัน มีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ การรวมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาหรือส่งเสริมค่านิยมที่ดีงามก็ทำได้ง่ายขึ้น แต่ในสังคมเมืองอย่างเทศบาลนครราชสีมาที่ผู้คนต่างคนต่างอยู่ ความสัมพันธ์แบบปัจเจกนิยมมีมากขึ้น การสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายจึงเป็นเรื่องที่ท้าทาย เราต้องหาจุดร่วมและกิจกรรมที่สามารถดึงคนมารวมกันได้^{๗๔}

๓) ระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลและสิทธิหน้าที่พลเมือง เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง หากประชาชนยังขาดพื้นฐานเหล่านี้ ก็ยากที่จะตระหนักถึงความสำคัญของการรวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมความสุจริต วัฒนธรรมการเมืองแบบเดิมที่คุ้นชินกับการพึ่งพานักการเมืองท้องถิ่น ก็เป็นข้อจำกัดทางสังคมที่ต้องใช้เวลาในการปรับเปลี่ยน ในการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจจึงเป็นภารกิจสำคัญในการสร้างเครือข่ายธรรมาภิบาล^{๗๕}

๔) ความแตกแยกทางความคิดและอุดมการณ์ทางการเมือง บางครั้งประเด็นเรื่องความสุจริตก็ถูกนำไปผูกโยงกับการเมือง ทำให้คนบางกลุ่มลังเลที่จะเข้าร่วมกิจกรรมเพราะกลัวถูกมองว่าเป็นพวกฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การขาดผู้นำหรือบุคคลที่ได้รับความเชื่อถือในชุมชน ก็เป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง ผู้นำเหล่านี้มีความสำคัญในการเป็นแกนนำและสร้างการยอมรับจากคนในพื้นที่ การสร้างเครือข่ายจึงต้องทำงานอย่างระมัดระวังและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง^{๗๖}

๕) สภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การใช้สื่อสังคมออนไลน์ มีบทบาทมากขึ้นในการรับรู้ข้อมูล แต่ก็อาจนำไปสู่การรับข้อมูลที่บิดเบือนหรือการสร้างกลุ่มที่มีความคิดเห็นแบบสุดโต่ง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการสร้างเครือข่ายที่เน้นความร่วมมือและความหลากหลาย ค่านิยมที่เน้นวัตถุนิยมและการแข่งขัน ก็อาจทำให้ผู้คนละเลยความสำคัญของการช่วยเหลือสังคมหรือ

^{๗๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๗๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๗๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๗๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

การส่งเสริมธรรมาภิบาล การสร้างเครือข่ายจึงต้องพยายามสร้างค่านิยมร่วมที่มุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวม^{๗๗}

๖) สังคมโคราชมีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ วัฒนธรรม และอาชีพครับ ความแตกต่างเหล่านี้อาจทำให้การสื่อสารและการสร้างความเข้าใจร่วมกันเป็นเรื่องที่ท้าทาย บางครั้งความเชื่อหรือค่านิยมดั้งเดิมก็อาจส่งผลต่อมุมมองเรื่องความสุจริตและความโปร่งใส การสร้างเครือข่ายจึงต้องพยายามเชื่อมโยงคนจากพื้นที่ต่างกันเข้าด้วยกัน โดยเน้นไปที่หลักการสากลของธรรมาภิบาลที่ทุกคนสามารถยอมรับได้ เพื่อให้เกิดการรวมตัวอย่างแท้จริง^{๗๘}

๗) ความเชื่อมั่นต่อระบบยุติธรรมและการบังคับใช้กฎหมาย ครับ หากประชาชนยังรู้สึกว่าความทุจริตไม่ได้รับการจัดการอย่างจริงจัง หรือผู้กระทำผิดไม่ได้รับโทษตามสมควร ก็จะทำให้พวกเขารู้สึกท้อแท้และไม่เห็นความจำเป็นในการเข้าร่วมเครือข่ายเพื่อต่อต้านการทุจริต ความรู้สึกที่ว่าไปก็ไม่ได้ช่วยอะไรเป็นอุปสรรคสำคัญทางสังคมที่เราต้องพยายามแก้ไขโดยการผลักดันให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ^{๗๙}

๘) บทบาทของผู้นำทางศาสนาและผู้นำในชุมชน มีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนเรื่องธรรมาภิบาล สังคมโคราชยังคงให้ความเคารพและเชื่อฟังผู้นำเหล่านี้ การได้รับความร่วมมือจากท่านเหล่านี้จะช่วยสร้างการยอมรับและดึงคนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในเครือข่ายได้ง่ายขึ้น การทำงานของเราจึงต้องเข้าหาและขอคำแนะนำจากผู้นำเหล่านี้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การทำงานของเราเข้าถึงประชาชนในทุกระดับชั้นของสังคม^{๘๐}

๙) การสร้างเครือข่ายต้องเผชิญกับ ค่านิยมบางอย่างที่อาจทำให้การตรวจสอบหรือการเปิดโปงการทุจริตเป็นเรื่องยาก เช่น ความเกรงใจผู้ใหญ่ ความไม่ต้องการให้เกิดความขัดแย้ง หรือความกลัวที่จะถูกตอบโต้ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นข้อจำกัดทางสังคมที่ทำให้คนไม่กล้าออกมามีส่วนร่วมอย่างเปิดเผย การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมให้คนกล้าพูดความจริงจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่เราต้องพยายามทำให้เกิดขึ้นในสังคม^{๘๑}

๑๐) การศึกษาและสถาบันครอบครัว มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังค่านิยมสุจริตมาตั้งแต่เด็กหากเยาวชนได้รับการปลูกฝังเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตตั้งแต่มัธยมเล็ก เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะมีความตระหนักในเรื่องนี้มากขึ้น การสร้างเครือข่ายจึงต้องมองไปที่การทำงานระยะยาว โดยการ

^{๗๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๗๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๗๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๘๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๘๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาและสถาบันครอบครัวเป็นกลไกสำคัญในการสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพ และยึดมั่นในธรรมาภิบาล^{๔๒}

๑๑) สังคมท้องถิ่นในโคราชมีความผูกพันกันแบบเครือญาติค่อนข้างสูง ความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือความเกรงใจกัน อาจส่งผลต่อการทำงานที่เกี่ยวข้องกับความโปร่งใสและการตรวจสอบ บางครั้งอาจมีการขอความช่วยเหลือจากนักการเมืองในลักษณะที่อาจเข้าข่ายการใช้อำนาจไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นความท้าทายในการส่งเสริมธรรมาภิบาล การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และการแยกแยะเรื่องส่วนตัวกับเรื่องส่วนรวมจึงเป็นสิ่งที่เราต้องพยายามทำ^{๔๓}

๑๒) การรับรู้ข่าวสารของประชาชนที่แตกต่างกันมีผลต่อการรวมกลุ่ม บางคนรับข่าวสารจากสื่อหลัก บางคนจากสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งอาจทำให้เกิดความเข้าใจในประเด็นเดียวกันที่แตกต่างกันไป การสร้างเครือข่ายต้องสามารถสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือไปยังประชาชนทุกกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกคนมีความเข้าใจในทิศทางเดียวกันและพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสุจริต^{๔๔}

๑๓) ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานรัฐก็เป็นปัจจัยทางสังคม ประชาชนบางส่วนอาจคาดหวังเพียงการได้รับบริการหรือผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบหรือส่งเสริมธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นความท้าทายในการสร้างเครือข่าย การเปลี่ยนแปลงทัศนคตินี้ต้องใช้เวลาและความพยายามในการให้ความรู้และสร้างความตระหนักรู้ถึงบทบาทของประชาชนในการเป็นเจ้าของประเทศร่วมกัน^{๔๕}

๑๔) สังคมท้องถิ่นยังคงมี อิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์หรือผู้มีอิทธิพล ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการรวมตัวกันของประชาชนเพื่อส่งเสริมความโปร่งใส เพราะประชาชนอาจเกรงกลัวการถูกคุกคามหรือได้รับผลกระทบจากการเข้ามามีส่วนร่วม การสร้างเครือข่ายจึงจำเป็นต้องได้รับความคุ้มครองและสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนว่าพวกเขาจะปลอดภัยจากการเข้ามามีบทบาทในการต่อสู้เพื่อความสุจริต^{๔๖}

๑๕) บทบาทของโรงเรียนในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง หากโรงเรียนสามารถสอนให้นักเรียนเข้าใจเรื่องความสุจริตและธรรมาภิบาลตั้งแต่เด็ก ก็จะช่วยสร้างพื้นฐานสังคมที่ดีในอนาคต การสร้างเครือข่ายประชาชนจึงควรขยายความร่วมมือไปยังภาคการศึกษา

^{๔๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๔๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๔๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒, ๑ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๔๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๔๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๘.

เพื่อให้ค่านิยมเหล่านี้ยังรากลึกในสังคมตั้งแต่เยาวชน และส่งเสริมให้พวกเขากลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีจิตสำนึกที่ดี^{๘๗}

๑๖) ชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่ก็อยากเห็นบ้านเมืองสุจริตนะ แต่บางครั้งก็ไม่ว่าจะไปเริ่มตรงไหน หรือจะรวมกลุ่มกันยังไง เพราะแต่ละคนก็มีหน้าที่ มีภาระของตัวเอง บางคนก็กลัวว่าถ้าไปยุ่งมากแล้วจะเกิดปัญหาตามมาสิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคสำคัญ การที่จะรวมคนได้ต้องมีแกนนำที่เข้มแข็ง และได้รับความไว้วางใจ และต้องมีช่องทางที่เข้าถึงง่ายและปลอดภัยสำหรับประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วม^{๘๘}

๑๗) เพื่อนร่วมงานหรือคนรอบข้างส่วนใหญ่ก็สนใจเรื่องการใช้ชีวิตส่วนตัวมากกว่าเรื่องสังคม วัฒนธรรมที่เน้นความสะดวกสบายและไม่ชอบความยุ่งยาก ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนไม่ค่อยอยากเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมเท่าไร ถ้ามันไม่ได้มีผลประโยชน์ส่วนตนเข้ามาเกี่ยวข้องโดยตรง การที่จะดึงคนเหล่านี้เข้ามาในเครือข่ายได้ ต้องทำให้พวกเขารู้สึกว่าเรื่องความสุจริตมันส่งผลกระทบโดยตรงต่อชีวิตของพวกเขา และการมีส่วนร่วมจะทำให้ชีวิตพวกเขาดีขึ้น^{๘๙}

๑๘) ในชุมชนบางที่ก็มีกลุ่มคนที่ยังคงยึดติดกับระบบอุปถัมภ์หรือมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับนักการเมือง ทำให้บางครั้งการพูดคุยเรื่องความโปร่งใสหรือการตรวจสอบเป็นเรื่องละเอียดอ่อน บางคนก็ไม่อยากมีปัญหาหรือกลัวกระทบความสัมพันธ์ ทำให้การรวมกลุ่มทำได้ยาก ต้องอาศัยการสร้าง ความเข้าใจและความตระหนักรู้ที่ละน้อย และแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของการมีสังคมที่โปร่งใสอย่างแท้จริง^{๙๐}

สรุปได้ว่า ความหลากหลายทางสังคมและความซับซ้อนของค่านิยม ทำให้การสร้าง ความเข้าใจร่วมกันและฉันทามติเป็นเรื่องท้าทาย โครงสร้างสังคมที่ยังคงเน้นลำดับชั้น ความสัมพันธ์ส่วนตัว และอุปถัมภ์ เป็นอุปสรรคต่อการตรวจสอบและการเรียกร้องความโปร่งใส ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมที่ยังไม่เข้มแข็ง และการขาดผู้นำที่น่าเชื่อถือในบางพื้นที่ ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่บั่นทอนการรวมตัวของประชาชน และยิ่งชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของการสร้างเครือข่ายผ่าน การให้ความรู้ ความเข้าใจเรื่องสิทธิหน้าที่พลเมืองและหลักธรรมาภิบาล เพื่อสร้างการยอมรับและดึงการมีส่วนร่วมจากชุมชนในวงกว้าง การสร้างพื้นที่ปลอดภัยที่ประชาชนกล้าแสดงออก และการสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ ก็เป็นสิ่งจำเป็นในการขับเคลื่อนเครือข่ายธรรมาภิบาลให้เข้มแข็งในบริบทสังคมของจังหวัดนครราชสีมา

^{๘๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕, ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๘๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๘๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๘ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๙๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๘.

ตารางที่ ๔.๒๖ สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลัก
ธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคน
๑	โครงสร้างสังคมค่านิยมเดิม	๗	๑, ๔, ๘, ๙, ๑๑, ๑๕, ๑๘
๒	ความรู้ความเข้าใจของประชาชน	๕	๓, ๕, ๑๐, ๑๓, ๑๖
๓	ความเชื่อมั่นต่อระบบ การบังคับใช้กฎหมาย	๓	๒, ๗, ๑๗
๔	อิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์ หรือผู้มีอิทธิพล	๓	๖, ๑๒, ๑๔

แผนภาพที่ ๔.๕ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม

๓) **ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม** การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสังคมและเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นอย่าง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดใหญ่ มีความหลากหลายทางประชากรและมีบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่ซับซ้อน ความสำเร็จของการสร้างเครือข่ายดังกล่าวจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ซึ่งหนึ่งในปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งและส่งผลกระทบโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม ที่ผู้คนในพื้นที่มีปฏิสัมพันธ์กัน การศึกษาปัจจัยทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมาจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางและนโยบายที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมต่อไป

ประเด็นที่ถามว่า “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนที่มีต่อค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมอย่างไร”

๑) วัฒนธรรมไทยโดยทั่วไปยังคงเน้นเรื่องความเกรงใจ การเคารพผู้อาวุโส และการหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า สิ่งเหล่านี้อาจเป็นอุปสรรคต่อการเปิดเผยหรือการตรวจสอบการทุจริต เพราะคนอาจไม่กล้าที่จะออกมาพูดหรือชี้เบาะแสด้วยความเกรงใจ หรือกลัวผลกระทบที่จะตามมา วัฒนธรรมระบบอุปถัมภ์ที่ฝังรากลึกก็ทำให้การแยกแยะระหว่างเรื่องส่วนตัวและเรื่องส่วนรวมทำได้ยากขึ้น ซึ่งเป็นความท้าทายในการสร้างเครือข่ายธรรมาภิบาล^{๙๑}

๒) ค่านิยมเรื่องบุญคุณและความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ยังคงมีอิทธิพลอย่างมากในสังคมท้องถิ่น เมื่อนักการเมืองหรือผู้มีอำนาจเคยให้ความช่วยเหลือประชาชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กน้อยหรือเรื่องใหญ่ ผู้คนก็มักจะรู้สึกติดหนี้บุญคุณและยากที่จะไปตรวจสอบหรือวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของพวกเขา สิ่งนี้เป็นอุปสรรคต่อการสร้างวัฒนธรรมความโปร่งใสที่ทุกคนสามารถตรวจสอบซึ่งกันและกันได้^{๙๒}

๓) ความเข้าใจเรื่องความพอเพียง และความพึงพอใจในวัฒนธรรมไทย บางครั้งอาจถูกตีความไปในลักษณะที่ทำให้คนยอมรับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ หรือไม่กระตือรือร้นที่จะเรียกร้องการเปลี่ยนแปลงมากนักครับ การทุจริตบางรูปแบบจึงอาจถูกมองว่าเป็นเรื่องปกติหรือน้ำใจเล็ก ๆ น้อย ๆ มากกว่าที่จะเป็นสิ่งที่ต้องแก้ไขอย่างจริงจัง การสร้างเครือข่ายจึงต้องพยายามสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับธรรมาภิบาลและผลกระทบของการทุจริตต่อสังคมโดยรวม^{๙๓}

^{๙๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๙๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๙๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

๔) ความเชื่อเรื่องเวรกรรม บางคนเชื่อว่าการทุจริตเป็นเรื่องของกรรมที่คนนั้นต้องรับไปเอง หรือไม่กล้าเข้าไปยุ่งเพราะกลัวจะผิดกรรม สิ่งเหล่านี้อาจทำให้คนไม่กล้าที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อสู้เพื่อความสุจริต เพราะมองว่าเป็นเรื่องส่วนตัวของแต่ละบุคคล ไม่ใช่เรื่องที่ต้องช่วยกันแก้ไขในระดับสังคม การเปลี่ยนแปลงความเชื่อเหล่านี้จึงเป็นความท้าทายทางวัฒนธรรม^{๙๔}

๕) ค่านิยมเรื่องความสามัคคีในสังคมไทย บางครั้งอาจถูกตีความไปในลักษณะที่ทำให้คนไม่กล้าที่จะออกมาโต้แย้งหรือเปิดโปงการทุจริต เพราะเกรงว่าจะทำให้เกิดความขัดแย้งหรือความไม่ลงรอยกันในชุมชนครับ แม้จะรู้ว่ามีกรกระทำที่ไม่ถูกต้อง แต่ก็อาจเลือกที่จะเงียบเพื่อรักษาสันติภาพ สิ่งนี้เป็นอุปสรรคต่อการสร้างวัฒนธรรมที่กล้าหาญในการต่อสู้กับสิ่งที่ไม่ถูกต้อง การสร้างเครือข่ายจึงต้องทำให้คนเห็นว่าการพูดความจริงไม่ได้ทำลายความสามัคคี แต่เป็นการสร้างสังคมที่ดีขึ้น^{๙๕}

๖) วัฒนธรรมของชาวโคราชมีความเป็นคนตรงไปตรงมา แต่ก็ยังคงมีความเกรงอกเกรงใจผู้หลักผู้ใหญ่ หากผู้ที่กระทำผิดเป็นคนมีตำแหน่งหรือเป็นที่รู้จักในสังคม การที่จะให้ประชาชนทั่วไปออกมาวิพากษ์วิจารณ์หรือแจ้งเบาะแสก็เป็นเรื่องยาก การสร้างเครือข่ายจึงต้องพยายามสร้างช่องทางที่ปลอดภัยและเป็นความลับสำหรับประชาชนในการให้ข้อมูล โดยไม่ต้องกลัวผลกระทบที่จะตามมาจากการเผชิญหน้าโดยตรง^{๙๖}

๗) การแยกแยะระหว่างเรื่องส่วนตัวกับเรื่องส่วนรวมที่ยังไม่ชัดเจนในวัฒนธรรมบางกลุ่มครับ บางครั้งการกระทำที่เข้าข่ายทุจริตอาจถูกมองว่าเป็นเพียงการช่วยเหลือ ซึ่งเป็นเรื่องปกติของความสัมพันธ์ส่วนตัว มากกว่าที่จะเป็นความผิดที่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม การสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนในเรื่องนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมค่านิยมสุจริต^{๙๗}

๘) บทบาทของผู้นำทางศาสนาและประเพณีท้องถิ่น มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดและพฤติกรรมของประชาชน หากผู้นำเหล่านี้สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลและปลูกฝังค่านิยมสุจริตผ่านกิจกรรมทางศาสนาหรือประเพณี ก็จะช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของเครือข่ายธรรมาภิบาลได้อย่างยั่งยืน การทำงานของเราจึงต้องประสานงานกับกลุ่มผู้นำเหล่านี้เพื่อขอความร่วมมือในการขับเคลื่อน^{๙๘}

๙) การสร้างเครือข่ายต้องเผชิญกับค่านิยมที่มองว่าเรื่องทุจริตเป็นเรื่องปกติ สิ่งนี้ทำให้ประชาชนบางส่วนรู้สึกเฉยชาและไม่เห็นความจำเป็นในการเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ การที่จะเปลี่ยนทัศนคตินี้ได้ต้องใช้การณรงค์และให้ความรู้ที่ต่อเนื่อง รวมถึงการแสดง

^{๙๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๙๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๙๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๙๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๙๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

ให้เห็นถึงความสำเร็จของการต่อสู้กับการทุจริต เพื่อให้ประชาชนเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นไปได้จริง^{๙๙}

๑๐) การปลูกฝังค่านิยมสุจริตในระบบการศึกษา เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในระยะยาว หากเยาวชนได้รับการสอนให้เข้าใจถึงผลร้ายของการทุจริตและคุณค่าของความซื่อสัตย์สุจริตตั้งแต่เด็ก วัฒนธรรมความโปร่งใสก็จะหยั่งรากลึกในสังคมได้ดียิ่งขึ้น การสร้างเครือข่ายจึงควรเน้นการทำงานร่วมกับโรงเรียนและสถาบันการศึกษาเพื่อสร้างคนรุ่นใหม่ที่มีจิตสำนึกที่ดี^{๑๐๐}

๑๑) วัฒนธรรมของการพึ่งพิงผู้นำหรือนักการเมืองท้องถิ่นยังคงมีอยู่มาก ประชาชนมักจะมาขอความช่วยเหลือในเรื่องส่วนตัว ทำให้เกิดความคาบเกี่ยวระหว่างบทบาทส่วนตัวและบทบาทสาธารณะ ซึ่งอาจนำไปสู่การทุจริตได้โดยไม่ตั้งใจ การสร้างเครือข่ายจึงต้องให้ความรู้แก่ประชาชนว่าบทบาทของนักการเมืองคืออะไร และการเรียกร้องในสิ่งที่ถูกต้องคืออะไร^{๑๐๑}

๑๒) การให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ส่วนตัวมากกว่าหลักการเป็นอุปสรรคสำคัญ บางครั้งประชาชนอาจรู้จักกับเจ้าหน้าที่รัฐเป็นการส่วนตัว ทำให้ยากที่จะไปตรวจสอบหรือวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของเขา การสร้างวัฒนธรรมที่เน้นหลักธรรมาภิบาลและกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนโดยไม่ยึดติดกับความสัมพันธ์ส่วนบุคคล จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างเครือข่ายความสุจริต^{๑๐๒}

๑๓) ความเชื่อมั่นในระบบราชการก็เป็นปัจจัยทางวัฒนธรรม หากประชาชนยังคงมองว่าราชการเป็นเรื่องยุ่งยาก ซับซ้อน หรือมีช่องโหว่ให้เกิดการทุจริตได้ง่าย ก็จะทำให้พวกเขาไม่กล้าเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบหรือให้ข้อมูล การสร้างความโปร่งใสและลดขั้นตอนที่ซับซ้อนจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างความไว้วางใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วม^{๑๐๓}

๑๔) ชาวบ้านเรายังมีความเชื่อเรื่องผู้ใหญ่ต้องมาก่อนหรือความเกรงใจ บางทีเห็นอะไรที่ไม่ถูกต้องก็ไม่กล้าพูด เพราะกลัวว่าจะเป็นการไม่เคารพผู้ใหญ่ หรือกลัวว่าจะมีผลกระทบตามมา การจะรวมกลุ่มคนเพื่อส่งเสริมความสุจริตได้ ต้องสร้างความมั่นใจให้ชาวบ้านว่าพวกเขาจะปลอดภัยจากการแสดงความคิดเห็น และได้รับการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน^{๑๐๔}

๑๕) คนที่มีอำนาจทำอะไรก็ได้ วัฒนธรรมที่มองว่าอำนาจอยู่เหนือทุกสิ่งทำให้คนธรรมดาอย่างเรารู้สึกว่าทำอะไรไม่ได้ การที่จะสร้างเครือข่ายได้ต้องทำให้ชาวบ้านเห็นว่าการรวมกลุ่ม

^{๙๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๐๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๐๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒, ๑ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๐๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๐๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๘.

กันมันมีพลัง และสามารถตรวจสอบและทวงถามความรับผิดชอบจากผู้มีอำนาจได้จริง ไม่ใช่แค่พูดไปเรื่อยแล้วก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น^{๑๐๕}

๑๖) บางทีเรารู้สึกว่าเรื่องทุจริตมันเป็นเรื่องไกลตัว หรือเป็นเรื่องของคนที่มีตำแหน่งใหญ่ ๆ วัฒนธรรมที่เน้นการอยู่แบบตัวใครตัวมัน หรือการไม่ยุ่งเรื่องของคนอื่นก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนไม่ค่อยอยากเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมเท่าไร การที่จะดึงคนเหล่านี้เข้ามาในเครือข่ายได้ ต้องทำให้พวกเขารู้สึกว่าเรื่องความสุจริตมันส่งผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขา และการมีส่วนร่วมจะทำให้ชีวิตพวกเขาดีขึ้น^{๑๐๖}

๑๗) ในชุมชนบางทีก็มีความเชื่อเรื่องโชคลางหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ บางคนก็อาจจะแก้ปัญหาด้วยการไปพึ่งสิ่งเหล่านี้มากกว่าการรวมกลุ่มกันเพื่อเรียกร้องความโปร่งใส สิ่งเหล่านี้เป็นความท้าทายทางวัฒนธรรมที่เราต้องทำความเข้าใจและหาวิธีสื่อสารให้คนเห็นว่าการกระทำที่ถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาลต่างหากที่จะสร้างสังคมที่ดีและยั่งยืน^{๑๐๗}

๑๘) ความหลากหลายทางวัฒนธรรมบางคนมาจากครอบครัวที่เน้นเรื่องความกตัญญูมาก บางคนก็เน้นเรื่องเสรีภาพในการแสดงออก ความแตกต่างทางค่านิยมเหล่านี้บางครั้งก็ทำให้การหาจุดร่วมทำได้ยาก การสร้างเครือข่ายที่เข้าถึงคนรุ่นใหม่ได้ ต้องสามารถเชื่อมโยงค่านิยมดั้งเดิมกับหลักการธรรมาภิบาลสมัยใหม่เข้าด้วยกันได้อย่างลงตัว เพื่อให้ทุกคนเห็นความสำคัญและพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วม^{๑๐๘}

สรุปได้ว่า วัฒนธรรมความเกรงใจ การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า และระบบอุปถัมภ์ ที่ฝังรากลึกในสังคมไทย เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเปิดเผยและการตรวจสอบการทุจริต ผู้คนมักรู้สึกติดหนี้บุญคุณหรือเกรงใจผู้มีอำนาจ ทำให้ยากที่จะเข้าไปวิพากษ์วิจารณ์ ค่านิยมที่มองว่าการทุจริตเป็นเรื่องปกติ หรือความเชื่อเรื่องโชคลางและกรรม ก็ส่งผลให้ประชาชนบางส่วนเฉยชาและไม่เห็นความจำเป็นในการเข้ามามีส่วนร่วม และยังชี้ให้เห็นถึงโอกาสในการส่งเสริมธรรมาภิบาลผ่าน บทบาทของผู้นำทางศาสนา ผู้อาวุโส และสถาบันการศึกษา ในการเป็นแบบอย่างและปลูกฝังค่านิยมสุจริตตั้งแต่เด็ก การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการแยกแยะเรื่องส่วนตัวกับส่วนรวม รวมถึงการสร้างช่องทางที่ปลอดภัยและเป็นความลับสำหรับประชาชนในการให้ข้อมูล ก็เป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนให้วัฒนธรรมแห่งความโปร่งใสยังรากลึกในสังคมโคราช

^{๑๐๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕, ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๐๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๐๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๘ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๐๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๘.

ตารางที่ ๔.๒๖ สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลัก
ธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคน
๑	วัฒนธรรมระบบอุปถัมภ์	๗	๑, ๒, ๗, ๙, ๑๑, ๑๒, ๑๔
๒	ความเข้าใจคลาดเคลื่อนต่อค่านิยม	๕	๓, ๔, ๕, ๘, ๑๕
๓	การปลูกฝังค่านิยมสุจริตผ่านการศึกษา	๔	๑๐, ๑๘, ๑๖, ๑๗
๔	ความเชื่อมั่นในระบบราชการ	๒	๖, ๑๓

แผนภาพที่ ๔.๖ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรร
มาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม

๔.๓ นำเสนอแนวทางการพัฒนาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา

การนำหลักความรู้มาปรับใช้ร่วมกันเพื่อให้เกิดเป็นการพัฒนาวิธีการใหม่ ๆ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้หมายความว่าความถึงการผสมผสานวิธีการทางรัฐศาสตร์กับหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นมาตรฐานในการส่งเสริมให้ นักการเมืองพัฒนาตนเองสู่การเป็นผู้นำที่มีศักยภาพ ซึ่งการนำหลักธรรมาภิบาล มาสนับสนุนการพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. หลักคุณธรรม

จากประเด็นคำถามที่ว่า “แนวทางการพัฒนาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านคุณธรรม ให้ความช่วยเหลืออย่างไร”

โดยการสัมภาษณ์ ประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้แทนทางการเมือง และมีรากฐานวัฒนธรรมพุทธศาสนาเข้มแข็ง “คุณธรรม” ส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติตนตามคุณธรรมและสร้างสัมพันธภาพในสังคม ในการเมือง “คุณธรรม” พร้อมกล้าที่จะพูดหรือแสดงความเห็นเพื่อต่อต้านการทุจริตในชุมชนและสังคม การพัฒนาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล บทสัมภาษณ์นี้สำรวจความคิดเห็นประชาชน และผลกระทบต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวไว้ดังนี้

๑) หลักคุณธรรมเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุด หากประชาชนขาดคุณธรรมพื้นฐานอย่าง ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมแล้ว การสร้างเครือข่ายที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพย่อมเป็นไปได้ยาก การจะทำให้เครือข่ายเข้มแข็งได้นั้น ทุกคนต้องยึดมั่นในหลักการเดียวกัน การอบรมและปลูกฝังจิตสำนึกเรื่องคุณธรรมตั้งแต่ระดับครอบครัวและสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง และควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำความดีร่วมกัน^{๑๐๙}

๒) หลักคุณธรรมเปรียบเสมือนหัวใจที่เชื่อมโยงผู้คนเข้าไว้ด้วยกัน หากแต่ละคนมีคุณธรรมอยู่ในใจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความโปร่งใส ความยุติธรรม หรือการเคารพสิทธิผู้อื่น เครือข่ายจะดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและมีทิศทางที่ชัดเจน ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการจัดตั้งกลไกการตรวจสอบภายในเครือข่ายเอง เพื่อสร้างความมั่นใจว่าสมาชิกทุกคนยึดมั่นในคุณธรรมที่ตกลงกันไว้ และควร

^{๑๐๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

ส่งเสริมบทบาทของผู้นำทางความคิดที่ประพุดิตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างแรงบันดาลใจให้คนในเครือข่าย^{๑๑๐}

๓) คุณธรรมคือหัวใจของการสร้างความเชื่อมั่น เมื่อประชาชนเชื่อมั่นในกันและกัน และเชื่อมั่นในเจตนาที่ดีของเครือข่าย การรวมตัวกันเพื่อขับเคลื่อนเรื่องความสุจริตย่อมเกิดพลัง การสร้างพื้นที่ปลอดภัยที่เปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านคุณธรรมโดยไม่ถูกตัดสิน ถือเป็นสิ่งสำคัญมาก นอกจากนี้ ควรมีการสร้างเรื่องราวความสำเร็จ ที่เกิดจากการยึดมั่นในคุณธรรม^{๑๑๑}

๔) หลักคุณธรรมคือเข็มทิศในการดำเนินงานของเครือข่าย โดยเฉพาะหลักความซื่อสัตย์สุจริตและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม หากไม่มีสิ่งเหล่านี้ เครือข่ายอาจเบี่ยงเบนไปจากวัตถุประสงค์หลักได้ง่าย การจะทำให้หลักคุณธรรมฝังรากลึกในเครือข่าย ควรมีการกำหนดหลักคุณธรรมที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับร่วมกันของสมาชิกทุกคน และจัดให้มีการฝึกอบรมหรือเวิร์คช็อปเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ^{๑๑๒}

๕) คุณธรรมคือพลังขับเคลื่อนที่มองไม่เห็น แต่สัมผัสได้ หากสมาชิกทุกคนในเครือข่ายยึดมั่นในความเสียสละ ความเมตตา และการมีจิตอาสาเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมแล้ว เครือข่ายจะมีความเข้มแข็งและยั่งยืน การสร้างโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมสาธารณะที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง จะช่วยหล่อหลอมจิตใจให้เกิดความผูกพันและเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านคุณธรรม ^{๑๑๓}

๖) ความท้าทายหลักคือการทำให้ประชาชนเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของหลักคุณธรรมอย่างแท้จริง ไม่ใช่แค่เรื่องของการปฏิบัติตามกฎระเบียบ แต่เป็นการหล่อหลอมจากภายใน โอกาสคือการที่ประชาชนในโคราชมีความหลากหลายและมีจิตสำนึกที่ดีอยู่แล้ว แนวทางคือเราต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้เห็นก่อน และร่วมมือกับภาคีเครือข่ายอื่นๆ เช่น ภาคการศึกษา ศาสนา และภาคเอกชน ในการจัดกิจกรรมรณรงค์และให้ความรู้เรื่องคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง^{๑๑๔}

๗) การสร้างเครือข่ายต้องเริ่มต้นจากความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และความไว้วางใจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อทุกคนมีคุณธรรม ความท้าทายคือการขจัดความไม่ไว้วางใจที่อาจมีอยู่ในสังคม โอกาสคือเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารและสร้างความเข้าใจเรื่องคุณธรรมได้อย่างกว้างขวาง เราควรจัดให้มีการสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ให้ประชาชนสามารถ

^{๑๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๑๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๑๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๑๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๑๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

รายงานหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมความสุจริตได้อย่างสะดวก และมีการนำเสนอตัวอย่างที่ดี^{๑๑๕}

๘) ความท้าทายคือการทำให้หลักคุณธรรมไม่ใช่แค่ตัวหนังสือ แต่เป็นสิ่งที่อยู่ในจิตสำนึก และพฤติกรรมในชีวิตประจำวันของทุกคน โอกาสคือการที่เยาวชนคนรุ่นใหม่เริ่มตระหนักถึงความสำคัญของความโปร่งใสและธรรมาภิบาลมากขึ้น เราควรเน้นการปลูกฝังคุณธรรมตั้งแต่เด็กผ่านหลักสูตรการศึกษาและกิจกรรมนอกหลักสูตร และส่งเสริมให้มีโครงการ 'ยุวชนธรรมาภิบาล' หรือ 'ยุวชนคนดี' ในโรงเรียนต่างๆ เพื่อสร้างแกนนำและขยายผลไปสู่ชุมชน^{๑๑๖}

๙) การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักคุณธรรมในบริบทของธรรมาภิบาลเป็นสิ่งสำคัญมาก หลายคนอาจเข้าใจผิดว่าคุณธรรมเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลเท่านั้น แต่จริงๆ แล้วมันส่งผลต่อสังคมโดยรวม ความท้าทายคือการทำให้คนเห็นภาพว่าคุณธรรมกับการพัฒนาเป็นเรื่องเดียวกัน โอกาสคือการที่คนโคราชมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เราสามารถใช้จุดแข็งตรงนี้ในการบูรณาการคุณธรรมเข้ากับวิถีชีวิตและประเพณีท้องถิ่น จัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงศาสนาและวัฒนธรรมเข้ากับการส่งเสริมคุณธรรมความซื่อสัตย์^{๑๑๗}

๑๐) ความท้าทายคือการสร้างความตระหนักรู้ว่าทุกคนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรมและธรรมาภิบาล ไม่ใช่แค่หน้าที่ของภาครัฐเท่านั้น โอกาสคือการที่ประชาชนมีความกระตือรือร้นและต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เราควรสนับสนุนให้ชุมชนต่างๆ จัดตั้งกลุ่มหรือชมรมที่มุ่งเน้นการส่งเสริมคุณธรรมความสุจริตในพื้นที่ของตนเอง และคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด ควรทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงและให้การสนับสนุนทั้งองค์ความรู้และทรัพยากร เพื่อให้เครือข่ายเหล่านี้เข้มแข็งและยั่งยืน^{๑๑๘}

๑๑) เราต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความโปร่งใส และความรับผิดชอบ การกระทำของเราจะเป็นภาพสะท้อนให้ประชาชนเห็น หากเราประพฤติตนดี ประชาชนก็จะเชื่อมั่นและอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่าย เรามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมในชุมชน จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรให้เพียงพอ และเปิดพื้นที่ให้ประชาชนได้เข้ามาแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ^{๑๑๙}

๑๒) เชื่อว่าหลักคุณธรรมเริ่มต้นที่ตัวบุคคลและขยายไปสู่องค์กร ในฐานะผู้ปฏิบัติงาน เราต้องยึดมั่นในหลักการทำงานที่โปร่งใส ยุติธรรม และตรวจสอบได้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับ

^{๑๑๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๑๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๑๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๑๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๑๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

ประชาชน แนวทางปฏิบัติที่เป็นไปได้ในระดับท้องถิ่นคือ การจัดอบรมและสัมมนาเรื่องคุณธรรมและธรรมาภิบาลให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน และควรมีการสร้างช่องทางที่ประชาชนสามารถร้องเรียนหรือให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่^{๑๒๐}

๑๓) การเป็นผู้นำท้องถิ่นต้องมีใจที่เปิดกว้างและพร้อมรับฟังเสียงของประชาชน หลักคุณธรรมสำคัญคือความเสียสละและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง หากเราทำงานเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง ประชาชนก็จะสัมผัสได้และพร้อมที่จะสนับสนุน แนวทางที่ผมมองเห็นคือการจัดกิจกรรม 'สภาประชาชน' หรือ 'เวทีประชาคม' ในระดับชุมชนบ่อยขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาท้องถิ่น^{๑๒๑}

๑๔) ธรรมคือสิ่งที่ทำให้เราอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ถ้าทุกคนมีคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ไม่คอร์รัปชัน เครือข่ายก็จะเข้มแข็งและน่าเชื่อถือ ดิฉันคิดว่าประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้โดยเริ่มจากตัวเองก่อน เป็นคนดี ไม่โกง ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และชวนคนใกล้ตัวให้ทำความดี นอกจากนี้ ควรมีการจัดตั้งกลุ่มไลน์หรือเพจเฟซบุ๊กของชุมชน เพื่อเป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น^{๑๒๒}

๑๕) คุณธรรมคือความถูกต้อง ทำอะไรต้องซื่อสัตย์ ไม่เอาเปรียบใคร การสร้างเครือข่ายก็เหมือนกับการรวมตัวกันของคนดี เพื่อให้สังคมดีขึ้น ประชาชนอย่างพวกเราสามารถมีส่วนร่วมได้โดยการเป็นหูเป็นตา ช่วยกันสอดส่องดูแลการทำงานของภาครัฐ และกล้าที่จะทักท้วงหรือแจ้งเรื่องที่ไม่ถูกต้องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ต้องกลัว เพราะถ้าทุกคนร่วมมือกัน ก็ไม่มีอะไรทำไม่ได้^{๑๒๓}

๑๖) คุณธรรมเป็นเรื่องของจิตสำนึก ถ้าประชาชนมีจิตสำนึกที่ดี รู้จักแยกแยะถูกผิด และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เครือข่ายก็จะสามารถขับเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างมีพลัง ผมคิดว่าควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงพลังของการรวมตัวกันเพื่อสิ่งที่ดีงาม จัดกิจกรรม 'โคราชรวมใจต้านโกง' หรือ 'โคราชนคนดี' โดยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงพลังและจุดยืนต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ^{๑๒๔}

๑๗) คุณธรรมก็คือความดีงามในใจคน ถ้าทุกคนคิดดี ทำดี เครือข่ายมันก็จะดีไปด้วย มันไม่ใช่แค่เรื่องใหญ่ๆ แต่เป็นเรื่องเล็กๆ ในชีวิตประจำวันด้วยซ้ำ ประชาชนอย่างเราสามารถมีส่วนร่วมได้โดยเริ่มจากครอบครัว สอนลูกหลานให้เป็นคนดี มีคุณธรรม ไม่โกง ไม่เอาเปรียบใคร และช่วยกัน

^{๑๒๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒, ๑ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๒๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๒๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๒๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕, ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๒๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

ดูแลชุมชนของเราให้สะอาด ปลอดภัย และเป็นระเบียบเรียบร้อย การแสดงออกถึงความรับผิดชอบ ต่อสังคมเล็กๆ น้อยๆ นี่แหละค่ะ ที่จะสะสมเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่^{๑๒๕}

๑๘) หลักคุณธรรมเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสังคมที่น่าอยู่ โดยเฉพาะความซื่อตรง และความยุติธรรม หากเราขาดสิ่งเหล่านี้ การสร้างความเชื่อมั่นในเครือข่ายก็เป็นไปไม่ได้ ประชาชน สามารถมีส่วนร่วมได้โดยการเริ่มจากตัวเราเองครับ เป็นพลเมืองที่ดี ปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่สนับสนุน การทุจริต และควรกล้าที่จะให้ข้อมูลหรือข้อเสนอแนะกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ หากพบเห็นสิ่งที่ไม่ ถูกต้อง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และไม่มองข้ามเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ที่อาจนำไปสู่ ปัญหาใหญ่ในอนาคตได้^{๑๒๖}

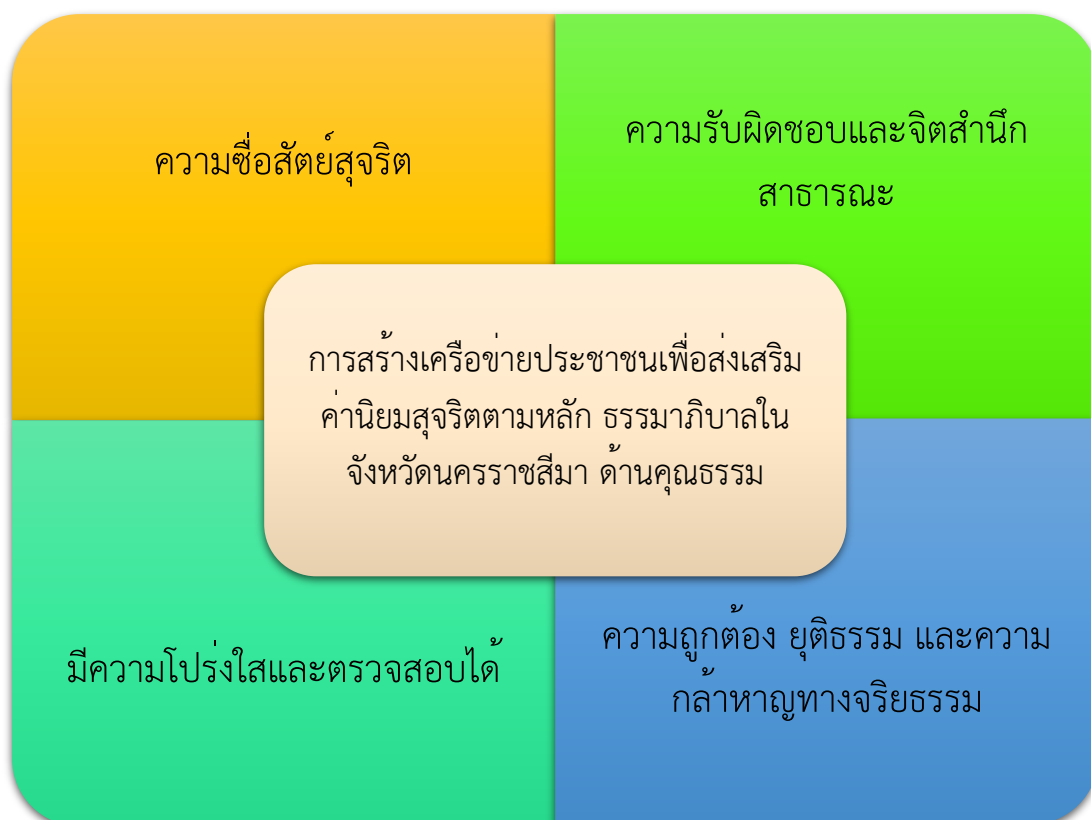
สรุปได้ว่า หลักคุณธรรม ในฐานะรากฐานที่มั่นคงในการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อ ส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล ทุกภาคส่วนต่างเห็นพ้องต้องกันว่า การปลูกฝังจิตสำนึก ด้านคุณธรรม เริ่มต้นตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และขยายผลไปสู่สังคมในวงกว้างเป็น สิ่งจำเป็น แนวทางการปฏิบัติที่เสนอแนะครอบคลุมทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดี การสร้างกลไกการมีส่วนร่วมที่โปร่งใส การใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ การปลูกฝังเยาวชน และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ ยึดมั่นในคุณธรรม

ตารางที่ ๔.๒๘ สรุปแนวทางการพัฒนาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลัก ธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านคุณธรรม

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคน
๑	ความซื่อสัตย์สุจริต	๗	๑, ๕, ๖, ๘, ๑๑, ๑๒, ๑๔
๒	ความรับผิดชอบและจิตสำนึกสาธารณะ	๕	๔, ๙, ๑๗, ๑๘, ๑๓
๓	มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้	๓	๗, ๑๕, ๑๐
๔	ความถูกต้อง ยุติธรรม และความกล้าหาญทางจริยธรรม	๓	๒, ๓, ๑๖

^{๑๒๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๘ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๒๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๘.

แผนภาพที่ ๔.๗ การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลัก ธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านคุณธรรม

๒. หลักนิติธรรม จากประเด็นคำถามที่ว่า “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา” ด้านหลักนิติธรรม

ในบริบทของการเมืองไทย การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา หลักนิติธรรมถือเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยสร้างความชอบธรรมและความน่าเชื่อถือให้แก่เครือข่าย การที่ประชาชนเข้าใจและยึดมั่นในกฎหมาย กฎระเบียบ และกระบวนการที่โปร่งใส จะทำให้การดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายเป็นไปอย่างมีระบบ ตรวจสอบได้ และเป็นธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับจากทุกภาคส่วนในสังคม อันเป็นหัวใจสำคัญของการส่งเสริมค่านิยมสุจริตและธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา

จากประเด็นคำถามที่ว่า “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านหลักนิติธรรม เป็นประโยชน์อย่างไร”

๑) หลักนิติธรรมคือแกนหลักของการสร้างความเชื่อมั่นในระบบการปกครอง การสร้างเครือข่ายประชาชนที่ต้องการส่งเสริมความสุจริตต้องยึดมั่นในกฎหมายและกฎระเบียบที่ชัดเจน ประชาชนควรมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเองตามกฎหมาย เพื่อให้การตรวจสอบการทำงานของภาครัฐเป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ หากเครือข่ายดำเนินการภายใต้กรอบของกฎหมายอย่างเคร่งครัด^{๑๒๗}

๒) นิติธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่จะป้องกันการใช้อำนาจตามอำเภอใจ การสร้างเครือข่ายประชาชนควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบภาครัฐให้กับสมาชิก การส่งเสริมให้ประชาชนเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกาของสังคม รวมถึงการสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมที่โปร่งใส จะช่วยสร้างวัฒนธรรมแห่งความถูกต้องและลดโอกาสของการทุจริตในทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๒๘}

๓) การปกครองท้องถิ่น หลักนิติธรรมเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ การสร้างเครือข่ายประชาชนควรทำหน้าที่เป็นกลไกที่ช่วยให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านกฎหมายและระเบียบต่างๆ ได้ง่ายขึ้น การส่งเสริมให้ประชาชนใช้สิทธิการตรวจสอบตามที่กฎหมายกำหนด จะเป็นพลังสำคัญในการควบคุมการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม ^{๑๒๙}

๔) การสร้างเครือข่ายประชาชนจะช่วยให้การดำเนินงานมีทิศทางที่ชัดเจนและชอบด้วยกฎหมาย เราควรจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการร้องเรียนหรือการตรวจสอบการทุจริต การที่สมาชิกเครือข่ายมีความตระหนักถึงความสำคัญของการ

^{๑๒๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๒๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๒๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

กฎหมาย และปฏิบัติตามระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด จะช่วยให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งและสามารถเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างธรรมาภิบาลได้อย่างยั่งยืน^{๑๓๐}

๕) หัวใจของการบริหารราชการที่ดี การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อธรรมาภิบาลต้องเน้นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานภาครัฐ การที่ประชาชนมีความเข้าใจในขั้นตอนการดำเนินงานที่โปร่งใส และกล้าที่จะเรียกร้องให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด จะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีต่อการทุจริตคอร์รัปชัน และนำไปสู่การพัฒนาระบบธรรมาภิบาลที่แข็งแกร่ง^{๑๓๑}

๖) เรายึดมั่นในการทำงานของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด การสร้างเครือข่ายประชาชนต้องดำเนินงานภายใต้กรอบของกฎหมายที่ชัดเจน เพื่อให้การตรวจสอบและการเสนอแนะต่างๆ มีน้ำหนักและได้รับการพิจารณา การที่สมาชิกเครือข่ายมีความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของตนเอง และของหน่วยงานรัฐตามกฎหมาย จะช่วยให้การสื่อสารและการทำงานร่วมกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๓๒}

๗) การส่งเสริมค่านิยมสุจริตต้องควบคู่ไปกับการสร้างความเข้าใจในหลักนิติธรรมให้แก่ประชาชน เครือข่ายควรเป็นกลไกในการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ป.ป.ช. หรือกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การที่ประชาชนทราบถึงช่องทางการร้องเรียนและการปกป้องสิทธิของตนเองตามกฎหมาย จะเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้เกิดความโปร่งใสและยุติธรรม^{๑๓๓}

๘) พื้นฐานของการสร้างสังคมที่สงบสุขและปราศจากการทุจริต การสร้างเครือข่ายประชาชนให้มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมธรรมาภิบาลต้องเน้นการสร้างความเข้าใจในกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม การสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณและโครงการต่างๆ ของภาครัฐอย่างโปร่งใสและยึดมั่นในหลักกฎหมาย^{๑๓๔}

๙) ให้ความสำคัญกับหลักนิติธรรมเป็นอย่างมาก เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเท่าเทียมและการป้องกันการเลือกปฏิบัติ การสร้างเครือข่ายประชาชนควรเน้นการส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการภาครัฐ

^{๑๓๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๓๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๓๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๓๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๓๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

การที่เครือข่ายสามารถนำเสนอข้อเสนอแนะหรือข้อร้องเรียนโดยอ้างอิงหลักกฎหมายได้อย่างถูกต้อง^{๑๓๕}

๑๐) หน้าที่เป็นศูนย์รวมของประชาชนที่มีเจตนารมณ์ที่ดีในการส่งเสริมความสุจริตและธรรมาภิบาล การจัดกิจกรรมที่เน้นการสร้างเสริมความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน การให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบ จะช่วยให้การทำงานของเครือข่ายเป็นที่ยอมรับ และสามารถเชื่อมโยงประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน^{๑๓๖}

๑๑) ผู้บริหารท้องถิ่นและประชาชนควรยึดมั่นร่วมกัน การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลเป็นสิ่งที่ดีมาก เพราะจะช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบภายใต้กรอบของกฎหมาย ผมเชื่อว่าหากประชาชนมีความเข้าใจในกฎหมายและใช้สิทธิตามกฎหมายอย่างถูกต้อง ก็จะช่วยลดปัญหาการทุจริตในระดับท้องถิ่นได้ การที่เครือข่ายประชาชนเข้มแข็งในด้านนิติธรรม^{๑๓๗}

๑๒) นิติธรรมเป็นรากฐานของการบริหารจัดการที่ดี การสร้างเครือข่ายประชาชนควรส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการท้องถิ่น การที่เครือข่ายมีการยึดมั่นในหลักกฎหมายและความโปร่งใส จะทำให้การตรวจสอบการทำงานของเทศบาลมีความน่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง การมีเครือข่ายประชาชนที่มีความรู้ด้านนิติธรรมจะช่วยเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชน^{๑๓๘}

๑๓) การสร้างเครือข่ายประชาชนควรเน้นการปลูกฝังความเข้าใจในกฎหมายและสิทธิพลเมืองในหมู่สมาชิก การที่ประชาชนเข้าใจและยึดมั่นในหลักกฎหมายจะทำให้พวกเขาสามารถตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม นอกจากนี้ การมีเครือข่ายที่เข้มแข็งด้านนิติธรรมจะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับการเมืองท้องถิ่นจากการแทรกแซงที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย^{๑๓๙}

๑๔) ควรเน้นเรื่องการเคารพกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ถ้าทุกคนเข้าใจและปฏิบัติตามสิ่งเหล่านี้ การทุจริตก็จะไม่เกิดขึ้น ดิฉันคิดว่าเครือข่ายควรจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้คนมีความรู้เรื่องกฎหมายมากขึ้น เช่น การบรรยาย หรือการให้ความรู้เรื่องการตรวจสอบภาครัฐอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อให้การทำงานโปร่งใสและเป็นธรรม^{๑๔๐}

^{๑๓๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๓๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๓๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๓๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒, ๑ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๓๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๔๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๘.

๑๕) การทำตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อธรรมาภิบาล ต้องเริ่มจากการทำให้คนในเครือข่ายเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมและตรวจสอบ ถ้าเราทุกคนเข้าใจกฎหมายแล้ว การตรวจสอบการทำงานของราชการก็จะเป็นไปอย่างมีเหตุผลและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมจริงๆ ผมอยากเห็นเครือข่ายที่เน้นการทำงานตามกรอบกฎหมายอย่างโปร่งใสและยุติธรรม^{๑๕๑}

๑๖) การทำตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อธรรมาภิบาล ต้องเริ่มจากการทำให้คนในเครือข่ายเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมและตรวจสอบ ถ้าเราทุกคนเข้าใจกฎหมายแล้ว การตรวจสอบการทำงานของราชการก็จะเป็นไปอย่างมีเหตุผลและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมจริงๆ ผมอยากเห็นเครือข่ายที่เน้นการทำงานตามกรอบกฎหมายอย่างโปร่งใสและยุติธรรม^{๑๕๒}

๑๗) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชนและการพัฒนาท้องถิ่น ถ้าคนในเครือข่ายเข้าใจกฎหมายเหล่านี้ ก็จะช่วยกันทำงานเพื่อส่วนรวมได้ดีขึ้น และสามารถปกป้องผลประโยชน์ของชุมชนได้ ผมอยากเห็นเครือข่ายที่เน้นการลงมือทำจริง โดยมีหลักกฎหมายเป็นพื้นฐานในการดำเนินงานทุกอย่าง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและชอบด้วยกฎหมาย^{๑๕๓}

๑๘) พื้นฐานของทุกสิ่ง การสร้างเครือข่ายประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา ควรเน้นการสร้างความรู้เรื่องกฎหมายให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ด้วย เพื่อให้พวกเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เคารพกฎหมายและไม่คอร์รัปชัน เครือข่ายควรเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการส่งเสริมธรรมาภิบาล โดยมีหลักนิติธรรมเป็นหลักในการชี้้นำการกระทำของพวกเขาในทุกๆ ด้าน^{๑๕๔}

สรุปได้ว่า หลักนิติธรรมในการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตและธรรมาภิบาล พบว่า หลักนิติธรรมเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยสร้างความชอบธรรมและความน่าเชื่อถือให้แก่เครือข่ายอย่างมาก ผู้ให้ข้อมูลเน้นย้ำถึงความสำคัญของการที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย สิทธิและหน้าที่ รวมถึงการดำเนินงานภายใต้กรอบของกฎหมายและกฎระเบียบที่ชัดเจน การใช้หลักนิติธรรมอย่างเคร่งครัดช่วยเสริมพลังประชาชนในการตรวจสอบภาครัฐอย่างโปร่งใส ป้องกันการใช้อำนาจโดยมิชอบ และสร้างความยุติธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาธรรมาภิบาลที่ยั่งยืนในจังหวัดนครราชสีมาได้อย่างแท้จริง

^{๑๕๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕, ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๘.

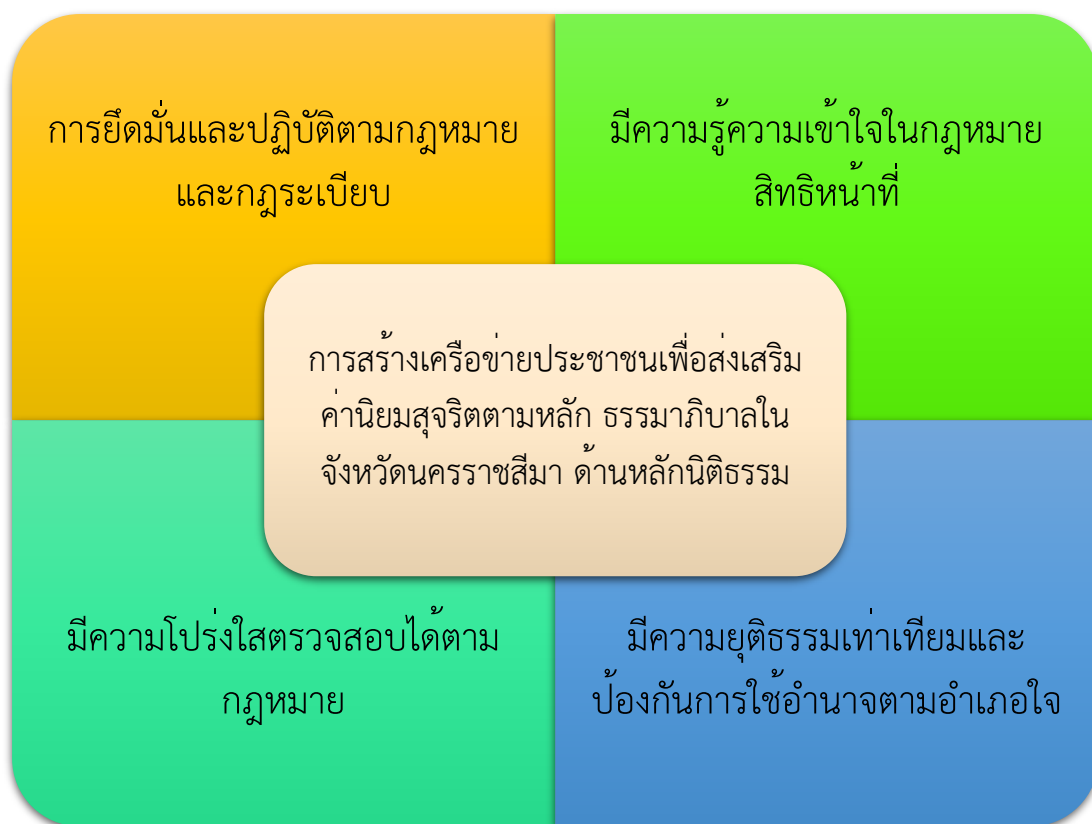
^{๑๕๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๕๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๘ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๕๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๘.

ตารางที่ ๔.๒๙ สรุปการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลัก ธรรมาภิบาลใน
จังหวัดนครราชสีมา ด้านหลักนิติธรรม

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคน
๑	การยึดมั่นและปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ	๕	๔, ๖, ๑๑, ๑๗, ๑๘
๒	มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายสิทธิหน้าที่	๔	๑, ๗, ๘, ๑๓,
๓	มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ตามกฎหมาย	๓	๑๒, ๑๕, ๑๔
๔	มีความยุติธรรมเท่าเทียมและป้องกันการใช้อำนาจตาม อำเภอใจ	๖	๒, ๓, ๕, ๙, ๑๐, ๑๖

แผนภาพที่ ๔.๙ การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัด
นครราชสีมา ด้านหลักนิติธรรม

๓. หลักความโปร่งใส

ในการนำหลักความโปร่งใสมาใช้ในการบริหารจัดการภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ จะช่วยเสริมสร้างธรรมาภิบาลอย่างแท้จริง การที่เทศบาล หน่วยงานราชการ หรือแม้แต่เครือข่ายภาคประชาชนเองมีการเปิดเผยข้อมูลการใช้งบประมาณ โครงการพัฒนา หรือกระบวนการคัดเลือกต่าง ๆ อย่างชัดเจน จะทำให้ประชาชนชาวโคราชรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา และสามารถร่วมตรวจสอบเพื่อสร้างสังคมที่สุจริตและเป็นธรรมร่วมกัน

จากประเด็นคำถามที่ว่า “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมาด้านหลักนิติธรรม เป็นประโยชน์อย่างไร”

๑) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรควรแสดงความตั้งใจและลงพื้นที่รับฟังปัญหาด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพราะการอยู่ในพื้นที่จะทำให้เห็นบริบทและความทุกข์ยากของประชาชนอย่างแท้จริง

เช่น ปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง หรือราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ การลงมือช่วยเหลือประชาชนด้วยความตั้งใจทำให้เกิดความไว้วางใจ และสะท้อนความเป็นผู้นำที่เสียสละ^{๑๔๕}

๒) หลักความโปร่งใสเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการภาครัฐที่ดี การสร้างเครือข่ายประชาชนที่ต้องการส่งเสริมความสุจริตต้องเน้นการเปิดเผยข้อมูลอย่างชัดเจนและครบถ้วน ประชาชนควรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการใช้งบประมาณ โครงการต่างๆ และกระบวนการตัดสินใจของหน่วยงานรัฐได้ง่าย การที่ข้อมูลเหล่านี้ถูกเปิดเผย จะสร้างความเชื่อมั่นและทำให้การตรวจสอบของภาคประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ป้องกันการทุจริต^{๑๔๖}

๓) ลดการใช้อำนาจโดยมิชอบ การสร้างเครือข่ายประชาชนควรมุ่งเน้นการส่งเสริมให้เกิดการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง หรือผลการดำเนินงานของโครงการภาครัฐ การที่ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ จะช่วยให้เกิดการเฝ้าระวังและตั้งคำถามเมื่อพบสิ่งผิดปกติ ซึ่งนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมที่เน้นความรับผิดชอบและความสุจริตในสังคม^{๑๔๗}

๔) ความโปร่งใสมีความสำคัญอย่างยิ่ง เครือข่ายประชาชนควรมีบทบาทในการผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดเผยข้อมูลการใช้จ่ายงบประมาณและโครงการพัฒนาต่างๆ ให้สาธารณชนทราบอย่างละเอียด การที่ประชาชนสามารถตรวจสอบข้อมูลเหล่านี้ได้ จะช่วยลดโอกาสในการทุจริตคอร์รัปชันและสร้างความเชื่อมั่นในการบริหารงานของท้องถิ่น หากไม่มีความโปร่งใส ก็ยากที่จะมีธรรมาภิบาล^{๑๔๘}

๕) การบูรณาการหลักความโปร่งใสเข้ากับการสร้างเครือข่ายประชาชนจะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและตรวจสอบได้ เราควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของรัฐ และส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐเปิดเผยข้อมูลเหล่านั้น การที่สมาชิกเครือข่ายเข้าใจในสำคัญของความโปร่งใส และสามารถใช้องค์ความรู้ที่เปิดเผยมาประกอบการพิจารณา จะทำให้เครือข่ายเป็นกลไกสำคัญในการสร้างธรรมาภิบาลที่ยั่งยืน^{๑๔๙}

๖) การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อธรรมาภิบาลต้องเน้นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เรื่องช่องทางการเข้าถึงข้อมูลภาครัฐ การที่ประชาชนมีความเข้าใจในขั้นตอนการดำเนินงานที่

^{๑๔๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๔๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๔๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๔๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๔๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

โปร่งใส และกล้าที่จะเรียกร้องให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา จะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีต่อการทุจริต^{๑๕๐}

๗) การทำงานของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด การสร้างเครือข่ายประชาชนต้องดำเนินงานภายใต้หลักการเปิดเผยข้อมูลอย่างชัดเจน เพื่อให้การตรวจสอบและการเสนอแนะต่างๆ มีน้ำหนักและได้รับการพิจารณา การที่สมาชิกเครือข่ายมีความเข้าใจในสิทธิการเข้าถึงข้อมูลของตนเอง และของหน่วยงานรัฐ จะช่วยให้การสื่อสารและการทำงานร่วมกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๕๑}

๘) การส่งเสริมค่านิยมสุจริตต้องควบคู่ไปกับการสร้างความเข้าใจในหลักความโปร่งใสให้แก่ประชาชน เครือข่ายควรเป็นกลไกในการให้ความรู้เกี่ยวกับช่องทางการเข้าถึงข้อมูลภาครัฐ และส่งเสริมให้เกิดการเปิดเผยข้อมูลอย่างเต็มที่^{๑๕๒}

๙) พื้นฐานของการสร้างสังคมที่สงบสุขและปราศจากการทุจริต การสร้างเครือข่ายประชาชนให้มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมธรรมาภิบาลต้องเน้นการสร้างความเข้าใจในกระบวนการที่โปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูล การสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณและโครงการต่างๆ ของภาครัฐอย่างชัดเจน^{๑๕๓}

๑๐) เราให้ความสำคัญกับหลักความโปร่งใสเป็นอย่างมาก เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเท่าเทียมและการป้องกันการเลือกปฏิบัติ การสร้างเครือข่ายประชาชนควรเน้นการส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการภาครัฐ การที่เครือข่ายสามารถนำเสนอข้อมูลหรือข้อร้องเรียนโดยอ้างอิงจากข้อมูลที่เปิดเผยได้อย่างถูกต้อง^{๑๕๔}

๑๑) ศูนย์รวมของประชาชนที่มีเจตนารมณ์ที่ดีในการส่งเสริมความสุจริตและธรรมาภิบาล การจัดกิจกรรมที่เน้นการสร้างเสริมความเข้าใจในสิทธิการเข้าถึงข้อมูลของประชาชน การให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้การทำงานของเครือข่ายเป็นที่ยอมรับ และสามารถเชื่อมโยงประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และสร้างสังคมที่ปราศจากความอยุติธรรม^{๑๕๕}

๑๒) ผู้บริหารท้องถิ่นและประชาชนควรยึดมั่นร่วมกัน การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลเป็นสิ่งที่ดีมาก เพราะจะช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบภายใต้หลัก

^{๑๕๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๕๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๕๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๕๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๕๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๕๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

ความโปร่งใส ผมเชื่อว่าหากประชาชนมีความเข้าใจในข้อมูลและสามารถตรวจสอบการทำงานได้อย่างเปิดเผย ก็จะช่วยลดปัญหาการทุจริตในระดับท้องถิ่นได้ การที่เครือข่ายประชาชนเข้มแข็งในด้านความโปร่งใส จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริหารในการทำงานและร่วมกันพัฒนาท้องถิ่น^{๑๕๖}

๑๓) ควรส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้เรื่องการเข้าถึงข้อมูลการบริหารราชการท้องถิ่น การที่เครือข่ายมีการยึดมั่นในหลักความโปร่งใสและการตรวจสอบได้ จะทำให้การตรวจสอบการทำงานของเทศบาลมีความน่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง การมีเครือข่ายประชาชนที่มีความเข้าใจด้านความโปร่งใสจะช่วยเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชนในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาล^{๑๕๗}

๑๔) ความโปร่งใสเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากการเมืองได้ การสร้างเครือข่ายประชาชนควรเน้นการปลูกฝังความเข้าใจในข้อมูลสาธารณะและสิทธิพลเมืองในการตรวจสอบในหมู่สมาชิก การที่ประชาชนเข้าใจและยึดมั่นในหลักความโปร่งใสจะทำให้พวกเขาสามารถตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม นอกจากนี้ การมีเครือข่ายที่เข้มแข็งด้านความโปร่งใสจะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับการเมืองท้องถิ่นจากการแทรกแซงที่ไม่ชอบธรรม^{๑๕๘}

๑๕) เปิดโอกาสให้ประชาชนพูดคุยโดยตรง เช่น ตั้งศูนย์รับฟังปัญหา หรือเพจออนไลน์ รับเรื่องร้องเรียน ช่วยลดกำแพงระหว่างประชาชนกับผู้แทนฯ และเพิ่มความเชื่อใจ การสร้างความเชื่อมั่นนี้สามารถนำไปสู่การมีส่วนร่วมที่มากขึ้นจากประชาชนในกระบวนการตัดสินใจของรัฐ^{๑๕๙}

๑๖) เรื่องการเข้าถึงข้อมูลและการเปิดเผยข้อมูลต่างๆ ถ้าทุกคนเข้าใจและเข้าถึงสิ่งเหล่านี้ การทุจริตก็จะไม่เกิดขึ้น ดิฉันคิดว่าเครือข่ายควรจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้คนมีความรู้เรื่องการตรวจสอบและความโปร่งใสมากขึ้น การบรรยาย หรือการให้ความรู้เรื่องการตรวจสอบภาครัฐอย่างถูกต้อง เพื่อให้การทำงานโปร่งใสและเป็นธรรม^{๑๖๐}

๑๗) การทำทุกอย่างให้เห็นได้ชัดเจน การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อธรรมาภิบาลต้องเริ่มจากการทำให้คนในเครือข่ายเข้าใจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมและตรวจสอบ ถ้าเราทุกคนเข้าใจข้อมูลแล้ว การตรวจสอบการทำงานของราชการก็จะไปอย่างมีเหตุผลและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมจริงๆ ผมอยากเห็นเครือข่ายที่เน้นการทำงานอย่างโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้จริงจัง^{๑๖๑}

^{๑๕๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒, ๑ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๕๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๕๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๕๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕, ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๖๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๖๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๘ มีนาคม ๒๕๖๘.

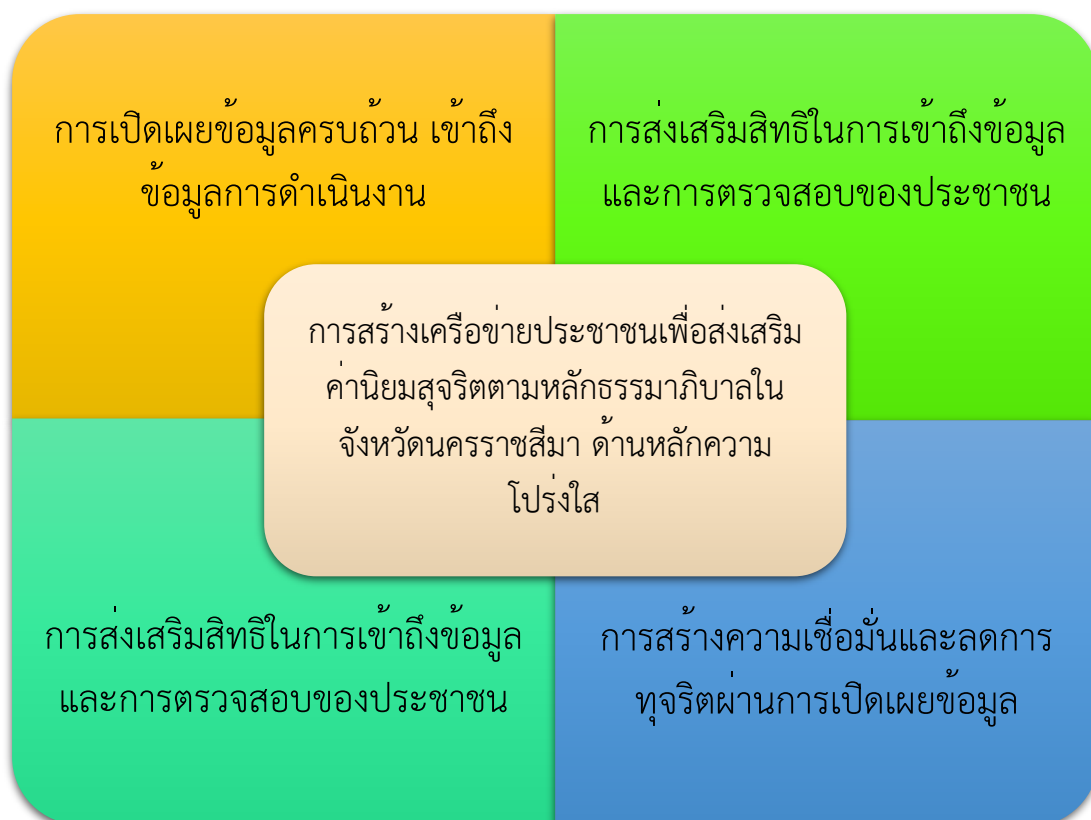
๑๘) ความโปร่งใสคือสิ่งที่ทำให้สังคมมีความเท่าเทียม การสร้างเครือข่ายประชาชนควรเน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลของประชาชนอย่างถูกต้อง เราควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความกล้าที่จะเรียกร้องให้มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างเคร่งครัด แม้จะต้องเผชิญหน้ากับการปิดบังก็ตาม การมีเครือข่ายที่รวมคนที่มีความเข้าใจด้านความโปร่งใสจะช่วยให้เสียงของประชาชนมีพลังมากขึ้นในการเรียกร้องความโปร่งใส^{๑๖๒}

สรุปได้ว่า หลักความโปร่งใสในการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตและธรรมาภิบาล พบว่า ความโปร่งใสคือหัวใจสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นและลดโอกาสการทุจริต ผู้ให้ข้อมูลต่างเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานภาครัฐอย่างครบถ้วนและเข้าถึงได้ง่าย ประชาชนควรมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและมีความรู้เกี่ยวกับช่องทางการตรวจสอบ เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและตั้งคำถามได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีเครือข่ายที่ยึดมั่นในความโปร่งใสจะช่วยผลักดันให้เกิดวัฒนธรรมธรรมาภิบาลที่แท้จริงและยั่งยืน

ตารางที่ ๔.๓๐ สรุปการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านหลักความโปร่งใส

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคน
๑	การเปิดเผยข้อมูลอย่างครบถ้วนและเข้าถึงได้ง่าย	๕	๔, ๕, ๗, ๑๐, ๑๘
๒	การส่งเสริมสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลและการตรวจสอบของประชาชน	๔	๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗
๓	การส่งเสริมสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลและการตรวจสอบของประชาชน	๔	๑, ๓, ๘, ๑๒
๔	การสร้างเชื่อมั่นและลดการทุจริตผ่านการเปิดเผยข้อมูล	๕	๒, ๙, ๑๑, ๑๓, ๑๖

^{๑๖๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๘.

แผนภาพที่ ๔.๙ การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัด นครราชสีมา ด้านหลักความโปร่งใส

๔) หลักความมีส่วนร่วม

ในระบบประชาธิปไตย การที่ประชาชน ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนมี โอกาสเข้ามาแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ และรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น นโยบาย โครงการ หรือกิจกรรมสาธารณะ ตั้งแต่ขั้นตอนการคิดริเริ่ม การวางแผน การดำเนินการ ไป จนถึงการประเมินผล

จากประเด็นคำถามที่ว่า “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตาม หลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านหลักความมีส่วนร่วม เป็นอย่างไร”

๑) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกลไกสำคัญในการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจรัฐ เครือข่ายประชาชนควรมุ่งเน้นการส่งเสริมให้เกิดเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงความ คิดเห็นอย่างเสรี การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายหรือโครงการต่างๆ จะช่วย

ให้การดำเนินงานตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน และลดโอกาสของการทุจริตคอร์รัปชันได้ เพราะทุกคนคือผู้เฝ้าระวัง^{๑๖๓}

๒) ในบริบทการปกครองท้องถิ่น ความมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เครือข่ายประชาชนควรมีบทบาทในการผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา การตรวจสอบงบประมาณ และการประเมินผลโครงการต่างๆ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน จะช่วยให้การบริหารงานของท้องถิ่นมีความโปร่งใสและเป็นธรรมมากขึ้น^{๑๖๔}

๓) ความมีส่วนร่วมเข้ากับการสร้างเครือข่ายประชาชนจะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับ เราควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิและบทบาทของตนเองในการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ การที่สมาชิกเครือข่ายเข้าใจในความสำคัญของความมีส่วนร่วม และสามารถใช้ช่องทางต่างๆ ในการแสดงความคิดเห็น^{๑๖๕}

๔) การพัฒนาที่ยั่งยืน การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อธรรมาภิบาลต้องเน้นการส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐ การที่ประชาชนมีความเข้าใจในขั้นตอนการมีส่วนร่วม และกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ จะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีต่อการทุจริตคอร์รัปชัน และนำไปสู่การพัฒนาธรรมาภิบาลที่แข็งแกร่ง^{๑๖๖}

๕) หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมความสุจริตต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในทุกกระบวนการ ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การวางแผน การดำเนินงาน ไปจนถึงการประเมินผล การที่ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความรับผิดชอบร่วมกัน^{๑๖๗}

๖) ในการทำงานของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด การสร้างเครือข่ายประชาชนต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและเสนอแนะต่างๆ อย่างเต็มที่ การที่สมาชิกเครือข่ายมีความเข้าใจในสิทธิการมีส่วนร่วมของตนเอง และของหน่วยงานรัฐ จะช่วยให้การสื่อสารและการทำงานร่วมกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและลดความขัดแย้งที่ไม่จำเป็นลงได้^{๑๖๘}

๗) ผู้การส่งเสริมค่านิยมสุจริตต้องควบคู่ไปกับการสร้างความเข้าใจในหลักความร่วมมือให้แก่ประชาชน เครือข่ายควรเป็นกลไกในการให้ความรู้เกี่ยวกับช่องทางการมีส่วนร่วมในกิจการ

^{๑๖๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๖๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๖๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๖๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๖๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๖๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

ภาครัฐ และส่งเสริมให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง การที่ประชาชนทราบถึงวิธีการตรวจสอบ และใช้สิทธิการมีส่วนร่วม จะเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้เกิดความโปร่งใสและยุติธรรมในการบริหารงานภาครัฐ^{๑๖๙}

๘) สร้างสังคมที่เข้มแข็งและปราศจากการทุจริต การสร้างเครือข่ายประชาชนให้มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมธรรมาภิบาลต้องเน้นการสร้าง ความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วมและการเป็นเจ้าของร่วมกัน การสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณและโครงการต่างๆ ของภาครัฐ จะนำไปสู่การพัฒนาจังหวัดนครราชสีมาให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนและมีธรรมาภิบาลที่เข้มแข็ง^{๑๗๐}

๙) เราให้ความสำคัญกับหลักความมีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเท่าเทียมและการป้องกันการเลือกปฏิบัติ การสร้างเครือข่ายประชาชนควรเน้นการส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของตนเองในการบริหารจัดการภาครัฐ การที่เครือข่ายสามารถนำเสนอข้อมูลหรือข้อร้องเรียนโดยอ้างอิงจากการมีส่วนร่วมได้อย่างถูกต้อง จะเพิ่มน้ำหนักและโอกาสที่ปัญหาจะได้รับการแก้ไข^{๑๗๑}

๑๐) การส่งเสริมความสุจริตและธรรมาภิบาล การจัดกิจกรรมที่เน้นการสร้างเสริมความเข้าใจในสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชน การให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้การทำงานของเครือข่ายเป็นที่ยอมรับ และสามารถเชื่อมโยงประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และสร้างสังคมที่ปราศจากความอยุติธรรม^{๑๗๒}

๑๑) ผู้บริหารท้องถิ่นและประชาชนควรยึดมั่นร่วมกัน การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลเป็นสิ่งที่ดีมาก เพราะจะช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบภายใต้หลักความร่วมมือ ผมเชื่อว่าหากประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจอย่างเปิดเผย ก็จะช่วยลดปัญหาการทุจริตในระดับท้องถิ่นได้ การที่เครือข่ายประชาชนเข้มแข็งในด้านความมีส่วนร่วม จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริหารในการทำงานและร่วมกันพัฒนา^{๑๗๓}

๑๒) ประชาชนควรส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้เรื่องช่องทางการมีส่วนร่วมในการบริหารราชการท้องถิ่น การที่เครือข่ายมีการยึดมั่นในหลักความมีส่วนร่วมและการเป็นเจ้าของร่วมกัน จะทำให้การตรวจสอบการทำงานของเทศบาลมีความน่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง การมี

^{๑๖๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๗๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๗๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๗๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๗๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

เครือข่ายประชาชนที่มีความเข้าใจด้านความร่วมมือจะช่วยเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชนในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาล^{๑๗๔}

๑๓) ควรเน้นการปลูกฝังความเข้าใจในสิทธิพลเมืองในการมีส่วนร่วมในหมู่สมาชิก การที่ประชาชนเข้าใจและยึดมั่นในหลักความร่วมมือจะทำให้พวกเขาสามารถตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม นอกจากนี้ การมีเครือข่ายที่เข้มแข็งด้านความร่วมมือจะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับการเมืองท้องถิ่นจากการแทรกแซงที่ไม่ชอบธรรม และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน^{๑๗๕}

๑๔) เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ ถ้าทุกคนเข้าใจและเข้าถึงสิ่งเหล่านี้ การทุจริตก็จะไม่เกิดขึ้น ดิฉันคิดว่าเครือข่ายควรจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้คนมีความมีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น หรือการให้ความรู้เรื่องการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบภาครัฐอย่างถูกต้อง เพื่อให้การทำงานโปร่งใสและเป็นธรรม^{๑๗๖}

๑๕) การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อธรรมาภิบาลต้องเริ่มจากการทำให้คนในเครือข่ายเข้าใจบทบาทการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ ถ้าเราทุกคนเข้าใจบทบาทแล้ว การตรวจสอบการทำงานของราชการก็จะเป็นไปอย่างมีเหตุผลและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมจริงๆ ผมอยากเห็นเครือข่ายที่เน้นการทำงานอย่างมีส่วนร่วมและสามารถเป็นเจ้าของร่วมกันได้จริงๆ^{๑๗๗}

๑๖) ให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างถูกต้อง เราควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อย่างเคร่งครัด แม้จะต้องเผชิญหน้ากับความเฉยชาก็ตาม การมีเครือข่ายที่รวมคนที่มีความเข้าใจด้านความร่วมมือจะช่วยให้เสียงของประชาชนมีพลังมากขึ้นในการเรียกร้องธรรมาภิบาลจากภาครัฐ^{๑๗๘}

๑๗) ต้องเข้าใจบทบาทการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชนและการพัฒนาท้องถิ่น ถ้าคนในเครือข่ายเข้าใจบทบาทเหล่านี้ ก็จะช่วยกันทำงานเพื่อส่วนรวมได้ดีขึ้น และสามารถปกป้องผลประโยชน์ของชุมชนได้ ผมอยากเห็นเครือข่ายที่เน้นการลงมือทำจริง โดยมีความมีส่วนร่วมเป็นพื้นฐานในการดำเนินงานทุกอย่าง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและตอบสนองความต้องการของชุมชน^{๑๗๙}

^{๑๗๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒, ๑ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๗๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๗๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๗๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕, ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๗๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๗๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๘ มีนาคม ๒๕๖๘.

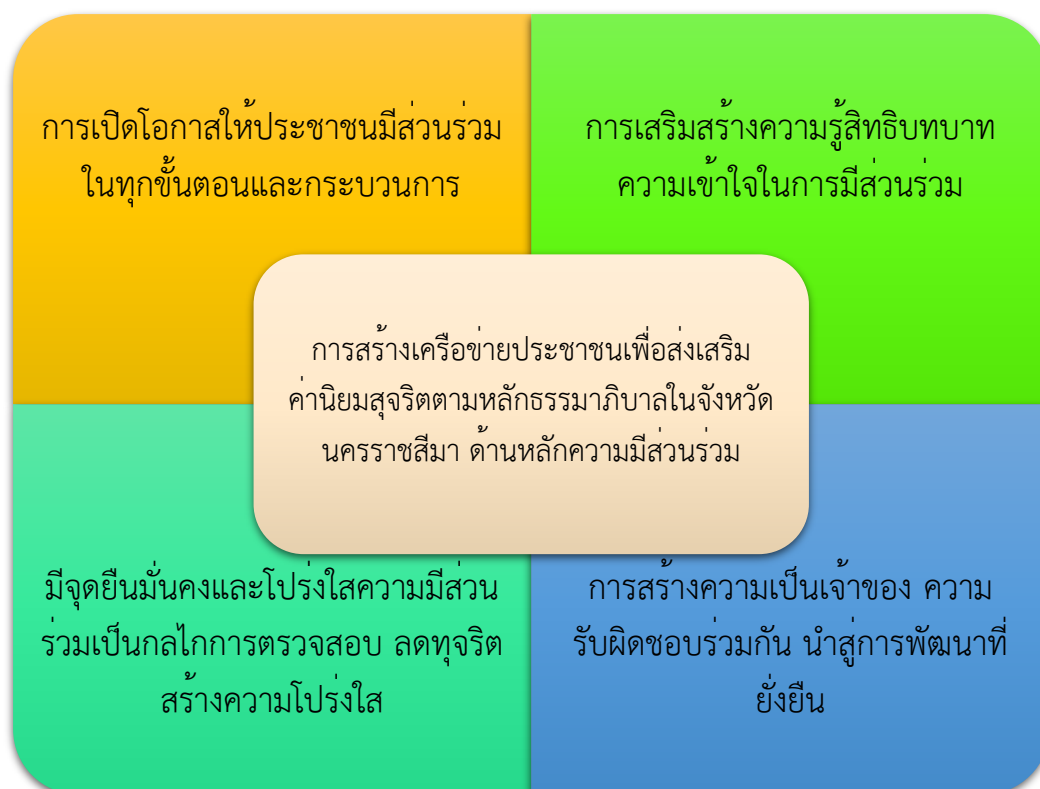
๑๘) การสร้างความรู้เรื่องการมีส่วนร่วมให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ด้วย เพื่อให้พวกเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เข้าใจในความมีส่วนร่วมและไม่เพิกเฉยต่อสังคม เครือข่ายควรเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการส่งเสริมธรรมาภิบาล โดยมีหลักความร่วมมือเป็นหลักในการขึ้นนำการกระทำของพวกเขาในทุกๆ ด้าน^{๑๘๐}

สรุปได้ว่า หลักความร่วมมือ ในการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตและธรรมาภิบาล พบว่า ความมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยให้เกิดธรรมาภิบาลที่แท้จริง ผู้ให้ข้อมูลเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผนจนถึงการประเมินผล เครือข่ายควรเสริมสร้างความรู้และสิทธิในการมีส่วนร่วมให้ประชาชน เพื่อให้พวกเขามีพลังในการตรวจสอบภาครัฐและลดโอกาสการทุจริต การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันจะสร้างความรู้สึกรับเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบร่วมกัน นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นธรรม

ตารางที่ ๔.๓๑ สรุปการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านหลักความร่วมมือ

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคน
๑	การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนและกระบวนการ	๖	๑, ๓, ๖, ๑๐, ๑๓, ๑๘
๒	การเสริมสร้างความรู้สิทธิบทบาทความเข้าใจในการมีส่วนร่วม	๕	๒, ๔, ๘, ๑๔, ๑๗
๓	มีจุดยืนมั่นคงและโปร่งใสความร่วมมือเป็นกลไกการตรวจสอบ ลดทุจริต สร้างความโปร่งใส	๔	๕, ๗, ๙, ๑๑
๔	การสร้างความเป็นเจ้าของ ความรับผิดชอบร่วมกัน นำสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	๓	๑๒, ๑๕ ๑๖

^{๑๘๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๘.

แผนภาพที่ ๔.๑๐ การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านหลักความมีส่วนร่วม

๕) หลักความรับผิดชอบ

ในระบบประชาธิปไตย เป็นพื้นฐานที่บ่งบอกถึงการที่บุคคล องค์กร หรือกลุ่มใดๆ จำเป็นต้องยอมรับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำ การตัดสินใจ หรือการละเลยของตนเอง ไม่ว่าผลลัพธ์นั้นจะเป็นไปในทางบวกหรือลบ และพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับผลที่ตามมา

จากประเด็นคำถามที่ว่า “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านหลักความรับผิดชอบ เป็นอย่างไร”

๑) หลักความรับผิดชอบเป็นแกนกลางของการสร้างธรรมาภิบาลที่แข็งแกร่ง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและส่งเสริมความสุจริตนั้น ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานความเข้าใจว่าทุกคนมีส่วนรับผิดชอบต่อการรักษาสังคมให้โปร่งใส ไม่ใช่แค่รอให้ภาครัฐแก้ไขปัญหายาเดียว เครือข่ายประชาชนจึงควรเน้นย้ำถึงบทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคนในการสอดส่องดูแลและกล้าที่จะแสดงออกเมื่อพบเห็นการทุจริต^{๑๘๑}

^{๑๘๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

๒) การปลูกฝังสำนึกความรับผิดชอบส่วนบุคคลเสียก่อน หากแต่ละคนไม่รู้สึกว่าตนเองมีส่วนรับผิดชอบต่อความสุจริตของประเทศชาติหรือท้องถิ่น ก็ยากที่จะรวมตัวกันเป็นพลังที่เข้มแข็งได้ เครือข่ายควรมีกิจกรรมที่กระตุ้นให้ประชาชนรู้สึกเป็นเจ้าของปัญหาและร่วมกันหาทางออก แสดงความรับผิดชอบในการปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ ไม่ใช่เพียงแค่เรียกร้องจากรัฐเพียงฝ่ายเดียว^{๑๘๒}

๓) ประชาชนให้มีประสิทธิภาพด้านความรับผิดชอบนั้น ต้องมีการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับขอบเขตของความรับผิดชอบที่ประชาชนพึงมี ไม่ใช่แค่การจับผิด แต่เป็นการร่วมสร้างสังคมที่สุจริตตั้งแต่ระดับชุมชนไปจนถึงระดับจังหวัด เครือข่ายควรส่งเสริมให้สมาชิกมีความกล้าหาญทางจริยธรรมในการแสดงความรับผิดชอบต่อการรักษาหลักธรรมาภิบาล และพร้อมเผชิญกับผลลัพธ์จากการกระทำนั้นๆ^{๑๘๓}

๔) ความรับผิดชอบของประชาชนในการส่งเสริมความสุจริตคือการที่พวกเขาตระหนักรู้ว่าเสียงของพวกเขามีค่าและสามารถเปลี่ยนแปลงสังคมได้ เครือข่ายควรทำหน้าที่เป็นเวทีให้ประชาชนได้ใช้สิทธิ์และแสดงความรับผิดชอบในการตรวจสอบ ถ่วงดุล และเสนอแนะแนวทางในการบริหารงานภาครัฐอย่างสร้างสรรค์ และต้องมีความรับผิดชอบในการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ไม่บิดเบือนหรือสร้างความเข้าใจผิด^{๑๘๔}

๕) การรวมพลังแห่งสำนึกรับผิดชอบร่วมกัน เครือข่ายต้องทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการส่งเสริมค่านิยมสุจริตเป็นหน้าที่ของทุกคน ไม่ใช่แค่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง และต้องพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อการกระทำของเครือข่าย ทั้งในแง่ของการตรวจสอบข้อมูล การนำเสนอข้อเท็จจริง และการร่วมมือกับทุกภาคส่วนอย่างโปร่งใส^{๑๘๕}

๖) เครือข่ายประชาชนที่ต้องการส่งเสริมความสุจริต สิ่งสำคัญคือสมาชิกต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการรักษาความถูกต้องและโปร่งใส ไม่เพียงแค่เรียกร้องจากภาครัฐ แต่ยังต้องรับผิดชอบในการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน และมีหลักฐานประกอบ และต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง หากมีการกล่าวหาหรือดำเนินการใดๆ^{๑๘๖}

๗) ความรับผิดชอบในการเป็นพลเมืองที่ดีและกระตือรือร้น การส่งเสริมค่านิยมสุจริตไม่ใช่แค่เรื่องของภาครัฐ แต่เป็นเรื่องของทุกคนที่ต้องร่วมมือกัน เครือข่ายต้องส่งเสริมให้สมาชิกมี

^{๑๘๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๘๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๘๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๘๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๘๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

ความรับผิดชอบในการเข้าร่วมกิจกรรม ให้ข้อเสนอแนะ และติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ และต้องมีความรับผิดชอบในการรักษาความเป็นกลางและยุติธรรมในการดำเนินการต่างๆ^{๑๘๗}

๘) ความรับผิดชอบของเครือข่ายประชาชนคือการที่พวกเขากล้าที่จะเผชิญหน้ากับความไม่ถูกต้องและพร้อมที่จะร่วมมือกับทุกฝ่ายเพื่อแก้ไขปัญหา เครือข่ายควรมีบทบาทในการสร้างวัฒนธรรมความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในสังคม โดยเริ่มต้นจากสมาชิกในเครือข่ายเอง ที่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการยึดมั่นในความสุจริตและธรรมาภิบาล และต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองทุกประการ^{๑๘๘}

๙) ประชาชนเพื่อส่งเสริมความสุจริตต้องอยู่บนพื้นฐานของความรับผิดชอบร่วมกัน หมายความว่าทุกคนในเครือข่ายต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง ไม่ใช่แค่มาแสดงความคิดเห็นแล้วจบไป แต่ต้องมีความรับผิดชอบในการติดตามผล การให้ข้อมูลเพิ่มเติม และการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาจนกว่าจะสำเร็จ เครือข่ายควรมีการกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบที่ชัดเจนสำหรับสมาชิกแต่ละคน^{๑๘๙}

๑๐) หัวใจสำคัญคือความรับผิดชอบ เครือข่ายประชาชนต้องมีความรับผิดชอบในการศึกษาข้อมูลอย่างรอบด้านก่อนที่จะตัดสินใจหรือดำเนินการใดๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการให้ข้อมูลที่ผิดพลาด หรือการสร้างความเข้าใจผิดแก่สาธารณะ และต้องรับผิดชอบต่อการรักษาชื่อเสียงของเครือข่ายและของจังหวัดนครราชสีมาโดยรวม โดยการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์และมีเหตุผลเสมอ^{๑๙๐}

๑๑) ความรับผิดชอบของเครือข่ายประชาชนคือการเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนา พวกเขาต้องมีความรับผิดชอบในการเป็นหูเป็นตาให้ภาครัฐ และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อที่เราจะได้นำไปปรับปรุงการทำงานให้โปร่งใสและมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน เครือข่ายก็ต้องมีความรับผิดชอบในการให้ข้อมูลที่เป็นจริง ไม่บิดเบือน เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนหรือเข้าใจผิดในหมู่ประชาชน^{๑๙๑}

๑๒) การเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ไม่ใช่แค่ช่วงที่มีปัญหาแล้วออกมาเคลื่อนไหว พอเรื่องเงียบก็หายไป เครือข่ายควรมีบทบาทในการสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบร่วมกัน

^{๑๘๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๘๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๘๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๙๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๑๙๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

ในการปกป้องผลประโยชน์ของท้องถิ่น และต้องมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายของ
เครือข่ายเอง เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีระบบและน่าเชื่อถือ^{๑๙๒}

๑๓) ความรับผิดชอบของเครือข่ายประชาชนคือการทำหน้าที่ตรวจสอบและถ่วงดุลอย่าง
สร้างสรรค์ พวกเขาต้องมีความรับผิดชอบในการนำเสนอข้อมูลและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อ
การพัฒนาท้องถิ่น และต้องพร้อมที่จะรับฟังเหตุผลจากฝั่งภาครัฐด้วยเช่นกัน และต้องมีความ
รับผิดชอบในการรักษาบรรยากาศการทำงานร่วมกันที่ดี ไม่สร้างความขัดแย้งที่ไม่จำเป็น^{๑๙๓}

๑๔) ความรับผิดชอบของประชาชนคือการไม่นิ่งเฉย ถ้าเห็นอะไรไม่ถูกต้องก็ต้องกล้าพูด
กล้าถาม เครือข่ายประชาชนควรเป็นที่พึ่งให้เราได้กล้าแสดงออก และต้องมีความรับผิดชอบในการ
รวบรวมข้อมูลให้ดีกว่าก่อนที่จะไปร้องเรียนอะไร เพราะไม่อย่างนั้นจะกลายเป็นว่าเราไปสร้างความ
วุ่นวายเปล่าๆ ^{๑๙๔}

๑๕) การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อธรรมาภิบาลต้องเริ่มจากการทำให้คนในเครือข่าย
เข้าใจบทบาทการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ ถ้าเราทุกคนเข้าใจบทบาทแล้ว การ
ตรวจสอบการทำงานของราชการก็จะเป็นไปอย่างมีเหตุผลและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมจริงๆ ผม
อยากเห็นเครือข่ายที่เน้นการทำงานอย่างมีส่วนร่วมและสามารถเป็นเจ้าของร่วมกันได้จริงๆ^{๑๙๕}

๑๖) ความรับผิดชอบของประชาชนคือการดูแลบ้านเมืองของเราเอง ถ้าเราไม่ดูแล ใคร
จะดูแล เครือข่ายควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบในการเข้าร่วมประชุมหรือกิจกรรมต่างๆ
ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมธรรมาภิบาล และต้องมีความรับผิดชอบในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการ
พัฒนาชุมชนอย่างตรงไปตรงมา^{๑๙๖}

๑๗) ความรับผิดชอบคือการที่เราต้องซื่อสัตย์กับตัวเองและสังคม เครือข่ายประชาชน
ต้องทำให้คนรู้สึกว่าการทำความดี การส่งเสริมความสุจริตเป็นเรื่องปกติ และทุกคนต้องมีส่วนร่วม
และต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตัวเอง ไม่ไปใส่ร้ายป้ายสีใครโดยไม่มีหลักฐาน^{๑๙๗}

๑๘) ความรับผิดชอบคือการที่เราต้องใส่ใจเรื่องรอบตัว โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความ
โปร่งใสของภาครัฐ เครือข่ายประชาชนควรเป็นช่องทางให้เยาวชนอย่างพวกเราได้แสดงความ

^{๑๙๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒, ๑ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๙๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๙๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๙๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕, ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๙๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๑๙๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๘ มีนาคม ๒๕๖๘.

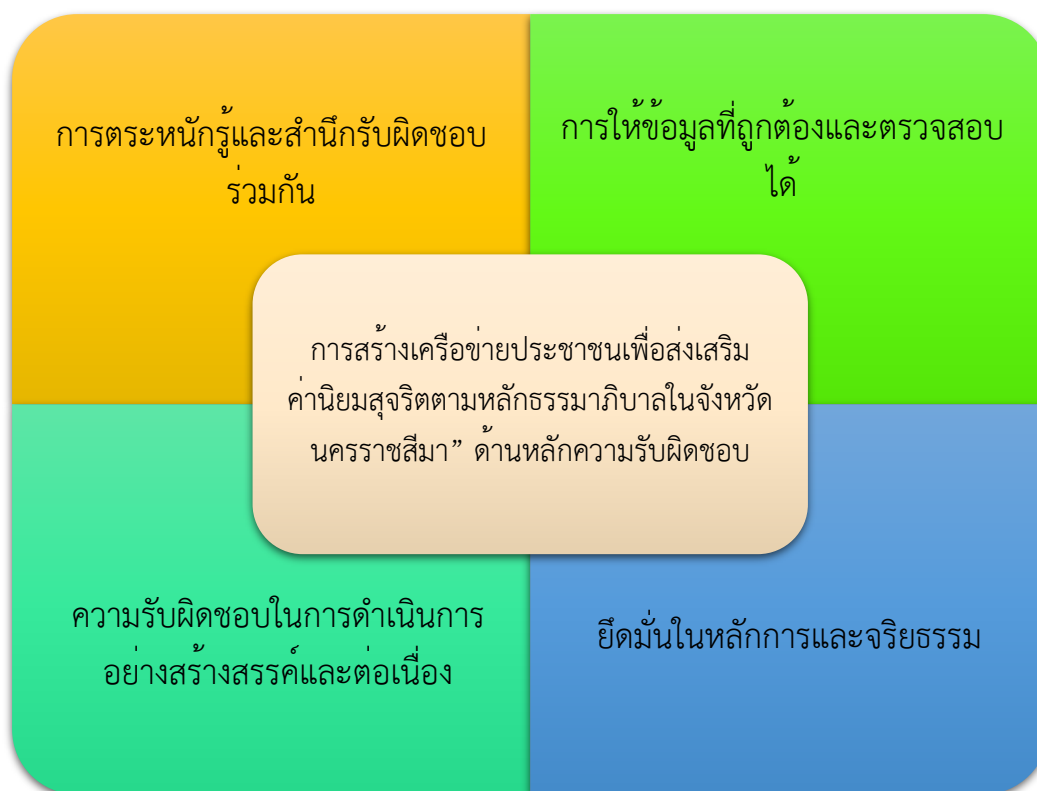
รับผิดชอบในการตรวจสอบ และต้องมีความรับผิดชอบในการนำเสนอความคิดเห็นอย่างสุภาพและสร้างสรรค์^{๑๙๘}

สรุปได้ว่า หลักความรับผิดชอบ เป็นแกนหลักในการพัฒนาเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล ทุกกลุ่มเน้นย้ำถึง การตระหนักรู้และสำนึกรับผิดชอบร่วมกัน ของประชาชนในการปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ ไม่ใช่แค่ภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว นอกจากนี้ ยังมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ ความรับผิดชอบในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและตรวจสอบได้ รวมถึง ความรับผิดชอบในการดำเนินการอย่างสร้างสรรค์และต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง และสุดท้ายคือ ความรับผิดชอบในการยึดมั่นในหลักการและจริยธรรม เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของเครือข่ายและสร้างวัฒนธรรมธรรมาภิบาลที่เข้มแข็ง

ตารางที่ ๔.๓๒ สรุปการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านหลักความรับผิดชอบ

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคน
๑	การตระหนักรู้และสำนึกรับผิดชอบร่วมกัน	๕	๑, ๒, ๘, ๑๒, ๑๖
๒	การให้ข้อมูลที่ถูกต้องและตรวจสอบได้	๕	๔, ๖, ๑๑, ๑๔, ๑๗
๓	ความรับผิดชอบในการดำเนินการอย่างสร้างสรรค์และต่อเนื่อง	๕	๓, ๗, ๑๓, ๑๕, ๑๘
๔	ยึดมั่นในหลักการและจริยธรรม	๓	๕, ๙, ๑๐

^{๑๙๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๘.

แผนภาพที่ ๔.๑๑ การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลใน
จังหวัดนครราชสีมา ด้านหลักความรับผิดชอบ

๖) หลักความคุ้มค่า

ในการบริหารจัดการทรัพยากร โดยเฉพาะในภาครัฐและองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เพื่อให้แน่ใจว่าการใช้จ่ายเงินทุกบาททุกสตางค์เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าที่สุด หลัก VFM ไม่ได้หมายถึงการเลือกสิ่งที่ถูกที่สุดเสมอไป แต่หมายถึงการเลือกสิ่งที่ให้คุณค่าโดยรวมดีที่สุดเมื่อพิจารณาทั้งในด้านคุณภาพ ต้นทุน และประโยชน์

จากประเด็นคำถามที่ว่า “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านหลักความคุ้มค่า เป็นอย่างไร”

๑) การลงทุนในกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน แทนที่จะเป็นกิจกรรมที่ใช้เงินมากแต่ได้ผลระยะสั้น เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการลงมือทำจริง การพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ช่วยให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมได้ง่ายขึ้น

จะเป็นประโยชน์ในระยะยาวมากกว่าการจัดงานอีเวนต์ใหญ่ๆ เพียงครั้งเดียว นอกจากนี้ ควรมีการวัดผลที่ชัดเจนว่าการลงทุนนั้นนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความเข้าใจ^{๑๙๙}

๒) ความคุ้มค่าในการสร้างเครือข่ายขึ้นอยู่กับที่ใช้ทรัพยากรบุคคลและงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เราต้องพิจารณาว่ากิจกรรมใดที่สามารถสร้างการมีส่วนร่วมได้มากที่สุดโดยใช้บ่น้อยที่สุด อาจเป็นการสนับสนุนให้มี 'แกนนำเครือข่าย' ในแต่ละพื้นที่ที่สามารถถ่ายทอดความรู้และกระตุ้นคนในชุมชนได้เอง ซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมขนาดใหญ่ซ้ำๆ^{๒๐๐}

๓) การสร้างเครือข่ายไม่ควรเป็นเพียงแค่การรวมคน แต่ต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเครือข่ายนี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างไร เช่น การลดปัญหาทุจริตในระดับท้องถิ่น หรือการเพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐ ดังนั้น ทุกกิจกรรมที่ต้องตอบโจทย์นี้ และควรมีการประเมินผลกระทบทางสังคมที่นอกเหนือจากตัวเลขผู้เข้าร่วม เพื่อให้เห็นถึงคุณค่าที่แท้จริงของการลงทุน^{๒๐๑}

๔) การลงทุนในการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมาภิบาลแก่ประชาชนตั้งแต่ต้นน้ำจะให้ผลคุ้มค่ากว่าการแก้ไขปัญหาปลายน้ำเสมอ เราควรจัดทำสื่อความรู้ที่เข้าถึงง่าย หลากหลายรูปแบบ และใช้ช่องทางที่ประชาชนคุ้นเคย เช่น โซเชียลมีเดีย หรือการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนเล็กๆ การลงทุนในส่วนนี้จะช่วยสร้าง 'ภูมิคุ้มกัน' ให้กับสังคม และเป็นการสร้างเครือข่ายที่เกิดจากความเข้าใจและสำนึกร่วมกัน ซึ่งจะยั่งยืนกว่าการสร้างเครือข่ายที่เน้นกิจกรรมเพียงผิวเผิน^{๒๐๒}

๕) ประชาชนนี้ต้องมองที่ ความยั่งยืน และการขยายผล กิจกรรมที่สมควรเป็นเหมือนการ 'เพาะเมล็ด' ให้ประชาชนสามารถเติบโตและขยายผลไปได้ด้วยตัวเอง แทนที่จะเป็นการ 'ปลูกต้นไม้' ที่ต้องคอยรดน้ำตลอดเวลา การสนับสนุนให้เกิดการริเริ่มกิจกรรมจากภาคประชาชนเอง การให้เครื่องมือและองค์ความรู้ที่จำเป็น จะทำให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุด เพราะเป็นการสร้างศักยภาพให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว และไม่พึ่งพิงงบประมาณจากภายนอกเพียงอย่างเดียว^{๒๐๓}

๖) ความคุ้มค่าของการสร้างเครือข่ายคือการที่ประชาชนกล้าลุกขึ้นมาตรวจสอบและร้องเรียนการทุจริตมากขึ้น ซึ่งจะช่วยลดความเสียหายต่อภาครัฐในระยะยาว การลงทุนในการสร้างช่องทางการรับเรื่องราวร้องเรียนที่เข้าถึงง่ายและน่าเชื่อถือ รวมถึงการให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับ

^{๑๙๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๒๐๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๒๐๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๒๐๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๒๐๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

สิทธิและช่องทางการตรวจสอบต่างๆ เป็นสิ่งสำคัญ การลงทุนตรงนี้จะช่วยประหยัดงบประมาณในการแก้ไขปัญหาทุจริตในอนาคตได้มหาศาล และสร้างความโปร่งใสในภาพรวม^{๒๐๔}

๓) ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเครือข่ายนี้อย่างแท้จริง ไม่ใช่เป็นแค่ผู้เข้าร่วม การลงทุนในกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของประชาชนตามความสนใจ หรือตามพื้นที่ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและเฝ้าระวังการทุจริต จะให้ผลคุ้มค่ากว่าการจัดอบรมใหญ่ๆ เพียงอย่างเดียว เพราะเป็นการสร้างกลไกการทำงานร่วมกันที่มาจากความสมัครใจและต่อเนื่อง^{๒๐๕}

๔) เราต้องคำนึงถึงงบประมาณที่มีจำกัด การสร้างเครือข่ายควรเน้นที่การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การใช้สถานที่ราชการในการจัดประชุม การขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ในการสนับสนุนวิทยากรหรือเอกสารประกอบ การทำแบบนี้จะช่วยลดค่าใช้จ่ายลงได้มาก และเป็นการแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ^{๒๐๖}

๕) ความคุ้มค่าของการสร้างเครือข่ายคือการสร้างจิตสำนึกที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคม นอกเหนือจากการตรวจสอบแล้ว การปลูกฝังค่านิยมสุจริตให้ประชาชนตั้งแต่เยาว์วัยผ่านกิจกรรมของเครือข่าย เช่น การจัดโครงการสำหรับเด็กและเยาวชนที่เน้นเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต จะเป็นการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนมหาศาลในระยะยาว เพราะเป็นการสร้างพลเมืองที่ดีให้กับประเทศ^{๒๐๗}

๑๐) เราต้องมีตัวชี้วัดความคุ้มค่าที่ชัดเจน ไม่ใช่แค่จำนวนคนที่เข้าร่วมกิจกรรม แต่ต้องวัดถึงระดับความเข้าใจ ระดับการมีส่วนร่วม และผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม เช่น จำนวนเรื่องร้องเรียนที่ได้รับการแก้ไข หรือการเปลี่ยนแปลงนโยบายสาธารณะที่เป็นผลมาจากเสียงของประชาชน การเก็บข้อมูลและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้เราเห็นว่าเงินที่ลงไปนั้นคุ้มค่าหรือไม่ และสามารถปรับปรุงแนวทางให้ดียิ่งขึ้นได้ในอนาคต^{๒๐๘}

๑๑) ผู้บริหารท้องถิ่น เรามองว่าการสร้างเครือข่ายประชาชนที่เข้มแข็งจะช่วยให้การบริหารจัดการท้องถิ่นมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้มากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ความเชื่อมั่นของประชาชน การลงทุนในกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หรือการติดตามโครงการต่างๆ จะคุ้มค่ามาก เพราะจะช่วยลดปัญหาการทุจริตและข้อผิดพลาดในการดำเนินงาน ซึ่งสุดท้ายแล้วจะช่วยประหยัดงบประมาณของท้องถิ่นได้ในระยะยาว^{๒๐๙}

^{๒๐๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๒๐๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๒๐๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๒๐๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๒๐๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

^{๒๐๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.

๑๒) เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะตั้งแต่ต้น จะช่วยลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในภายหลัง การลงทุนในการจัดเวทีประชาคมหรือช่องทางที่ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี จะช่วยให้เราได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์และสามารถปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นได้ ทำให้การใช้งบประมาณในโครงการต่างๆ มีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของประชาชนมากขึ้น^{๒๑๐}

๑๓) การเข้ามามีส่วนร่วมในเครือข่ายนี้ไม่เสียเวลาเปล่า และมีประโยชน์กับตัวเขาเอง การจัดกิจกรรมที่ได้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น การพัฒนาทักษะอาชีพควบคู่ไปกับการให้ความรู้เรื่องธรรมาภิบาล หรือการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพควบคู่กับการพูดคุยเรื่องความโปร่งใส จะทำให้คนสนใจเข้าร่วมมากขึ้น และเห็นถึงคุณค่าจากการใช้เวลา การลงทุนในกิจกรรมแบบผสมผสานนี้จะทำให้เครือข่ายประชาชนเติบโตอย่างยั่งยืน^{๒๑๑}

๑๔) ความคุ้มค่าคือการที่เรามีช่องทางที่พูดได้ และเสียงของเราได้รับการรับฟัง การลงทุนในการสร้างกลไกที่ประชาชนสามารถแจ้งเบาะแส หรือร้องเรียนเรื่องทุจริตได้อย่างปลอดภัยและไม่ถูกคุกคาม เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ถ้าเราแจ้งแล้วเรื่องเงียบ หรือไม่ได้รับการแก้ไข มันก็ไม่คุ้มค่าที่เราจะไปยุ่ง การที่ภาครัฐให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาที่ประชาชนแจ้งเข้ามา จะทำให้เครือข่ายนี้มีความหมายและเราก็พร้อมที่จะร่วมมือ ^{๒๑๒}

๑๕) กิจกรรมที่จับต้องได้และเป็นประโยชน์กับชีวิตประจำวันของเรา การให้ความรู้เรื่องสิทธิที่เราพึงมี หรือเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบการทุจริต ควรทำในรูปแบบที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และเข้าถึงได้ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของคนในชุมชนที่เคยพบเจอเรื่องไม่ชอบมาพากล ก็เป็นสิ่งที่มีความหมาย เพราะเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และทำให้เรากล้าที่จะออกมาส่งเสริมค่านิยมสุจริตมากขึ้น^{๒๑๓}

๑๖) ความคุ้มค่าคือการที่ลูกหลานของเราเติบโตมาในสังคมที่มีความซื่อสัตย์สุจริต การลงทุนในการปลูกฝังค่านิยมนี้ตั้งแต่เด็กๆ ในโรงเรียนหรือผ่านกิจกรรมของเครือข่ายที่จัดในชุมชน เป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะถ้าเด็กๆ ได้รับการปลูกฝังสิ่งดีๆ ตั้งแต่เล็ก พวกเขาก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี และสังคมก็จะดีขึ้นเอง การลงทุนในอนาคตของชาติเป็นสิ่งที่คุ้มค่าที่สุด^{๒๑๔}

๑๗) ความคุ้มค่าคือการที่การทำงานของราชการมีความโปร่งใสและไม่มีการเรียกรับผลประโยชน์ใต้โต๊ะ ถ้าการสร้างเครือข่ายนี้ช่วยลดปัญหาเหล่านี้ได้จริง ก็ถือว่าคุ้มค่ามาก เพราะจะ

^{๒๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒, ๑ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๒๑๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓, ๗ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๒๑๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๒๑๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕, ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๒๑๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖, ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๘.

ช่วยลดภาระและต้นทุนในการทำธุรกิจของเรา การที่ประชาชนช่วยกันสอดส่องดูแล จะทำให้เจ้าหน้าที่ไม่กล้าทำอะไรที่ไม่ถูกต้อง และการค้าขายก็จะดีขึ้นในภาพรวม การลงทุนที่สร้างความเป็นธรรมคือความคุ้มค่าที่แท้จริง^{๒๑๕}

๑๘) ความคุ้มค่าในแง่ของความร่วมมือร่วมใจกันของคนในชุมชน การที่เครือข่ายนี้สามารถรวมคนต่างวัย ต่างอาชีพ ให้มาพูดคุยและทำงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสุจริต จะเป็นสิ่งที่มีคุณค่ามาก การจัดกิจกรรมที่ให้คนทุกเพศทุกวัยได้มีส่วนร่วม เช่น การทำความสะอาดชุมชน การรณรงค์เรื่องความซื่อสัตย์ ก็จะช่วยสร้างความสามัคคีและส่งเสริมสิ่งดีๆ ในชุมชนได้โดยไม่ต้องใช้งบประมาณมากมาย ความร่วมมือร่วมใจกันคือความคุ้มค่าที่สุด^{๒๑๖}

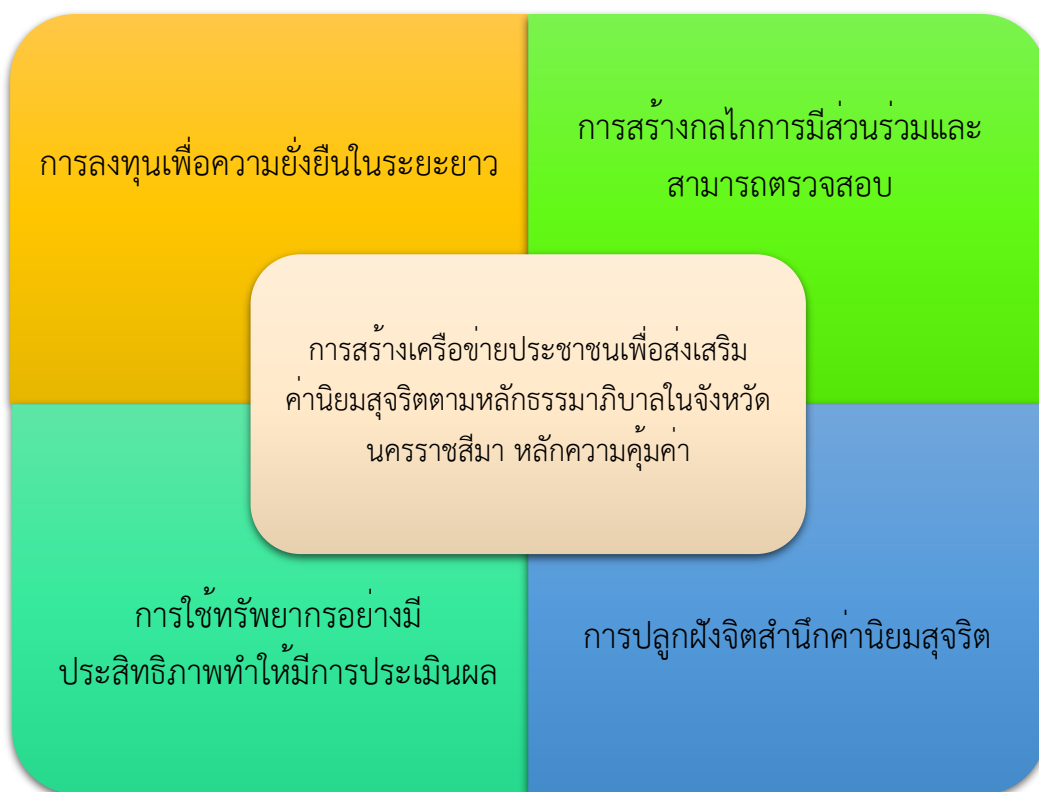
สรุปได้ว่า หลักความคุ้มค่า ในการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ไม่ได้หมายถึงแค่การประหยัดงบประมาณเท่านั้น แต่คือการลงทุนที่สร้าง ผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและจับต้องได้ ผู้ให้สัมภาษณ์เน้นย้ำถึงความสำคัญของการลงทุนในการ สร้างความเข้มแข็ง และศักยภาพให้ประชาชนพึ่งพาตนเองได้ รวมถึงการสร้าง กลไกการมีส่วนร่วมและช่องทางการตรวจสอบที่เข้าถึงง่ายและปลอดภัย นอกจากนี้ การ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการ ประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้แน่ใจว่าทุกกิจกรรมสร้างคุณค่าจริง ถือเป็นหัวใจสำคัญ และสุดท้าย การ ปลุกฝังจิตสำนึกและค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริตตั้งแต่ต้นน้ำ โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน ถูกมองว่าเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุดเพื่อสร้างสังคมที่โปร่งใสในระยะยาว

ตารางที่ ๔.๓๓ สรุปการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา หลักความคุ้มค่า

ที่	สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ความถี่	รูปหรือคน
๑	การลงทุนเพื่อความยั่งยืนในระยะยาว	๕	๑, ๓, ๕, ๑๐, ๑๖
๒	การสร้างกลไกการมีส่วนร่วมและสามารถตรวจสอบ	๔	๖, ๗, ๑๑, ๑๔
๓	การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพทำให้มีการประเมินผล	๕	๒, ๔, ๘, ๑๒, ๑๘
๔	การปลุกฝังจิตสำนึกค่านิยมสุจริต	๔	๔, ๙, ๑๓, ๑๕

^{๒๑๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗, ๘ มีนาคม ๒๕๖๘.

^{๒๑๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๘, ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๘.

แผนภาพที่ ๔.๑๒ การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลใน
จังหวัดนครราชสีมา หลักความคุ้มค่า

๔.๔ องค์ความรู้

๔.๔.๑ องค์ความรู้ที่รับจากการวิจัย

การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา

แผนภาพที่ ๔.๑๓ องค์ความรู้ที่รับจากการวิจัย

จากองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยเรื่อง การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา อธิบายและเรียงตามลำดับความสำคัญของการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ได้ดังนี้

๑) ด้านความรู้ การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลเป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อให้ประชาชนมีข้อมูลที่ถูกต้อง มีช่องทางในการแสดงออก และมีพลังในการขับเคลื่อนให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรมในทุกภาคส่วนของสังคม การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลคือรากฐานสำคัญของการบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ ไม่ใช่เพียงแนวคิดที่สวยหรู แต่เป็นกลไกที่เสริมสร้างพลังพลเมือง (Citizen Power) อย่างแท้จริง เมื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิ หน้าที่ และกลไกการร้องเรียนต่างๆ พวกเขาจะสามารถใช้พลังนี้ในการตรวจสอบ ถ่วงดุลอำนาจรัฐ และขับเคลื่อนให้เกิดธรรมาภิบาลได้อย่างยั่งยืน

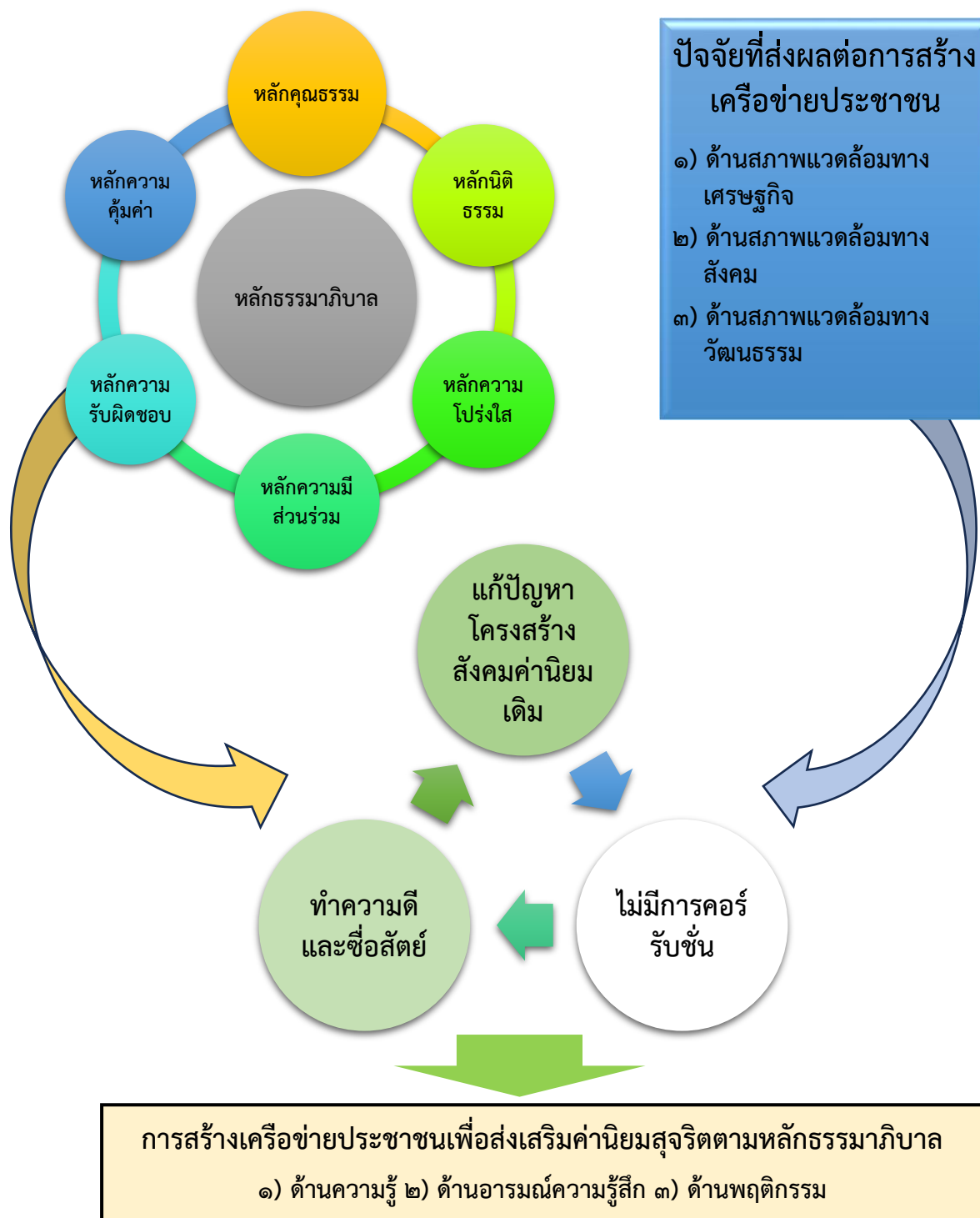
๒) ด้านอารมณ์ความรู้สึก การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในนครราชสีมา เป็นมากกว่าโครงการ แต่เป็นแสงสว่างที่ประชาชนมองเห็นหนทางในการพัฒนาที่ดีขึ้น และเป็นพลังชุมชนที่จะยืนหยัดเพื่อความถูกต้องและเป็นธรรม ด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่ายและความต่อเนื่องในการดำเนินงาน เชื่อมั่นว่าจังหวัดนครราชสีมาจะสามารถสร้างรากฐานของธรรมาภิบาลที่แข็งแกร่ง นำไปสู่สังคมที่น่าอยู่และประชาชนอยู่ดีมีสุข สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและความคาดหวังอย่างสูง จากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะจากประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา ต่อการสร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างสังคมประชาธิปไตยให้แข็งแกร่ง

๓) ด้านพฤติกรรม การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาสังคมและเสริมสร้างประชาธิปไตยในจังหวัดนครราชสีมา ความสำเร็จของการขับเคลื่อนนี้ไม่ได้หยุดอยู่เพียงแค่ความรู้ และความรู้สึกแต่ต้องก้าวไปสู่พฤติกรรมที่เป็นรูปธรรมของประชาชน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในระดับบุคคลและชุมชนคือปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะผลักดันธรรมาภิบาลให้เป็นจริง การสร้างเครือข่ายประชาชนจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะเชื่อมโยงประชาชนเข้ากับภาครัฐ ทำให้เสียงของประชาชนดังขึ้น และเปลี่ยนความรู้และความรู้สึกเชิงบวกให้กลายเป็นการกระทำที่นำไปสู่สังคมที่โปร่งใส ไร้ออร์ปชัน และยุติธรรมอย่างแท้จริงในนครราชสีมา

๔.๕.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัย โดยการศึกษาแนวคิด และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา” เพื่อศึกษาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิ

บาล ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน และหลักธรรมาภิบาล ซึ่งผู้วิจัยได้องค์ความรู้
 ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ ๔.๑๔ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยเรื่อง การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา อธิบายและเรียงตามลำดับความสำคัญของการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ได้ดังนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน อธิบายได้ว่า ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญสูงสุด เมื่อประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีภาระปากท้องน้อยลง โอกาสที่พวกเขาจะพัวพันกับการทุจริตก็ลดลง ทำให้มีเวลาและศักยภาพในการเข้ามามีส่วนร่วมกับเครือข่ายเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตมากขึ้น สภาพแวดล้อมทางสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมช่วยสร้างสายสัมพันธ์และความไว้วางใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการรวมกลุ่ม อย่างไรก็ตาม การสร้างเครือข่ายที่ยั่งยืนจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาค่านิยมทางสังคมเดิมที่อาจขัดขวางการมีส่วนร่วม เช่น ความเฉยชา หรือการไม่กล้าแสดงออก และสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมท้องถิ่นสามารถเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองที่ดีได้ หากมีการนำหลักการความซื่อสัตย์และความยุติธรรมที่มีอยู่เดิมมาประยุกต์ใช้ การสร้างความเข้าใจและร่วมกันแก้ไขปัญหาาระบบอุปถัมภ์ที่ยังรากลึกในท้องถิ่น ก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างสังคมที่โปร่งใสและส่งเสริมธรรมาภิบาลอย่างแท้จริง

หลักธรรมาภิบาล อธิบายได้ว่า หลักการมีส่วนร่วม เป็นหัวใจสำคัญของการสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง การที่ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจในสิทธิและบทบาทของตนเอง และได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น จะเป็นพื้นฐานให้พวกเขารู้สึกเป็นเจ้าของ และพร้อมที่จะร่วมตรวจสอบการทำงานของภาครัฐและเอกชน หลักคุณธรรม ซึ่งเป็นรากฐานส่วนบุคคลที่สำคัญ การที่แต่ละบุคคลมีความซื่อสัตย์สุจริต และพร้อมจะส่งเสริมคุณธรรมในครอบครัวและชุมชน จะสร้างความไว้วางใจภายในเครือข่าย และเป็นแรงผลักดันให้เกิดการร่วมมือกันอย่างจริงจัง หลักความรับผิดชอบ ที่ช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพ เมื่อทุกคนยอมรับผลจากการกระทำของตนเองและสำนึกในความรับผิดชอบร่วมกัน จะทำให้เกิดความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาการทุจริตอย่างจริงจัง หลักความโปร่งใส ก็เป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างความเชื่อมั่นและการตรวจสอบ การเปิดเผยข้อมูลที่ครบถ้วน โดยเฉพาะการใช้งบประมาณ จะช่วยลดโอกาสในการทุจริตและสร้างความไว้วางใจจากประชาชน หลักนิติธรรม เป็นเสาหลักที่ทำให้การทำงานอยู่ในกรอบที่ถูกต้องและเป็นธรรม การยึดมั่นในกฎหมายและความเชื่อมั่นในความยุติธรรม จะทำให้การต่อต้านการทุจริตเป็นไปอย่างมีระบบและชอบธรรม หลักความคุ้มค่า ซึ่งมีความสำคัญต่อความยั่งยืนของเครือข่าย การใช้ทรัพยากรสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส จะทำให้การลงทุนเพื่อส่งเสริมความสุจริตเกิดประโยชน์สูงสุดในระยะยาว

จากปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนและการรู้จักตนเองเข้าใจและเรียนรู้คนอื่น ทำให้ประชาชนเข้าใจหน้าที่และบริบทของสังคมตามหลักธรรมาภิบาล

ด้านความรู้ อธิบายได้ ความรู้เรื่องปัญหาการทุจริตและผลกระทบ การที่ประชาชนเข้าใจอย่างถ่องแท้ว่าการทุจริตเกิดขึ้นได้อย่างไร มีรูปแบบใดบ้าง และส่งผลร้ายแรงต่อชีวิตความเป็นอยู่ สังคม

และประเทศชาติอย่างไร จะเป็นแรงผลักดันให้พวกเขามองเห็นความจำเป็นเร่งด่วนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ความรู้เรื่องหลักธรรมาภิบาลและค่านิยมสุจริต ซึ่งเป็นเข็มทิศในการดำเนินงานของเครือข่าย การที่สมาชิกและประชาชนทั่วไปเข้าใจหลักการพื้นฐานของธรรมาภิบาล เช่น ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วม รวมถึงค่านิยมหลักอย่างความซื่อสัตย์สุจริต จะช่วยสร้างบรรทัดฐานและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการส่งเสริมความสุจริต ความรู้เรื่องสิทธิ บทบาท และช่องทางการมีส่วนร่วมของประชาชน ก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน เพราะจะช่วยให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิของตนเองในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐได้อย่างถูกต้องและเต็มที่ รู้ว่ามีช่องทางใดบ้างที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็น เพื่อให้เสียงของพวกเขาได้รับการรับฟังและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง การสร้างและบริหารจัดการเครือข่ายรวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต ก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ช่วยให้เครือข่ายสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการประสานงานที่ดี สามารถระดมทรัพยากร และนำกฎหมายมาใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้อย่างถูกต้องและเป็นรูปธรรม

ด้านอารมณ์ความรู้สึก อธิบายได้ว่า ความรู้สึกไม่พอใจหรือไม่ทนต่อการทุจริต อารมณ์นี้เป็นจุดเริ่มต้นที่ทรงพลังที่สุด เมื่อประชาชนรู้สึกว่าคุณเองหรือชุมชนได้รับผลกระทบจากความไม่โปร่งใสหรือการทุจริต ความโกรธและความคับข้องใจจะผลักดันให้เกิดความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงและนำไปสู่การรวมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหา ความรู้สึกเป็นเจ้าของและความผูกพันกับชุมชน อารมณ์นี้ช่วยให้เครือข่ายมีความยั่งยืน เมื่อประชาชนรักและหวงแหนบ้านเกิด พวกเขาก็พร้อมที่จะเสียสละเพื่อปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวม และร่วมกันสร้างสังคมที่ดีขึ้น ความรู้สึกเชื่อมั่นและไว้วางใจ ทั้งในหมู่สมาชิกเครือข่ายและความเชื่อมั่นว่าการกระทำของพวกเขาสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงได้ ก็เป็นสิ่งจำเป็นต่อการทำงานร่วมกันอย่างราบรื่น ความเชื่อใจจะส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือและรักษาขวัญกำลังใจให้คงอยู่ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการทุจริต ก็ช่วยเสริมสร้างความสามัคคีและกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการช่วยเหลือเพื่อนร่วมชุมชน ความรู้สึกภาคภูมิใจในการเป็นพลเมืองที่ดี การที่ประชาชนรู้สึกว่ากระทำของตนเองมีคุณค่าและส่งผลดีต่อสังคม จะเป็นแรงเสริมทางบวกที่ทำให้พวกเขามีกำลังใจในการทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสุจริตต่อไป และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่น

ด้านพฤติกรรม อธิบายได้ว่า พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมและการรวมกลุ่ม การที่ประชาชนลงมือปฏิบัติจริงด้วยการเข้าร่วมการประชุม กิจกรรม หรือการรวมตัวกันเพื่อวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมความสุจริต แสดงถึงความตั้งใจจริงและเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างพลังของเครือข่าย พฤติกรรมการกล้าแสดงออกและการตรวจสอบ พฤติกรรมนี้เป็นหัวใจสำคัญของการต่อต้านการทุจริต เมื่อประชาชนกล้าที่จะตั้งคำถาม เปิดโปงข้อมูล หรือรายงานความไม่โปร่งใส ก็จะสร้างแรงกดดันและนำไปสู่การตรวจสอบ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันและลดการทุจริต พฤติกรรมการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมและจริยธรรม ในชีวิตประจำวัน เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ก็เป็นสิ่งจำเป็นที่สร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจภายในเครือข่าย ทำให้การทำงานร่วมกันเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา” มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา และ ๓) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา โดยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาพิจารณาเพื่อสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา” สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

๕.๑.๑ การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา

๑. ปัจจัยส่วนบุคคล

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เพศหญิง จำนวน ๒๗๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๙๐ อายุ ๒๖-๓๐ ปี จำนวน ๑๒๘ คน คิดเป็น ร้อยละ ๓๒.๑๐ ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน ๒๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๙๐ อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน ๑๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖๐ และรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๕๕ คน คิดเป็น ร้อยละ ๓๘.๘๐

๒. การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา

จากการสำรวจพบว่า ระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๗$, $S.D.=๐.๔๐$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านความรู้ ($\bar{X} = ๔.๒๑$, $S.D.=๐.๔๘$) รองลงมาได้แก่ ด้านพฤติกรรม ($\bar{X} = ๔.๑๕$, $S.D.=๐.๔๙$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านอารมณ์ความรู้สึก ($\bar{X} = ๔.๑๕$, $S.D.=๐.๔๗$) ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์ พบว่า การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

๑) **ด้านความรู้** พบว่า การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลเป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อให้ประชาชนมีข้อมูลที่ถูกต้อง มีช่องทางในการแสดงออก และมีพลังในการขับเคลื่อนให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรมในทุกภาคส่วนของสังคม การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลคือรากฐานสำคัญของการบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ ไม่ใช่เพียงแนวคิดที่สวยหรู แต่เป็นกลไกที่เสริมสร้างพลังพลเมือง (Citizen Power) อย่างแท้จริง เมื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิ หน้าที่ และกลไกการร้องเรียนต่างๆ พวกเขาจะสามารถใช้พลังนี้ในการตรวจสอบ ถ่วงดุลอำนาจรัฐ และขับเคลื่อนให้เกิดธรรมาภิบาลได้อย่างยั่งยืน

๒) **ด้านอารมณ์ความรู้สึก** พบว่า การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในนครราชสีมา เป็นมากกว่าโครงการ แต่เป็นแสงสว่างที่ประชาชนมองเห็นหนทางในการพัฒนาที่ดีขึ้น และเป็นพลังชุมชนที่จะยืนหยัดเพื่อความถูกต้องและเป็นธรรม ด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่ายและความต่อเนื่องในการดำเนินงาน เชื่อมั่นว่าจังหวัดนครราชสีมาจะสามารถสร้างรากฐานของธรรมาภิบาลที่แข็งแกร่ง นำไปสู่สังคมที่น่าอยู่และประชาชนอยู่ดีมีสุข สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและความคาดหวังอย่างสูง จากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะจากประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา ต่อการสร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างสังคมประชาธิปไตยให้แข็งแกร่ง

๓) **ด้านพฤติกรรม** พบว่า การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาสังคมและเสริมสร้างประชาธิปไตยในจังหวัดนครราชสีมา ความสำเร็จของการขับเคลื่อนนี้ไม่ได้หยุดอยู่เพียงแค่ความรู้ และความรู้สึกแต่ต้องก้าวไปสู่พฤติกรรมที่เป็นรูปธรรมของประชาชน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในระดับบุคคลและชุมชนคือปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะผลักดันธรรมาภิบาลให้เป็นจริง การสร้างเครือข่ายประชาชนจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะเชื่อมโยงประชาชนเข้ากับภาครัฐ ทำให้เสียงของประชาชนดังขึ้น และเปลี่ยนความรู้และ

ความรู้สึกเชิงบวกให้กลายเป็นการกระทำที่นำไปสู่สังคมที่โปร่งใส ไร้คอร์รัปชัน และยุติธรรมอย่างแท้จริงในนครราชสีมา

๓) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน

พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, $S.D.=0.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.28$, $S.D.=0.45$) รองลงมาได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ($\bar{X} = 4.20$, $S.D.=0.44$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.10$, $S.D.=0.47$) ตามลำดับ

๕.๑.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานที่ ๑ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน ประกอบด้วย ๑) ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ๒) ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ๓) ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมอย่างน้อย ๑ ด้าน ส่งผลต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา

พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน ส่งผลต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ ๐.๐๑ ตามผลการวิเคราะห์ที่ปรากฏในตาราง โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ ๐.๖๓^a ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) เท่ากับ ๐.๔๐ สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ ๐.๔๐ และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ ๐.๓๑^{**} แสดงว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนสามารถร่วมกันทำนาย ค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ ๔๐.๖ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ทำนายค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ ๔๖.๘ เศรษฐกิจ และด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมสามารถทำนายได้ร้อยละ ๒๐.๘ ตามลำดับ

สมมติฐานที่ ๒ หลักธรรมาภิบาล ได้แก่ ๑) หลักคุณธรรม ๒) หลักนิติธรรม ๓) หลักความโปร่งใส ๔) หลักความมีส่วนร่วม ๕) หลักความรับผิดชอบ และ ๖) หลักความคุ้มค่า อย่างน้อย ๑ ด้าน ส่งผลต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา

พบว่า หลักธรรมาภิบาล ส่งผลต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ ๐.๐๑ ตามผลการวิเคราะห์ที่ปรากฏในตาราง โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม และหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ ๐.๘๖^a ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) เท่ากับ ๐.๗๕ สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ ๐.๗๔ และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ ๐.๒๐** แสดงว่าหลักธรรมาภิบาล สามารถร่วมกันทำนายค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ ๗๕.๓ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หลักความโปร่งใสสามารถร่วมกันทำนายค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ ๓๒.๗ หลักความมีส่วนร่วมสามารถร่วมกันทำนายค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ ๒๖.๖ หลักนิติธรรมสามารถร่วมกันทำนายค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ ๑๙.๐ หลักคุณธรรมสามารถร่วมกันทำนายค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ ๑๓.๖ หลักความคุ้มค่าสามารถร่วมกันทำนายค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ ๗.๒ ตามลำดับ

๕.๑.๓ นำเสนอแนวทางการพัฒนาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา

จากการแจกแบบสอบถาม เกี่ยวกับระดับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๗$, S.D.=๐.๓๘) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ หลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = ๔.๒๑$, S.D.=๐.๓๘) รองลงมาได้แก่ หลักคุณธรรม ($\bar{X} = ๔.๒๐$, S.D.=๐.๕๑) หลักความมีส่วนร่วม ($\bar{X} = ๔.๑๘$, S.D.=๐.๔๖) หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = ๔.๑๕$, S.D.=๐.๔๙) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ หลักนิติธรรม ($\bar{X} = ๔.๑๔$, S.D.=๐.๔๗) และหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = ๔.๑๔$, S.D.=๐.๔๘) ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

๑) **หลักคุณธรรม** พบว่า หลักคุณธรรมในฐานะรากฐานที่มั่นคงในการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล ทุกภาคส่วนต่างเห็นพ้องต้องกันว่าการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรม เริ่มต้นตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และขยายผลไปสู่สังคมในวงกว้างเป็นสิ่งจำเป็น แนวทางการปฏิบัติที่เสนอแนะครอบคลุมทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดี การสร้างกลไกการมีส่วนร่วมที่โปร่งใส การใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ การปลูกฝังเยาวชน และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในคุณธรรม

๒) **หลักนิติธรรม** พบว่า หลักนิติธรรมเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยสร้างความชอบธรรมและความน่าเชื่อถือให้แก่เครือข่ายอย่างมาก ผู้ให้ข้อมูลเน้นย้ำถึงความสำคัญของการที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย สิทธิและหน้าที่ รวมถึงการดำเนินงานภายใต้กรอบของกฎหมายและ

กฎระเบียบที่ชัดเจน การใช้หลักนิติธรรมอย่างเคร่งครัดช่วยเสริมพลังประชาชนในการตรวจสอบ ภาครัฐอย่างโปร่งใส ป้องกันการใช้อำนาจโดยมิชอบ และสร้างความยุติธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนา ธรรมาภิบาลที่ยั่งยืนในจังหวัดนครราชสีมาได้อย่างแท้จริง

๓) หลักความโปร่งใส พบว่า ความโปร่งใสคือหัวใจสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นและ ลดโอกาสการทุจริต ผู้ให้ข้อมูลต่างเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินงานภาครัฐอย่างครบถ้วนและเข้าถึงได้ง่าย ประชาชนควรมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและ มีความรู้เกี่ยวกับช่องทางการตรวจสอบ เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและตั้งคำถามได้ อย่างมีประสิทธิภาพ การมีเครือข่ายที่ยึดมั่นในความโปร่งใสจะช่วยผลักดันให้เกิดวัฒนธรรมธรรมาภิ บาลที่แท้จริงและยั่งยืน

๔) หลักความมีส่วนร่วม พบว่า ความมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยให้เกิดธรรมาภิ บาลที่แท้จริง ผู้ให้ข้อมูลเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่าง แท้จริงในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผนจนถึงการประเมินผล เครือข่ายควรเสริมสร้างความรู้และสิทธิ ในการมีส่วนร่วมให้ประชาชน เพื่อให้พวกเขามีพลังในการตรวจสอบภาครัฐและลดโอกาสการทุจริต การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันจะสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและความรับผิดชอบร่วมกัน นำไปสู่การ พัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นธรรม

๕) หลักความรับผิดชอบ พบว่า หลักความรับผิดชอบ เป็นแกนหลักในการพัฒนา เครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาล ทุกกลุ่มเน้นย้ำถึง การตระหนักรู้ และสำนึกรับผิดชอบร่วมกัน ของประชาชนในการปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ ไม่ใช่แค่ภาครัฐเพียง ฝ่ายเดียว นอกจากนี้ ยังมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ ความรับผิดชอบในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและ ตรวจสอบได้ รวมถึง ความรับผิดชอบในการดำเนินการอย่างสร้างสรรค์และต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง และสุดท้ายคือ ความรับผิดชอบในการยึดมั่นในหลักการและจริยธรรม เพื่อ รักษาความน่าเชื่อถือของเครือข่ายและสร้างวัฒนธรรมธรรมาภิบาลที่เข้มแข็ง

๖) หลักความคุ้มค่า พบว่า หลักความคุ้มค่า ในการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริม ค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ไม่ได้หมายถึงแค่การประหยัดงบประมาณเท่านั้น แต่คือการ ลงทุนที่สร้าง ผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและจับต้องได้ ผู้ให้สัมภาษณ์เน้นย้ำถึงความสำคัญของการลงทุนในการ สร้างความเข้มแข็งและศักยภาพให้ประชาชนพึ่งพาตนเองได้ รวมถึงการสร้าง กลไกการมีส่วนร่วม และช่องทางการตรวจสอบที่เข้าถึงง่ายและปลอดภัย นอกจากนี้ การ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด และการ ประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้แน่ใจว่าทุกกิจกรรมสร้างคุณค่าจริง ถือ เป็นหัวใจสำคัญ และสุดท้าย การ ปลุกฝังจิตสำนึกและค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริตตั้งแต่ต้นน้ำ โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน ถูกมองว่าเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุดเพื่อสร้างสังคมที่โปร่งใสใน ระยะยาว

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๒.๑ การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านความรู้ ประชาชนต้องมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับ ปัญหาการทุจริตและผลกระทบ หลักธรรมาภิบาลและค่านิยมสุจริต เพื่อเป็นเข็มทิศในการดำเนินงาน นอกจากนี้ การรู้สิทธิ บทบาท และช่องทางการมีส่วนร่วม รวมถึงความรู้ในการ สร้าง บริหารเครือข่าย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามหลักการ ด้านอารมณ์ความรู้สึก ความไม่พอใจหรือไม่ทนต่อการทุจริต เป็นจุดเริ่มต้นที่ทรงพลังในการกระตุ้นการรวมตัว ความรู้สึกเป็นเจ้าของและความผูกพันกับชุมชน จะสร้างความยั่งยืนให้เครือข่าย ขณะที่ ความเชื่อมั่นไว้วางใจ ในหมู่สมาชิกและความสามารถในการสร้างการเปลี่ยนแปลง จะหล่อเลี้ยงกำลังใจในการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และ ความภาคภูมิใจในการเป็นพลเมืองที่ดี ยังช่วยเสริมสร้างความสามัคคีและเป็นแรงเสริมเชิงบวก ด้านพฤติกรรม การลงมือปฏิบัติจริงผ่าน การเข้าร่วมกิจกรรม และการรวมกลุ่ม แสดงถึงความตั้งใจจริง หัวใจสำคัญ คือ การกล้าแสดงออกและการตรวจสอบ ซึ่งเป็นกลไกในการต่อต้านและลดการทุจริต และที่สำคัญที่สุดคือ การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมและจริยธรรม ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจภายในเครือข่าย ทำให้การทำงานร่วมกันราบรื่นและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัครลิริ แอนิหน และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างค่านิยมสุจริตของวัดและชุมชนจังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ๑. แนวทางการสร้างค่านิยมสุจริตของวัดและชุมชน พบว่า ส่งเสริมให้เยาวชนไทยปฏิบัติตาม กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ เคารพสิทธิของผู้อื่นและรักษาสีทธิของตน ตระหนักถึงความรับผิดชอบ รวมถึงส่งเสริมคุณธรรมและหลักธรรม ส่งเสริมให้รักษาเอกลักษณ์ของความเป็นไทย มีชีวิตที่พอเพียง สามารถลดละเลิกอบายมุขทั้งหลายได้ ๒. ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างค่านิยมสุจริตของวัดและชุมชน พบว่า ใช้ “คุณธรรมนำการพัฒนา” ซึ่งแบ่งได้เป็น ๔ ลักษณะ ดังนี้ คุณธรรมที่เป็นปัจจัยผลักดันที่ทำให้เกิดความเพียร คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสร้างแรงผลักดันให้เกิดคุณธรรม คุณธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้งไม่ให้เกิดในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุนให้เข้าไปมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสุดท้ายคือการพัฒนาทางด้านจิตใจ ๓. ปัญหาและอุปสรรคการสร้างค่านิยมสุจริตของวัดและชุมชน พบว่า สังคมแปรเปลี่ยนไปในทางวัตถุนิยมมากขึ้น คนไทยจึงเป็นสังคมที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ส่งผลให้เกิดความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมจริยธรรมตามมา เป็นปัญหาทางสังคม ทั้งปัญหาความยากจน ปัญหาครอบครัว ความแตกแยกทางความคิด ปัญหาการเมือง ปัญหาด้าน เศรษฐกิจ อาชญากรรม^๑ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพรหมเวที (สุเทพ มุสสุธโม) และพระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ

^๑ ภัครลิริ แอนิหน และคณะ, “การสร้างค่านิยมสุจริตของวัดและชุมชนจังหวัดเพชรบุรี”, วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๓ (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๖๓) : ๑๗๘-๑๘๖..

ชยทตโต ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพสถาบันทางสังคมในการปลูกฝังจิตสำนึกคุณธรรมและค่านิยมสุจริตในสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาศักยภาพสถาบันทางสังคมในการปลูกฝังจิตสำนึกคุณธรรมและค่านิยมสุจริตในสังคมไทย มีลักษณะเป็นกิจกรรมเครือข่ายคนรุ่นใหม่ด้านทุจริตในรูปแบบของกิจกรรมจิตอาสาที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมเชิงวิชาการเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกคุณธรรมและค่านิยมสุจริตแก่สมาชิกเครือข่ายคนรุ่นใหม่ด้านทุจริต และกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่สำนึกคุณธรรมและค่านิยมสุจริตหรือต่อต้านทุจริตไปสู่ชุมชนและสังคม^๒ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา คำจตุ และไพบุลย์ สุขเจตน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างวัฒนธรรมค่านิยมสุจริตและการต่อต้านการทุจริตของเยาวชนภายใต้แนวคิดโตไปไม่โกง” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมสุจริตและการต่อต้านการทุจริตให้เยาวชนมีความเกรงกลัวและละอายต่อบาปโดยสถาบันครอบครัวปลูกฝังความซื่อสัตย์ปฏิบัติให้เห็นเป็นแบบอย่างสถาบันการศึกษาสอนให้ละอายต่อการทำบาปมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ กลุ่มเพื่อนและชุมชน ช่วยตักเตือนแนะนำ สื่อมวลชนส่งเสริมเยาวชนยกย่องผู้ที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมและเยาวชน ด้านสถาบันศาสนา ครูพระสอนศีลธรรม อบรมเรื่องที่ใกล้ตัวเทศน์ใช้ภาษาตามวัยและวันความสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น^๓

๕.๒.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญสูงสุด เมื่อประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีภาระปากท้องน้อยลง โอกาสที่พวกเขาจะพัวพันกับการทุจริตก็ลดลง ทำให้มีเวลาและศักยภาพในการเข้ามามีส่วนร่วมกับเครือข่ายเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตมากขึ้น สภาพแวดล้อมทางสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมช่วยสร้างสายสัมพันธ์และความไว้วางใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการรวมกลุ่มอย่างรักก็ตาม การสร้างเครือข่ายที่ยั่งยืนจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาค่านิยมทางสังคมเดิมที่อาจขัดขวางการมีส่วนร่วม เช่น ความเฉยชา หรือการไม่กล้าแสดงออก และสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมท้องถิ่นสามารถเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองที่ดีได้ หากมีการนำหลักการความซื่อสัตย์และความยุติธรรมที่มีอยู่เดิมมาประยุกต์ใช้ การสร้างความเข้าใจและร่วมกันแก้ไขปัญหาระบบอุปถัมภ์ที่

^๒ พระพรหมเวที (สุเทพ ฝุสสุธมโม) และพระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทตโต, “การพัฒนาศักยภาพสถาบันทางสังคมในการปลูกฝังจิตสำนึกคุณธรรมและค่านิยมสุจริตในสังคมไทย”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๖๓) : ๑๔-๒๖.

^๓ กาญจนา คำจตุ และไพบุลย์ สุขเจตน์, “การเสริมสร้างวัฒนธรรมค่านิยมสุจริตและการต่อต้านการทุจริตของเยาวชนภายใต้แนวคิด “โตไปไม่โกง”, วารสารสิรินธรปริทรรศน์, ปีที่ ๒๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๖) : ๖๓-๗๔.

หยั่งรากลึกในท้องถิ่น ก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างสังคมที่โปร่งใสและส่งเสริมธรรมาภิบาลอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **พระครูปริยัติวรเมธี (อชิรวิชญานันท์ อริยเมธิโก)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างชุดของปัจจัยหรือตัวพยากรณ์ทั้ง ๑๔ ปัจจัยกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน จังหวัดร้อยเอ็ด มีค่าเท่ากับ ๐.๑๗๔ และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ (R_2) เท่ากับ ๐.๓๐ แสดงว่า ชุดของตัวพยากรณ์ทั้ง ๑๔ ปัจจัย สามารถพยากรณ์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ร้อยละ ๓๐.๐๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ (มีความเชื่อมั่น ๙๕%) และมีค่ามาตรฐานการทำนายที่วิเคราะห์ได้อยู่ที่ระดับ ๒.๐๖๓ ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ แสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์ทั้ง ๑๔ ปัจจัยไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันแต่อย่างใด ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้^๔ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูโอภาสนนทกิตติ์ (ศักดิ์ดา โอภาโส)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลางานการเมืองในความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติเพื่อค้นหาหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการ กล่อมเกลางานการเมืองที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรีพบว่า ค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีค่า .๗๖๖ และกำลังสองของค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ มีค่า .๖๐๒ แสดงว่า ตัวพยากรณ์คือ หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลางานการเมือง ได้แก่ หลักสาราณียธรรมทั้ง ๖ ตัว ร่วมกันพยากรณ์ความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรีได้ร้อยละ ๖๐.๒ และค่าความ คลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์มีค่า .๒๖๕ ซึ่งมีตัวแปรที่ศึกษา ๓ ตัวแปร โดยเรียงลำดับ ตาม สมการ ดังนี้คือ เมตตา ภาวกรรม (แสดงออกต่อกันด้วยความปรารถนาดี) สีสสามัญญตา (มีความ ประพฤติสุจริตเสมอกับผู้อื่น) และ ทิฏฐิสามัญญตา (มีความเห็นชอบร่วมกับผู้อื่น) ที่ส่งผลต่อความเป็น พลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรีอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ ได้ร้อยละ ๖๐.๒^๕ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พัชรียา พองจันตา** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธวิธีสื่อสารเพื่อสร้างความนิยมทางการเมืองให้แก่ประชาชนของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทาง

^๔ พระครูปริยัติวรเมธี (อชิรวิชญานันท์ อริยเมธิโก) และคณะ, “การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด”, **วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ**, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๕ (กันยายน-ตุลาคม ๒๕๖๔) : ๗๕๕-๗๗๐.

^๕ พระครูโอภาสนนทกิตติ์ (ศักดิ์ดา โอภาโส) และคณะ, “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลางานการเมืองในความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรี”, **วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร**, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๖ (พฤศจิกายน-ธันวาคม ๒๕๖๗) : ๒๗๕-๒๘๘.

การเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นใน จังหวัดลำปาง พบว่า (๑) กระบวนการสื่อสาร ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง ประกอบด้วย ด้านช่องทาง ด้านผู้ส่งสาร และด้านผู้รับสาร ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง สามารถ ร่วมกันทำนายความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง ได้ร้อยละ ๔๕.๖ และ(๒) หลักจริยสุจริต ประกอบด้วย ด้านมุสาวาท ด้านปิสุณวาจา และด้านสัมผัปปลาปะ ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง สามารถ ร่วมกันทำนาย ความนิยมทางการเมืองของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง ได้ร้อยละ ๔๑.๖^๖

๕.๒.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการสร้างเครือข่ายประชาชน เพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

หลักความมีส่วนร่วม เป็นหัวใจสำคัญของการสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง การที่ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจในสิทธิและบทบาทของตนเอง และได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น จะเป็นพื้นฐานให้พวกเขารู้สึกเป็นเจ้าของ และพร้อมที่จะร่วมตรวจสอบการทำงานของภาครัฐและเอกชน หลักคุณธรรม ซึ่งเป็นรากฐานส่วนบุคคลที่สำคัญ การที่แต่ละบุคคลมีความซื่อสัตย์สุจริต และพร้อมจะส่งเสริมคุณธรรมในครอบครัวและชุมชน จะสร้างความไว้วางใจภายในเครือข่าย และเป็นแรงผลักดันให้เกิดการร่วมมือกันอย่างจริงจัง หลักความรับผิดชอบ ที่ช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพ เมื่อทุกคนยอมรับผลจากการกระทำของตนเองและสำนึกในความรับผิดชอบร่วมกัน จะทำให้เกิดความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาการทุจริตอย่างจริงจัง หลักความโปร่งใส ก็เป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างความเชื่อมั่นและการตรวจสอบ การเปิดเผยข้อมูลที่ครบถ้วน โดยเฉพาะการใช้งบประมาณ จะช่วยลดโอกาสในการทุจริตและสร้างความไว้วางใจจากประชาชน หลักนิติธรรม เป็นเสาหลักที่ทำให้การทำงานอยู่ในกรอบที่ถูกต้องและเป็นธรรม การยึดมั่นในกฎหมายและความเชื่อมั่นในความยุติธรรม จะทำให้การต่อต้านการทุจริตเป็นไปอย่างมีระบบและชอบธรรม หลักความคุ้มค่า ซึ่งมีความสำคัญต่อความยั่งยืนของเครือข่ายการใช้ทรัพยากรสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส จะทำให้การลงทุนเพื่อส่งเสริมความสุจริตเกิดประโยชน์สูงสุดในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ปริญญา อุ่นพิกุล และพระครูชัยรัตนการ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหาร

^๖ พัทธินา พองจันทา และคณะ, “พุทธวิธีสื่อสารเพื่อสร้างความนิยมทางการเมืองให้แก่ประชาชน ของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง”, **วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์**, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๓) : ๑๘๗-๒๐๑.

สถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ การบริหารสถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน สถานศึกษาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบเพื่อความสงบสุขของส่วนรวม มีการกระจายบทบาท และหน้าที่ที่รับผิดชอบมีการปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่และผลที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่^๗ และสอดคล้องกับ **อนันท์ เลิศฤทธิ และคณะ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการใช้อำนาจเชิงพุทธในการบริหารจัดการวัดของเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕” ผลวิจัยพบว่า มี ๓ รูปแบบ คือ ๑) การใช้อำนาจตามหลักพระธรรมวินัย ๒) การใช้อำนาจอย่างมีศาสตร์และศิลป์ และ ๓) การใช้อำนาจตามหลักธรรมาภิบาล ให้ความเสมอภาคของผู้ใต้ปกครอง มีการใช้ดุลยพินิจเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยไม่มีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต^๘ และยังสอดคล้องกับ **สรพงษ์ มีมิตรภาพ และคณะ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูง กลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต ๑” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, $S.D. = 0.14$) เรียงจากสูงไปหาต่ำ คือ ความรับผิดชอบทางการบริหาร ประชาธิปไตย ค่านิยมประชาธิปไตย การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ และแพลตฟอร์มดิจิทัลกลาง ตามลำดับ ปัญหา คือ การมอบหมายงานไม่ชัดเจน ไม่ปรับปรุงกฎระเบียบให้ทันสมัยสอดคล้องกับปัจจุบัน ไม่ให้โอกาสผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมจัดการศึกษา การบริหารตามหลักประชาธิปไตยไม่ต่อเนื่องและไม่นำดิจิทัลมาใช้พัฒนาข้อมูลอย่างทั่วถึง ตามลำดับ แนวทางการพัฒนา ควรกำหนดให้มีการนำระบบดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงานและอำนวยความสะดวกให้กับผู้รับบริการ กำหนดโครงสร้างบริหารงานเพื่อการสู่เป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจน มีวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์การปฏิบัติงาน มีการติดตามประเมินผลและปรับปรุง

^๗ ปริญญา อุณพิกุล และพระครูชัยรัตนกร, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์”, *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๗) : ๑๑-๒๑.

^๘ อนันท์ เลิศฤทธิ และคณะ, “รูปแบบการใช้อำนาจเชิงพุทธในการบริหารจัดการวัดของเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕”, *Journal of Roi Kaensarn Academ*, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๘ (สิงหาคม ๒๕๖๗) : ๖๙-๘๔.

อย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหารสถานศึกษาและมีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัยแก่บุคลากรอยู่เสมอ^๔

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา” มีข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติดังต่อไปนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ๑) ด้านความรู้ ควรส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักหลักธรรมาภิบาลที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์ในสังคม และเข้าใจความหมายของค่านิยมสุจริตอย่างชัดเจน
- ๒) ด้านอารมณ์ความรู้สึก ควรมีความรู้สึกอยากมีส่วนร่วมในการส่งเสริมค่านิยมสุจริต และต้องมีความเชื่อมั่นว่าค่านิยมสุจริตจะช่วยพัฒนาชุมชน
- ๓) ด้านพฤติกรรม ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมค่านิยมสุจริตในชุมชน กล้าปฏิเสธการรับของขวัญหรือสิ่งของที่ไม่ถูกต้อง

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- ๑) ด้านความรู้ ควรมุ่งเน้นการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องปัญหาการทุจริตและผลกระทบ รวมถึง หลักธรรมาภิบาลและค่านิยมสุจริต อย่างต่อเนื่องผ่านสื่อและกิจกรรมที่เข้าถึงง่าย ประชาชนควรได้รับความรู้เกี่ยวกับ สิทธิ บทบาท และช่องทางการมีส่วนร่วม รวมถึงการบริหารจัดการเครือข่ายและกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๒) ด้านอารมณ์ความรู้สึก ต้องปลูกจิตสำนึกให้ไม่ทนต่อการทุจริต โดยใช้กรณีศึกษาและประสบการณ์จริงมาสร้างความตระหนัก ส่งเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของและความผูกพันต่อชุมชน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวม การสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจ ทั้งในหมู่สมาชิกและต่อระบบ รวมถึง ปลูกฝังความเห็นอกเห็นใจและความภาคภูมิใจ ในการเป็นพลเมืองที่ดี จะช่วยเสริมสร้างความสามัคคีและกำลังใจ
- ๓) ด้านพฤติกรรม ควรกระตุ้นการเข้าร่วมกิจกรรมและการรวมกลุ่ม อย่างเป็นรูปธรรม และ สร้างพื้นที่ปลอดภัยสำหรับการกล้าแสดงออกและการตรวจสอบ การทุจริตสุดท้ายคือการส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมและจริยธรรมในชีวิตประจำวัน และสนับสนุนการ

^๔ สรพงษ์ มีมิตรภาพ และคณะ, “แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพื้นที่สูง กลุ่มโรงเรียนขุนยวม-แม่เงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต ๑”, วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๗ (กรกฎาคม ๒๕๖๗) : ๓๗-๔๖.

สร้างต้นแบบที่ดีเพื่อเป็นแรงบันดาลใจและแบบอย่างในการขับเคลื่อนความสุจริตให้เกิดขึ้นในสังคมอย่างยั่งยืน

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการที่ดีภายใต้หลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา

๒) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลอันส่งผลต่อความสำเร็จการนำนโยบายไปปฏิบัติของเทศบาลนครนครราชสีมา

๓) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในพื้นที่อำเภอหรือจังหวัดอื่น ๆ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กมล สมวิเชียร. วัฒนธรรมทางการเมืองไทยกับการพัฒนาทางการเมือง. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔.

กรมวิชาการ. คู่มือพัฒนาคุณภาพทางอารมณ์ ศีลธรรมและจริยธรรมระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ วิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๕.

กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ., แนวทางพัฒนาจริยธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ เอกสารประกอบการประชุม, ๒๕๓๕.

กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. แนวทางพัฒนาจริยธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ เอกสารประกอบการประชุม, ๒๕๓๕.

กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑, กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๒.

กัลยา ศรีปาน. คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียน บุญเลิศอนุสรณ์ สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๔๒.

กิตติสุข แสงสวี่. การพัฒนาเครื่องมือวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานคุณภาพ อาชีวศึกษา สำหรับนักศึกษาระดับศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพประเภท เกษตรกรรม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๔๒.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, การจัดการเครือข่าย : กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูป การศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บริษัทซัคเซสมิเดีย จำกัด, ๒๕๔๓.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- จารุรัตน์ มั่งกะโรทัย. การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ
วิทยาลัยอาชีวศึกษากาญจนบุรี สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. การวิจัยและพัฒนากระบวนการสร้างความดีมีคุณธรรม. กรุงเทพมหานคร :
ศูนย์คุณธรรม, ๒๕๔๘.
- เจริญศรี บุญสว่าง. การศึกษาความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ด้วย
การใช้ นิทานพื้นบ้านและเพลงกล่อมเด็กในการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๓.
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. ธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชน และกระบวนการทางด้าน
สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : เดือนตุลาการพิมพ์, ๒๕๔๓.
- _____. Good Governance กับการปฏิรูปการศึกษา – การปฏิรูปการเมือง. ม.ป.ท.,
๒๕๔๑.
- ชาติชาย ณ เชียงใหม่. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับพฤติกรรมทางการเมืองของชาวนาใน
ภาคเหนือ รมกับหมู่บ้านในไทยศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สถาบันไทยคดีศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๓.
- ไชยวัฒน์ คำชู และคณะ. ธรรมาภิบาล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์น้ำ ฝน, ๒๕๔๕.
- ธีรยุทธ บุญมี. แนวคิดและวาทะกรรมว่าด้วยธรรมรัฐแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.
- นฤมล ทับจุมพล. “แนวคิดและวาทะกรรมว่าด้วยธรรมรัฐแห่งชาติ”. ใน การจัดการ
ปกครอง Good Governance, บรรณาธิการ ม.ร.ว. พุทธิสถาน ชุมพล ๑๕ –
๓๑. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.
- นฤมล นิราทร. การสร้างเครือข่ายการทำงาน : ข้อควรพิจารณาบางประการ. กรุงเทพมหานคร :
โครงการระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดปัญหาการใช้แรงงานเด็กองค์การแรงงาน
ระหว่างประเทศ, ๒๕๔๓.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. การสร้างธรรมาภิบาล (Good governance) ในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร
: บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, ๒๕๔๒.
- _____. การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๔๒.
- พระครูพุทธศาสนาไศภณ อภิชัย ขาริรักษ์ และมนูญ จันทน์นวล. คุณธรรม ๔ ประการ.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุดคำวัด.

กรุงเทพมหานคร : เลียงเชียง, ๒๕๔๘.

พระมหาสุทิตย์ อาภากร และสายชล ปัญญชิต. รูปแบบของเครือข่ายการเรียนรู้ทางสังคมในการ

ท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ

ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

_____. เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร :

โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, ๒๕๔๘.

_____. พระพุทธศาสนากับการพัฒนาสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช

วิทยาลัย, ๒๕๕๙.

พฤทธิสถาน ชุมพล. คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

_____. ระบบการเมืองความรู้เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

พิสมัย เทียนทอง. การดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตของ นักเรียน

โรงเรียนบ้านเขามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต ๑. ปทุมธานี :

รพล สุยะพรหม และสุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ. ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการ. กรุงเทพมหานคร :

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : อักษร

เจริญทัศน์, ๒๕๔๒.

วินัย พัฒนรัฐ และคณะ. แบบเรียนมาตรฐานฉบับพิเศษ เน้นกระบวนการกลุ่มสร้างเสริม ลักษณะ

นิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : ประสานมิตร, ๒๕๕๓.

สถาบันพระปกเกล้า. ธรรมนูญ: หลักการเพื่อการบริหารรัฐกิจแนวใหม่. กรุงเทพมหานคร :

สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๖.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. วิถุถดการสู่การยั่งยืน : ธรรมนูญเพื่อการพัฒนาที่

ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๔๑.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุจริต.

กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. คู่มือการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง
และ สังคมที่ดี ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหาร
กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
กองกลางสำนักงาน ก.พ., ๒๕๔๒.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, ๒๕๕๕.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี.
กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๖.

สิน พันธุ์พินิจ. เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : บริษัทจุฬาลงกรณ์ฯ จำกัด,
๒๕๔๗.

สุทธิศักดิ์ แก้วทา. แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
จังหวัดพิจิตร. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, ๒๕๕๕.

อเนก นาคะบุตร. เครือข่ายการเรียนรู้ของชาวเขาที่ขายสินค้าในเขตเชียงใหม่. เชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๓.

อังคณา กสินันท์. ผลการจัดประสบการณ์จากการเล่นพื้นบ้านภาคกลางเพื่อพัฒนา คุณธรรม
ด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๙.

อานันท์ ปันยารชุน. ธรรมรัฐกับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : มติชน, ๒๕๔๑.

อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์. กลยุทธ์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร : เอช อาร์ เซ็นเตอร์,
๒๕๕๑.

อารี จำปาทอง, การส่งเสริมจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๖๒.

เอเจอร์, แชม. ธรรมาภิบาลการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์น้ำฝน.
๒๕๔๕.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๒) รายงานวิจัย :

เจริญพร คำจารย์. “การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกสุจริต ให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านนาอินทร์นาโหนดพัฒนาอำเภอศรีสงคราม”, รายงานวิจัย. นครพนม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต ๒ นครพนม, ๒๕๕๘.

บุษบง ชัยเจริญ และบุญมี ลี. “ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล”. รายงานการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๔.

พิณภรณ์ เสาวพาน. “การพัฒนาความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาความซื่อสัตย์สุจริต”. รายงานวิจัย. บุรีรัมย์ : โรงเรียนขานิพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ บุรีรัมย์, ๒๕๕๖.

อมรา พงศาพิชญ์ และนิตยา ภัทรลือระพันธ์. “องค์การให้ทุนเพื่อประชาสังคมในประเทศไทย”. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยสังคม : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

(๓) บทความ :

กาญจนา คำจตุ และไพบุลย์ สุขเจตน์. “การเสริมสร้างวัฒนธรรมค่านิยมสุจริตและการต่อต้านการทุจริตของเยาวชนภายใต้แนวคิด “โตไปไม่โกง”. วารสารสิทธิมนุษยชน. ปีที่ ๒๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๖) : ๖๓-๗๔.

ชนิดา อาคมวัฒนะ พระธรรมวัชรบัณฑิต และชนทอง วัฒนะประดิษฐ์. “สันติวัฒนธรรมการพัฒนาระบบนิเวศองค์กรสุจริตเพื่อยกระดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ”. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๓ (พฤษภาคม-มิถุนายน ๒๕๖๗) : ๑๐๕๔-๑๐๖๘.

ทิพาวิดี เมฆสุวรรณ. “ธรรมาภิบาลกับราชการไทย”. สรรพากรสาสน์. ปีที่ ๔๗ ฉบับที่ ๙ (กันยายน ๒๕๔๓) : ๖๓-๗๙.

ธงชัย คล้ายแสง. “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่”. วารสารวิจัยวิชาการ. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๒) : ๑๗๗-๑๘๘.

นิติพล ธาระรูป และคณะ. “วัฒนธรรมองค์การกับการสร้างสังคมสุจริต”. วารสารปัญญาภิวัฒน์. ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - เมษายน ๒๕๖๕) : ๓๒๑-๓๓๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระครูปริยัติวรเมธี (อชิรวิชญานันท์ อริยมณีโก) และคณะ, “การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด”, **วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ**, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๕ (กันยายน-ตุลาคม ๒๕๖๕) : ๗๕๕-๗๗๐.
- พระครูโสภาสนนทกิตติ (ศักดิ์ โอภาโส) และคณะ, “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการกล่อมเกลாத่านการเมืองในความเป็นพลเมืองดีของประชาชนจังหวัดนนทบุรี”, **วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์**, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๖ (พฤศจิกายน-ธันวาคม ๒๕๖๗) : ๒๗๕-๒๘๘.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). “พระพุทธศาสนากับธรรมาภิบาล”. **พุทธจักร** ปีที่ ๖๑ ฉบับที่ ๘ (สิงหาคม ๒๕๕๐) : ๕.
- พระพรหมเวที (สุเทพ ฝุสฺสธมฺโม) และพระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทตฺโต. “การพัฒนาศักยภาพสถาบันทางสังคมในการปลูกฝังจิตสำนึกคุณธรรมและค่านิยมสุจริตในสังคมไทย”. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๖๓) : ๑๔-๒๖.
- พัชรียา ฟองจันทา และคณะ, “พุทธวิธีสื่อสารเพื่อสร้างค่านิยมทางการเมืองให้แก่ประชาชน ของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง”, **วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์**, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๗) : ๑๘๗-๒๐๑.
- พีรพล ไทยทอง. “ธรรมาภิบาลกับการบริหารงานภาครัฐยุคใหม่ไทยแลนด์ ๔.๐”. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (ฉบับพิเศษ) (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๖๐๗-๖๑๕.
- ภัครลสิริ แอนิหน. “การสร้างค่านิยมสุจริตของวัดและชุมชนจังหวัดเพชรบุรี”. **วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์**. ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๓ (กันยายน –ธันวาคม ๒๕๖๓) : ๑๗๘-๑๘๖.
- วิภารัตน์ แสงแก้ว และคณะ. “การพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะสุจริตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต ๑”. **วารสารพุทธจิตวิทยา**. ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๖๗) : ๕๐๒-๕๑๑.
- สรพงษ์ เกิดแก้ว. “ทัศนคติการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนศรีประจันต์ เมธีประมุข จังหวัดสุพรรณบุรี”. **วารสารสหวิทยาการวิจัย**. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มีนาคม ๒๕๕๘) : ๒๕.
- สิทธิกร พันศิริ และคณะ, “การบูรณาการหลักวิถีพุทธเพื่อส่งเสริมการตื่นรู้ทางการเมืองของประชาชน ในจังหวัดฉะเชิงเทรา”, **Journal of Buddhist Education and Research**, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๖๗) : ๓๕๗-๓๗๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สุนนภัก วรภัทรทรัพย์, “การอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียน โรงเรียนบางแพปฐม
พิทยาล จังหวัดราชบุรี”, วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒
(กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๓) : ๓๓-๔๓.

(๔) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่และเอกสารอื่น ๆ :

“ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒”,

ราชกิจจานุเบกษา ๑๐, (สิงหาคม ๒๕๔๒) : ๒๔-๓๑.

อนันต์ชัย อุทัยพัฒนาชีพ. “นโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดี สำนักงานประกันสังคม ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒”. เอกสารประกาศเจตนารมณ์, (๒๕๖๒), หน้า ๓-๔.

(๕) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

ปกครองจังหวัดนครราชสีมา. การเปิดศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดนครราชสีมา. [ออนไลน์] แหล่งที่มา:

<https://www.dopakorat.com/padkorat/> [๒๒ มกราคม ๒๕๖๘].

สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนครราชสีมา. STRONG จัดพอเพียงต้านทุจริต. [ออนไลน์] แหล่งที่มา:

<https://nacc.go.th/nakhonratchasima> [๒๒ มกราคม ๒๕๖๘].

สำนักงานเทศบาลนครนครราชสีมา. กิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบ

โครงการพัฒนาท้องถิ่น. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://www.koratcity.go.th/>

สำนักงานเทศบาลนครราชสีมา. ประชากรที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://election.pptvhd36.com/region/2/23> [๒๒ มกราคม ๒๕๖๘].

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๖) สัมภาษณ์ :

- สัมภาษณ์ ผศ.ดร.พรเศรษฐี วุฒิปัญญาธิกุล. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.
- _____. ผศ.ดร.ชุตินันท์ วงศ์อมริทธิ์. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.
- _____. ผศ.ดร.พิชิต ปุริมาต. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.
- _____. ผศ.ดร.เบญญาภา อัจฉฤกษ์. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.
- _____. ผศ.ดร.ไพวรรณ ปุริมาต. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.
- _____. นายอิทธิพล ช่างกลิ้งดี. ประธานคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดนครราชสีมา, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.
- _____. นายอัฐพล สัมพันธ์วงศ์. รองประธานคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดนครราชสีมา, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.
- _____. นายชาญชัย เด่นจักรวาท. กรรมการภาคประชาสังคม, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.
- _____. นายวรรณรัตน์ ชาญนุกุล. นายกเทศมนตรีนครนครราชสีมา, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.
- _____. นายไกรสิทธิ์ หล่อธราประเสริฐ. รองนายกเทศมนตรีนครนครราชสีมา, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.
- _____. นายชลวาล วงศ์จร. รองนายกเทศมนตรีนครนครราชสีมา, ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘.
- _____. นายศุภรัศม์ ตัญหาเศรษฐีวัฒน์. รองนายกเทศมนตรีนครนครราชสีมา, ๑ มีนาคม ๒๕๖๘.
- _____. นายวุฒิศักดิ์ ภาวะศิลป์. รองนายกเทศมนตรีนครนครราชสีมา, ๗ มีนาคม ๒๕๖๘.
- _____. นางดวงพร กาญจนะช. ประธานชุมชนเสาธง – สมอราย, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๘.
- _____. นายพิสิษฐ์ เกษียรจันทน์. ประธานชุมชนสุริยชัย, ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๘.
- _____. นายสาธิต สอนจะบก. ประธานชุมชนมุขมนตรี, ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๘.
- _____. นางอุษณีย์ เฌียบแหลม. ประธานชุมชนบ้านพักห้วยรถไฟ, ๘ มีนาคม ๒๕๖๘.
- _____. นางสมพร แก้วกล้า. ประธานชุมชนบ้านพักทหารหนองบัวรอง, ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๘.

บรรณานุกรม (ต่อ)

๒. ภาษาอังกฤษ

1. Primary Sources

(I) Books:

Agere,Sam. **Promoting Good Governance : Principles , Practices and Perspective.**

London : Commonwealth Secretariat, 2000.

Best, J.W.. **Research in Education.** New jersey: Prentice – Hall.

Frederick M. Wirt. **Introductory Problems in Political Research.** New Jersey: Prentic Hall, 1970.

Likert, Rensis. “The Method of Constructing and Attitude Scale”. **Reading in Attitude**

Theory and Measurement. Fishbein. Matin. Ed. New York: Wiley & Son, 1967.

Morren. Tatiana. “**Conceptualizing Civil Society Within Good Governance and SocialCapital Policies**”. **Master’s Thesis.** Department of Education: Dalhousie University of Canada, 2001.

Paul Starkey. **Networking for Development.** London : International Forum for Rural Transport and Development, ๑๙๙๗.

Philip Althoff and Michael Rush. **Introduction to Political Sociology.** London: Western Printing Serviced Press, 1972.

Starkey, Paul. **Networking for Development.** IFRTD: The International Forum for Rural Transport and Development, 1997.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา

คำชี้แจง

แบบสอบถามการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา และ ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา แบบสอบถามการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น ๕ ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามเกี่ยวกับค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ ๕ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา

ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความเป็นจริงของท่านและครบทุกข้อ ทั้งนี้ในการศึกษาวิจัยจะไม่มีเปิดเผยข้อมูลแต่อย่างใด และไม่มีผลต่อผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจะนำแสดงข้อมูลเป็นผลรวมหรือกลุ่มบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่องานวิจัยครั้งนี้จะได้รับความสมบูรณ์และมีคุณค่า สามารถนำผลวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ต่อไป ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากทุกท่านเป็นอย่างดียิ่ง และขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความเมตตาในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

๑. เพศ

๑) ☐ ชาย

๒) ☐ หญิง

๓) ☐ ทางเลือก

๒. อายุ

๑) ☐ ๑๘-๒๕ ปี ☐

๒) ☐ ๒๖-๓๐ ปี

๓) ☐ ๓๑-๔๐ ปี

๔) ☐ ๔๑-๕๐ ปี ☐

๕) ☐ ๕๑-๖๐ ปี

๖) ☐ มากกว่า ๖๐ ปี

๓. ระดับการศึกษา

๑) ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

๒) ☐ ปริญญาตรี

๓) ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

๔. อาชีพ

๑) ☐ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ

๒) ☐ เกษตรกร

๓) ☐ รับจ้างทั่วไป

๔) ☐ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

๕) ☐ พนักงานบริษัท

๖) ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

๕. รายได้ต่อเดือน

๑) ☐ ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท

๒) ☐ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท

๓) ☐ ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท

๔) ☐ ๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท

๕) ☐ ๒๕,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท

๖) ☐ ๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้โดยละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงความคิดเห็นหรือความรู้สึกของท่านซึ่งเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อที่	หลักธรรมาภิบาล	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อย ที่สุด (๑)	น้อย (๒)	ปาน กลาง (๓)	มาก (๔)	มาก ที่สุด (๕)
๑. หลักคุณธรรม						
๑	ท่านยึดถือหลักความรับผิดชอบต่อส่วนรวมเป็นแนวทางในการทำงานหรือร่วมกิจกรรมของชุมชน					
๒	ท่านกล้าที่จะพูดหรือแสดงความเห็นต่อด้านการทุจริตในชุมชนหรือสังคม					
๓	ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรมและค่านิยมสุจริตภายในครอบครัวหรือชุมชน					
๔	ท่านมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง					
๒. หลักนิติธรรม						
๑	ท่านเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ					
๒	ท่านเชื่อว่าทุกคนควรได้รับความยุติธรรมและเสมอภาคภายใต้กฎหมาย					
๓	ท่านเห็นว่าผู้กระทำความผิดควรได้รับโทษตามกฎหมายโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ					
๔	ท่านสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม					

ข้อที่	หลักธรรมาภิบาล	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)
๓. หลักความโปร่งใส						
๑	ท่านต้องการให้หน่วยงานรัฐเปิดเผยข้อมูลการใช้งบประมาณต่อสาธารณะ					
๒	ท่านเห็นว่าการดำเนินงานขององค์กรภาครัฐควรตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน					
๓	ท่านแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อมูลเมื่อพบความไม่โปร่งใสในชุมชน					
๔	ท่านเชื่อว่าความโปร่งใสช่วยลดปัญหาการทุจริตในสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม					
๔. หลักความมีส่วนร่วม						
๑	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนที่ส่งเสริมค่านิยมสุจริต					
๒	ท่านแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาสาธารณะในพื้นที่ของท่าน					
๓	ท่านติดตามและให้ความสนใจกระบวนการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐในชุมชน					
๔	ท่านสนับสนุนการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น					
๕. หลักความรับผิดชอบ						
๑	ท่านปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความรับผิดชอบและจริงจัง					
๒	ท่านยอมรับผลจากการกระทำของตนเองโดยไม่โทษผู้อื่น					

ข้อที่	หลักการธรรมาภิบาล	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อย ที่สุด (๑)	น้อย (๒)	ปาน กลาง (๓)	มาก (๔)	มาก ที่สุด (๕)
๓	ท่านให้ความร่วมมือกับชุมชนในการแก้ไขปัญหา สาธารณะ					
๔	ท่านตระหนักถึงหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองที่ ดีของสังคม					
๖. หลักความคุ้มค่า						
๑	ท่านสนับสนุนการใช้ทรัพยากรสาธารณะอย่างมี ประสิทธิภาพและโปร่งใส					
๒	ท่านติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของ หน่วยงานในพื้นที่ของท่าน					
๓	ท่านเชื่อว่าการบริหารจัดการโครงการของรัฐ ควรเน้นผลลัพธ์ที่คุ้มค่ากับงบประมาณที่ใช้					
๔	ท่านพร้อมมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางเพื่อให้ การดำเนินงานของภาครัฐเกิดความคุ้มค่า					

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้โดยละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงความคิดเห็นหรือความรู้สึกของท่านซึ่งเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อที่	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด (๑)	น้อย (๒)	ปานกลาง (๓)	มาก (๔)	มากที่สุด (๕)
๑. ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ						
๑	ท่านเชื่อว่าปัญหาเศรษฐกิจทำให้ประชาชนบางกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกชักจูงทางการเมืองอย่างไม่เหมาะสม					
๒	ท่านเห็นว่าความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อร่วมกันต่อต้านการทุจริต					
๓	ท่านมองว่าการส่งเสริมค่านิยมสุจริตควรเริ่มจากการบริหารงบประมาณและทรัพยากรเศรษฐกิจอย่างโปร่งใส					
๔	ท่านได้รับอิทธิพลจากสภาพเศรษฐกิจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง					
๒. ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม						
๑	ท่านได้รับอิทธิพลจากคนในชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง					
๒	ท่านเห็นว่าการร่วมกิจกรรมสังคมช่วยสร้างเครือข่ายประชาชนที่เข้มแข็ง					
๓	ท่านเชื่อว่าค่านิยมสุจริตในสังคมช่วยลดการทุจริตทางการเมืองได้					
๔	ท่านสนับสนุนให้ชุมชนมีบทบาทในการตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง					

ข้อที่	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)
๓. ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม						
๑	ท่านเห็นว่าวัฒนธรรมท้องถิ่นมีบทบาทในการส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองที่ดี					
๒	ท่านมักได้รับข้อมูลทางการเมืองผ่านกิจกรรมวัฒนธรรมในชุมชน					
๓	ท่านเห็นว่าค่านิยมวัฒนธรรมมีผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองของท่าน					
๔	ท่านเชื่อว่าการรักษาประเพณีช่วยสร้างความสามัคคีในสังคมการเมือง					

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามเกี่ยวกับค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้โดยละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงความคิดเห็น หรือความรู้สึกของท่านซึ่งเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อที่	ค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อย ที่สุด (๑)	น้อย (๒)	ปาน กลาง (๓)	มาก (๔)	มาก ที่สุด (๕)
๑. ด้านความรู้						
๑	ท่านเข้าใจความหมายของค่านิยมสุจริตอย่างชัดเจน					
๒	ท่านรู้จักหลักธรรมาภิบาลที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์ในสังคม					
๓	ท่านทราบวิธีป้องกันและต่อต้านการทุจริตในชุมชน					
๔	ท่านรับรู้บทบาทของประชาชนในการส่งเสริมค่านิยมสุจริต					
๒. ด้านอารมณ์ความรู้สึก						
๑	ท่านไม่พอใจเมื่อพบเห็นการทุจริตในสังคม					
๒	ท่านรู้สึกอยากมีส่วนร่วมในการส่งเสริมค่านิยมสุจริต					
๓	ท่านมีความเชื่อมั่นว่าค่านิยมสุจริตจะช่วยพัฒนาชุมชน					
๔	ท่านรู้สึกว่าการทำความดีช่วยสร้างสังคมที่น่าอยู่					
๓. ด้านพฤติกรรม						
๑	ท่านหลีกเลี่ยงการกระทำที่อาจเป็นการทุจริตหรือไม่สุจริต					
๒	ท่านกล้าปฏิเสธการรับของขวัญหรือสิ่งของที่ไม่ถูกต้อง					

ข้อที่	ค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด (๑)	น้อย (๒)	ปานกลาง (๓)	มาก (๔)	มากที่สุด (๕)
๓	ท่านช่วยเตือนหรือแนะนำผู้อื่นให้ทำความดีและซื่อสัตย์					
๔	ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมค่านิยมสุจริตในชุมชน					

ตอนที่ ๕ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวการส่งเสริมค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา

๕.๑ แนวการส่งเสริมค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ด้านความรู้ ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

๕.๒ แนวการส่งเสริมค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ด้านอารมณ์ความรู้สึก ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

๕.๓ แนวการส่งเสริมค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ด้านพฤติกรรม ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

“ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย”

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัด นครราชสีมา

คำชี้แจง

๑. แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาเรื่อง “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา” ซึ่งท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ถูกสัมภาษณ์แบบสอบถาม โปรดตอบแบบสัมภาษณ์ตามความคิดเห็นของท่านอย่างแท้จริงได้ครบถ้วนทุกข้อคำถาม

๒. แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยนี้จัดทำขึ้น จำนวน ๑ ชุด

เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๕ กลุ่ม คือ

- ๑) กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานทางด้านรัฐศาสตร์ จำนวน ๕ คน
- ๒) กลุ่มผู้แทนธรรมาภิบาลจังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๓ คน
- ๓) กลุ่มผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานด้านการเมืองท้องถิ่น จำนวน ๕ คน
- ๔) กลุ่มตัวแทนประชาชนในเทศบาลนครราชสีมา จำนวน ๕ คน

ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากท่านในการให้สัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview)

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....นาย/นาง/นางสาว.....

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

วัน เดือน ปี.....

ตอนที่ ๒ การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

๑. หลักธรรมาภิบาล

๑.๑ ท่านมีแนวคิดในการส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมาในประเด็นเรื่อง หลักคุณธรรม อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

๑.๒ ท่านมีแนวคิดในการส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมาในประเด็นเรื่อง หลักนิติธรรม อย่างไร

.....

.....

.....

.....

๑.๓ ท่านมีแนวคิดในการส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมาในประเด็นเรื่อง หลักความโปร่งใส อย่างไร

.....

.....

.....

.....

๑.๔ ท่านมีแนวคิดในการส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมาในประเด็นเรื่อง หลักความมีส่วนร่วม อย่างไร

.....

.....

.....

.....

๑.๕ ท่านมีแนวคิดในการส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมาในประเด็นเรื่อง หลักความรับผิดชอบ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

๑.๖ ท่านมีแนวคิดในการส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมาในประเด็นเรื่อง หลักความคุ้มค่า อย่างไร

.....

.....

.....

.....

๒. การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา

๒.๑ ท่านมีความคิดเห็นต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

๒.๒ ท่านมีความคิดเห็นต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม อย่างไร

.....

.....

.....

.....

๒.๓ ท่านมีความคิดเห็นต่อการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

๓. ค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา

๓.๑ ท่านมีความคิดเห็นต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ด้านความรู้ อย่างไร

.....

.....

.....

๓.๒ ท่านมีความคิดเห็นต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ด้านอารมณ์ความรู้สึก อย่างไร

.....

.....

.....

๓.๓ ท่านมีความคิดเห็นต่อค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา ด้านพฤติกรรม อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านในการตอบแบบสัมภาษณ์

ภาคผนวก ข

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of item Objective Congruence)

ผลการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

(Index of item objective congruence = IOC)

วิจัยเรื่อง : การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัย ดร.อภิวัฒน์ จำตา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

ข้อ ที่	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑. หลักธรรมาภิบาล									
๑. ด้านการส่งเสริมพุทธศาสนิกชน									
๑	ท่านยึดถือหลักความรับผิดชอบต่อส่วนรวมเป็นแนวทางในการทำงานหรือร่วมกิจกรรมของชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ท่านกล้าที่จะพูดหรือแสดงความเห็นต่อด้านการทุจริตในชุมชนหรือสังคม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรมและค่านิยมสุจริตภายในครอบครัวหรือชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ท่านมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. หลักนิติธรรม									
๑	ท่านเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ท่านเชื่อว่าทุกคนควรได้รับความยุติธรรมและเสมอภาคภายใต้กฎหมาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	ท่านเห็นว่าผู้กระทำความผิดควรได้รับโทษตามกฎหมายโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ท่านสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. หลักความโปร่งใส									
๑	ท่านต้องการให้หน่วยงานรัฐเปิดเผยข้อมูลการใช้งบประมาณต่อสาธารณะ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ ที่	ข้อความคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๒	ท่านเห็นว่าการดำเนินงานขององค์กรภาครัฐควรตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	ท่านแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อมูลเมื่อพบความไม่โปร่งใสในชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ท่านเชื่อว่าความโปร่งใสช่วยลดปัญหาการทุจริตในสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. หลักความมีส่วนร่วม									
๑	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนที่ส่งเสริมค่านิยมสุจริต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ท่านแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาสาธารณะในพื้นที่ของท่าน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	ท่านติดตามและให้ความสนใจกระบวนการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐในชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ท่านสนับสนุนการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕. หลักความรับผิดชอบ									
๑	ท่านปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความรับผิดชอบและจริงจัง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ท่านยอมรับผลจากการกระทำของตนเองโดยไม่โทษผู้อื่น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	ท่านให้ความร่วมมือกับชุมชนในการแก้ไขปัญหาสาธารณะ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ท่านตระหนักถึงหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองที่ดีของสังคม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖. หลักความคุ้มค่า									
๑	ท่านสนับสนุนการใช้ทรัพยากรสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ท่านติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานในพื้นที่ของท่าน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ ที่	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๓	ท่านเชื่อว่าการบริหารจัดการโครงการของรัฐควรเน้นผลลัพธ์ที่คุ้มค่ากับงบประมาณที่ใช้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ท่านพร้อมมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางเพื่อให้การดำเนินงานของภาครัฐเกิดความคุ้มค่า	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายประชาชน									
๑. ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ									
๑	ท่านเชื่อว่าปัญหาเศรษฐกิจทำให้ประชาชนบางกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกชักจูงทางการเมืองอย่างไม่เหมาะสม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ท่านเห็นว่าความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อร่วมกันต่อต้านการทุจริต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	ท่านมองว่าการส่งเสริมค่านิยมสุจริตควรเริ่มจากการบริหารงบประมาณและทรัพยากรเศรษฐกิจอย่างโปร่งใส	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ท่านได้รับอิทธิพลจากสภาพเศรษฐกิจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม									
๑	ท่านได้รับอิทธิพลจากคนในชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ท่านเห็นว่าการร่วมกิจกรรมสังคมช่วยสร้างเครือข่ายประชาชนที่เข้มแข็ง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	ท่านเชื่อว่าค่านิยมสุจริตในสังคมช่วยลดการทุจริตทางการเมืองได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ท่านสนับสนุนให้ชุมชนมีบทบาทในการตรวจสอบการทำงานของนักรการเมือง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม									
๑	ท่านเห็นว่าวัฒนธรรมท้องถิ่นมีบทบาทในการส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองที่ดี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

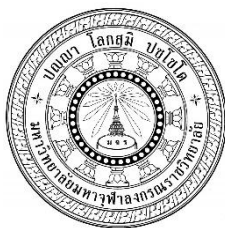
ข้อ ที่	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๒	ท่านมักได้รับข้อมูลทางการเมืองผ่านกิจกรรม วัฒนธรรมในชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	ท่านเห็นว่าค่านิยมวัฒนธรรมมีผลต่อการตัดสินใจ ทางการเมืองของท่าน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ท่านเชื่อว่าการรักษาประเพณีช่วยสร้างความสามัคคี ในสังคมการเมือง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

๓. ค่านิยมสุจริตในจังหวัดนครราชสีมา									
๑. ด้านความรู้									
๑	ท่านเข้าใจความหมายของค่านิยมสุจริตอย่างชัดเจน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ท่านรู้จักหลักธรรมาภิบาลที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์ใน สังคม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	ท่านทราบวิธีป้องกันและต่อต้านการทุจริตในชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ท่านรับรู้บทบาทของประชาชนในการส่งเสริม ค่านิยมสุจริต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. ด้านอารมณ์ความรู้สึก									
๑	ท่านไม่พอใจเมื่อพบเห็นการทุจริตในสังคม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ท่านรู้สึกอยากมีส่วนร่วมในการส่งเสริมค่านิยมสุจริต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	ท่านมีความเชื่อมั่นว่าค่านิยมสุจริตจะช่วยพัฒนา ชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ท่านรู้สึกว่าการทำความดีช่วยสร้างสังคมที่น่าอยู่	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ด้านพฤติกรรม									
๑	ท่านหลีกเลี่ยงการกระทำที่อาจเป็นการทุจริตหรือไม่ สุจริต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ท่านกล้าปฏิเสธการรับของขวัญหรือสิ่งของที่ไม่ ถูกต้อง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	ท่านช่วยเตือนหรือแนะนำผู้อื่นให้ทำความดีและ ซื่อสัตย์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ ที่	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๔	ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมค่านิยมสุจริตในชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

ผลการหาค่า Reliability Alpha

เรื่อง การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา

ดร.อภิวัฒน์ จำตา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.912	40

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ตามA1	184.5333	270.464	.520	.909
ตามA2	184.7667	273.289	.551	.909
ตามA3	184.4667	267.982	.658	.907
ตามA4	184.8000	276.648	.382	.910
ตามB1	184.7333	283.168	.166	.912
ตามB2	184.4333	275.357	.488	.909
ตามB3	184.5000	270.948	.514	.909

ตามB4	184.7333	275.375	.416	.910
ตามC1	184.5000	274.948	.419	.910
ตามC2	184.6000	284.593	.088	.913
ตามC3	184.4000	279.628	.276	.911
ตามC4	184.6000	279.421	.309	.911
DamA1	184.6000	271.007	.622	.908
DamA2	184.6000	272.041	.580	.908
DamA3	184.7000	273.045	.510	.909
DamA4	184.5333	271.292	.515	.909
DamB1	184.7000	277.321	.398	.910
DamB2	184.5333	276.740	.415	.910
DamB3	184.7000	275.528	.417	.910
DamB4	184.5667	272.392	.580	.908
DamC1	184.5333	270.464	.520	.909
DamC2	184.7667	273.289	.551	.909
DamC3	184.4667	267.982	.658	.907
DamC4	184.8000	276.648	.382	.910
DamD1	184.7333	283.168	.166	.912
DamD2	184.4333	275.357	.488	.909
DamD3	184.5000	270.948	.514	.909
DamD4	184.5333	271.292	.515	.909
DamE1	184.7000	277.321	.398	.910
DamE2	184.5333	276.740	.415	.910
DamE3	184.7000	275.528	.417	.910
DamE4	184.5667	272.392	.580	.908
DamF1	184.3333	278.368	.381	.910
DamF2	184.6000	275.628	.390	.910
DamF3	184.5667	271.151	.562	.908
DamF4	184.5667	276.047	.405	.910
ต้นA1	184.5000	277.086	.342	.911
ต้นA2	184.4667	283.361	.133	.913
ต้นA3	184.5000	280.466	.252	.912
ต้นA4	184.2667	272.271	.583	.908
ต้นB1	184.4000	276.179	.438	.910
ต้นB2	184.4667	271.982	.468	.909
ต้นB3	184.2333	288.737	-.077	.914
ต้นB4	184.1667	287.247	-.010	.914
ต้นC1	184.2000	284.993	.078	.913
ต้นC2	184.4000	277.076	.334	.911
ต้นC3	184.3000	280.631	.221	.912
ต้นC4	184.7000	282.217	.168	.913

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ - นามสกุล : นายอภิวัฒน์ จำตา
- วัน เดือน ปีเกิด : ๒๗ สิงหาคม ๒๕๑๓
- ภูมิลำเนาที่เกิด : ๑๐๘/๑ บ้านนาบ้านเหลียง ต.ภูเวียง จ.ขอนแก่น ๔๐๑๕๐
- การศึกษา
- พ.ศ. ๒๕๕๓ : สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารการเมืองบูรณาการ มหาวิทยาลัยเกริก
 - พ.ศ. ๒๕๕๔ : สำเร็จการศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก
 - พ.ศ. ๒๕๖๑ : สำเร็จการศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารการเมือง วิทยาลัยสื่อสารการเมือง
 - พ.ศ. ๒๕๖๔ : สำเร็จการศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ประสบการณ์การทำงาน
- พ.ศ. ๒๕๓๖ : บรรณาธิการข่าวนิตยสารท็อปแฟชั่น
 - พ.ศ. ๒๕๔๓ : บรรณาธิการหนังสือพิมพ์บันเทิงวันหยุด
 - พ.ศ. ๒๕๔๗ : บรรณาธิการข่าวรายการปาฟองโกโซไซตี้ สถานีโทรทัศน์ ITV
 - พ.ศ. ๒๕๕๐ : โปรดิวเซอร์รายการเจาะเกาะติด ช่อง ๗ สี
 - พ.ศ. ๒๕๕๓ : พิธีกรผู้ดำเนินรายการเข้านี้ที่หมอล็อต ทิดเป๋ อย่างนี้ก็มีด้วย ช่อง ๗ สี
 - พ.ศ. ๒๕๕๕ : รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าวบริษัทมีเดียสตูดิโอ จำกัด
 - พ.ศ. ๒๕๖๔ : อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

ผลงานทางวิชาการ

- : อภิวัฒน์ จำตา, “พริก พืชที่อยู่ทุกงานของอาหาร ปลูกดีมี
รายได้”, เทคโนโลยีชาวบ้าน, ปีที่ ๓๖ ฉบับที่ ๘๐๒
(ปีที่ ๓๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๖) : ๓๐ - ๓๑.
- : อภิวัฒน์ จำตา และคณะ, “การบริหารจัดการของรัฐในการ
ส่งเสริมกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกของไทย”,
วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๓
(พฤษภาคม-มิถุนายน ๒๕๖๕) : ๑๘๒-๑๘๕.
- พระครูปริยัติวิสุทธิบัณฑิต, พระครูฐิติ วุฒิปัญญาอิสกุล,
อภิวัฒน์ จำตา, ชนเดช เอื้อศรี และสุริยะ มาตรฐาน,
“การบริหารงานภาครัฐภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
(พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)”, วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการ
สมัยใหม่, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘) :
๑๔๕-๑๕๙.
- : อภิวัฒน์ จำตา, “การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อส่งเสริม
ค่านิยมสุจริตตามหลักธรรมาภิบาลในจังหวัดนครราชสีมา”,
วารสารชัยมงคลปริทรรศน์, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒
(กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๖๘).

ที่อยู่ปัจจุบัน

๑๐๔/๖๔ รีเจนท์โฮม ๑๕ ถ.แจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์
เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๒๐
โทร. ๐๘๔-๐๕๔๘๓๙๒
Email: 001tidpae@gmail.com